Gábriel García Márquez

A PÁTRIÁRKA ALKONYA

Magvető Magyar Könyvklub Budapest

Gábriel García Márquez EL OTONO DEL PATRIARCA

A szöveget az eredetivel egybevetette KULIN KATALIN

Harmadik kiadás

© 1975 Gábriel García Márquez Hungarian translation
© Dely István, 1978

A hét végén a dögkeselyűk ellepték az elnöki palota erkélyeit, csőrükkel letépdesték az ablakokról a drótháló t, és felbolygatták szárnyukkal a bent rekedt időt, hétfőn hajnalban pedig végre egy nagy halottról szálló, rothadó nagysággal terhes, langymeleg szellőre ébredt évszázados kábulatából a város. Csak ekkor merészkedtünk be, de nem rohamoztuk meg a málladozó erődfalakat, ahogyan az el-szántabbak akarták, és ökörfogatokkal sem forgattuk ki sarkaiból a főkaput, ahogy mások javalltak, mert elég volt, hogy valaki belökje, máris engedtek pántjaikban a páncélozott kapuszárnyak, pedig a ház őskorában még William Dampier kővető ágyúinak is ellenálltak. Mintha más korba léptünk volna be: ritkább volt a levegő itt, a hatalom tág barlangjának törmelékkútjaiban, ősibb a csend, s a tárgyakat csak nehezen lehetett kivenni az elaggott fényben. Az első udvarban, melynek kövezetét felvetette a gaznövények föld alatti nyomása, láttuk az elmenekült őrség hátrahagyott rendetlenségét, a szekrényekbe dobált fegyvereket, a hosszú, faragatlan deszkaasztalt, a tányérokban a pánikba fúlt vasárnapi ebéd maradékát, láttuk a félhomályba merült fészert, ahol egykor a polgári irodák működtek, a színes gombákat és sápadt liliomokat az elintézetlen iratok között, melyeknek rendes útja hosszabb volt a legsanyarúbb életútnál is, láttuk az udvar közepén a keresztelőmedencét, amelyben több mint öt nemzedék részesült, katonai pompa közepette, a keresztség szentségében, láttuk hátul a kocsiszínné átalakított egykori alkirályi istállót, és kaméliák és pillangók közt láttuk a zajkorszak fiákerét, a pestis társzekerét, az üstökös évének hintaját, a haladás-a-rend-keretei-közt halottaskocsiját, a béke első évszázadának alvajáró limuzinját: jó állapotban, a nemzeti lobogó színeiben virított mind, a poros pókháló alatt. A következő

udvarban, vasrács mögött, ott volt a holdbéli porral behavazott rózsalugas, annak árnyékában szunyókáltak a leprások a ház fénykorában; a lugas később úgy elburjánzott elhanyagoltságában, hogy alig maradt szagtalan zug ebben a rózsaillat-áradatban, melybe a kert végéből rothadás bűze vegyült, meg tyúkólak szaga, a fejőistállóvá vedlett gyarmatkori bazilikából pedig tehénlepény és tehenek meg katonák erjedő húgyának förtelmes bűze. Keresztültörtetve a fojtogató bozóton, megpillantottuk a cserepes szegfűvel díszített, asztroméliával és trinitáriával befuttatott, árkádos körfolyosót, ahol az ágyasok deszkabódéi álltak, és a mindenféle háztartási szemét, valamint a varrógépek nagy mennyisége láttán joggal tarthattuk lehetségesnek, hogy valaha több mint ezer asszony élt itt, hét hónapra született porontyaival; láttuk a csatatérre emlékeztető konyhákat, a napon rothadó ruhát a mosóteknőben, az ágyasok és katonák közös latrinájának nyitott fertőjét, és láttuk hátul a babilóniai fűzfákat, melyeket élve hozattak ide Kisázsiából, hatalmas, tengeri üvegházakban, saját földjükkel, saját nedveikkel, saját szemerkélő esőjükkel, a fűzfák mögött pedig megpillantottuk a hatalmas és szomorú palotát, kilyuggatott zsalugáterein át még egyre özönlött befelé a keselyűk hada. Nem kellett erőszakkal berontanunk, mint gondoltuk volna, mivel a főkapu mintha a puszta hangra magától nyílt volna ki, úgyhogy simán feljutottunk az emeletre egy terméskő lépcsőn, a rajta futó operaszőnyeget összevissza szabdalta a sok tehénpata, és az előcsarnoktól a hátsó hálószobákig végigláthattunk a romos irodákon meg a hivatali helyiségeken, melyekben tehenek grasszáltak, rendíthetetlen nyugalommal legelve a bársonyfüggönyöket, és kirágcsálva a székek kárpitját; szentek és hadvezérek megdicsőült képeit láttuk ott a földre hányva, törött

bútorok és friss keletű tehénlepények között, és láttuk az ebédlőt, amelyet szintén tönkrerágtak a tehenek, láttuk a meggyalázott zenetermet, ahol mindent összezúztak a tehenek, a dominóasztalkát, amiket tönkretettek, a biliárdasztalokat, melyeknek mezőit letarolták, és láttuk az egyik sarokban, félredobálva a szélgépet, amivel a szélrózsa négy szeletének bármely égtáját ide lehetett varázsolni, hogy a ház lakói valahogy elviseljék vágyakozásukat a visszahúzódott tenger után; és madárkalitkák lógtak mindenütt, még sötétítő rongyokkal voltak leborítva, melyek valamelyik múlt heti éjszakáról maradtak rajtuk, és a számtalan sok ablakon át láttuk a hatalmas, alvó állatot, a várost, ártatlanul, még eme történelmi hétfőben, amit éppen élni kezdett, a városon túl pedig, egész a láthatárig, a durva holdhamu halott krátereit a végtelen síkságon, ahol a tenger volt valaha. Itt, eme tiltott rejteken, ahová eddig csak nagyon kevés, kiváltságos személy tehette be a lábát, itt éreztük először a keselyük dögszagát, itt érzékeltük ezeréves asztmájukat, halottkémösztönüket; és szárnycsapásaik enyészetszelét követve, megtaláltuk a fogadóteremben a kukacrágta tehéntetemeket, nősténytomporuk megsokszorozódott az embermagas tükrökben, és akkor belöktük a falba rejtett, titkos irodába nyíló oldalajtót, és íme, ott volt ő, rangjelzés nélküli vászonuniformisában, lábszárvédőben, bal sarkán arany sarkantyúval, földek és vizek minden öreg emberénél, minden öreg állatánál öregebben; hason feküdt a földön, jobb karját a feje alá hajtva párnának, ugyanúgy, ahogy végtelen hosszú, magányos-zsarnoki életében aludt minden éjszaka. Csak amikor a hátára fordítottuk, hogy megnézzük az arcát, akkor döbbentünk rá, hogy semmiképp sem ismerhetjük fel, még ha nem éktelenítették volna el is a keselyűcsőrök, mivel egyikünk sem látta soha, pedig

az arcképe ott volt a pénzérmék mindkét oldalán, a postabélyegeken, a vértisztító gyógyszercímkéken, a sérvkötőkön és skapulárékon, és noha az is igaz, hogy bekeretezett litográfiája, mellén a lobogóval és a nemzet sárkányával ki volt függesztve mindenütt és minden időben, jól tudtuk, hogy olyan képmások másolatai ezek, melyeket már az üstökös idejében is hamisnak tartottak, amikor pedig még tulajdon apáink is csak onnan tudták, kicsoda ő, hogy az apjuktól hallottak róla, amazok megint csak az apjuktól, és azért neveltek bennünket gyerekkorunktól abban a hitben, hogy ő életben van a hatalom házában, mert valaki fényeket látott kigyúlni ott egy ünnepeste, mert valaki mesélte: láttam a szomorú szemeket, a sápadt ajkat, a tündöklő kezet, amint senkinek sem szánt búcsút int az elnöki kocsi misedíszein át; mert egy vasárnap, sok-sok éve, elvitték hozzá a vak koldust, aki az utcán öt centavóért szavalta az elfeledett költő, Rubén Darío verseit, és boldogan tért vissza egy igazi, régi aranytallérral, ez volt a fizetsége a koldusnak, amiért külön, csak neki szavalt, bár látni, persze, nem látta az elnököt, nem azért, mert vak volt, hanem mert senki halandó meg nem pillanthatta őt azóta, hogy feketét hányt, mégis tudtuk, hogy ott van, tudtuk, hiszen a világ ment tovább, az élet ment tovább, a posta rendben érkezett, a városi rezesbanda együgyű keringőivel térzenét adott szombatonként a Főtér poros pálmafái és kókadozó lámpásai alatt, és újabb vén zenészek ültek az elhunyt zenészek helyére a bandában. Az utóbbi években, amikor onnan bentről nem hallatszott ki többé emberi nesz, se madárdal, és örökre bezárták a vasalt kapukat, abból tudtuk, hogy van valaki az elnöki házban, hogy éjjelente fényeket - mint valami hajó fényeit - láttunk az ablakokban a tenger felöli oldalon, és akik közelebb merészkedtek, valami nagy állatok kaparászását és

szuszogását hallották a megerősített falak mögül, egy januári délutánon pedig egy tehenet pillantottunk meg, amint a naplementét nézi az elnöki erkélyről, képzelje csak, egy tehén a nemzet erkélyén, szégyen, gyalázat! - micsoda szar egy ország, de aztán addig-addig taglalták, miképpen juthatott volna fel egy tehén az erkélyre, amikor mindenki tudja, hogy a tehén nem mászik lépcsőt, pláne kőlépcsőt, pláne szőnyeggel bontottat, hogy a végén már magunk sem tudtuk, hogy valóban láttuk-e, vagy csak álmodtuk, miközben egy késő délutánon a Főtéren sétálgattunk, hogy egy tehenet láttunk az elnöki erkélyen, ahol pedig semmi látnivaló nem volt sem akkor, sem máskor, hosszú évekig, egészen múlt péntekig, amikor hajnalban megjelentek az első dögkeselyűk, fellebbentek állandó leshelyükről, a szegénykórház párkányáról, és jöttek a többiek a szárazföld belseje felől, jöttek egymást érő hullámokban a portenger felől, amely a volt tenger helyén nyújtózott a láthatárig, és egy álló nap köröztek lassú szárnycsapásokkal a hatalom háza fölött, míg aztán egy menyasszonyi-tolldíszes, kopasz nyakú király kiadta a parancsot, és elkezdődött az ablakcsörömpölés, az a nagy halottról szálló szél, az az ablakokon ki-be szálló keselyűhad, ami csakis egy gazdátlan háznál képzelhető el, úgyhogy mi is elszántuk magunkat, és bementünk, és megtaláltuk a megüresedett szentélyben a nagyság romjait, a megtépdesett testet, a hajadonlányhamvas kezet a hatalom gyűrűjével a gyűrűsujj csontján, és egész testét parányi zuzmók és mélytengeri, parazita állatok fedték, főként a hónaljban és az ágyékhajlatban, és vitorlavászon sérvkötő volt a sérves heréjén, az egyetlen testrészén, amelyet nem kezdtek ki a keselyűk, pedig akkora volt, mint egy ökör veséje, ám még akkor sem mertünk hinni a halálában, mivel már másodszor bukkantak rá

ugyanebben az irodában, egyedül, ruhástul, láthatólag természetes halálba merevedve, amint azt a jósnők bűvös mosdótálainak jövendőmondó vize réges-rég megjövendölte. Amikor alkonyat kezdetén először találtak rá így, a nemzet még elég eleven volt, ezért az elnök okkal féltette életét még hálószobájának rejtekén is, mégis úgy kormányzott, mint aki azt hiszi, sose hal meg, hiszen háza nem is elnöki palota volt akkoriban, hanem valóságos zsib-vásár, ahol mezítlábas tisztiszolgák siserehadán át kellett utat törni, akik öszvérhátról zöldséget, kasokból tyúkot rakodtak ki a folyosókon; a lépcsőkön szendergő komaasszonyokon kellett keresztüllépdelni, akik kiéhezett keresztgyerekeikkel a hivatali jótékonyság csodájára vártak, ki kellett kerülni a felvágott nyelvű ágyasasszonyok szennyvízpatakjait, akik friss virággal cserélték fel az előző esti virágot a vázákban, a padlót mosták fel, vagy képzelt szerelmekről énekeltek az erkélyen, a szőnyegporoló száraz ágak ritmusára, és mindezt áthatotta az élethossziglani tisztségviselők sipítozása, akik tojó tyúkokat huzigáltak elő az íróasztalfiókokból, a kurvák és a katonák trafikálása a vécén, a madarak rikácsolása, a kóbor kutyák marakodása a kihallgatások közepette, mivel senki sem tudta, ki kicsoda, és honnan jött a tárt ajtóknak eme palotájába, ahol az iszonyú zűrzavarban nem lehetett tudni, hol székel a kormány. A ház ura nemcsak hogy részt vett e vásári felfordulásban, de maga hívta életre és kommandírozta, hiszen alighogy kigyúltak hálószobájában a fények, az első kakasszó előtt, az elnökségi őrség harsonái hírül adták az új nap virradatát a közeli Conde-kaszárnyának, az továbbadta a Szent Jeromos-erődnek, emez meg a kikötői erődnek, mely aztán hat, egymást követő harsonaszóval felkeltette előbb a várost, aztán az egész országot, mialatt a ház ura a hordozható vécén ülve töprengett, és fülére

tapasztotta a kezét, hogy ne hallja a zümmögést, ami akkoriban kezdte gyötörni, és elnézte, hogyan tűnnek tova a hajók fényei az örökmozgó, topázszín tengeren, amely akkor, dicsőségének zenitjén, még ott volt az ablaka előtt. Amióta csak birtokba vette a házat, minden áldott reggel saját kezűleg ellenőrizte az istállókban a fejést, s mérte ki a tejet, amit három elnöki szekér szállított a városi kaszárnyáknak, megivott a konyhában egy csésze feketekávét maniókalepénnyel, nem látva még világosan, merre is sodorja ez a nap, s közben figyelmesen hallgatta, miről csivitelnek a cselédek, akikkel ő beszélt egyedül egy nyelvet a házban, akiknek komolyan mondott dicséretét a legtöbbre becsülte, s akiknek szívén leginkább kiismerte magát, majd kevéssel kilenc előtt megfürdött a magánudvara mandulafáinak árnyékában épített gránitmedencében, a növényekkel illatosított vízben, s csak tizenegy után kecmergett ki végre hajnali kábulatából, hogy szembenézzen a valóság szeszélyeivel. Régebben, a tengerészgyalogos megszállás idején, bezárkózott az irodájába, és onnan intézte a haza sorsát a megszálló csapatok parancsnokával, mindenféle törvényt és parancsot hüvelykujja lenyomatával hitelesítve, mivel akkor még nem tudott írni-olvasni, ám attól fogva, hogy újra magára hagyták hazájával és hatalmával, nem fájdította többet a fejét az írott törvény ballasztjával, hanem húsvér mivoltában és élőszóval uralkodott mindenütt és minden órán, a pusztaiak szűkszavúságával, korát meghazudtoló buzgalommal, az ő kezétől gyógyírt sóvárgó leprások, vakok és bénák siserehadának ostromgyűrűjében, címzetes politikusok és tántoríthatatlan talpnyalók karában, akik a földrengések, napfogyatkozások, szökőévek és Isten egyéb botlásai helyrehozóját dicsőítették benne, ki roppant talpain vonszolta magát mindenüvé -

elefánt a hóban -, míg államügyeket és családi perpatvarokat intézett el ugyanazzal a könnyedséggel, ahogyan elrendelte, szedjétek le azt az ajtót, és tegyétek oda, odatették, tegyétek vissza, visszatették, ne tizenkettőkor üssön delet a toronyóra, hanem kettőkor, hogy hosszabbnak lássék az élet, teljesítették ezt is, pillanatnyi habozás, percnyi késedelem nélkül, kivéve a szieszta halálos óráján, amikor az ágyasok szobájának félhomályában keresett menedéket, találomra lecsapott az egyikre, le se vetkőztette, le se vetkőzött, az ajtót se csukta be, és akkor a házban hallani lehetett lélektelen, sietősférji lihegését, aranysarkantyúja izgatott pengését, kivertkutya-szűkölését, az elfecsérelt pásztorórán a héthónapos koraszülöttek kolduló tekintetét hessegető asszony rémületét, kiabálását, lóduljatok innét, menjetek játszani az udvarba, ez nem gyerekeknek való látvány, és ilyenkor, mintha angyal szállt volna át a nemzet egén, elcsitultak a hangok, megállt az élet, mindenki megkövült, ajkára emelt mutatóujjal, lélegzetét visszafojtva, csitt, a tábornok kefél; akik azonban jobban ismerték, még az ilyen szent pillanat fegyverszünetében sem bíztak, hiszen mindig úgy tetszett, megkettőzi magát, dominózni látták este hétkor, és ugyanakkor tehéntrágyát gyújtani, hogy elriassza a moszkitókat a fogadóteremből, és addig senki se ringatta magát illúziókba, amíg az utolsó fények is ki nem hunytak az ablakokban, és meg nem hallották a három retesz, három zár, három lakat csikordulását az elnöki hálószobaajtón, majd a kőpadlóra lerogyó, kimerült test puffanását, végül az aggastyán gyermekszuszogását; egyre mélyebb és mélyebb lett a légzése, ahogy nőtt a dagály, mindaddig, amíg a szél éjjeli hárfazenéje el nem hallgattatta dobhártyáján a tücsköket; egy széles, tarajos hullámhegy elsöpörte az alkirályok és kalózkapitányok ódon városának utcáit, és úgy

robbant be a nagyúri ház minden ablakán, mint egy szörnyűséges, augusztusi szombat, kacskalábú rákokat növesztett a tükörlapokon, és őrjöngő cápák martalékául vetette oda a fogadótermet, és áthágta a történelem előtti óceánok legmagasabb vízszintjét, és túláradt a föld kérgén, túl időn és terén, s már csak ő maradt, egyedül, ő lebegett, hason fekve, árva vízi halott álmának holdvizén, közkatona-vászonuniformisában, lábszárvédőjében, aranysarkantyújával, jobb karját a feje alá hajlítva párnának. Ez az egyszerre mindenütt lét az első halálát megelőző, rögös években, ez az emelkedés a süllyedésben, ez a tengerbe révülés a balsikerű szeretkezések agóniája után nem a természetének kiváltságos adománya volt, ahogy talpnyalói bizonygatták, és nem valami tömeghisztéria, amint bírálói híresztelték, hanem az a szerencse, hogy tökéletes hasonmásának, Patricio Aragonés-nek odaadó szolgálataira és kutyahűségére támaszkodhatott, aki úgy bukkant fel, hogy senki sem kereste, egyszer csak elébe álltak a hírrel: tábornok úr, hamis elnöki hintó járja az indián falvakat, és jókora hasznot húz az ön megszemélyesítéséből, igen, látták, ugyanazt a ravatali sötétségből kivillanó, hallgatag tekintetet, látták a sápadt ajkakat, az ócska kesztyűkbe bújtatott széplelkűmenyasszonykezeket, sót hintett marokszám az út mentén térdeplő betegekre, s a hintó mögött két állovastiszt vasalta be kemény készpénzben a gyógyulás árát, hát mit szól hozzá, tábornok úr, micsoda szentségtörés, de ő nem adott parancsot a szélhámos ellen, csak azt kérte, hozzák ide titokban a házba, pitakender zsákot húzva a fejére, nehogy összetévesszék vele, és akkor el kellett szenvednie a megaláztatást, hogy szembetalálkozik szakasztott önmagával, uramisten, hiszen ez az ember én vagyok, mondta, mivel valóban olyan volt, mintha ő lenne, kivéve a tekintély súlyát a hangjában,

amit a másiknak sohasem sikerült utánoznia, és a vonalak tisztaságát a tenyerén, ahol az életvonal akadálytalanul futotta körbe a hüvelykujj tövét, s nem azért nem lövette főbe ott helyben, mintha meg akarta volna tartani hivatalos dublőrnek, ez csak később ötlött fel benne, hanem mert attól félt, hogy az imposztor tenyerén netán az ő sorsának állomásai vannak megírva. Mire ez az aggálya végül is eloszlott, addigra már Patricio Aragonés sértetlenül átvészelt hat merényletet, ráragadt a szokás, hogy fakalapáccsal szétlapított talpát vonszolja a padlón, már neki is zúgott a füle, és lüktetett a sérves heréje téli hajnalokon, és megtanulta lecsatolni meg visszacsatolni arany sarkantyúját úgy, mintha összegabalyodnának a szíjak, csak hogy időt nyerjen a kihallgatásokon, motyogva, a fene egye meg a flandriai kovácsokat, micsoda vacak csatokat csinálnak, még erre se jók, s a lefetyelő mókamesterből, aki az apja üveghutájában a palackokat fújta, töprengő, komoly emberré lett, aki nem arra figyelt, amit mondtak neki, hanem a tekintetek sötétjében azt leste, mit hallgatnak el, s mielőtt bármire válaszolt volna, előbb visszakérdezett: és maga mit gondol; és a csodákkal házaló világlustájából és életművészből önsanyargatóan szorgos ember, fáradhatatlan gyalogló lett, zsugori és kapzsi, beletörődött a rajtaütésszerű szeretkezésekbe és a ruhástul, földön alvásba, hason fekve, párna nélkül, lemondott saját magával való azonosságának elhamarkodott és hiú ábrándjáról, örökölt hajlamáról, hogy arany nemtörődömségben pusztán üveget fújjon, palackot csináljon, és vállalta a hatalom legszörnyűbb kockázatát is: alapköveket rakott le ott, ahol majd semmi sem épül, avatószalagokat vágott át ellenséges földön, viselte annyi lágytojás-álom, elvetélt vágy kínját, amikor oly sok tiszavirág-életű, elérhetetlen szépségkirálynőt kellett megkoronáznia, s hozzájuk se nyúlhatott,

mivel végleg beletörődött sivár sorsába, hogy a más sorsát viselje, persze, nem nyereségvágyból vagy meggyőződésből, hanem mert életét az elnök a hivatalos hasonmás élethossziglani tisztségével váltotta meg, havi ötven peso névleges fizetéssel és azzal az előnynyel, hogy királyként élhet, annak minden átka nélkül, hát mit akarsz még. Ez a személyiségkeveredés egy hosszú, szeles éjszaka érte el a mélypontját, mikor az elnök rajtakapta Patricio Aragonést, amint épp a tenger felé sóhajtozik a bódító jázminillatban, és valódi félelemmel kérdezte meg, csak nem tettek mérges beléndeket az ételébe, hogy olyan kótyagos, mint akit gonosz lég legyintett meg, mire Patricio Aragonés azt felelte: ugyan már, tábornok úr, annál is rosszabb történt, ugyanis a múlt szombaton megkoronáztam egy karneváli hercegnőt, és eltáncoltam vele az első keringőt, s most nem találom az ajtót, ami ebből az emlékből kivezetne, mert a világ legszebb nője volt, azok közül, akiket nem nekünk teremtettek, tábornok úr, ha látná, de az elnök csak megkönnyebbülve legyintett rá, hogy ugyan már, semmiség az egész, minden férfival előfordulhat, ha magrekedése van, majd mindjárt felajánlotta, hogy elraboltatja a nőt, ahogyan már annyi vonakodó hölgyet tett ágyasává, akár az ágyadba is vitetem, négy katona lefogja kezét-lábát, amíg te bekergeted a macit a málnásba, a szentségit, megtömöd és kész, mondta, a legnyomorultabbak is rúgkapálnak az elején dühükben, de aztán még könyörögnek is, ne hagyjon itt még, tábornok úr, mint valami megkezdett gyümölcsöt, kimagvazatlanul; ám Patricio Aragonés nem kért ennyit, többet kért, azt akarta, hogy szeressék, mert olyan nő az, tábornok úr, aki tudja, miből lesz a cserebogár, majd meglátja, ha maga is meglátja, úgyhogy ágyasainak éjjeli ösvényeire utalta gyógykezelésre, és felhatalmazta, hogy ugyanúgy csinálja velük, ahogy ő, rohammal,

ruhástul, sietősen, és Patricio Aragonés örömest merült bele a kölcsönszerelmek ingoványába, abban a Íriszemben, hogy megzabolázhatja gyötrő vágyait, ám akkora volt igyekezete, hogy nemegyszer megfeledkezett a kölcsön feltételeiről, szórakozottságában lehúzta a nadrágját, elidőzött apróságokon, elővigyázatlanul belebotlott a leghitványabb nők rejtett drágaköveibe, kibogozta sóhajaikat, és nevetésre fakasztotta őket a sötétben, maga vén zsivány, tábornok úr, mondták neki, még megtáltosodik itt nekünk vénségére, és ettől kezdve sem ők ketten, sem az asszonyok nem tudhatták soha, a gyerekek közül ki kinek a gyereke és kitől, mivelhogy a Patricio Aragonés gyerekei is egytől egyig hét hónapra születtek, mint az övéi. így történt, hogy Patricio Aragonés lett a hatalom kulcsembere, a legszeretettebb és talán a legrettegettebb, őneki meg több ideje maradt rá, hogy ismét teljes figyelmét a hadseregnek szentelje ugyanúgy, mint elnöksége kezdetén, nem mintha a hadsereg lett volna hatalmának fő pillére, ahogy valamennyien hittük, hanem éppen ellenkezőleg, a legfélelmetesebb természetes ellensége volt, úgyhogy néhány tiszttel elhitette, hogy a többi kémkedik utána, ide-oda helyezte őket, nehogy szövetkezhessenek ellene, a kaszárnyáknak minden tíz igazi lövedékhez nyolc vaktöltényt utalt ki, a puskaporba pedig tengerparti homokot kevertetett, miközben ő maga kitűnő fegyvertárat tartott a keze ügyében, az elnöki palota egyik hodályában, amelynek kulcsát egy kulcskarikán hordta, más ajtók szintén másolat nélküli kulcsaival együtt, ahová csak neki volt bejárása, a sarkában járó éber árnyék, életre-halálra egykomám Rodrigo de Aguilar tábornok, hivatásos tüzértiszt védelmében, aki mellesleg a hadügyminiszter volt s egyben az elnöki testőrség parancsnoka, az állambiztonsági szolgálat főnöke és azon kevés

halandók egyike, aki nyerhetett ellene dominóban, mivel a jobb karját elvesztette, amikor egy pokolgépet igyekezett szétszerelni alig pár perccel azelőtt, hogy az elnöki fogat áthaladt a merénylet színhelyén. Olyannyira biztonságban érezte magát Rodrigo de Aguilar tábornok őrizetében és Patricio Aragonés segédletével, hogy kezdte elhanyagolni életösztönének intelmeit, egyre láthatóbb lett, s már odáig merészkedett, hogy egyetlen szárnysegéd kíséretében kikocsikázott a városba, jeltelen hintaján, a függönyrésén át megszemlélte az aranyszínű kőből épült, kevély katedrálist, melyet egyszer rendeletileg a világ legszebb székesegyházának nyilvánított, figyelmesen fürkészte a régi mészkőpalotákat, a kapuboltokban szendergő időt és a tenger felé néző napraforgókat, az alkirályi óváros gyertyabélszagú, macskaköves utcáit, a sápkóros kisasszonyokat, akik az erkélyek világosságánál, szegfűs cserepek és trinitáriafüzérek közt, megrögzött illedelmességgel csipkét hurkoltak, a vizcayai apácák sakktáblakockás zárdáját, ahonnan mindig ugyanaz a klavikord darab szűrődött ki délután háromkor, amivel az üstökös első feltűnését ünnepelték; keresztülhajtott a piac bábeli útvesztőjén, halálos zenebonáján, maga mögött hagyva a lottószelvények lobogóit, a cukornádlé-árusok targoncáit, az iguánatojás-füzéreket, a fakult bőrű törökök bazárait, a vérfagyasztó vászonfestményt a nőről, aki skorpióvá változott, mert nem fogadott szót a szüleinek, a nyomorúságos sikátort, ahol a férfi nélkül élő asszonyok meztelenül osontak alkonyatkor kék szalagos fogaspontyot, rózsás márnát venni, és a zöldséges kofákkal szitkozódni, mialatt a ruhájuk a hímes farácsú erkélyen száradt; érezte a rothadt kagylóbűzt hozó szelet, látta a pelikánok mindennapi fényét a sarkon túl, a négerek barakkjainak tarka rendetlenségét az öböl

fokán, és egyszerre csak, íme, a kikötő, jaj, a kikötő, a szivacsos deszkájú móló, a tengerészgyalogosok kivénhedt csatahajója, hosszabb és komorabb, mint az igazság, a néger dokkmunkásnő, aki nem elég korán ugrott félre a megrémült hintó útjából, hogy meg ne érezze a halál legyintését az alkonyati öregúr láttán, aki a világ legszomorúbb tekintetével nézte a kikötőt, ő az, kiáltott fel holtra váltan, éljen a Férfiú, kiáltotta, éljen, éljen, kiabálták a kocsmákból és kínai lebujokból előrohanó férfiak, asszonyok, gyerekek, éljen, kiáltották azok is, akik a lovak patái közé keveredtek, és elálltak a kocsi útját, hogy megszoríthassák a hatalom kezét, és e manőver olyan jól sikerült, olyan váratlan volt, hogy épp az utolsó pillanatban tudta csak félrerántani szárnysegédje fegyveres kezét, fojtott hangon korholva, ne hülyéskedjen, hadnagy, hagyja, hadd szeressenek, és úgy el volt ragadtatva ettől, meg a következő napokon tapasztalt szeretetrohamoktól, hogy Rodrigo de Aguilar tábornoknak csak hosszas győzködés árán sikerült kivernie fejéből az ötletet, hogy nyitott hintón parádézzon; hadd lássanak testközelből a haza fiai, a szentségit neki, hiszen még csak nem is sejthette, hogy az első csődület a kikötőben véletlenül, magától támadt ugyan, a következőket azonban már a saját biztonsági szolgálata szervezte meg, hadd legyen meg az öröme kockázat nélkül; annyira megmámorosodott alkonya küszöbén a szeretet szellőitől, hogy oly sok év után ismét kimerészkedett a városból, újra üzembe helyeztette a nemzeti színekre festett, öreg vonatot, amely fújtatva kapaszkodott fel hatalmas bánatbirodalmának peremeire, orchideák és amazóniai balzsamfák szövevényes sűrűjén keresztül, majmokat, paradicsommadarakat, a sínen szunyókáló leopárdokat riasztva fel útjában, egészen szülőföldjének, a hegyi pusztának je-

ges, néptelen falvaiig, ahol az állomáson bús zeneszóval várták, lélekharangot kondítottak, üdvözlő feliratokat lobogtattak a névtelen patrícius felé, aki a Szentháromság jobbján ül, kiszáradt indiánokat hajtottak fel neki, akik azért ereszkedtek le az ösvényeken, hogy megismerkedjenek az elnöki különkocsi gyászos homályába burkolózó hatalommal; de akiknek sikerült a közelébe furakodni, azok sem láttak egyebet, csak egy elképedt szempárt a poros üveg mögött, látták a reszketeg ajkat, a sehonnan sem eredő kézfejet, amely valahonnan a dicsőség szegélyéről integetett, miközben valaki a testőrségből megpróbálta eltávolítani őt az ablakból, vigyázzon, tábornok úr, a hazának szüksége van önre, de ő csak azt felelte álmodozva: semmi pánik, ezredes, ez a nép szeret engem, a hegyi vonaton csakúgy, mint a falapátkerekű folyami hajón, amely az egyenlítői mellékfolyók édeskés gardénia- és döglöttszalamandra-illatába gépzongorából csurgó keringőcsíkot hasítva tartott felfelé, történelem előtti sárkányok lakta zuhogókat, csodába illő szirének szülőhelyéül szolgáló szigeteket és elsüllyedt nagyvárosok katasztrófáit idéző alkonyokat kerülgetve minduntalan, fel egészen a vigasztalanul gőzölgő sárfészekig, ahol a lakosság kicsődült a partra, hogy megbámulja a nemzeti színekre festett fahajót, de még az elnöki kabinból integető selyemkesztyűs, gazdátlan kezet is csak üggyel-bajjal tudták kivenni messziről, ő viszont jól látta a parton a zászló híján malangalevelet lengető csoportokat, látta azokat, akik belegázoltak a vízbe, élő tapírt, elefántlábnyi, óriás hamegyökereket vagy egy kas erdei tyúkot cipelve az elnöki fazék számára, és meghatottan sóhajtott fel a kabin templomi félhomályában, nézze, hogy jönnek, kapitány, nézze, hogy szeretnek. Decemberben pedig, amikor a Karib-térség világa üveges lesz, hintaján felkapaszkodott a várba, amely a

sziklák peremén a szirttetőre épült, és egész délután a földrész más országainak bukott diktátoraival dominózott, más nemzetek trónfosztott atyjaival, akiknek az évek során ő adott menedéket, s akik most csendben öregedtek könyörületének árnyékában, a második lehetőség álomhajójáról ábrándoztak a terasz nyugágyain, magukban motyogtak, haldokoltak, eltemetve ebben a menedékházban, amit ő épített nekik ezen a tengeri teraszon, miután mindegyiküket úgy fogadta, mintha közönséges földi halandók lennének, mivel mindegyikük hajnalban jelent meg, a pizsamájára fordítva felkapkodott díszegyenruhában, egyik kezükben egy bőrönd volt, az államkincstárból rabolt pénzzel, a másikban táska, tele kitüntetésekkel, régi főkönyvekbe ragasztott újságkivágásokkal és egy fényképalbummal, amelyet úgy nyújtottak át neki az első fogadáson, mintha legalábbis a megbízólevelük lett volna, látja, tábornok uram, ez én vagyok hadnagy koromban, ez itt a beiktatás napján készült, ez meg itt a hatalomátvétel tizenhatodik évfordulóján, ez pedig, nézze csak, tábornok úr, ő azonban csak politikai menedékjogot adott nekik, egyébként ügyet sem vetett rájuk, a papírjaikat sem nézte át, mert egy bukott elnök egyetlen személyazonossági okmánya a halotti bizonyítványa legyen, mondotta, s ugyanilyen gúnyosan nyugtázta a naiv fogadkozást: csupán rövid időre veszem igénybe vendégszeretetét, amíg a nép igazságot szolgáltat és leszámol a bitorlóval, ó, mindig ugyanez a gyermetegen ünnepélyes formula, amit aztán nemsokára viszonthall majd a bitorlótól, majd a bitorló bitorlójától, mintha bizony nem tudná ez a sok beszari fráter, hogy ebben a férfi buliban aki egyszer elbukik, az elbukott, és néhány hónapra mindegyiket az elnöki palotában szállásolta el, s akarták vagy sem, addig dominózott velük, amíg az utolsó fillérjükből is ki

nem forgatta őket; és akkor karon fogott, a tengerre néző ablakhoz vezetett, megosztotta velem keservemet, kurva egy élet, csak egyfelé tart, és azzal biztatott, vigasztalt, hogy oda megyek, nézze csak, oda, abba a hatalmas házba, amely olyan, mint egy szirttetőn zátonyra futott óceánjáró, abban van az ön számára egy lakosztályom, jó világos és kitűnő a koszt, ott lesz ideje bőven feledni, kegyvesztett sorstársai között, azon a tengeri teraszon, ahol oly szívesen üldögélt decemberi délutánokon, nem annyira a kétes élvezetért, hogy azzal a siralmas pojáca gyülekezettel dominózhat, hanem az olcsó boldogságért, hogy nem közülük való, hogy az ő nyomorúságuk elrettentő tükrében szemlélheti önmagát, aki a boldogság nagy pocsolyájában lubickolt, egyedül álmodozott, a hajnali szürkületben az elnöki házban söprögető, kezes mulatt lányok után kajtatott lábujjhegyen, mint a gonosz gondolat, közös hálószoba- és patikai haj olaj szagokat szimatolt, kileste a pillanatot, amikor valamelyikükkel kettesben maradhatott, akkor kakas módra meghágta őket az irodaajtó mögött, azok meg majd megpukkadtak a vihogástól a sötétben, maga vén gazember, tábornok úr, ilyen nagy ember és még mindig milyen éhes, de ő mindig elszomorodott a szerelem után, és félrevonult énekelni valahova, ahol senki se hallhatta, mert vigasztalódni akart; fényes arcú, januári hold, dalolta, nézd, milyen búsan várom vesztemet ablakod alatt, dalolta, és annyira bízott népe szeretetében azokon a vészjelektől mentes októbereken, hogy anyja, Bendición Alvarado külvárosi házának udvarán akasztotta fel függőágyát, és ott szieszt ázott a tamarindok árnyékában, őrizetlenül, a hálószobák színes vízében cikázó halacskákkal álmodott, a haza a legjobb találmány, anyám, sóhajtotta, de választ nem várt soha tőle, az egyetlen személytől a világon, aki meg merte szidni, amiért csípős

hagymaszagú a hónalja, hanem visszatért az elnöki palotába a nagykapun, egészen eltöltötte a karib-tengeri január csodás évszaka, végre ez a megbékélés a világgal öregkorára, azok a mályvaszínű esték, amikor kibékült a pápai nunciussal, aki aztán gyakran járt nála fogadóóráján kívül, és igyekezett őt Krisztus hitére téríteni, miközben kakaót szürcsöltek aprósüteménnyel, s ő fuldokolva a nevetéstől azzal érvelt, ha Isten tényleg olyan mindentudó, ahogy maga mondja, akkor rajta, szedje ki a fülemből ezt a cirpelő tücsökfészket, mondta, és kigombolva kilenc nadrággombját, elővette irdatlan tökét, mondja meg neki, hogy apassza el ezt a szörnyeteget, de a nunciust nem lehetett kihozni sztoikus, lelkipásztori nyugalmából, próbálta meggyőzni, minden igazság, akárki mondja is, a Szentlélektől származik, ő pedig az első lámpagyújtáskor kikísérte a kapuig, és úgy hahotázott, ahogyan ritkán láthatták, ne lőjön ágyúval verébre, atyám, mondta neki, minek akar maga engem megtéríteni, hiszen így is, úgy is azt teszem, amit maguk akarnak, a fenébe is. Ám a békességnek ez a derűs állóvize egyszeriben megiramodott egy isten háta mögötti hegyi falu kakasviadalán, amikor az egyik vérengző kakas lenyakazta ellenfelét, és azonmód felfalta a fejét a vértől megmámorosodott közönség és az öldöklést harsány zenebonával köszöntő, részeg rezesbanda előtt, és ő volt az egyetlen, aki felfogta a baljós előjelet; olyan tisztán, olyan közelinek érezte, hogy titokban utasította a testőrséget, tartóztassák le az egyik zenészt, azt, ni, a basszustubást, és mit ad isten, elfűrészelt csövű vadászpuskát találtak nála és bevallotta a kínpadon, hogy rá akart lőni, kihasználva a távozásnál támadó zűrzavart, hát persze, magyarázta erre ő, a napnál világosabb volt, ugyanis én sorra megnéztem mindenkit, és mindenki rám nézett, csak ez a

csirkefogó basszustubás, ez a szegény ördög nem mert egyszer sem a szemembe nézni, mindazonáltal tudta jól, hogy nem ez volt szorongásának végső oka, mert a félelem ott motoszkált benne továbbra is éjszakánként az elnöki házban, pedig biztonsági szolgálata váltig bizonygatta, semmi ok az aggodalomra, tábornok úr, minden a legnagyobb rendben, ő azonban a kakasviadalon látott vészjel óta Patricio Aragonésbe kapaszkodott, oly erősen, mintha önmaga volna, a saját ételéből etette, a saját mézével itatta, ugyanazzal a kiskanállal, hogy legalább az vigasztalja, együtt halnak meg mind a ketten, ha netán megmérgezték az ételüket, és szökevények módjára lopóztak szobákon át, szőnyegen jártak, hogy senki se ismerje fel a nagy, óvatos sziámielefánt-léptüket, együtt hajóztak az ablakokon bevillanó világítótorony fényében, amely minden harminc másodpercben zöldbe mártotta a ház szobáit, a tehéntrágya-füstfüggönyön és az alvó tengereket járó éj-szakai hajók búcsúkürtölésén túlról, hosszú délutánokon át csak nézték az esőt, számlálták a fecskéket, mint két régimódi szerelmes a szeptemberi bágyadt szürkületben, annyira elzárkózva a világtól, hogy maga sem kapott észbe: elszánt harca a kétszeri létért épp az ellenkező gyanút kezdi táplálni, hogy tudniillik egyre kevésbé létezik, hogy végelgyengülésben fekszik, s így megkettőzték az őrséget, s egy lelket sem engedtek az elnöki palotából se ki, se be; valaki azonban mégis csúfot űzött a szigorú őrségből, meglátta kalitkáikban a néma madarakat, a keresztelőmedencéből iszogató teheneket, a rózsalugasban alvó leprásokat és bénákat, és azt mondják, a déli óra ellenére, mintha mindenki a virradatot várta volna, abban a hitben, hogy meghalt, ahogy a mosdótálak jövendölték, álmában érte a természetes halál, csak a magas hadvezetés visszatartja a hírt, amíg a véres kupaktanácsain a tisztek

elintézik visszamaradt belviszályaikat. Jóllehet, semmit sem tudott az effajta híreszlelésekből, maga is érezte, valami készülődik, valami hamarosan történni fog az életében, minduntalan félbeszakította hosszadalmas dominójátszmáit, és megkérdezte Rodrigo de Aguilar tábornoktól, hogy mennek a dolgok, egykomám, minden szilárdan a kezünkben, tábornok úr, a hon nyugodt figyelmeztető jeleket fürkészett a folyosókon égetett tehéntrágya halotthamvasztó máglyáiban és az ősrégi vizű kutakban, de nem kapott választ kétségeire; amikor alábbhagyott a hőség, meglátogatta anyját, Bendición Alvaradót a külvárosi, kertes házban, leültek hűsölni a tamarindafák alá, anyja - aszottan, de teljes lelki épségben - a hintaszékbe ült, s olykor-olykor kukoricát szórt tenyeréből az udvaron csipegető tyúkoknak és páváknak, ő pedig a fehérre festett, fonott karosszékbe; a kalapjával legyezte magát, s kiéhezetten meresztgette szemét a testes mulatt lányok után, akik a friss, behűtött, színpompás gyümölcslevet hozták, ha megszomjazna a melegben, tábornok úr, és közben arra gondolt: anyám, édesanyám, Bendición Alvaradó, ha tudnád, hogy már nem bírok a világgal, legszívesebben elbujdosnék, nem is tudom, hová, anyám, minél messzebb ettől a sok gazságtól, de még az anyjának sem mondta el, miért sóhajtozik, hanem csak visszatért az este első fényeivel az elnöki palotába, a személyzeti ajtón osont be, a folyosókon végighaladtában hallotta az őrök bokacsattogását, ahogy tisztelegtek neki, semmi újság, tábornok úr, minden rendben, de ő tudta, nem igaz, tudta, hogy megszokásból becsapják, hogy félelemből hazudnak neki, hogy semmi sem igaz a bizonytalanságnak ebben a világában, amely a kakasviadal végzetes délutánja óta megkeseríti a dicsőségét, és szárnyát szegte még régi uralkodni vágyásának is, csak feküdt hason a földön, késő

éjszakáig, álmatlanul, a tenger felőli, nyitott ablakon át hallgatta a távoli dombokat és bús szavú dudákat: szegény emberek lakodalmát ünnepelték valahol, ugyanazzal a hévvel, amivel az ő halálát ünnepelnék, hallotta egy megátalkodott hajó búcsúkürtölését, amelyik éjjel kettőkor futott ki, a kapitány engedélye nélkül, hallotta a hajnalban nyíló rózsák papírneszezését, és kiverte a hideg veríték, tehetetlenül sóhajtozott, nem volt egy perc nyugta sem, a vadak ösztönével megérezte azt a sebesen közelgő délutánt, amikor a külvárosi házból hazafelé jövet, hirtelen mellbe vágta az utcákon zsibongó sokaság, a kinyíló, csukódó ablakok és a riadt fecskerajok látványa a kristálytiszta, decemberi égbolton; óvatosan félrehúzta a hintó függönyét, hogy megnézze, mi történt, és felkiáltott magában, hát ez volt az, anyám, ez volt az, mondta magának, és rettentő megkönnyebbülést érzett a levegőben röpdöső, színes léggömbök láttán, piros és zöld léggömbök, mint óriás, kék narancsok; megszámlálhatatlanul sok léggömb emelkedett fel, a fecskék legnagyobb rémületére, egy pillanatra ott lebegtek a négyórai kristályfényben, majd hirtelen kipukkantak csendes, egyöntetű robbanással, és ezer meg ezer papírlapot ontottak magukból a városra, valóságos röplapzivatar, amit a kocsis rögvest kihasznált, hogy meglépjen a piactéri tumultusból, hogy senki ne ismerje fel a hatalom hintaját, mert mindenki azokon a léggömb szülte papírokon marakodott, tábornok úr, erkélyéről szavalták kiáltva, kívülről ismételgették, le az elnyomással, halál a zsarnokra, zúgták, de még az elnöki palota őrsége is fennhangon olvasta a folyosókon, osztálykülönbség nélküli egység az évszázados zsarnokság ellen, nemzeti megbékélés a katonai korrupció és erőszak ellen, elég a vérből, kiáltották, elég a rablásból; ezeréves tetszhalálból ébredt az egész

ország, épp abban a pillanatban, amikor ő belépett a kocsiszín kapuján, és azzal a rettenetes hírrel fogadták, tábornok úr, egy mérgezett dárda halálra sebezte Patricio Aragonést. Néhány éve egy rosszkedvű éjszakán azt javasolta Patricio Aragonésnek, tegyék fel az életüket fej vagy írás alapon, ha fej, te halsz meg, ha írás, akkor én, de Patricio Aragonés figyelmeztette, hogy akkor eldöntetlen lesz a haláluk, hisz minden érem mindkét oldalára a kettejük arcmása van verve, erre azt javasolta neki, akkor tegyék fel az életüket a dominóasztalnál, ki nyer többet húsz játszmából, és Patricio Aragonés belement, nagyon megtisztel, nagyon szívesen, tábornok úr, de csak ha szavát adja, hogy megverhetem, és ő szavát adta, rendben van, úgyhogy játszottak egy játszmát, játszottak kettőt, játszottak húszat, és mindig Patricio Aragonés nyert, mivel az elnök csak azért tudott eddig nyerni, mert tilos volt legyőzni őt, hosszú, vérre menő párharcot vívtak, és már az utolsó partit is lejátszották, és ő még egyetlenegyszer sem nyert, és Patricio Aragonés megtörölte izzadt homlokát az ingujjával, és felsóhajtott, szívemből sajnálom, tábornok úr, de én nem akarok meghalni, mire ő kezdte összeszedni és szép rendben visszarakosgatni a fadobozba a lapocskákat, s úgy mondta, kántálva, mint a leckét szavaló tanító, hogy márpedig ő se fog meghalni itt a dominóasztalnál, hanem majd a maga idejében, a megfelelő helyen, álmában, természetes halállal, ahogyan első perctől fogva megjövendölték a javasasszonyok mosdótálai, de különben még így sem, mert ha jól meggondoljuk, Bendición Alvarado nem azért hozott a világra, hogy mosdótálakkal törődjek, hanem hogy uralkodjak, és végül is én vagyok én, nem pedig te, úgyhogy adj hálát az Úrnak, hogy csak játék volt az egész, mondta neki, és nem is gondolta volna akkor, de később sem, soha, hogy a

kegyetlen tréfa valósággá válik aznap este, amikor belépett Patricio Aragonés szobájába, és a halál noszogatásával viaskodva találta ott, menthetetlenül, s már maga sem remélte, hogy valahogy túléli a mérget, és ő az ajtóból feléje nyújtotta a kezét, úgy üdvözölte, az Úr legyen veled, igaz férfiú, nagy tisztesség meghalni a hazáért. Mellette maradt hosszú agóniájában, kettesben voltak a szobában, saját kezével adta be neki a fájdalomcsillapító kanalas orvosságot, és Patricio Aragonés a legkisebb hála nélkül nyelte le, s egy-egy kanál közt így beszélt: rövid időre hagyom csak itt, a szaros világával együtt, tábornok úr, mert a szívem azt súgja, igen hamar viszontlátjuk egymást a mélységes poklokban, én kétrét görnyedve ettől a méregtől, maga viszont a kezében hozza majd a fejét, és nem tudja, hová tegye, a legkisebb tisztelettel se legyen mondva, tábornok úr, mert most már elárulhatom, sohase szerettem, ahogy maga hiszi, hanem a kalózok böjtje óta, amikor vesztemre a maga keze közé kerültem, szüntelen azon imádkozom, hogy megöljék, akár kegyetlenség nélkül is, csak hogy megfizessen ezért a sivár, társ nélküli életért, amit rám szabott, először azzal, hogy fakalapáccsal laposra kalapálta a lábamat, hogy a léptem olyan alvajáró legyen, mint a magáé, azután azzal, hogy árral átszúrta a herémet, hogy az enyém is sérves legyen, aztán terpentint itatott velem, hogy elfelejtsek írni-olvasni: éppoly fáradságos munkával, mint amilyennel anyám megtanított rá, és mindig engem küldött minden közéleti szereplésre, mert maga nem mert elmenni, nem azért, mintha a hazának elevenen lenne szüksége magára, ahogy mondogatni szokta, hanem mert a legtökösebbnek is befagy a segge lyuka, amikor valami kurva szépségkirálynőt kell megkoronázni, és közben sem tudhatja, honnan durrantja le a halál, a legkisebb tisztelettel se legyen mondva, tábornok úr; de neki nem

az arcátlanság, hanem a hálátlanság esett rosszul Patricio Aragonéstől, tőled, akit valóságos királlyá tettem a palotámban, és megadtam neked mindent, mit soha senki nem kapott meg senkitől ezen a világon, még a saját asszonyaimat is kölcsönadtam; hát erről jobb nem beszélni, tábornok úr; mert ha az embert döngölővel miskárolják ki, még az is jobb, mint anyákat döntögetni a földre, akár ha üszőborjút billogoz az ember, csakhogy ezek a szívtelen némberek nem is érzik a sütővasat, nem rúgkapálnak, nem vonaglanak, nem panaszkodnak, mint a borjak, nem füstöl a felsáljuk, nincs perzselt hússzaguk, pedig ez a legkevesebb, amit egy jó nőtől elvár az ember, hanem csak odanyújtják halott tehéntestüket, hogy az ember megtegye a kötelességét, és mintha mi sem történne, krumplit hámoznak közben, és odakiáltanak a többieknek, nézzetek már a tűzre kinn a konyhában, amíg én itt végzek, nehogy odakozmáljon a rizs; csak magának juthat az eszébe, hogy ezt az izét szerelemnek tartsa, tábornok úr, mert mást nem ismer, a legkisebb tisztelettel se legyen mondva; és akkor üvöltözni kezdett: hallgass, a kurva anyádat, hallgass, mert drágán megfizetsz, de Patricio Aragonés csak folytatta, a gúnyolódás leghalványabb szándeka nélkül, minek hallgassak, rosszabbat nem tehet velem, mint hogy megöl, azt meg már úgyis megtette, inkább ragadja meg az alkalmat, és nézzen szembe az igazsággal, tábornok úr, hadd tudja meg, hogy soha senki sem azt mondta magának, amit igazában gondolt, hanem azt mondták egytől-egyig, amiről tudták, hogy hallani szeretné; a színe előtt hajladoznak, a háta mögött meg pisztolyt rántanak, legyen hálás legalább ezért a véletlenért, hogy én vagyok az az ember, aki a világon a legjobban sajnálom magát, mert én vagyok az egyetlen, aki hasonlítok magára, az egyetlen, aki kiböki becsületesen, amit

különben mindenki suttog, hogy maga nem elnöke senkinek, és nem maga verekedte magát a trónra, hanem az angolok ültették oda, és a gringók tartották meg rajta, a hadihajójuk két ágyújával, hiszen láttam én magát fel-alá futkosni, mint egy töketlen kutyát, ijedtében azt se tudta, hol fogjon hozzá a kormányzáshoz, amikor a gringók magára üvöltöttek, hogy most itt hagyunk ezzel a néger kuplerájjal, majd meglátjuk, hogy boldogulsz nélkülünk; és nem azért nem szállt le akkor a nyeregből, s nem azért nem száll le azóta sem, mert nem akar, hanem mert nem tud, ismerje el, hiszen tudja, hogy ha csak egyszer is meglátnák az utcán közönséges halandóként, hát abban a pillanatban ízekre tépnék, mint a kutyák, hogy bosszút álljanak; ezt a Santa Maria del Altar-i mészárlásért, nesze, ezt a foglyokért, akiket a kikötői erőd vizesárkaiba vetnek, hogy elevenen falják fel a kajmánok, nesze, ezt meg azokért, akiket élve megnyúznak, a bőrüket meg elküldik a családjuknak, elrettentő példaként, mondta, előráncigálva régóta visszafojtott gyűlöletének feneketlen kútjából a rémuralom vérfagyasztó módszereinek hosszú füzérét, míg aztán egyszerre kifogyott belőle a szusz, mert rettenetes tűznyaláb szaggatta a beleit, a szíve elfulladt, és utolsónak már nem is sértő szándékkal, inkább lázasan kérlelte, komolyan mondom, tábornok úr, éljen az alkalommal, hogy meghalok, haljon velem, ha valakinek, nekem aztán igazán van rá okom, hogy ezt tanácsoljam, hisz sose vágytam arra, hogy bárkihez is hasonló legyek, vagy pláne, hogy nemzet atyja váljon belőlem, csak egy szegény üvegfúvó szerettem volna lenni, mint az apám, rajta, tábornok úr, vegyen erőt magán, nem is fáj úgy, mint hinné; és olyan letisztult igazság áradt a szavából, hogy neki már nem futotta válaszra a haragjából, inkább próbálta megtámogatni a székben, mikor látta, hogy vonaglani kezd, a beleihez kap a két

kezével, és potyognak a könnyei fájdalmában és szégyenében, tábornok úr, röstellem, de beszarok, amit ő képletesen értelmezett, vagyis hogy a másik azt akarja mondani, meghal félelmében, Patricio Aragonés azonban közbevágott, dehogyis, tábornok úr, szó szerint beszarok, befosok, ő meg a végsőkig rimánkodott neki, tartsd vissza, Patricio Aragonés, bírd ki valahogy, nekünk, a haza tábornokainak, férfiként kell a halálba menni, még ha az életünkbe kerül is, de már késő volt: Patricio Aragonés előrebukott, félelmében rúgkapálva elzuhant, szarban és könnyben ázva. A tábornoknak a fogadóteremmel szomszédos irodában előbb szappanos szalmacsutakkal ki kellett kefélnie a holttestből a halál rossz szagát, majd ráadta saját ruháját, amit éppen viselt, a vitorlavászon sérvkötőt is ráhúzta, meg az aranysarkantyút is a bal sarkára, s ahogy haladt az öltöztetésben, egyre világosabban érezte, hogy ő lett immár a legárvább lélek a világon; s végezetül eltüntette a színjáték minden nyomát, tökéletesen elrendezte még a legparányibb részleteket is, melyeket saját szemével láthatott a mosdótálak jövendőmondó vizében, hogy másnap hajnalban a takarítóasszonyok úgy találják a holttestet, ahogy találták, hason fekve, az iroda padlóján álmában halt meg, akkor az első alkalommal, természetes álhalállal, rangjelzés nélküli vászonuniformisában, lábszárvédőben, aranysarkantyúval, és jobb karját a feje alá hajtva párnának. Most sem tették közzé azonnal a hírt, ahogy várta volna, hanem hosszú órák teltek türelmi időben, észrevétlen puhatolózással, titkos egyezkedéssel a rendszer örökösei között, akik időnyerés céljából a legkülönfélébb ellenverziókkal igyekeztek cáfolni a halálhírt, végigsétáltatták a piac főutcáján az anyját, Bendición Alvaradót, hogy láthassuk magunk is, vajon gyászol-e az arca; mindenféle tarkabarka göncökbe

öltöztették, mint valami majomparádét; uram, papagájtollas kalapot vetettek velem, hogy mindenki lássa, milyen boldog vagyok, összevásároltattak velem minden vicik-vacakot, amit csak felleltem a boltokban, hiába tiltakoztam, hogy nem a bevásárlásnak van itt az ideje, uram, hanem a sírásnak, mert még én is elhittem, hogy valóban a fiam halt meg, és erőnek erejével mosolyogni kényszerítettek, amikor a népek fotografálták, mert azt mondták a tisztek, hogy meg kell tenni a hazáért; ezalatt ő a rejtekhelyén tanácstalanul törte a fejét, mi lelhette a világot, hogy nem rendítette meg álhalálának drámája, hogy lehet, hogy felkelt a nap, és aztán baj nélkül felkelt megint, miért ez a vasárnapi hangulat, anyám, hogy lehet az, hogy nélkülem is olyan meleg van, kérdezgette döbbenten, amikor eldördült a kikötőben a nem várt ágyúlövés, megkondult a székesegyház nagyharangja, és betódult az elnöki palotába az izgatott tömeg, amelyet évszázados tompultságából rázott fel a világ legnagyobb híre; akkor ő résnyire kinyitotta a hálószobaajtót, és bekukkantott a fogadóterembe, és ott látta magát a ravatalon, a kereszténység valamennyi halott papagájánál halottabban és díszesebben, mélyen megborzongott, és elszégyellte magát virágözönben kiterített saját katonatestének láttán, szégyellte púderhalvány arcát, kifestett ajkát, háborús kitüntetésekkel páncélozott mellkasán keresztbe font, merev, rideg kisasszonykezét, hivalkodó díszegyenruháját, rajta a halála után kitalált és neki adományozott világegyetem-tábornoka fokozat tíz lemenő napjával, a kártyakirály-kardot, amit sohase használt, a két aranysarkantyút viselő, lakk lábszárvédőt, a hatalomnak és a vigasztalan katonai pompának emberi mértékre, egy fekvő buzi mértékére zsugorodott, túlburjánzó kelengyéjét, a szentségit, mondta magában a holtteste előtt elvonuló gyászmenet láttán, s egy

percre megfeledkezett a színjáték sötét indítékairól, és megszégyenítettnek, kifosztottnak érezte magát a hatalom fenségét sem kímélő halál könyörtelenségével szemben, látta az életet maga nélkül, kissé elérzékenyülten látta, milyen gyámoltalanok lettek az emberek az ő tekintélye nélkül, titkos nyugtalansággal látta azokat, akik csak azért jöttek, hogy megfejtsék a rejtélyt, vajon valóban ő az vagy sem, látta az aggastyánt, aki még a szövetségi háború idejéből való szabadkőműves-köszöntéssel tisztelgett neki, látott egy gyászruhás férfit, aki megcsókolta a gyűrűjét, látta a diáklányt, aki virágot tett a ravatalra, látta a halaskofát, aki nem bírta elviselni halálának valóságát, kiejtette kezéből a kosarát, a sok friss hal szétfreccsent a földön, a kofa pedig átölelte az illatosított holttestet, teli torokból jajveszékelve, ő az, édes istenem, mi lesz velünk nélküle, zokogta, szóval ő az, kiáltottak fel, ő az, üvöltötte a Főtéren a tűző napon fuldokló tömeg, és akkor elnémult a lélekharang, és egyszerre a székesegyház és a többi templom összes harangja örömünneppé nyilvánította azt a szerdát, és húsvéti rakéták robbantak, ujjongó petárdák durrantak, felszabadult dobok dobbantak; látta az ostromlókat berontani az ablakokon, az őrök néma cinkosságának fedezete alatt, látta a vérmes vezéreket, akik bottal verték szét a gyászolókat, és a földre lökték a vigasztalhatatlan halaskofát, látta azokat, akik a holttesten töltötték ki a dühüket, azt a nyolc embert, aki kirángatta időtlen állapotából, liliomos és napraforgós délibábidejéből, és leráncigálta a lépcsőn, látta mindazokat, akik kizsigerelték a fényűzés és a balvégzet eme paradicsomát, melyet, úgy hitték, örökre letipornak, ha eltiporják a hatalom költőfészkét, így hát piramisként dór oszlopfőket, bársonyfüggönyöket, alabástrom pálmakoronás babilón oszlopokat rántottak a porba, kidobálták az ablakon mind a madárkalitkákat,

az alkirályi trónszéket, a hangversenyzongorát, névtelen nemzetfők hamvait rejtő kriptákat törtek fel, felszabdalták a bánatos gondolákon szendergő hajadonokat ábrázoló faliszőnyegeket, az ásatag püspökök és hadurak, képtelen tengeri ütközetek hatalmas olajfestményeit, kiirtván a világot, hogy a jövendő nemzedék emlékezetében írmagja se maradhasson a fegyverforgatók eme átkozott fajzatának; majd kilesett az utcára, a zsalugáter résein át, hogy lássa, milyen sorsra jut a defenesztráció törmeléke, és egyetlen pillantással több aljasságot, több hálátlanságot látott, mint amennyit valaha is láttam és megsirattam ezzel a két szememmel, anyám, amióta a világra hoztál; látta a víg özvegyeit, amint elhagyják a házat a cselédkapukon át; kötőféken vitték az én istállóm teheneit, vitték a kormány bútorait, a te méhkasod mézét csuprostul, anyám; látta koraszülötteit örömükben éktelen ricsajt csapni mindenféle konyhai kellékkel, a pohárszéke műkincseivel és a díszvacsorák étkészletével, miközben utcahosszat süvöltötték, meghalt a papám, éljen a szabadság, látta a Főtéren gyújtott máglyát, azon égették a rendszer kezdete óta mindenütt és mindig jelenvolt hivatalos arcképeit és kalendáriumi litográfiáit, és látta saját testét, ahogy végighurcolják az utcán, kitüntetések és vállbojtok és a világegyetem-tábornok tíz szomorú napjának cafatjait hullajtva maga után; édesanyám, nézd, mit csináltak belőlem, fakadt ki, és a saját bőrén érezte az undok gyalázatot, amint tetemét leköpdösték, és ágyban fekvő betegek teli éjjeliedényeit zúdították rá az erkélyekről, beleborzadt a gondolatba, hogy kutyák és keselyűk tépik majd széjjel a testét, halálos farsangjának eszevesztett vonítása és tűzijáték-durrogása közepette. Amikor végre lecsitult a fölindulás, továbbra is valami távoli muzsikaszóra fülelt a szélcsendes délutánban, továbbra is szúnyogot csapdosott, megpróbálva ugyanazzal a kézlegyintéssel

agyonütni a fülében cirpelő, gondolatait megakasztó tücsköket is; még egyre látta a láthatáron a tüzek izzását, a világítótornyot, amely a zsalugáter résein át harminc másodpercenként zöldre csíkozta, érezte a mindennapi élet természetes lélegzését, amely ismét visszatért rendes kerékvágásába, amint a halála lassan egy lett a múlt annyi sok halála közül; érezte a valóság szakadatlan áradatát, amely a szánalom és a feledés senki földje felé sodorta; a szentségit, francba a halállal, kiáltott fel, és akkor előbújt rejtekhelyéről, és felindulva a bizonyosságtól, hogy eljött az ő nagy órája, keresztülvágott a kifosztott termeken, előző élete roncsai közt vonszolva vaskos, hazajáró lélek-patáit a haldokló virág- és halottimécses-szagú félhomályban, belökte a miniszterta-nács-terem ajtaját, hallotta a hosszú diófa asztal körül ülők tompa beszédfoszlányait, és látta a sűrű füstön át, hogy mind ott van, csakugyan, akit ott akart látni, a liberálisok, akik eladták a szövetségi háborút, a konzervatívok, akik megvették, a vezérkari tábornokok, a három minisztere, a hercegprímás és Schontner nagykövet, együtt voltak mind, ugyanabban a csapdában, az évszázados önkényuralom elleni széles egységfrontról ömlengtek, miközben halálának koncain osztozkodtak mind, annyira belemerülve feneketlen kapzsiságukba, hogy egyikük se vette észre az eltemetetlen elnök megjelenését, aki a tenyerével az asztalra csapott, és csak ennyit mondott: ahá! - és ezenkívül már semmit sem kellett tennie, mert mire elvette az asztalról a tenyerét, már el-vonult a pánik forgószele, és nem maradt más az üres szalonban, csak a túlcsordult hamutartók, a kávéscsészék, a földre döntött székek és az életre-halálra egykomám Rodrigo de Aguilar tábornok, díszegyenruhában, aprón, rezzenetlenül, aki ép félkarjával hessegetve a füstöt, intett neki, hogy vesse magát a földre, tábornok úr, mert most kezdődik a tánc, és ugyanabban a

pillanatban vetették magukat mindketten a padlóra, amikor a ház előtt kirobbant a géppuska halálujjongása, az elnöki testőrség mészárünnepe; a testőrök szíves örömest, készséggel teljesítették vad parancsát, hogy senki sem menekülhet el élve az árulók kupaktanácsáról, géppisztolysorozatokkal lőtték halomra a főkapun át menekülőket, és mint a madarakat, úgy durrantották le egyenként az ablakpárkányokon csimpaszkodókat, foszforgránáttal belezték ki azokat, akiknek sikerült kitörni a gyűrűből és a szomszédos házakba menekülni, és agyonlőtték a sebesülteket, az elnöki intelem értelmében, miszerint minden túlélő egy életre ádáz ellensége lenne, miközben ő ott kuporgott hason fekve a padlón, kétarasznyira Rodrigo de Aguilar tábornoktól, az ablakokon minden egyes robbanásnál bezúduló üvegszilánk- és vakolat-záporban, lélegzetvételnyi szünet nélkül mormolva maga elé, mintha imádkozna, na, végre, komám, nincs tovább, mostantól majd egymagam fogok parancsolni, nem kellenek csahos kutyák, holnap korán reggel majd utána kell nézni, mit lehet még használni és mit nem ebből a szemétdombból, és ha nincs mire leülni, hát addig is veszünk hat bőrzsámolyt a legolcsóbbik fajtából, aztán még gyékényszőnyeget is veszünk, és betakarjuk velük a lyukakat itt is, ott is, meg veszünk még egy-két vacakot, és kész, nem kell se tányér, se kanál, se semmi, azt majd hozok én a kaszárnyából, mert ezentúl nem kellenek katonák, se tisztek, de nem ám, a fenébe is, csak a tejköltséget duzzasztják, bezzeg, ha áll a balhé, megmutatták, mit csinálnak, leköpik a kezet, amelyik enni adott nekik, csak az elnöki testőrséget tartom meg magamnak, azok egyenes, derék fickók, és kormányt se nevezek ki többé, mi a fenének, csak egy jó egészségügyi minisztert, az az egyetlen, akire szükség van az életben, meg esetleg még egyet, akinek szép a kézírása, ha netán akadna valami írnivaló, és így bérbe lehet adni a minisztériumokat

és a kaszárnyákat, s azt a pénzt a személyzetre lehet fordítani, mert ide nem ember kell sok, hanem pénz, két jó cselédlányt kell keríteni, egyet takarítani és a konyhára, a másikat meg mosni-vasalni, a teheneket meg a madarakat ellátni - ha lesznek -, meg itt vagyok én, és nem lesz több kurvakavalkád a budikon, se nyomorékok a rózsalugasban, se tanult doktorok, akik mindent tudnak, és bölcs politikusok sem, akik mindent látnak, elvégre ez mégiscsak egy elnöki palota, nem pedig négerkupleráj, ahogy Patricio Aragonés szerint a gringók mondták, én egyedül is el tudok uralkodni, de el ám, sokáig, amíg újra jön az üstökös, nem egy, de tíz, mert ami engem illet, nekem semmi kedvem meghalni többé, haljanak meg csak a többiek, a rosseb egye meg; mondta mindezt egy szuszra, gondolkodás nélkül, mintha emlékezetből szavalná, mivel a háború óta tapasztalatból tudta, hogy ha fennhangon gondolkodik, elmúlik a házat megrengető di-namitrobbanásoktól való félelme, s így szőtte terveit másnap reggelre és a jövő századra az esti szürkületben, egészen addig, míg az utolsó kegyelemlövés is eldördült az utcán; Rodrigo de Aguilar tábornok pedig odakúszott az ablakhoz, és onnan parancsolta meg, hogy kerítsék elő a szemeteskocsikat, és szállítsák el a hullákat, majd kifelé indult a teremből, és így szólt, jó éjszakát, tábornok uram, neked is, komám, köszönöm, felelte hasonfektében a minisztertanács sírkőmárvány padlóján, aztán a jobb karját a feje alá hajlította párnának, és máris elaludt, abban a szempillantásban, magányosabban, mint valaha, elringatta a sárgult levelek avarzörgése, melyek szánalmas őszét hozták meg vissza-vonhatatlanul azon az éjszakán, a vérengzés gőzölgő hullahegyein és vörös holdtócsáiban. Nem kellett azonban hozzáfognia egyetlen tervének kiviteléhez sem, mivel a hadsereg magától felbomlott, a csapatok szétszéledtek, azt a néhány tisztet meg, aki a városi

kaszárnyában és még hat másik vidékiben a végsőkig ellenállt, megsemmisítették az elnöki testőrök, civil önkéntesek segédletével; az életben maradt miniszterek hajnalra elmenekültek az országból, csak a két leghűségesebb maradt, az egyik mellesleg a háziorvosa, a másik pedig az ország legkiválóbb kalligráfusa volt, és nem kellett igent mondania egyetlen idegen hatalomnak sem, mert az államkincstárt színültig töltötték a jegygyűrűk és arany diadémok, melyeket váratlan akadt hívek gyűjtöttek, gyékényt és bőrzsámolyt sem kellett venni a legolcsóbb fajtából, hogy pótolják a defenesztráció nyomán támadt hiányt, mert még véget sem ért az ország pacifikálása, és a fogadóterem már teljes épségben, soha nem látott szépségben pompázott, újra tele volt a ház madárkalitkákkal, feleselő kakadukkal és királypapagályokkal, melyek a párkányon énekeltek, éljen Spanyolország, vesszen Portugália, diszkrét és szolgálatkész asszonyok tartották a házat olyan rendben-tisztaságban, akár egy hadihajót, és a dicshimnusz-kórus az ujjongó harangszó, a petárdapufogás, amely a halála ünneplésére zendült fel, most halhatatlanságát zengve áradt be az ablakon, és szűnni nem akaró tömeggyűlés volt a Főtéren, a tömeg ütemes kiáltozással örök hűséget esküdött, és nagybetűs táblák hirdették, Isten óvja a Fényességest, ki harmadnapon halottaiból feltámada; egyszóval vég nélkül folyt az ünneplés, s még csak nem is kellett titkos cselekkel ébren tartania a lelkesedést, mint sokszor azelőtt, mert az államügyek most maguktól elintéződtek, a haza haladt, ő egymaga volt a kormány, és senki sem zavarta akaratának szabad folyását sem szóban, sem tettel, mert olyan egyedül volt a dicsőségben, hogy már ellenségei sem maradtak, és annyira hálás volt életre-halálra egy-komámnak, Rodrigo de Aguilar tábornoknak, hogy nem zsörtölődött többé a tejre fordított kiadások miatt, hanem felsorakoztatta az udvaron azokat a

közkatonákat, akik kitűntek vérszomjukkal és kötelességtudatukkal, s pusztán pillanatnyi ihletésre hagyatkozva, rábökött egyre-egyre az ujjával, és előléptette a legmagasabb rangok valamelyikébe, pedig tudta, hogy ezzel a hadsereget építi újjá, amely majd leköpi a kezet, amelyik enni adott neki, téged kapitánnyá, téged őrnaggyá, téged ezredessé, mit is mondok, téged tábornokká, az összes többit pedig hadnaggyá, na, mit szólsz, komám, itt van a hadsereged, és olyan meghatottan gondolt vissza azokra, akik halálában megsiratták, hogy elvitette magát a szabadkőműves aggastyánhoz és a gyászruhás úriemberhez, aki megcsókolta a gyűrűit a kezén, és mindkettőt kitüntette a békerenddel; elvitette magát a halaskofához, és megajándékozta azzal, amire, mint mondotta, a legnagyobb szüksége volna, egy házra, sok szobával, ahol ellakhat tizennégy gyermekével, elvitette magát a diáklányhoz, aki virágot helyezett a holttestre, és teljesítette a kérését, arra vágyom a legjobban ezen a világon, hogy tengerészhez mehessek feleségül; ám hiába voltak a lelkét könnyítő cselekedetek, háborgó szíve mindaddig nem nyugodhatott, amíg együtt nem látta, kikötözve, leköpdösve, a Szent Jeromos-kaszárnya udvarán mind a garázdákat, akik akkor csőstül tódultak az elnöki palotába: haragtartó, s ezért tévedhetetlen emlékezettel egyenként felismerte mindet, és vétkük súlya szerint külön-külön osztotta őket, te, aki az ostromot vezetted, oda mégy, ti meg, akik a földre löktétek a vigasztalhatatlan halaskofát, amoda, ti, akik kiszedtétek a holttestet a koporsóból, lerángattátok a lépcsőn, és meghurcoltátok a sárban, ide, az összes többi meg erre az oldalra, büdös disznók; jóllehet igazában nem a büntetés izgatta, hanem, hogy saját magát biztosítsa róla: hullagyalázás és a ház kifosztása nem a spontán népharag megnyilvánulása, hanem felbérelt emberek mocskos műve volt, ezért személyesen vezette a foglyok

kihallgatását, hogy szép szóval kiszedje belőlük a vélt igazságot, amit szíve annyira áhított, de nem sikerült: kezüket-lábukat hátrakötözve, fejjel lefelé órák hosszat lógatta őket egy vízszintes rúdról, mint valami papagájokat, mégsem sikerült; bedobatott egyet közülük az udvar vizesárkába, és ott, a többiek szeme láttára, elevenen tépték szét és falták fel a kajmánok, mégse sikerült, kiválasztott egyet a főkolomposok közül, elevenen megnyúzatta a többiek előtt; valamennyien látták puha, sárgás bőrét - akár a friss méhlepény szülés után -, és szinte magukon érezték a kövezeten vonagló haldokló csupasz húsú testének forró vérzuhanyát, és akkor végre bevallották, amit akart, hogy tudniillik négyszáz pesót fizettek nekik azért, hogy a holttestet a piactéri szemétdombra vonszolják, hogy nem akarták megtenni se szenvedélyből, se pénzért, hiszen az égvilágon semmi bajuk nem volt ővele, pláne, ha már meghalt, hanem rákényszerítették őket mindenféle válogatott fenyegetésekkel, igen, egy titkos gyűlésen, ahol két vezérkari tábornokot is láttak, hát ezért tettük, tábornok úr, becsületszavunkra, és akkor megkönnyebbült sóhaj hagyta el a száját, meghagyta, hogy adjanak nekik enni, hagyják őket aludni az éjszaka, és reggel vessék őket a kajmánok közé; szegény, félrevezetett fiúk, sóhajtotta, és a kétség vezeklő övétől megszabadult lélekkel tért haza az elnöki palotába, és azt mormolta maga elé, láthatták, a szentségit, most láthatták, szeretnek engem ezek a fiúk. Szilárd elhatározásában, hogy a Patricio Aragonés által keltett nyugtalanság utolsó zsarátnokát is kioltja szívében, úgy döntött, hogy az iménti kínzások egyben az utolsók legyenek kormányzása alatt; leölték a kajmánokat, leszerelték a kínzókamrákat, ahol csontról csontra minden csontot szét lehetett morzsolni úgy, hogy életben maradjon az áldozat, közkegyelmet hirdetett, és elébe ment a jövőnek azzal a varázsötletével, miszerint az a baja

ennek az országnak, hogy az embereknek sok fölös idejük marad a gondolkodásra, s hogy elfoglaltságot találjon nekik, felújította a márciusi dalnokversenyeket és az évenkénti szépségkirálynő-választást, megépíttette a Karib-térség legnagyobb baseballstadionját, és válogatottunknak kiadta a jelszót: győzelem vagy halál, és elrendelte, hogy minden megyében létesítsenek ingyenes söprőiskolát, s az ilyetén elnöki ösztönzéssel fanatizált lányok-asszonyok aztán le se tették a seprűt: ha végeztek a lakással, felseperték az utcákat, aztán az országutakat és a bekötőutakat, s az ily módon összegyűlt szeméthalmokat a zászlólengető hivatalos körmenetek az egyik megyéből a másikba cipelték tanácstalanul, olyan feliratokkal, hogy isten óvja a tiszták tisztáját, aki a nemzet tisztaságán őrködik, miközben ő lomha, töprengő barom-patáit vonszolva keresztültörtetett a leprásokon, a vakokon és bénákon, akik az ő kezétől sóvárogtak gyógyírt, saját nevére keresztelte az udvari kútnál keresztfiainak a fiait, tántoríthatatlan talpnyalók sűrűjében, akik fennen hirdették: páratlan, hiszen nem volt immár a segítségére senki hozzá hasonló, és közben egyre újabb és újabb ötleteken törte a fejét, hogyan lehetne még elszórakoztatni az állampolgárokat, és kénytelen volt megsokszorozni önmagát ebben a vásárcsarnok-palotában, ahová naponta özönlöttek az újabb és újabb valószínűtlen madarakkal teli kalitkák, amióta híre ment, hogy az anyja, Bendición Alvarado foglalkozására nézve madarász, s bár némelyiket hízelkedésből küldték, másokat meg gúnyból, csakhamar nem maradt szabad hely egyetlen újabb kalitkának sem, és annyi közüggyel akartak egyszerre foglalkozni, hogy az udvarokon és irodákban tolongó tömegekben lehetetlenség volt megkülönböztetni a szolgát a kiszolgálttól, és annyi közfalat döntöttek ki, hogy kitágítsák a világot, és annyi ablakot vágtak, hogy lássák a tengert, hogy hovatovább az egyik teremből a másik

terembe való átjutás egyszerű művelete olyan roppant kalandnak látszott, mintha valaki egy kormány nélkül hányódó vitorlás fedélzetére merészkedne, az őszi harántszelek idején. Ugyanaz a márciusi passzát köszöntött be most is az ablakán, mint máskor, de most azt mondták neki, ezek a béke szelei, tábornok úr, mert amióta első ízben halva találták, valahány dolog volt égen-földön, az mind a béke dolga lett, tábornok úr, s ő elhitte, olyannyira elhitte, hogy ő ismét felruccant decemberben a meredély szélén álló házba, a visszavágyó exdiktátorok remeteegyletének balsorsában sütkérezni; az exdiktátorok félbeszakították a dominózást, hogy elmeséljék neki, én voltam, mondjuk, a dupla hatos, a doktriner konzervatívok meg, teszem azt, a dupla hármas, az ám, csakhogy kifelejtettem a számításból a szabadkőművesek és a papok titkos szövetségét, ki a fene gondolhatta volna; és megfeledkeztek a tányérban bőrösödő levesről is, míg egyikük magyarázta, például, ez a cukortartó itten az elnöki palota, az ellenség egyetlen megmaradt ágyújának a lőtávolsága pedig négyszáz méter volt hátszélben, itt ni, tehát hogy önök itt láthatnak, ebben az állapotban, az csakis e miatt az átkozott nyolcvankét centiméter miatt van, más szóval, s még a száműzetésben leginkább megkérgesedettek is arra fecsérelték reménymorzsáikat, hogy szülőföldjük hajóit kémleljék a horizonton, felismerjék a füstjük színéről, szirénájuk rozsdájáról; a pirkadat szemerkélő fényénél leereszkedtek a kikötőbe, hogy összeszedegessék az újságpapírt, amibe a matrózok a hajóról lehordott ételmaradékot csomagolták, feltúrták a szemétládákat is, és kisilabizáltak minden sort elölről hátra, hátulról visszafelé, hogy kiolvassák hazájuk jövendőjét a hírekből, ki halt meg, ki kötött házasságot, ki kit hívott meg, és kit nem hívott meg valamilyen születésnapi bálba; sorsuk rébuszát akarták megfejteni valami

gondviselés küldte, viharvemhes felhőóriás vonulásából, ami majd országunkra zúdítja a végítélet viharát, a vihar megárasztja a folyókat, a folyók gátjukat szakítják, az árvíztől kipusztul a határ, s a városban éhínség és pestis dúl, s akkor majd térden állva jönnek hozzám könyörögni, hogy mentsem ki őket az összeomlásból, az anarchiából, majd meglátják, uraim, ám addig is, amíg ama dicső pillanatra vártak, kénytelenek voltak félrevonni a legifjabb száműzöttet, és megkérni szépen, ugyan fűzze már be ezt a tűt nekem, hadd foltozom meg ezt a nadrágot, sajnálom kidobni, tudja, az érzelmi értéke miatt; suttyomban mosták a ruhájukat, újraélezték az újonnan érkezettek használt zsilettpengéit, enni a szobájukba zárkóztak, ne lássák a többiek, hogy maradékon tengődnek, ne lássák nadrágjukon az aggkori inkontinencia szégyenfoltjait; míg aztán valamelyiküknek, egy váratlan csütörtökön, feltűztük gombostűvel a kitüntetéseit az utolsó ingére, becsavartuk a testét a zászlajába, elénekeltük a nemzeti himnuszát, és nem húzta más nehezék, csak a saját kilúgozott szíve, s nem hagyott maga után más űrt a világon, mint egy nyugágy öblét a látóhatár nélküli teraszon, ahol mindjárt nekiültünk, hogy kisorsoljuk egymás közt a halott hagyatékát, ha volt hagyatéka egyáltalán, tábornok úr, képzelje, micsoda civil élet annyi dicsőség után. Egyszer egy másik, távoli decemberben, amikor a házat felavatták, látta erről a teraszról az Antillák káprázatos szigethalmazát, valaki az ujjával mutogatta neki a tenger vitrinében, látta Martinique illatozó tűzhányóját, ott, tábornok úr, látta a tüdővészesek kórházát, a tagbaszakadt, csipkeblúzos négert, aki gardéniacsokrot árult a kormányzónának a bazilika csarnokában, látta Paramaribo pokoli piacát, ott ni, tábornok úr, a tengerből az illemhelyekre, onnan meg a fagylaltos standokra kimászó rákokat, a gyémánttömést a néger mamik fogsorában, akik ülepükön

kuporogva indiánfejeket és gyömbérgyökereket árultak az eső lucskában, látta Tanaguarena fövenyén az álomba merült, tömör aranyteheneket, amott, tábornok úr, a vak látnokot La Guayarában, aki két reálért vállalkozott rá, hogy egyhúros hegedűjével elriasztja a halál pulykáját, látta Trinidad perzselő augusztusát, a hátrafelé haladó automobilokat, a zöld hindukat, akik hernyóselyem ingeket és mandarinokkal telifaragott elefántagyarakat kínáló boltjaik előtt fényes nappal a járdára szartak, látta Haiti lidércnyomását, kék kutyáit, a halottakat hajnalonként összeszedő ökörkordét, látta a Curaco benzintartályaiban feltámadó holland tulipánokat, a csúcstetős - havazásra tervezett - szélmalomházakat, a város kellős közepén, szállodakonyhák között keresztüllibegő titokzatos óceánjárót, látta az Indiák Karthágójának kőkarámját, vaslánccal lezárt öblét, a balkonokon megrekedt fényt, a még mindig alkirályi zabra áhítozó konflisgebéket, érzi a trágyaszagukat, tábornok úr, hát nem csudás, most mondja valaki, hogy nem nagy ez a világ, és az volt valóban, és nem csak nagy, de alattomos is, mert bizony nem azért kapaszkodott fel ő olykor decemberben a sasfészekbe, hogy e szökevényekkel csevegjen, akiket különben is rühellt, mintha saját képmásai lettek volna a szerencsétlenség tükrében, ha-nem csakis azért, hogy jelen legyen a csoda megszületésénél, amikor a decemberi fény kiárad medréből, és újra látni engedi az Antillák teljes univerzumát Barbadostól Veracruzig, s olyankor elfeledte, kinél van a duplahármas kocka, kihajolt a kilátón, és gyönyörködött a tengermedencében szanaszét heverő, holdkóros, szendergő kajmánszigetekben, és a szigetekben elgyönyörködve újra felidézte és újra átélte ama történelmi pénteket, amikor ébredése után a szobájából kilépve azt találta, hogy az elnöki házban mindenki tarka süveget visel; tarka süvegben seperték a szalonokat és cserélték a vizet a kalitkákban az új ágyasok, tarka

süveget hordtak az istállókban a tehenészek, posztjukon az őrök, a lépcsőn a bénák, s farsangvasárnapi tarkabarka süvegben sürögtek a rózsalugasban a leprások, így hát, gondolta, utánajár, mi történt a világban, amíg ő aludt, hogy most a háza népe és a városban is mindenki tarka süvegben díszeleg, és mindenütt csengettyűlánccal csilingelnek, végül aztán valaki elmondta neki az igazságot, tábornok úr, furcsa idegenek érkeztek, akik valami zagyvalék nyelven karattyolnak, mert nem úgy mondták, a tenger, hanem *az* tenger, és papagájnak hitták csak a kakadut és csolnaknak a ladikot és tsáklyának a szigonyt, és amikor látták, hogy fogadásukra vízbe ugrálva hajóik felé úszunk, felkapaszkodtak az árbocrudakra, s úgy rikoltoztak egymásnak, íme, tekéntsétek, mely deli vitézek, mely szépséges az termettyük, sok fénös ábrázattyuk, fodor hajók pedig mint az lovak selyme, amikor pedig a napsütés ellen bekent bőrünket látták, úgy szökdécseltek, mint a lespriccelt szarka, s kiáltozták, tekéntsétek tsak, az testöket feresztik valami lében, színük a kanárimadáré, se fehér, se ében, s mi pedig sehogy se értettük, mi a csudának űznek ily csúfot belőlünk, tábornok úr, hiszen azon természetesen voltunk, ahogy az anyánk megszült bennünket, ők ellenben úgy be voltak öltözve, mint a makk alsó, noha hőség volt, ők úgy mondják, az hőség, akárcsak a holland csempészek, s úgy hordják a hajukat, mint a nők, pedig mind férfiak, asszonyt nem láttunk köztük, és kiáltozták, nem értünk-e emberi nyelven, pedig ők nem értették, amit mi kiáltottunk nekik, s aztán jöttek felénk ladikjaikon, amit ők csolnaknak neveztek, amiként mondottuk, és szerfelett ámultak a szigonyaink hegyére tűzött cápacsonton, amit ők hal fogának mondanak, és amink csak volt, elcserélték ezekre a színes süvegekre itten, meg ilyen üveggyöngy-füzérekre, amiket a kedvükért a nyakunkba akasztottunk, meg ilyen fagarast érő rézcsöngőkre is, kol-

dusperselyre, szemüvegre meg egyéb flandriai portékára, csupa filléres bóvli, tábornok úr, s mivel láttuk, hogy igen jóravalók és jámbor indulatúak, lassacskán, észrevétlenül a part felé unszoltuk őket, csak az volt a bökkenő, hogy addig-addig folyt a cserélje mán ezt nekem itt azért, odaadom cserébe emezt azért a másikért, míg fenemód nagy csencselés-cigánkodás lett a vége, s már boldog-boldogtalan csen-cselte-csalta törpepapagáját, dohányát, csokoládélabdacsát, inguánatojását, mindent, amit Isten teremtett, mert adának és vevének mindenekből igen jó szívvel, de még egyikünket is erőnek erejével majd megvették egy bársonyzekéért, hogy mutogatnák emez Európában, hallott már ilyen marhaságot, tábornok úr; ő azonban nagy zavarában képtelen volt bizonyossággal eldönteni, vajon ezeknek a félkegyelműeknek a dolga az ő kormányzati illetékességére tartozik-e, úgyhogy visszavonult a hálószobájába, kinyitotta a tengerre néző ablakot, hátha új világosság támad, s annak fényénél megérti az imént hallott, se füle, se farka históriát, és meglátta a jól ismert cirkálót, amelyet a tengerészgyalogosok hagytak ott a mólónál; a cirkáló mögött pedig, lehorgonyozva a félelmetes tengeren, ott állt a három karavella.

.Amikor másodszor találtak rá keselyűszaggatta testére, ugyanabban az irodában, ugyanabban a ruhában és ugyanabban a testhelyzetben, egyikünk sem volt elég idős, hogy emlékezhetett volna, miképpen volt először, de azt tudtuk: halálának egyetlen bizonysága sem végérvényű, mert az igazság mögött mindig van még egy igazság. Még mi, szertelenebbek sem értük be látszatokkal, hisz hányszor nem kélt már híre, hogy nyavalyatörős lett, s kihallgatások kellős közepén görcsös rángásokban, epét habzó szájjal lezuhant trónszékéről; hogy elvesztette a hangját a

sok hangoskodástól, s csak a függöny mögé bújtatott hasbeszélők hitették el, hogy beszél hogy tüskehalpikkely nőtte be testét tetőtől talpig, büntetésül fajtalankodásaiért; hogy matróznótákat énekelt a sérve decemberi, hűs napokon, és jómaga járni is csak úgy tudott, hogy tolókocsin tolta maga előtt a duzzadt heréjét; hogy éjfélkor egy katonai furgon arany-sarkos, bíborfodros koporsót vitt le lopva a hátsó bejáraton, s hogy az eső kertjében látták Letícia Nazarenót, jajban-könnyben apasztva magát; ám minél biztosabbnak látszott halálhíre, annál elevenebben, erélyesebben bukkant fel újra meg újra a legváratlanabb alkalommal, hogy kifürkészhetetlen, új irányokat szabjon sorsunknak. Túlontúl egyszerű lett volna elfogadnunk az elnöki pecsétgyűrű vagy dúvadléptű, természetfelettire megnőtt lábak közvetlen bizonyítékát, vagy az igazán ritka jegyet, a sérves herét, amit a keselyűk sem mertek kikezdeni, mégis, mindig akadt valaki, aki emlékezett korábbi, enyhébb halálok ugyanilyen jeleire. Az aprólékos házkutatás sem hozott semmi érvényes adalékot azonosításához. Bendición Alvarado hálószobájában - őrá már csak a rendeletileg történt szentté nyilváníttatásának mendemondájából emlékeztünk - néhány szúette kalitkát találtunk, bennük az évek során megkövesedett madárcsontokkal, meg egy tehénrágta, nádfonatú hintaszéket és vízfestéktubusokat, poharakban ecseteket, amilyeneket a pusztai madarász asszonyok használtak egykor, hogy sárgarigót csináljanak a színtelen tollú madarakból, és úgy adják el a vásárokon; cserépedényben láttunk egy keserűnarancsfát, ágai a feledésben is tovább növekedve felkúsztak a falra, átbújtak az arcképek szemén, át az ablakon, és végül belevegyültek a hátsó udvarok lombvadonába; csak éppen annak a legcsekélyebb nyomát sem találtuk, hogy ő valaha is itt járt volna.

Leticia Nazareno hitvesi hálószobájában - akiről már világosabb képet őriztünk, nemcsak azért, mert országlása időben közelebb esett, hanem harsány közbotrányai miatt is - féktelen szeretkezésre méretezett ágyat láttunk, kotlósfészekké lett, hímzett baldachinjával, a ruhásládákban láttuk, amit meghagytak a molyok a kékrókaprémekből, meg krinolinok drótvázát, alsószoknyák jégporát, brüsszelicsipke-pruszlikokat, az otthonra hordott férfibakancsokat és a fogadásokra viselt, magas sarkú, pántlikás szaténcipellőket, a nemzet első hölgyéhez illő gyászpompájú, nemezibolyás, taft-szalagos palástjait és a kecskebőrdurva, hamuszín, daróc apácacsuhát, amiben Jamaicából elrabolták, díszpohárszállítóban idehozták, hogy rejtekező-elnökasszonyi bársonyszékébe ültessék, ám ebben a szobában sem leltünk semmi jelet, ami legalább arra utalt volna, hogy azt a kalózok által végrehajtott lányszöktetést a szerelem inspirálta. Az elnöki hálószobában, azon a helyen tehát, ahol a ház ura idejének legnagyobb részét töltötte utolsó éveiben, csupán egy érintetlen tábori ágyat találtunk, egy hordozható vizeldét, amilyet a régiségkerekedők szedtek össze a tengerészgyalogosok hátrahagyott lakásain, egy vaskazettát, abban kilencvenkét kitüntetését, és egy rangjelzés nélküli vászonuniformist, ugyanolyat, mint ami a holttesten volt, rajta nagy kaliberű golyó ütötte hat lyuk, égésnyomokkal a hátán, ahol becsapódtak, és a mellén, ahol kirepültek, mintegy ama közszájon forgó legenda bizonyságaként, hogy az orvul rálőtt golyó lepattan róla, és merénylője ellen fordul, s csupán az a kegyelemlövés talál célba, amit olyasvalaki ad le, aki annyira szereti, hogy képes meghalni érte. Mindkét öltöny túl szűk volt a halottnak, mindazonáltal nem zárhattuk ki, hogy az övé, mivel azt is rebesgették egy időben,

hogy százéves koráig nem állt meg a növésben, s hogy százötven évesen megérte harmadik fogzását, jóllehet a keselyűk szabdalta test valójában nem volt nagyobb napjaink emberének átlagtermeténél; egészséges, apró, életlen fogsora volt, mintha tejfogak lennének; aggkori, májfoltos, epeszínű bőrén nem volt egyetlen forradás sem, annál több üres tasak, mintha valamikor nagyon kövér lett volna; egykor hallgatag szemének üresen tátongtak most a gödrei, s az egyetlen, ami arányaitól elütni látszott, persze, a sérves heréjén kívül, a hatalmas, szögletes és lúdtalpas lába volt, göcsörtös, torz karvalykörmeivel. Ruhájával ellentétben, krónikásainak leírásai meghaladták a méreteit: a hivatalos óvodai tanszövegek szálfa termetű pátriárkának írták le, aki soha nem megy el hazulról, mert nem fér ki az ajtón, aki él-hal a gyermekekért és a fecskékért, aki ismeri némely állatok nyelvét, akinek hatalma van a természet terveit megelőzni és a puszta tekintetből olvasni ki a gondolatot, és ismeri a csodasót, amitől begyógyulnak a leprások fekélyei, és újra járnak a bénák. Származásának legcsekélyebb nyoma is töröltetett ugyan e szövegekből, de azt, hogy pusztai sarj, mégis sejteni lehetett féktelen hatalomvágyából, kormányzásának természetéből, búskomor viselkedéséből és abból az elképesztő gonoszszívűségből, ahogyan eladta a tengert egy idegen hatalomnak, és bennünket arra kárhoztatott, hogy itt éljünk, szemben e parttalan, sivár, holdbéli porsivataggal, amelynek a semmire boruló, üres naplementéit fájdalommal néztük. Becslések szerint élete során több mint ötezer fiút szült neki - hét hónapra mindet - megszámlálhatatlan szeretetlen szeretője, akik egymást követték háremében, amíg csak képes volt kedvét lelni bennük, ám egy se viselte nevét, csak az, akit Letícia Nazarenóval nemzett, és

születése pillanatától teljes jogú parancsnokló altábornaggyá nevezett ki; azt tartotta ugyanis, hogy senki sem fia másnak, csakis az anyjának. Minden jel szerint ez a bizonyosság volt érvényes őrá magára is, hiszen tudni való, hogy apátlan nőtt fel, miként a történelem illusztris zsarnokai, s hogy egyetlen ismert, s meglehet, valóban egyedüli rokona lelkem édesanyám, Bendición Alvarado volt, akinek az iskolakönyvek azt a csodatettet tulajdonították, hogy szeplőtlen foganta fiát, és álmában megadattak neki fia messiássorsának rejtett kulcsai, s akit ő azután rendeletileg kinevezett a haza mátriárkájának, azzal az egyszerű érveléssel, hogy anya csak egy van: az enyém - egy homályos származású, különös asszony, akinek töretlen együgyűsége megbotránkoztatta az elnöki méltóság fanatikus híveit országlásának kezdetén, mivel nem nézhették, hogy az államfő anyja kis zacskó kámfort hord a nyakában mindenfajta fertőzés ellen, hogy villára igyekszik tűzni a kaviárt, és úgy imbolyog lakkcipőjében, mint valami lidércfény, valamint azt sem tudták bevenni, hogy méhkaptárt tart a zeneterem teraszán, vagy pulykát és vízfestékkel átpingált madarakat nevel a közhivatali helységekben, vagy a szónoki erkélyre teregeti száradni a lepedőt, és azt sem bocsáthatták meg neki, amit egy diplomáciai fogadáson mondott: nem győzök Istenhez fohászkodni, hogy döntsék már meg a fiamat, mert olyan ez az élet itt az elnöki palotában, mintha éjjel-nappal lámpafényben lenne az ember, kérem szépen; és az igazságnak ugyanazzal az egyszerűségével mondta ezt, mint ahogyan egyszer a nemzeti ünnepen utat tört magának a díszőrség sorfala közt, karján egy kosár üveggel, és elérvén még az elnöki limuzint a jubileumi felvonulás élén, a dörgő éljenzés, harci indulók és virágözön kellős közepén benyújtotta a kosarat a kocsi ablakán, és odakiáltott a fiának, ha

mán úgyis arra jársz, vidd vissza az üvegeket a sarki fűszereshez, szegény anyám. A történelmi érzéknek ez a hiánya aztán azon a gálavacsorán robbant fel teljes ragyogásában, amelyet a Higginson tengernagy parancsnokságával partra szálló tengerészgyalogosok tiszteletére adtunk, s amelyen fiát díszegyenruhában, aranyérmekkel, élete végéig hűségesen viselt selyemkesztyűjében látva, nem bírta visszafojtani anyai büszkeségét, s a teljes diplomáciai kar jelenlétében hangosan így szólt: ó, ha én ezt tudom, hogy a fiamból egyszer köztársasági elnök lesz, hát iskolába járattam volna, uram; mekkora lehetett a szégyen, ha ettől kezdve száműzték a külvárosi házba, abba a tizenegy szobás palotába, amit kockán nyert a fia egy szerencsés este, amikor a szövetséges háború vezérei a játékasztalnál osztották fel maguk közt a szökésben levő konzervatívok pompás villanegyedét, csakhogy Bendición Alvarado nem állhatta a fejedelmi díszpompát, úgy éreztem magam ott, mintha a pápa felesége lennék, inkább kiköltözött a cselédszobába, a szolgálatába állított hat mezítlábas cselédlány közé, és ott rendezkedett be varrógépével és több kalitkányi pingált madarával a feledés kamrácskájában, ahová soha nem ért el a hőség, és ahol könnyebben el lehetett hessegetni a határai szúnyogokat, leült varrogatni a nagy udvar lomha fényénél, a tamarindok orvosságszagában, miközben a szalonokban tyúkok ténferegtek, s az őrségbe állított katonák az üres szobákban cselédlányokra lestek, leült sárgarigót festegetni vízfestékkel, és fiának balsorsán keseregni a szolgálólányokkal, szegénykémet becsukták a tengerészgyalogosok abba az elnöki kastélyba, messze az anyjától, uramisten, s még csak hűséges felesége sincsen, aki segítené, ha éjjelente valami fájdalomra felébred, csak az a fránya köztársasági

elnöki állás jut neki, azzal a rongyos háromszáz pesós fizetséggel, szegény kisfiam. Tudta jól, mit beszél, hiszen a fia naponta meglátogatta, amíg a város a szieszta pocsolyájában lubickolt, kandírozott gyümölcsöt vitt neki. amit úgy szeretett, és kapva az alkalmon, kiöntötte a szívét az anyjának, tengerészgyalogosok balek strómanjának keserű sorsa, elmesélte, hogy a szalvétába kell eldugdosnia a kandírozott narancsot, a szirupos fügét, mert a megszálló hatóságoknak olyan könyvelőik vannak, akik még az ebédmaradékot is bejegyzik a könyveikbe, elpanaszolta, hogy a minap a cirkáló parancsnokával amolyan szárazföldi csillagászfélék jöttek az elnöki palotába, és mindenről mértéket vettek, még csak köszönésre se méltatták, hanem csak elhúzták a fejem fölött a mérőszalagot, míg angolul számolgattak, és tolmács útján rám ripakodtak, menj el onnét, s ő ment, ne álld el a fényt, s ő nem állta el, takarodj innét valahová, ahol nem vagy útban, a fene vigyen el, s ő nem tudta, hová bújjon, ahol útban ne lenne, mivel még az erkélyre eső fényerősséget is lemérték, s még csak nem is ez volt a legrosszabb, anyám, hanem az, hogy menesztették az utolsó két vérszegény ágyasát is, mert az admirális azt mondta, nem méltók egy elnökhöz, és valóban nagy asszonyszűkében lehetett, mert egyik-másik délután úgy tett, mintha hazaindulna a külvárosi házból, de az anyja csak meghallotta, amint kergeti a cselédlányokat a hálószobák homályában, s ezt úgy elszégyellte, hogy fellármázta kalitkáikban a madarakat, nehogy valaki tudomást szerezzen fia ínségéről, erőnek erejével énekeltette őket, nehogy a szomszédok meghallják az ostrom zajait, a dulakodás gyalázatát, a fojtott hangú fenyegetéseket, tessék nyugton maradni, tábornok úr, mert megmondom a mamájának, felverte a nádi rigók álmát, s zajos riadalmat kavart közöttük, hogy senki se hallhassa

fiának sietősférji lihegését, ruhástul szeretkező nyomorúságát, kivertkutya-szűkölését, elárvult könnyeit, melyek úgy szakadtak belőle, mintha esteledne, mintha az önsajnálat fakasztotta volna a szükségszerelmektől felriasztott tyúkok kotkodácsolása közepette, a délután három óra cseppfolyós levegőjében, istentelen augusztusában, szegény fiam. Tartott pedig e kényszerű böjt mindaddig, míg a pestisjárvány el nem riasztotta az országból a megszálló erőket jó néhány évvel azelőtt, hogy partraszállásuk határideje lejárt volna; számozott darabokra szedték s deszkaládákba csomagolták a tisztek rezidenciáit, felszedték egy darabban a kertek kékes pázsitját, s magukkal vitték, felgöngyölve, akár a szőnyeget, összehajtogatták gumiciszternáikat, melyekben az otthonról kapott, fertőtlenített ivóvizet tartották, nehogy felfalják őket belülről a mi folyóink kukacai, lebontották hófehér kórházaikat, felrobbantották laktanyáikat, nehogy megtudjuk, hogyan épültek, ott hagyták a molóvégen a partraszálláskor használt, vén csatahajót, amelynek fedélzetén egy viharban eltűnt admirális kísértete járkált júniusi éjszakákon, ám mielőtt repülő vonatjaikon végleg elvitték volna a hordozható háborúnak mindezt a paradicsomát, még kitüntették őt a jószomszéd-érdeméremmel, lerótták előtte az államfőnek dukáló tiszteletet, és azt mondták neki, jó hangosan, hogy mindenki hallja, most itt hagyunk a négerkuplerájodban, hadd lássuk, mire mész nélkülünk, de elmentek, anyám, a hétszentségit, mégiscsak elmentek, s a megszállás lesunyt fejű ideje óta először, ismét személyesen, élőszóval rendelkezve mehetett fel a lépcsőn, a könyörgések sűrű sorfala közt, hogy állítsa vissza a kakasviadalt, s ő kimondta, meglegyen, hogy engedélyezze újra a sárkányeregetést s megannyi más szegényekmulatságát, amit a tengerészgyalogosok betiltottak,

s parancsolta, meglegyen, olyannyira biztosan afelől, hogy ő ismét teljhatalmú úr, hogy megfordította a zászló színeit, s a címer eddigi fríg sapkája helyébe a betolakodó legyőzött sárkányát állíttatta, mert végre a magunk ebei vagyunk, anyám, a fenébe is. Bendición Alvarado élete végéig sem felejtette el a hatalom eme csapongásait, miként a nyomorúság régibb keletű keserűbbjeit sem, ám sohasem idézte fel oly szomorúan, mint ama halál színjátéka után, amikor fia a bővelkedés pocsolyájában pancsikolt, mialatt ő egyre csak azon sopánkodott, ha volt, aki meghallgassa, hogy mit ér az elnök mamájának lenni, ha a világon nincs egyebe ennél a varrógépnél, siránkozott, hogy úgy, ahogy ott látják, fáklyás hintóban meg minden, az én szegény fiamnak nincs egy gödörnyi földje sem, ahol meghalhatna, annyi, de annyi sokévi szolgálat után, amit a hazának végzett, bizony, uram, ez nem igazság, és nem puszta megszokásból, nem is színlelésből siránkozott, hanem azért, mert már nem vonta be bújába-bajába, mint régen, nem sietett hozzá többé, osztozva a hatalom ínyenctitkain, és annyira megváltozott a tengerészgyalogos-korszak óta, hogy Bendición Alvaradónak úgy tűnt, öregebb lett nála a fia, megelőzte őt az időben, már botorkált a szavak közt, összegubancolódott a kezében a valóság fonala, olykor nyáladzott is, s őt már nem is anyai, inkább leányi részvét rohanta meg, valahányszor a külvárosi házba érkezett, csomagokkal megrakodva, kétségbeesetten igyekezve egyszerre bontani fel valamennyit, foggal tépdeste a zsinegeket, a bogokba beleakadt a körme, míg anyja előkerítette az ollót a varrókosárból, és a hulladékok bozótjából két marokkal szórt ki mindent, telhetetlen szárnyalásban fulladozva, nézze csak, micsoda csuda csecsebecsék, mondta, akváriumban eleven szirén, természetes nagyságú, felhúzós angyal, amelyik a szobák során

röpködve, haranggal kongatja az órát, óriáskagyló, aminek a belsejében nem a tengernek a hullámzását, szél zúgását hallani, hanem a nemzeti himnuszt, micsoda ördöngös masinák, furfangos bigyók, anyám, lássa, milyen jó, ha nem szegény az ember, mondta, anyja azonban nem szította a lelkesedést, hanem csak rágta a rigófestő ecsetje végét, nehogy a fia észrevegye: megszakad a szíve, visszaidézvén a múltat, amit csakis ő ismert igazán, s visszaemlékezett, micsoda ádáz harcába került a fiának, hogy megmaradjon ott, ahol ül, a nyeregben, s nem ám mostanában, uram, nem a mai könnyű időkben, amikor a hatalom tapintható, egyszeri valami, üveggolyó a tenyérben, ahogy ő szokta mondani, hanem akkor, amikor Isten, törvényt hagyva, űzött halként úszott egy társbérletpalotában, sarkában a szövetségi háború utolsó vezéreinek vérengző falkája, ők segítettek megbuktatnom Lautaro Munozt, a tábornok költőt, felvilágosult zsarnokot, Isten nyugosztalja latin nyelvű Suetonius misekönyveivel és negyvenkét kékvérű paripájával együtt, ám fegyverszolgálataik fejében megkaparintották a régi, törvényen kívül helyezett nagyurak birtokát-jószágát, és autonóm megyékre osztották az országot maguk között, azzal a fellebbezhetetlen érvvel, hogy hát ez lenne a szövetségi rendszer, tábornok úr, ezért ontottuk tulajdon drága vérünk, és korlátlan királyok voltak földjeiken, saját kézjegyükkel ellátott, saját papírpénzzel, díszegyenruhájukkal - drágakövekkel kivert kard, aranysujtásos dolmány, őelőtte élt alkirályaink színes nyomatairól híven majmolt, pávatollas, háromszögletű kalap -, és zabolátlanok voltak és érzelgősek, uram, engedélyt sem kérve jártak-keltek az elnöki házban a főkapun át, hiszen a haza mindenkié, tábornok úr, érette áldoztuk életünk, tábort ütöttek a díszteremben, szedett-vedett szerájukkal és mindenfajta házi

jószággal egyetemben, amit sarcként szedtek össze mindenütt, ahol elvonultak, hogy szűkében ne legyenek soha ennivalónak, saját testőrséget hoztak, barbár zsoldosokat, akik csizma gyanánt ócska rongyokba csavarták a lábukat, és alig-alig értettek emberi szóból, viszont agyafúrtak voltak a kocka trükkjeiben, vadak és mesterek a fegyverforgatásban, úgyhogy olyan volt a hatalom háza, akár a cigánytábor, uram, áradt folyók sűrű szagát árasztotta, a vezérkari tisztek pedig hazavitették birtokaikra a köztársaság bútorait, dominón játszották el a kormányzás kiváltságait, fittyet hányva az anyja, Bendición Alvarado könyörgéseire, akinek nem volt egy percnyi nyugta a sok vásári szemét söprögetésében, igyekezvén legalább egy kicsit rendet teremteni a hajótörésben, mivel ő volt az egyetlen, aki megpróbálta feltartóztatni a liberális hőskor menthetetlen romlását, egyedül ő próbálta seprűnyéllel elkergetni őket, rosszéletű elvetemülteket, akik fertőbe süllyesztették a házat, kártyacsatákban hódították el egymástól a legfelsőbb hadvezetés bársonyszékeit, látta őket fajtalankodni a zongora mögött, látta őket az alabástrom amforákba beleszarni, hiába perelt pedig, hogy nem, uram, az nem hordozható budi, hanem Pantelária tengereiből kimentett amforák, ők csak hajtogatták, hogy gazdagok bilije az, bizony, uram, nem volt az az emberi erő, ami meggyőzhette volna őket, mint ahogy nem volt olyan isteni erő, mely megakadályozhatta volna, hogy Adriano Guzmán tábornok meg ne jelenjék a hatalomra jutásom tízéves évfordulójára rendezett diplomáciai estélyen, bár még senki sem sejthette, mi vár ránk, amikor beállított a táncterembe, az alkalomra választott, puritán, fehér vászonegyenruhában, fegyvertelenül jött, úgy, ahogy megígérte nekem tiszti becsületszavára, civil ruhás francia menekültekből álló cayenne-i díszpáfrányokat hozó kíséretével, amit

aztán Adriano Guzmán tábornok sorra kiosztott a követasszonyok és miniszterfeleségek között, miután meghajlással engedélyt kért férjeiktől, mivelhogy a zsoldosai azt mondták neki, így dukál ez Versailles-ban a jó illem szerint, s ő így is tett, ritka lovagszellemben, majd ülve maradt a bál peremén egy sarokban, figyelmét lekötötte a tánc, bólogatott, nagyon jó, mondta, ez mán döfi, ahogy ezek az európai finom népek táncolnak, mondta, ki-ki a maga módija szerint, mondta, olyannyira elfeledten karosszéke mélyén, hogy rajtam kívül senki se vette észre: egy szárnysegéd minden korty után feltölti pezsgőspoharát, s ahogy múltak az órák, még merevebb és véresebb lett, mint rendesen, ki-kigombolt egy-egy gombot agyonizzadt zubbonyán, valahányszor egy visszafojtott böffenés nyomása a szeméig tolult, kábulatában könnyezett, anyám, s akkor egyszer csak felegyenesedett nehézkesen, épp táncszünetben, és lecibálta zubbonyán az utolsó gombokat is, aztán a sliccét is kigombolta, és ott állt megnyílt zsilipekkel, végiglocsolva a követné és miniszterné asszonyságok parfümös dekoltázsát hervadt karvalyslaugjával, lágy muszlinölekbe, aranybrokátos pruszlikokra, strucctoll-legyezőkre löttyentve orrfacsaró részegharcos-vizeletét, és közben a páni riadalommal mit sem törődve énekelte, én a kikosarazott szerelmes, most lugasodnak rózsáit öntözöm, ó, ti hamvas rózsák, dalolta, és senki se merte ráncba szedni, még ő maga se, mert tudtam, több a hatalmam, mint egyenként bármelyiküknek, de jóval kevesebb, mind kettőnek együtt, ha szövetkezik, nem sejtvén még akkor, hogy amíg ő olyannak látja a többieket, amilyenek, addig azok semmit sem tudtak kiolvasni a gránitarcú öregember rejtett gondolataiból, akinek rendíthetetlen egykedvűsége talán csak rezzenetlen tartózkodásához és mérhetetlen várni tudásához

volt fogható; csak zord tekintetét láttuk, kemény ajkát, szende kisasszonykezét, mely meg se rezzent a kard markolatán akkor, ama szörnyű délben, amikor meghozták a hírt, tábornok úr, hogy Narciso López őrnagy, nyers marihuánától és ánizspálinkától veszetten, meghágta a vécén az elnöki őrség egyik dragonyosát, s közben úgy felhevítette, mint egy tüzes némber, utána meg őt kényszerítette, hogy tedd be tövig, baszd meg, ez parancs, szerelmem, sírva fájdalmában, sírva dühében, mígnem ott találta magát négykézláb, okádva megaláztatásában, az illemhely bűzös gőzeibe lógó fejjel, s akkor felkapta a levegőbe a dragonyos Adoniszt, és alföldi lándzsájával úgy odaszegezte a fogadóterem tavaszos faliszőnyegére, mint valami lepkét, és három álló nap senki sem merte onnan leszedni, szegény fiú; ő ugyanis nem tett mást, csak éberen figyelte egykori fegyvertársait, nehogy összeszűrjék a levet ellene, de nem keresztezte útjaikat, mivel meg volt győződve róla, hogy előbb-utóbb egymaguk is kinyírják egymást, aztán nemsokára hozták is a hírt, tábornok úr, jelentem alássan, Jesucristo Sánchez tábornokot kénytelen volt széklábakkal agyonverni a saját testőrsége, mivel egy macska marásától veszettségi rohamot kapott szegény ember, alig nézett fel a dominójátszmából, amikor a fülébe súgták a hírt, tábornok úr, jelentem, Narciso López tábornok dinamittöltetet dugott a seggébe, és felrobbantotta magát gyógyíthatatlan pederasztiája feletti szégyenében, s úgy bólintott rá, szegény ember, mintha semmi köze se lenne a szégyenletes halálesetekhez, mindegyiknek elrendelte posztumusz felmagasztalását, szolgálatteljesítés közben elesett mártírrá avatta őket, s bőkezű gyászpompával a nemzeti panteonnak ugyanabban a magasságában helyeztette el hamvaikat, mivel hősök nélkül a haza csak olyan, mondogatta, mint ajtó nélkül

a ház, s amikor már csak hat háborús generális maradt az egész országban, meghívta őket az elnöki palotába, hogy a születésnapját bajtársi vigasságban megülnék, mindegyiket, bizony, uram, még Jacinto Algarabia tábornokot is, mind közül a legsötétebb bandität, aki azzal kérkedett, hogy a tulajdon anyjának is gyereket csinált, és nem iszik egyebet, csak faszeszt puskaporral, a bálteremben rajtunk kívül senki, akár a régi szép időkben, tábornok uram, fegyvertelenül valamennyien, mint tejtestvérekhez illik, csak a testőreik álldogáltak a szomszédos teremben, és mesés ajándékokat hoztak az egyetlennek, aki meg tud érteni mindannyiunkat, mondták, vagyis, hogy ő volt az egyetlen, aki mindegyikükkel tudott bánni, az egyetlen, akinek sikerült előcsalogatnia távoli pusztai rejtekéből a legendás Saturno Santos tábornokot, a tisztavérű, sunyi indiánt, aki úgy járt, ahogy a kurva anyám szült, mezítláb a földön, tábornok úr, a magamfajta kantoportyán lélegzeni sem tud, ha nem érzi a földet, harsány színű, furcsa állatokkal hímzett lepelbe burkolózva jött, egyedül, mindig is úgy járt, testőr nélkül, jött baljós delejességgel, nádvágó kését leszámítva fegyvertelenül, azt viszont nem volt hajlandó lecsatolni övéről, mert nem gyilokra, csak munkára való az, és embervadászatra idomított sast hozott nekem ajándékba, és magával hozta a hárfát is, anyám, a szent hangszert, s amelyet Saturno Santos úgy tudott pengetni, oly szívből fakadt mesterséggel, hogy valamennyiünkben felkeltette a háború rémséges éjszakáinak nosztalgiáját, anyám, felkavarta bennünk a háború rüheskutya-szagát, felbolygatta lelkünkben a háború dalát az aranybárkákról, amely majd győzelemre visz, együtt énekelték, kórusban, lélekszakadva, a hídról visszajöttem, könnyben ázva énekelték, anyám, miközben megettek egy szilvával tűzdelt pulykát és egy fél malacot, s iszogattak szaporán, ki-ki a saját

itókáját a saját üvegéből, mind, csak ő és Saturno Santos tábornok nem, ők ketten életükben nem nyúltak szeszes italhoz, nem dohányoztak, s nem ettek többet, mint ami az életben maradáshoz kell, kórusban énekelték tiszteletemre, hogyaszongya felköszöntlek pirkadatkor, mint Dávid király egykoron, könnyek közt végigénekelték az összes névnapi köszöntőt, ami azelőtt szokásban volt, míg Hanemann konzul be nem állított a tölcséres fonográffal, micsoda találmány, tábornok úr, hengerén a Happy birthday-jel, csak danásztak egyre, már félálomban, félholtan a szesztől, ügyet sem vetve többé a hallgatag öregre, aki az éjféli harangszóra leakasztotta a lámpását, és végigjárta a házat, mielőtt aludni tért volna, ahogy a kaszárnyabeli szokása volt, és visszatérőben a báltermen keresztülmenvén, utoljára látta a padlón kuporgó hat tábornokot összeölelkezve, ernyedt derűben, az egymást fürkésző öt testőrcsoport védelmében, mivel még így, álmukban, összeölelkezve is majdnem annyira félt mindegyik őtőle, ő pedig kettőtől, ha összeszövetkeztek, majd visszaakasztotta a lámpást a szemöldökfára, és magára zárta hálószobája három zárát, három reteszét, három lakatját, s elnyúlt a padlón hason fekve, jobb karját a feje alá hajtva párnának, abban a szempillantásban, amikor az összes testőr egyszerre elsütött fegyverének hatalmas döreje alapjaiban rengette meg a házat, egyszer, a szentségit, közben egy pisszegés, egyetlen jajszó sem hallatszott, és még egyszer, a hétszentségit, kész, vége a dalnak, csak a puskapor estharmata maradt a világ nagy csendjében, s csak ő maradt, megszabadulva örökre a hatalom rettegésétől, amikor az új nap első mályvaderengésénél merő vértócsában látta tocsogni a szolgaszemélyzetet, és a bálteremben látta anyját, Bendición Alvaradót. aki beleszédült a borzadályba, hogy a falakból mindegyre vér szivárog, hiába súrolják hamuval-mésszel,

uramisten, hogy a szőnyegekből akárhogy facsarják, még mindig vér csöpög, és annál féktelenebb patakokban fakadt a vér a folyosókon, irodákban, minél nagyobb igyekezettel próbálták felmosni, eltüntetni a szabadságharcunk utolsó örököseivel végző mészárlás méreteit, akiket a hivatalos közlemény szerint saját ámokfutó testőreik lőttek agyon, s akiknek nemzeti lobogóba göngyölt holtteste, püspöki gyászbeszédek közepette, zsúfolásig megtöltötte a hősök panteonját, mert még a testőrök közül sem menekült meg senki a véres egérfogóból, egy lélek se, tábornok úr, kivéve Saturno Santos tábornokot, akit kellőképpen felvérteztek a mellén lógó skapulárék, és olyan indián titkok birtokában volt, hogy kényére-kedvére változtathatta alakját, a fene vinné el, ha akarta, akár övesállat vagy halastó lett belőle, tábornok úr, vagy éppenséggel mennydörgés, s ő tudta, hogy ez így igaz, mert a legravaszabb nyomolvasói is nyomát vesztették múlt karácsony óta, a legjobban idomított tigrisvadász kutyák az ellenkező irányban keresték, viszont látta, pikk király alakjában, kártyavető jósnőknél, és életben volt, nappal aludt, éjjel utazott hegyen át, vízen át, de olyan csíkot hagyott maga után fohászokból, ami megzavarta üldözőinek ítélőképességét, és lelankasztotta ellenségei akaratát, de ő mégsem tett le a keresetéről egy percre sem, éjjel-nappal kereste, hosszú-hosszú éveken át, míg végre egy szép napon, évek múltán, sokaságot látott elnöki különvonatának ablakából, férfiakat és asszonyokat gyermekeikkel, állataikkal, vándorkonyhájukkal, olyanok voltak, mint a hadba vonuló seregek nyomába szegődő karavánok, látta őket elvonulni az esőben, rúdra akasztott függőágyon cipelve betegeiket egy nagyon sápadt, kenderszövet tunikát viselő férfi mögött, azt állítja magáról, hogy valami küldött, tábornok úr, s akkor a homlokára csapott a tenyerével, most megvagy, tökös, kiáltott fel magában, és íme, ott

volt Saturno Santos tábornok, a zarándokok kegyeit koldulta, húrjavesztett hárfája varázslatával, nyomorúságosan, búskomoran, elnyűtt nemezkalappal, cafatokra foszlott ponchóban, ám még ily szánalmas állapotában sem adta olyan olcsón az életét, mint gondolta volna, hanem három legjobb emberét is lefejezte nádvágó késével, és oly vakmerően és ügyesen szállt szembe a legvadabbakkal is, hogy ő leállíttatta elnöki különvonatát a szomorú, tanyasi temető előtt, ahol a küldött prédikált, és a csődület nyomban szétfutott, amint a nemzeti színűre festett vagonról leugráltak az elnöki őrség emberei, lövésre kész fegyverrel, nem maradt senki lőtávolságban, csak Saturno Santos tábornok, a mitikus hárfájával, görcsösen markolva nádvágó kése nyelét, s mintha megbabonázta volna a halálos ellenség látványa, amint megjelent a szerelvény lépcsőjén, rangjelzés nélküli vászonruhában, fegyvertelenül, öregebbnek és távolibbnak tűnt, mint hogyha száz éve nem láttuk volna egymást, tábornok úr, fáradtnak és magányosnak láttam, bőre sárga, mint a májbajosoké, szeme könnybe lábadt, mégis az olyan ember szederjes ragyogása áradt belőle, aki nemcsak a saját hatalmának az ura, de a halottaitól elbitorolt hatalomnak is, így aztán nekikészültem, hogy ellenállás nélkül haljak meg, mert haszontalannak tartotta szembeszállni egy aggastyánnal, aki oly messziről jött, semmi más céllal vagy szándékkal, csak barbár uralomvággyal, ő azonban feléje nyújtotta köpenyesrája-tenyerét, szólván, üdvözlégy, te igaz férfi, ilyen ember kell a hazának, mivel mindig is tudta, hogy a legyőzhetetlen ember ellen nincs más fegyver, csak a barátság, és Saturno Santos tábornok megcsókolta a földön a lába nyomát, s csak annyit kért könyörögve, hadd szolgálnám mindenben, amit csak parancsol, tábornok úr, amíg e két kezem forgatni bírja a machetét, s ő felfogadta, rendben van, megtette testőrének, azzal az egy

kikötéssel, hogy sose kerülsz a hátam mögé, cinkosává avatta a dominóban, s így ketten, négykezest játszva, megkopasztottak számtalan kegyvesztett zsarnokot, maga mellé ültette mezítlábasán az elnöki hintóba, magával vitte a diplomáciai fogadásokra, tigrisleheletétől megkergültek a kutyák, és szédültek a követfeleségek, hálószobájának küszöbén altatta azokban az időkben, amikor az élet olyan sivár lett, hogy rettegett elaludni, magára maradni az álmok népségével, megtartotta bizalmában, tíz arasznyi távolságban, mindaddig, amíg a húgysav ki nem kezdte kardforgató virtusát, és meg nem kérte a szívességre, hogy öljön meg maga, tábornok úr, nem akarom másnak megszerezni ezt az örömöt, akinek nincs joga hozzá, ő azonban bőséges nyugdíjjal és a hálaérdemrenddel bocsátotta útjára a haramiacsapáson, amely a szülőföldjére, a pusztaságba vezetett, és nem bírta elfojtani könnyeit, amikor Saturno Santos tábornok, félretéve szemérmét, így szólt hozzá, sírástól fuldokolva, látja, tábornok uram, még a legtökösebb férfinak is meg kell érnie, hogy végül olyan legyen, mint egy nyomorult buzeráns, az isten verje meg. Éppen ezért, ha valaki, hát Bendición Alvarado igazán értette a gyermekes ujjongást, amivel fia most kárpótolta magát a rossz időkért, könnyelműségét, ahogy a hatalom hasznát olyasmire szórta el öregségére, amit gyermekkorában nem kapott meg, de az már dühítette, hogy így rászedjék idő előtt elhatalmasodó együgyűségében, és rásózzanak mindenféle gringó cifraságot, ami sem olyan olcsó, sem olyan munkaigényes nem volt, mint az ő hamis madarai, mégse tudta őket négy pezónál drágábban adni, jól van, élvezd csak, mondta neki, de gondolj a jövőre is, mert nem szeretnélek a templomkapuban kalapozni-koldulni látni, ha, ne adj isten, holnap vagy később le találnának taszítani a székről, amiben most ülsz, hiszen ha legalább énekelni tudnál, vagy püspök volnál,

vagy hajós, de nem, te csak tábornok vagy, semmi más, úgyhogy nincs más tudományod, csak a parancsolgatás, hát legalább ásd el, valami biztos helyen a spórolt pénzt, ami megmarad a kormányzásból, tanácsolta neki, ahol rajta kívül más nem találhatja meg, ha netán szedned kéne a sátorfádat, mint azoknak a szegény sehonnai elnököknek, akik a feledésben kérődznek, hajósok integetését lesik a szirti házban, nézd meg magad az ő tükrükben, fiam, hajtogatta neki, de ő nem hallgatott rá, borúlátását mindig azzal a varázsigével hessegette el, hogy ne aggódjék, édesanyám, szeretnek engem az emberek. Bendición Alvaradónak még sokáig kellett így élnie, panaszolva szegénységét, piaci számlák felett perlekedve a cselédekkel, olykor még az ebédet is megvonva magától a nagy spórolásban, mivel nem akadt senki, aki meg merte volna mondani neki, hogy ő a földkerekség egyik leggazdagabb asszonya, hogy a fia mindent, amit a kormányüzleteken megkeresett, az ő nevére íratott, hogy nemcsak határtalan földek és számlálhatatlan gulyák vannak a birtokában, de még a helyi villamos, a posta, a távírda meg a nemzet felségvizei is, ily módon az amazóniai mellékfolyókon vagy az ország tengerpartjain közlekedő minden egyes hajó bérleti díjat fizetett neki, amiről haláláig nem volt tudomása, amiként arról sem volt tudomása évekig, hogy a fia egyáltalán nem olyan gyámoltalan, ahogy képzelte, amikor a külvárosi házban tett látogatásai során úgy belefeledkezett az öregkori játékcsodákba, hiszen a személyi járadékon felül, ami az országban tartott minden egyes szarvasmarha után megillette, továbbá a szívességeiért fizetett hálapénzeken és a híveitől kapott érdek-ajándékokon felül kitalálta, és hosszú ideje kiaknázta a lottónyerés holtbiztos módszerét. Az álhalálát követő idők voltak azok, a zajkorszak, uram, amit, ellentétben sokunk hitével, nem arról a földalatti dübörgésről

neveztek így, amit egyszer. Szent Herakliosz éjén, országszerte észleltek, és amire sohasem találtak igaz magyarázatot, hanem az alapkőletételtől kezdve a világ legnagyobbjának beharangozott, ám véghez sohasem vitt közmunkák szüntelen bábeli nyüzsgéséről békebeli, derűs idők, amikor a külvárosi ház udvarába hívta össze a minisztertanácsot sziesztaidőben, végignyúlt a függőágyban, kalapjával legyezte magát a tamarindfák édes lombja alatt, behunyt szemmel hallgatta a sima nyelvű, kifent bajszú doktorokat, akik a függőágy köré telepedtek vitatkozni, falfehéren a hőgutától, posztó zsakettjükben, celluloid ingnyakukban, e mélységesen megvetett, ám a célszerűség kedvéért mégis újra kinevezett civil minisztereket, akik államügyekről vitáztak, az udvarban tyúkokat hajkurászó kakasok éktelen lármája, a szüntelen tücsökciripelés és az egyik szomszéd házban a Zsuzsanna, jöjj, Zsuzsanna kezdetű dalt éneklő, álmatlan gramofon hangjai mellett, majd hirtelen elhallgattak, csitt, a tábornok elaludt, de ő, a szemét ki se nyitva, a horkolást abba se hagyva, rájuk ordított, folytassátok, nyavalyások, és ők folytatták, amíg végül előbotorkált a szieszta pókhálójából, és ítélkezett, hogy a sok sületlenségből egyedül az én egészségügyi miniszter komámnak van igaza, a mindenségit, befejezni a sok locsogást, és ők befejezték, segédtisztjeit fel-alá vonszolta, úgy társalgott velük, miközben jártában evett, egyik kezében a tányér, másikban a kanál, a lápcsőnél elbocsátva őket egy mordulással, csináljatok, amit akartok, úgyis én parancsolok, a kurva életbe, elmúlt a szeret vagy nem szeret aggályoskodása, a kurva életbe, végeérhetetlen dominópartikat játszott, életre-halálra egykomámmal, Rodrigo de Aguilar tábornokkal és az egészségügyi miniszter komámmal, csak ők álltak vele elég bizalmas viszonyban, hogy olykor valamely fogolynak szabadságot, halálraítéltnek kegyelmet merjenek kérni; csak ők

merészelték megkérni, fogadja különleges audiencián a szegények szépségkirálynőjét, ama nyomorfészeknek hihetetlen teremtményét, amelyet kutyaviadal-negyednek neveztünk, mivel a környék kutyái évek óta az utcán marakodnak, lélegzetvételnyi szünet nélkül, életveszélyes hely volt, ahová a csendőrök se merészkedtek be, mert pucérra vetkőztették volna őket, ahol egyetlen kézmozdulattal eredeti alkotórészeire szedték szét a kocsikat, és ha egy szerencsétlen szamár betévedt oda, az utca elején még a maga lábán járt, a másik végén már zsákban vitték puszta csontjait, ahol megsütötték és megették a gazdagok gyerekeit, vagy eladták kolbásznak a piacon, képzelje el, tábornok úr, nos, hát itt született, és itt élt Manuéla Sánchez, balsorsom szülötte, virágszál a szemétdombon, akinek hihetetlen szépsége a haza csodája, tábornok úr, s őt oly kíváncsivá tette a felfedezés, hogy ha ez így igaz, ahogy mesélik, uraim, akkor nemcsak, hogy fogadom privát audiencián, de még a nyitó keringőt is eltáncolom vele, a mindenségit, írják meg az újságok, adta ki a parancsot, a szegények imádják az efféle cécót. Az audienciát követő este azonban, dominó közben, némi keserű éllel jegyezte meg Rodrigo de Aguilar tábornoknak, hogy a szegények szépségkirálynője bizony nem érte meg a táncot, hogy szakasztott olyan közönséges, mint megannyi más kültelki Manuel Sánchez, muszlinfodros nimfaruhájában, hamis kövekkel kirakott, aranyszínű koronával, kezében rózsával, anyja éber őrizetében, aki úgy vigyázott rá, mintha aranyból lenne, úgyhogy teljesítette minden kérését, ami nem volt több, mint a villany és a víz bevezetése a kutyaviadal-negyedben, de nyomatékosan kijelentette, ez volt az utolsó eset, hogy könyörgő küldöttséget fogadtam, a fene enné meg, több szegénnyel nem beszélek, mondta, nem fejezte be a játszmát, bevágta maga után az ajtót, elment, hallotta a nyolcórai

bronzütéseket, bekészítette a takarmányt a teheneknek az istállókba, felhozatta a trágyalepényeket, átvizsgálta az egész házat, miközben jártában evett a kezében tartott tányérból, pörkölt húst babbal, párolt rizzsel és zöld banánszeletekkel, megszámolta az ajtónállókat a főkaputól a hálószobákig, ott voltak a helyükön mind a tizennégyen, látta testőrségének többi tagját az első udvar tornácán dominózni, látta a rózsalugasban heverő leprásokat, a lépcsőkön a bénákat, kilenc óra volt, az egyik ablakba letette a még félig teli tányért, és máris ott tapogatózott az ágyasok barakkjának sársűrű levegőjében, volt, hogy hárman is aludtak egy ágyban, hét hónapra született sarjaikkal, felhágott egy kupacra, tegnapi hagymaszaga volt, félrehúzott két fejet erre, amarra hat lábat és három kart, eszébe se ötlött, vajon megtudja-e valaha is, ki kicsoda, vagy hogy végül is melyikük húzta ölére, fel sem ébredve, nem őróla álmodva, sem azt, kinek a hangja mormogta álmosan egy másik ágyról, ne siessen annyira, tábornok úr, megijednek a gyerekek, visszatért a házba, megvizsgálta a huszonhárom ablak reteszét, meggyújtotta az előcsarnoktól a magánlakosztályig ötméterenként rakott tehénlepény kupacokat, érezte a füstszagot, felidézett egy valószínűtlen gyermekkort, amely talán a sajátja volt, és csakis abban a pillanatban emlékezett rá, amikor a trágya füstölni kezdett, aztán elfeledte mindörökre; visszajött, fordított sorrendben eloltotta a lámpákat a hálószobáktól az előcsarnokig, és vásznakkal letakarta az alvó madarak kalitkáit, de előbb megszámlálta őket, negyvennyolc, még egyszer végigjárta a házat, lámpással kezében, látta magát egymás után a tükrökben, összesen tizennégy tábornokot, égő lámpással, tíz óra volt, minden rendben, lámpaoltásra még egyszer benézett az elnöki őrség hálótermeibe, jó éjt, uraim, átfésülte a földszinti hivatali helyiségeket, várószobákat, illemhelyeket, benézett a függönyök mögé, az asztalok alá,

sehol senki, elővette a kulcscsomót, tapintásra felismerte az összes kulcsot, bezárta az irodákat, felment az emeletre, szobáról szobára járt, kulcsra zárta az ajtókat, elővette a rejtekhelyéről, egy kép mögül, a csupor akácmézet, bevett belőle két kanállal lefekvés előtt, anyjára gondolt, aki a külvárosi házban alszik, Bendición Alvaradóra, búcsúzkodó szendergésében a ricinusfa és a majoránnák közt, sárgarigófestő, vérszegény madarászkezére, mintha halott lenne, és az oldalán feküdne, jó éjszakát, édesanyám, mondta, jó éjt neked is, fiam, válaszolta álmában Bendición Alvarado a külvárosi házban, felakasztotta hálószobájával szemben a kampós lámpást, mindig ott lógott az ajtón, míg aludt, és szigorú parancsba adta, hogy soha el ne oltsák, mert kell az a fény, ha futva kéne menekülni, elütötte a tizenegyet az óra, még egyszer ellenőrizte a házat a sötétben, hátha valaki besurrant abban a hitben, hogy alszik, aranysarkantyújának hegye csillageső porcsíkot hagyott a forgó világítótorony fénynyalábjai vetette, zöld villanású, eliramló pirkadatokon, két kivilágosodott pillanat között meglátott egy irányt vesztett, alvajáró leprást, elállta az útját, és elvezette a sötét házban; nem nyúlt hozzá, csak virrasztásának világával mutatta neki az utat vissza a rózsalugashoz, újra megszámolta az ajtónállókat a sötétben, visszatért a hálószobájába, az ablakoknál elhaladva látta ugyanazt a tengert minden ablakban, az áprilisi Karib-tengert, huszonháromszor egymás után: olyan volt, mint áprilisban mindig, mint egy aranyszínű ingovány, hallotta az éjfélt ütő toronyórát, a székesegyház harangnyelveinek utolsó ütésénél érezte sérve halkan sípoló borzalmának nyilallását, nem volt más nesz a világban, ő maga volt a haza, bezárta hálószobájának ajtaján a három zárat, három reteszt, három lakatot, a hordozható vécére ült vizelni, két cseppet, négy cseppet, hét perzselő cseppet buggyantott, hasra vetette magát a padlón,

azonnyomban elaludt, nem álmodott; háromnegyed három volt, amikor verítékben fürödve felriadt, reszketve bizonyosságában, hogy valaki nézi, járkált a házban, kezét zsebre dugva, nehogy önszántából oda csússzon, ahová nem kéne, nézte az esőt az ablakon át, ahogy lecsorogtak az esőcseppek a sztaniolpapír csillagok és az ezüstözött pléh holdak között, melyeket azért ragasztottak az üvegre, hogy délután háromkor este nyolc óra legyen, látta az udvarban őrt álló, megmerevedett katonákat, látta a szomorú tengert, Manuéla Sánchez esőjét városodban, nélküle, az iszonyú, üres szalont, az asztalokra rakott székeket, egy másik, nélküle töltött szombat este első árnyaival jött, helyrehozhatatlan egyedüllétet, a fenébe is, ha legalább azt a táncot vissza lehetne csinálni, mert az fáj a legjobban, sóhajtotta, szégyenkezést érzett állapota felett, végigtapogatta testének pontjait, hová tehetné kezét, hogy ne a szívére tegye, végül az esőtől elcsitult heréjére tette, ugyanolyan volt formára is, súlyra is, ugyanúgy fájt, de még borzasztóbb volt, mintha őre szívét tartaná tenyerében, s csak ekkor értette meg, amit más időkben annyian mondtak neki, hogy a szív az ember harmadik tojása, tábornok úr, mi a fene, elfordult az ablaktól, fel-alá járt a fogadóteremben az örökös elnök leküzdhetetlen szorongásával, akinek a lelkében keresztbe fekszik egy halszálka, betévedt a miniszterek tanácstermébe, hallgatta, mint mindig, nem értve, nem hallva, csak elszenvedve az altató beszámolót a pénzügyi helyzetről, egyszerre valami történt a levegőben, elhallgatott a pénzügyminiszter, a többiek őt figyelték a fájdalomtól megrepedezett páncélkéreg hasadékain át, látta önmagát ernyedten és egyedül a diófa asztal végében, reszkető arccal, mert fényes napvilágnál felfedeztetett a kezét szívére szorító életfogytiglani elnök szánnivaló állapotában, élete elfüstölgött egészségügyi miniszter komám apró ötvösszemének

jeges parazsán, aki mintha bensőjét vizsgálná, mellényén az arany zsebóra láncát morzsolgatta, vigyázat, szólt valaki, biztosan szívszélhűdés legyen, folytassátok, folytatták, de nem figyeltek többé saját szavukra, arra gondoltak, valami komoly baja lehet, hogy ennyire dühös, ezt rebesgették, híre szaladt, rámutogattak, nézzék, milyen búval sújtott, hogy a szívéhez kell kapnia, megpattant benne valami, suttogták, elterjedt az a pletyka, hogy sürgősen magához hívatta az egészségügyi minisztert, rámutatott a diófa asztalon birkalábként heverő jobb karjára, és ráparancsolt, vágja le, komámuram, az elnöki arcát áztató könnyek szégyenével, de a miniszter azt felelte, nem, tábornok úr, ezt a parancsot én nem teljesítem, még ha főbe lövet is érte, mondta, igazságtalan lenne, én nem érek annyit, mint az ön karja. Ilyen és még sok ehhez hasonló híresztelés kapott lábra állapotáról, egyre élénkebben, miközben az istállóban kimérte a tejet a kaszárnyáknak, és nézte, hogyan emelkedik az égre Manuéla Sánchez hamvazó keddje, kiebrudalta a leprásokat a rózsalugasokból, hogy ne büdösítsék a te rózsád rózsáit, a ház rejtett zugait kereste, ahol senki sem hallja, amint királynői első keringődet énekli, hogy el ne felejts, énekelte, hogy erezzed: meghalsz, ha elfelejtesz, énekelte, alámerült az ágyasok fertályának mocsarában, hogy enyhítse gyötrelmét, és hosszú, sietősférji életében most először elszabadultak ösztönei, el-időzött a részleteken, sóhajtozást fakasztott egyre-másra a legérzéketlenebb némberekből is, és kacarászó ámulatba ejtette őket a homályban, nem szégyelli magát, tábornokom, a maga éveivel, ő azonban nagyon is tisztában volt vele, hogy minden makacskodása csak önámító időhúzás, hogy magányának minden szökkenése, lélegzetének minden botladozása csak közelebb viszi ama elkerülhetetlen délután kétórai kánikulához, amikor elment Isten szerelmére Manuéla Sánchez szerelméért esedezni

trágyadombkastélyodba, fenevadbirodalmadba a kutyaviadal-negyedben, civil ruhásan, kíséret nélkül, nyilvános bérautón, amely zajosan pöfögött keresztül a szieszta tába tompult város áporodott benzingőzén, kikerülte a piacnegyed sikátorainak ázsiai zsivajgását, látta vesztem Manuéla Sáncheze hatalmas tengerét, magányos pelikánnal a láthatáron, látta a rozoga villamosokat, amikor Manuéla Sánchez anyja visszatért egy kézimunkakosárkával, és leült csipkét horgolni, miközben Manuéla Sánchez öltözködött, fésülködött, felvette legjobb cipőjét, hogy illő méltósággal fogadja a váratlanul betoppant aggastyánt, aki tanácstalanul vajúdott magában, hol lehetsz, vesszőfutásom Manuéla Sáncheze, kereslek és nem talállak e koldustanyán, hol lehet leheleted édesgyökér-illata ebben a moslékszagban, hol van a rózsád, hol szerelmed, ragadj ki kutyavétségeim verméből, sóhajtotta, amikor megpillantotta a szemközti ajtóban, egy másik álom tükrében visszavert álomképet, filléres kartonruhában, sietősen kontyba csavart hajában díszfésűvel, szakadt cipőben, mégis a földkerekség leggyönyörűbb és legkevélyebb leánya volt, kezében parázsló rózsával, olyan vakító tünemény, hogy önuralmából alig tellett egy meghajlásra, amikor a lány emelt fővel köszöntötte, isten hozta méltóságodat, és leült a kanapéra vele szemben, kívül bűzös verítékszaga árterén, és akkor először a szemébe mertem nézni, két ujjam között forgatva a rózsa parazsát, hogy ne lássék iszonyodásom, könyörtelenül fürkésztem denevérajkát, néma szemeit, amelyek mintha kút mélyéről néztek volna rám, sárrögökből eperzsírral gyúrt, szőrtelen bőrét, amely feszesebbé vált térdére kókadt, elnöki pecsétgyűrűs jobb kezén, lötyögő vászonöltönyét, amelyben mintha senki sem lenne, hatalmas, halott cipőjét, láthatatlan gondolatát, rejtett hatalmát, a föld legősibb aggastyánát, a legfélelmetesebbet, a leggyűlöltebbet

és a legkevésbé szántat széles e hazában, amint hajcsárkalapjával legyezve magát, engem figyelt némán a maga túlpartjáról, jóságos Isten, micsoda szomorú ember, gondoltam riadtan, és szólalt meg részvétlenül, miben lehetek szolgálatjára excellenciád-nak, és ő ünnepélyesen válaszolta, csupán egyetlen kegyért jöttem, felség, hogy fogadjon. Megkönnyebbülést nem lelve látogatta hónapról hónapra naponta, a hőség halott óráiban, amikor anyjához szokott menni, hogy imigyen a biztonsági szolgálat azt higgye, a külvárosi villában van, mert csakis ő nem sejtette, amit mindenki tudott, hogy Rodrigo de Aguilar tábornok mesterlövészei óvták útján, megbújva a háztetőkön, tótágast állították a közlekedést, puskatussal hajtották ki a népet az utcákból, amerre el kellett haladnia, aztán lezárták az utcákat, hogy kihaltnak hassanak, kettőtől ötig, és parancsuk volt rá, hogy bárkit, aki kihajol valamelyik erkélyen, azonnal le kell lőni, mégis mindenki megtalálta a módját, még a legkevésbé kíváncsiskodók is, hogy kilessék a nyilvános bérautónak álcázott elnöki limuzin lopvajöttét, benne az ártatlan vászonöltöny civilségbe bújt, kánikulai vénembert, látták halotthalvány árvaságát, a végtelen sok hajnalt látott ember arckifejezését, aki sokat sírt titokban, és nem érdekli már, mit gondolnak szívére szorított kezéről, a hallgatag, őskori állatot, aki a tiltott utcák hőségtől üveges levegőjében a nézzék csak, hogy néz ki, már nem sokáig húzza hiú reménykedések hullámait keverte maga után, mígnem furcsa betegségeinek hírharangjai olyannyira megsokasodtak és felerősödtek, hogy végül is az igazságba botlottak, hogy tudniillik nem az anyjánál van, hanem Manuéla Sánchez titkos enyhhelyének félhomályos nagyszobájában, a lélegzetvisszafojtva kötögető mama engesztelhetetlen gyámsága alatt, hiszen őneki vette a furfangos masinákat, amelyek annyira elszomorították Bendición Alvaradót, őt igyekezett a lábáról

levenni a mágnestűk misztériumával, a kvarckristály papírnyomókban foglyul ejtett januári hóviharokkal, a csillagász- és patikusszerszámokkal, fametsző villanyvésőkkel, feszmérőkkel, metronómokkal és pörgettyűkkel, amiket továbbra is megvett fűtől-fától, anyja józan intelmei és saját vasmarkú zsugorisága ellenére, kizárólag azért a boldogságért, hogy Manuéla Sánchezzel együtt gyönyörködjék bennük, odatartotta a füléhez a hazafias kagylót, amelynek belsejéből nem tengernek zúgása, hanem a rendszert dicsőítő katonai indulók szóltak, gyufalángba tartotta a hőmérőket, hogy lásd, hogyan emelkedik-süllyed nyomasztó higanyszála annak, amit magamban gondolok, csak nézte-nézte Manuéla Sánchezt, de nem kért tőle semmit, nem éreztette szándékait, némán elhalmozta az agyalágyult ajándékokkal, hogy azok mondják el helyette, amit ő maga nem volt képes kimondani, mivel nem tudta legbensőbb vágyait feltárni másként, csak irdatlan hatalmának látható jelképeivel, mint például Manuéla Sánchez születésnapján is, amikor arra kérte, nyissa ki az ablakot, ő kinyitotta, és a rémülettől kővé dermedtem, amint megláttam, mit csináltak az én szegény kutyaviadal-negyedemből, láttam a vitorlavászon ablakos, virágteraszos, fehér faházakat, a kék pázsitot forgó szökőkutakkal, a pávákat, a rovarirtó szerek fagyos fuvallatát, az egykori megszálló tisztek rezidenciáinak borzalmas másolatát, éjszaka, titokban emelték az egészet, kiirtották a kutyákat, kilakoltatták a házaikból a régi lakókat, akik méltatlanok arra, hogy egy királynő szomszédai legyenek, és más szemétdombra küldték őket rohadni, s így építették fel, sok-sok éjszaka leple alatt, Manuéla Sánchez új negyedét, hogy ablakodból megpillanthasd a születésnapodon, íme, a tied, királynő, isten éltessen sokáig, hátha e hatalomfitogtatás majd meglágyítja udvarias, ám hajlíthatatlan viselkedésedet, ne jöjjön túl közel

excellenciád, nem látja, ott van anyám a tisztességem kulcsaival, ő meg majd megfulladt a vágyakozástól, nyelte a mérgét, és nagypapás-komótosan szopogatta a szánalomtól hűs guanabanaszörpöt, amit a lány készített a szegény szomjúhozónak, némán tűrte a homlokát kínzó, jeges szúrásokat, hogy ne vegyék észre rajta az öregség nyavajáit, hogy ne szánalomból szeress, miután már minden eszközt kimerített, hogy szerelmet fakasszon belőle, olyan magányossá teszel, amikor veled vagyok, hogy megmaradni se marad erőm, majd meghalt, hogy megérinthesse, ha mással nem, a leheletével, mielőtt az ember nagyságú arkangyal szárnyra kelt a házban, és elütötte halálom óráját, ő még megvívott a látogatás utolsó cseppjéért, amíg visszatette a játékokat a tokjukba, nehogy a tenger sava porrá marja, csak egy perc még, királynő, felállt, hát akkor a holnapi viszontlátásig, egy egész élet telik el addig, a fenébe is, s már nem is jutott több, csak még egy búcsúpillantás a hozzáférhetetlen hajadonra, aki az angyal reptéré már mozdulatlanságba merevedett, ölében a halott rózsával, amíg ő elment, elszökött az első árnyakkal, igyekezvén elrejteni köztudomású szégyenét, pedig az utcán egyébről sem beszéltek, névtelen gúnydalt is terjesztettek, amit rajta kívül mindenki ismert, még a papagájok is énekelték az udvarokban, félre az útból, fehérnép, imhol jön a generális, frissen zöldült zokogásban, szívéhez kapja kezét, nézzék, hogy jár, nem bír már a hatalommal, álmában kormányoz, gyógyíthatatlan sebet kapott, megtanulták az erdei papagájok is, annyit hallották a házi papagájoktól, megtanulták a kakaduk és szajkók is, és csapatokban repítették tovább, túl mérhetetlen bánatbirodalmának határain, és a haza minden égboltján felhangzott alkonyatkor, egyetlen hangként, a szökevény sokaságok kórusa, hogy aszongya, ott jön az én szerelmetes tábornokom, szája kakát hány, törvényt a popója,

egyetlen, végnélküli dal, amihez mindenki, még a papagájok is, új strófákat ragasztottak, az állambiztonsági szervek csúfjára, amelyek el akarták fogni, állig felfegyverzett katonai járőrök kiskapustól törtek be az udvarokra, és főbe lőtték a karókon a felforgató papagájokat, marokszám hajították a kutyáknak az eleven törpepapagájokat, ostromállapotot hirdettek, hogy mindenáron kiirtsák az ellenséges dalt, hogy senki meg ne tudja, amit mindenki tudott, hogy ő osont be alkonyi tolvaj módjára az elnöki palota cselédkapuján, nem más, ő surrant keresztül a konyhák során, s tűnt el a magánlakosztályok tehéntrágya füstjében holnap négy óráig, királynő, mindennap ugyanaddig az óráig, amikor annyi csodabogár játékszerrel megpakolva érkezett Manuel Sánchez-hez, hogy nemsokára le kellett foglalni a szomszédos házakat is, ledönteni a közfalakat, hogy legyen hol elhelyezni őket, úgyhogy ami eredetileg a nagyszoba volt, az hatalmas, zord raktárház lett, tele mindenféle korból származó, megszámlálhatatlan órával, de volt ott mindenfajta gramofon is, a primitív hengeres típustól egész a tükrös műszerfalas csodáig, meg számos varrógép, kézi hajtású, pedálos és motoros, több hálószobára való galvanométer, hasonszenvi patika, zenélő doboz, optikai csalódást keltő szerkentyű, lepketároló vitrin, ázsiai herbárium, gyógytorna- és testnevelő laboratórium, csillagászati, ortopédiai és természettudományos gépek, s egy egész világ, rejtett szerkezetek révén, emberképességű babákból, csupa lepecsételt szoba, ahová még takarítani sem tette be senki a lábát, mert minden úgy maradt ott, ahogy hozták, senki sem akart tudni róluk, legkevésbé pedig éppen Manuéla Sánchez, aki tudni sem akart az életről többé az óta a fekete szombat óta, amikor az a csapás ért, hogy királynő lettem, azon a délutánon vége lett számomra a világnak, régi udvarlói egymás után meghaltak, büntetlen rohamok

vagy sose látott kórok végeztek velük, barátnői nyomtalanul eltűntek, őt magát idegen negyedbe vitték, anélkül hogy a házából kimozdították volna, egyedül volt, legapróbb szándékát is kileső őrök közt, a sors csapdájának foglya, és nem volt mersze nemet mondani, sem elég bátorsága igent mondani az undorító udvarlónak, aki zártosztályos szerelemmel leste, aki valami áhítatos révületbe esve bámulta, fehér kalapjával legyezte magát, csuromverítékesen, oly távol önmagától, hogy a lány már azon töprengett, vajon látja-e valóban, vagy puszta rémlátomás, látta megtántorodni fényes nappal, látta gyümölcslevet szopogatni, látta lehanyatló fejjel elbóbiskolni a nádfonatú karosszékben, pohárral a kezében, amikor tücskös rezes ciripelésétől megsűrűsödött a levegő a szalonban, látta horkolni, ejnye, no, excellenciás uram, szólt rá, mire ijedten felkapta a fejét, és azt motyogta, nem, királynő, nem aludtam el, csak behunytam a szememet, s nem vette észre, hogy ő vette ki a kezéből a poharat, hogy alvás közben le ne ejtse; mit ki nem ravaszkodott, hogy elszórakoztassa és féken tartsa az aggastyánt, addig a hihetetlen délutánig, amikor azzal a lélegzetelállító hírrel állított be hozzá, hogy ma a világegyetem legnagyobb ajándékát hozom neked, egy égi csodát, ami ma este tizenegy óra hat perckor fog bekövetkezni, hogy te lássad, királynő, csakis azért, hogy te lássad, és ez volt az üstökös. Roppant csalódásaink egyik nevezetes dátuma volt ez, tekintve, hogy egy ideje szárnyra kapott a hiedelem, annyi másikhoz hasonló, hogy életének órái nem a közönséges emberi idő szerint vannak megszámlálva, hanem az üstökös ciklusai szerint, hogy arra fogantatott, hogy egyszer lássa, de másodszorra már nem adatik meg látnia, dacára a hízelgők pimasz jóslatainak, ezért úgy vártuk azt az évszázad novemberestéjét, mint aki a megszületésének percét várja, már készülődtek a zenészek, a

harangozok, a tűzszerészek, hogy száz éve most először ne az ő dicsőségét hirdessék, hanem az évei végét jelző tizenegy órai tizenegy érckondulás elhangoztával megünnepeljék majd ama sorsdöntő eseményt, amit ő a Manuéla Sánchez házának tetőteraszán várt éppen, közte és az anyja közt foglalva helyet, mélyeket lélegzett, hogy ne vegyék neszét szíve vágtájának a vészjelektől ólmos ég alatt, először szívta be Manuéla Sánchez éjjeli leheletét, fergetegének hevességét, szabad levegőjét, megérezte a láthatáron a varázsdobokat, melyek elébe mentek a katasztrófának, távoli jajszót hallott, a tömeg tűzhányóiszap morgását, amint félelmükben térdre vetették magukat az ő hatalmán felül álló lény előtt, amelyik megelőzte, s túl is éli majd az ő korának éveit, érezte az idő súlyát, egy pillanatra belésajdult a halandóság űr-fájdalma, és akkor meglátta, ott van, kiáltott fel, és ott volt, hiszen ismerte, látta már egyszer, amikor a világegyetem ellenkező végébe vonult, ugyanez volt, királynő, ősibb a világnál, az égbolt nagyságú, fájdalmas fénymedúza, amelyik pályájának minden araszán egymillió évvel közeledett visszafelé az eredetéhez, hallották bádogpapírlemez-zizegését, látták elgyötört arcát, keservesen könnyező szemét, jegeces méregcsíkját űrbéli szelek zilálta üstökének, amely fényes porfelleget hagyott a világra csillagzúzalékból és kátrányholdak késleltette pirkadatokból és a földi idő kelte előtti óceánok kráterhamujából, tessék, ott van, királynő, mormolta, nézd meg jól, mert nem látjuk többé, csak egy évszázad múlva, s a lány halálra váltan vetett keresztet, szebb volt, mint valaha, az üstökös foszforfényességénél, a csendesen szemerkélő bolygózúzalékkal, égi üledékkel behavazott fejjel, és akkor történt, anyám, Bendición Alvarado, akkor, hogy Manuéla Sánchez megpillantotta az égen az örökkévalóság szakadékát, és hogy megkapaszkodjék az életbe, kinyújtotta a kezét az űrbe, és az

egyetlen fogódzó, amit talált, a nemkívánatos kéz volt, az elnöki pecsétgyűrűvel, a hatalom lassú tüzének zsarátnokán forróra és simára sült ragadozókéz. Igen keveseket hatott meg ama fénymedúza biblikus átvonulása, amelyik elriasztotta az égi szarvasokat, és csillagzúzalék csillogó porrétegével permetezte be a hazát, hiszen még a leghitetlenebbek is, mind valamennyien azon a páratlan halálon csüggtünk, amely majd megcáfolja a keresztténység kezdeteit, és a harmadik testamentum korszakát hozza ránk, vártunk hiába hajnalig, nem annyira az álmosságtól, mint inkább a várakozástól kimerülten tértünk haza az ünnep utáni utcákon, ahol a hajnali asszonyok az üstökös égből hullott szemetét söpörték, de még akkor sem bírtunk beletörődni, tudomásul venni, hogy semmi sem történt, henem, épp ellenkezőleg, újabb történelmi szélhámosság áldozatai lettünk, hiszen a hivatalos sajtóorgánumok a rendszernek a gonosz erőkön aratott győzelmeként értékelték az üstökös átvonulását, s egyúttal megragadták az alkalmat, hogy a hatalom embere vitalitásának egyértelmű aktusaival cáfolják meg a furcsa betegségeiről szóló mendemondát, megújították a jelszavakat, közzétették az ünnepélyes üzenetet, amelyben hangot adott egyedüli és szuverén elhatározásomnak, hogy a helyemen maradok a haza szolgálatában, ameddig megint nem jön az üstökös, mindezek ellenére úgy hallgatta a zenebonát és a rakétákat, mintha nem is az ő rendszerét köszöntenek, meghatottság nélkül hallgatta a Főtéren egybegyűlt, hatalmas feliratokat lóbáló tömeg éljenzését, örök dicsőség az érdemes férfiúnak, sokáig éljen, nem érdekelték a kormányzás zökkenői sem, hatóságát átruházta alacsonyabb rangú tisztviselőkre, miközben egyetlen emlék gyötrelmének élt, Manuéla Sánchez kezének parazsa az ő kezében, csak arról álmodott, hogy újraélje azt a boldog percet akkor is, ha el kell

téríteni medréből a természetet, és összezúzni a világmindenséget, és olyan hevesen kívánta, hogy végül a csillagászaihoz fordult könyörögve, találjanak ki neki valami pirotechnikai üstököst, valami hulló csillagot, tűzokádó sárkányt, akármilyen mennyei trükköt, csak elég félelmetes legyen ahhoz, hogy örökkévalóság szédület fogjon el tőle egy szép nőt, ám számításaikban mindössze egy teljes napfogyatkozást találtak jövő hét szerda délután négy órakor, tábornok úr, jó, rendben van, mondta, és fényes nappal olyan valódi éjszaka lett, hogy kigyúltak a csillagok, összecsukódtak a virágok, elültek a tyúkok, és összebújtak az élesebb előérzettél megáldott állatok, miközben ő magába szívta Manuéla Sánchez alkonyati leheletét, amely úgy vált lassan éjjelivé, ahogyan az árnyaktól megtévesztett rózsa konyult le a kezében, tessék, itt van, királynő, mondta neki, a napfogyatkozásod, de Manuéla Sánchez nem felelt, nem érintette a kezét, nem lélegzett, olyan valószínűtlennek látszott, hogy nem bírt többé a vágyával, és kinyújtotta a kezét a sötétben, hogy megérintse a lány kezét, de nem találta, ujjai hegyével kereste azon a helyen, ahol az illata volt az imént, de nem találta, két kézzel kereste tovább a hatalmas házban, az alvajáró tágra nyílt szemével hadonászott a sötétben, panaszosan nyüszített, hol vagy, balsorsom Manuéla Sáncheze, kereslek és nem talállak napfogyatkozásod balsors verte éjjelében, hol van könyörtelen kezed, hol rózsád, eltévedt búvárként láthatatlan vizű medencében úszott, amelynek szegletében ott lebegtek a galvanométerek özönvíz előtti langusztái, a zenélő órák rákjai, látszatmesterségek géphomárai, de még leheleted édesgyökérillatát sem találta viszont, s ahogyan oszlani kezdtek a rövid életű éjszaka árnyai, és Istennél öregebbnek érezte magát, a délután hat órai hajnal derengésénél, a kihalt házban; szomorúbbnak, magányosabbnak érezte magát, mint

valaha, e nélküled való világ örök magányában, királynőm, mert belevesztél mindörökre a napfogyatkozás rejtélyébe, mindörökre, bizony, mert hatalmának hátralévő, hosszú-hosszú éveiben soha nem találta meg vesztem Manuéla Sánchezét házának labirintusában, köddé vált a napfogyatkozás éjjelén, tábornok úr, mondták, látták egy utcabálon Puerto Ricó-ban, ott, ahol megvágták Elenát, tábornok úr, de nem ő volt; hogy a Montero Papa dáridózó halottvirrasztói közt látták, üss bele, ördögi rumbadobos, de az sem ő volt, hogy látták tikitakit járni Barloventóban, a bánya fölött, cumbiambát Aracatában, szellőlábú tamboritót Panamában, de egyik se ő volt, tábornok úr, elvitte a rosseb, és hogy nem hagyta el magát a halál kényére, kedvére, az nem azért volt, mintha nem lett volna elég dühe meghalni, hanem azért, mert tudta, arra ítéltetett fellebezhetetlenül, hogy ne szerelembe haljon bele; uralmának kezdeteitől, ama délutántól fogva tudta ezt, amikor javasasszonyhoz fordult, hogy a mosdótál jövendőmondó vizéből olvassa ki sorsának azokat a rejtjeleit, amelyek nem voltak megírva sem a tenyere vonalában, sem a kártyákban, sem a kávézaccban, semmi másfajta jóslatban, csakis abban a jövendőmondó víztükörben, amelyben látta önmagát meghalni természetes halállal, álmában halni meg, a fogadóteremmel szomszédos irodában, látta magát hason fekve a padlón úgy, ahogy születése óta minden éjjel aludt, rangjelzés nélküli vászonuniformisában, lábszárvédőben, aranysarkantyúsán, jobb karját a feje alá hajtva párnának, meghatározhatatlan korban, valahol a százhetedik és kétszázharminckettedik életéve között.

Így találtak rá alkonyának előestéjén, mikor a halott valójában Patricio Aragonés volt, és így találtunk rá hosszú évek múltán, egy olyan zűrzavaros korban, amikor senki sem vehette biztosra, hogy valóban az ő teste-e ez a keselyűvájta, mélytengeri kukacokkal

borított vénembertest. A rothadástól felpuffadt kézen már nyoma sem volt, hogy egy valószínűtlen leány ridegségét sínylő szívre szorították volna valaha, a zajkorszak idején, sem egyéb jelt nem leltünk ott, aminek alapján minden kétséget kizárva meg tudtuk volna állapítani a személyazonosságát. Különösnek, persze, egyáltalán nem vehettük, hogy ez így van a mi időnkben, hiszen már régi dicsőségének delelőjén is adott épp elég okot, hogy létét kétségbe vonják, és tulajdon bérenceinek sem volt pontos tudomása az életkoráról, mivel voltak oly zavaros idők, amikor nyolcvanévesnek látszott a jótékonysági tombolákon, hatvannak a polgári fogadásokon, de még negyvennél is fiatalabbnak a népünnepélyeken. Palmerston nagykövet, egyike az utolsó diplomatáknak, akik még átnyújtották neki megbízólevelüket, elmondja betiltott emlékirataiban, hogy elképzelni is lehetetlen az övéhez fogható vénséges-vénséget, vagy a rendetlenségnek és elhanyagoltságnak azt az állapotát, ami a kormánypalotában uralkodott, ahol a papírfecni kupacok és a folyosókon szundító kutyák ételmaradékainak tömkelegén kellett keresztülvergődni, senkitől sem kaptam felvilágosítást az adóhivatalokban és irodákban, és a leprásokhoz, bénákhoz kellett folyamodnom, akik már bekebelezték az első magánlakosztályokat, azok mutatták meg az utat a fogadóteremhez, ahol tyúkok szemelgettek a gobelinek búzamezőin, és egy tehén tépte-legelte egy püspök portréjának vásznát, és nyomban láttam: olyan süket, mint az ágyú: nemcsak abból, hogy egész másra felelt, mint amit kérdeztem, hanem mert egyre azon sopánkodott, hogy nem énekelnek a madarai, holott lélegzethez is alig jutott az ember abban a tömény madársivalkodásban, akár az őserdőben pitymallatkor, és egyszerre félbeszakította a megbízólevél-átadás ceremóniáját, és élénk tekintettel, tenyeréből tölcsért formálva a füle köré, az ablakon át a

porsivatagra mutatott, ahol egykor a tenger állt, és halottébresztő hangon felkiáltott: hallja ezt a közelgő öszvérdobogást, hallja, kedves Stetson, ez a tenger, visszatér. Bizony, nem volt könnyű elképzelni, hogy ez a vénséges vén aggastyán ugyanaz a messiás-ember, aki rendszerének első korszakában a legváratlanabbul betoppant egy-egy faluba, egyetlen mezítlábas, nádvágó késsel felfegyverzett paraszt meg néhány csenevész képviselő és szenátor kíséretében, akikre találomra bökött rá az emésztése szeszélyei szerint, érdeklődött az idei termés, a jószág egészsége és az emberek viselt dolgai felől, leült egy liánfonatú hintaszékbe, a tér mangófáinak árnyékában, az akkoriban viselt hajcsárkalapjával legyezte magát, s bár úgy látszott, mintha elbóbiskolt volna a hőségben, egyetlen apróság sem kerülte el figyelmét a köréje gyűlt asszonyok és férfiak beszédéből, vezeték- és keresztnevén szólított mindenkit, mintha a nemzet minden lakosáról, javairól, gondja-bajáról írott lista lenne a fejében, azt mondta nekem lehunyt szemmel, gyere csak ide, Jacinta Morales, mondta, mondd csak, mi van a legénykével, akit tavaly a karjába vett, és addig kérlelte-babusgatta, amíg az szépen lenyelte a csukamájolajat, hát te, Jüan Prieto, mondta, hogy van a tenyészbikád, amit ő maga kúrált, pestisűző imádsággal, hogy lehulljanak füléről a férgek, hát te.

Matildé Peralta, mit kapok tőled azért, hogy visszahoztam épségben azt a bujdosó férjedet, nesze, ott van, szíjra kötve, ő maga fenyegette meg, hogy legközelebb a kínai kalodában fog megrohadni, ha még egyszer elkódorog a hites felesége mellől, s a közvetlen kormányzásnak ugyanebben a szellemében csapatta le egy mészárossal, köztéri látványosság keretében, egy megtévedt kincstárnok kezét, vagy szakított le egy paradicsomot egy magánkertben, s ízlelgette agronómusai jelenlétében, igazi szakértő módjára, kijelentvén: ennek a földnek sok kanszamár szarra van

szüksége, hát trágyázzák a kormány költségére; vagy fél-beszakítván honatyai körútját, bekiáltott az ablakomon egy széles vigyorral, hé, Lorenza López, hát hogy szolgál a varrógéped, amit tőle kaptam ajándékba vagy húsz évvel azelőtt, mondtam, hogy már kiadta a lelkét, tábornok úr, bizony, nem vagyunk örök életűek se mi, se a dolgok, erre ő azt felelte, dehogynem, a világ örökkévaló, s képes volt nekiállni egy csavarhúzóval és egy olajozóval, és szétszerelni a gépet, faképnél hagyta az utcán ácsorgó kíséretét, fújtatott, mint egy bika, kétségbeesetten, és még az arcát is összekente motorolajjal, de alig három óra múltán újra varrni lehetett a géppel, akár új korában, mert akkoriban nem akadt a hétköznapi életnek még oly jelentéktelen, apró bosszúsága, ami ne lett volna a számára éppolyan fontos, akár a legkomolyabb államügyek, és őszintén hitte, képes boldogságot osztani, és különböző hadicselekkel még a halálnak is túljárhat az eszén. Ama végképp tönkrement vénember láttán bizony nehéz volt hinni, hogy mindössze ennyi maradt volna meg abból a férfiból, akinek olyan mérhetetlen volt a hatalma, hogy egyszer, amikor megkérdezte, hány óra van, azt felelték, ahányat parancsol, tábornok úr, és igazuk volt, mert nemcsak a napszakokat igazította ügyeihez, de még a pirosbetűs ünnepeket is a saját tervei szerint helyeztette át, hogy búcsúról búcsúra bejárhassa az egész országot a mezítlábas, indián árnnyal, a kiöltözött szenátorokkal és a kosaraikban pihenő, pompás harci kakasokkal, ő maga kiáltotta ki a fogadásokat, fergeteges hahotája megrengette az egész arénát, mert valamennyien kötelességünknek éreztük, hogy vele nevessünk, valahányszor felharsant furcsa dobpergéskacagása, ami mindent túlharsogott, muzsikát-petárdát, szenvedtünk, ha hallgatott, megkönnyebbült éljenzésbe törtünk ki, ha az ő kakasai ízekre szedték a mieinket, melyeket oly alapossággal idomítottunk

a vesztésre, hogy egyikben se kellett csalatkoznunk, azt az egyet, a Dionisio Iguarán istenverte kakasát kivéve, amelyik olyan telitalálattal döfte le a hatalom kendermagosát, hogy ő ment át elsőnek az arénán, és szorongatta meg a győztes kezét, férfi vagy a talpadon, szólt hozzá szívélyesen, hálásan, hogy valaki végre meg merte tenni neki az ártalmatlan vereség szívességét, mit nem adnék ezért a vörösért, mondta, mire a másik remegve felelte, máris az öné, tábornok úr, megtisztel vele, és Dionisio Iguaránt a felbolydult falu tapsa, harsány muzsikaszó és petárda durrogás kísérte haza, miközben mindenkinek mutogatta a hat fajkakast, amit cserébe kapott a veretlen vörösért, ám még aznap este bezárkózott a hálószobájába, felhajtott egyedül egy teli lopótök nádpálinkát, és felkötötte magát a függőágya kötelével, szegény ember, mivel a nagyúr nem is sejtette, hogy a házi szerencsétlenségeknek micsoda özönét váltja ki örvendetes megjelenésével, mennyi nem kívánatos halált hagy maga után, hogyan ítéli örök kárhozatra kegyvesztett híveit, amikor eltéveszti nevüket szolgálatkész bérgyilkosai jelenlétében, akik a tévedést a nemtetszés szándékos jelének értelmezik; járta az országot furcsa övesállat-járásával, maró verítékbűzével, mindig borostásan, minden bejelentés nélkül egyszer csak betoppant akármelyik konyhába, azzal a hasznavehetetlen nagypapaképével, amitől reszketés fogta el a ház népét, vizet vett a cseberből merőkanállal, belenyúlt a fazékba, ujjaival halászta ki a falatokat, túlságosan is joviális, túlságosan is egyszerű volt, nem is sejtette, hogy azt a házat örökre megbélyegzi a látogatása, méghozzá nem politikai számításból, nem is szeretetéhségből viselkedett így, mint később, más időkben, hanem mert ilyen volt a természete akkor, amikor a hatalom még nem a beteljesedett alkony parttalan iszapja volt, hanem lázas buzgás, mely szemünk láttára fakadt fel ősforrásaiból, amikor

elegendő volt, hogy ujjával rámutasson, melyik emberfia gyarapodjék, és hogy az eső ne ott essen, ahol aratnak, hanem ott, ahol aszály dúl, és így lőn, uram, láttam a két szememmel, a legendája ugyanis sokkal élőbbről kelt, mintsem hogy a kezében tartotta volna az egész hatalmat, amikor még előjelektől és lidércnyomásos álmai megfejtőinek kényétől függött, amikor rögtön félbeszakította alig megkezdett útját, ha piguamadár huhogott a feje felett, és elnapolt minden nyilvános szereplést, ha az anyja, Bendición Alvarado ikersárgájú tojást talált, és feloszlatta a szolgálatkész képviselők és szenátorok hadát, akik mindenhová elkísérték, és elmondtak helyette minden beszédet, amit ő sohasem mert volna elmondani, és pusztán azért oszlatta fel, mert egy rossz álomban a nagy és kihalt házban látta magát, szürke szalonkabátos, sápadt férfiak gyűrűjében, akik mészároskésekkel döfködték, mosolyogva, és olyan vérszomjasán űzték, hogy bármerre is nézett, mindenhonnan pengék irányultak az arca és a szeme felé, bekerített vadként forgolódott a hallgatag, mosolygó gyilkosok között, akik versengtek az emberáldozat végrehajtásának kiváltságáért, a kéjért, hogy vérét onthatják, ő pedig se haragot, se félelmet nem érzett, hanem óriási megkönnyebbülést, egyre mélyülőt, ahogy kiment belőle az élet, súlytalannak és tisztának érezte magát, így ő is mosolygott, míg ölték, mosolygott rajtuk és önmagán az álombéli házban, ahol a frissen meszelt falakat az én freccsenő vérem pacázta, míg végül valaki, aki az álomban a fia volt, az ágyékába döfött, és ott kiszökött az utolsó életbuborékom is, és akkor véráztatta köpenyével eltakarta az arcát, hogy senki se ismerje fel halálában, aki nem tudta megismerni életében, és olyan valósághű agónia görcsei rángatták a földön, hogy nem bírt ellenállni a kényszernek, és gyorsan elmondta álmát egészségügyi miniszter komámnak, aki csak tetézte döbbenetét, amikor felvilágosította,

hogy ez a halál megtörtént már az emberiség történetében, tábornok úr, fel is olvasta az eset leírását Lautaro Mufíoz egyik megperzselt, vaskos kötetéből, és pontról pontra egyezett, anyám, annyira, hogy csak olvasás közben jutott eszébe egy ébredésekor elfelejtett részlet: miközben ölték, egyszerre, s anélkül hogy szél támadt volna, kicsapódott az elnöki ház valamennyi ablaka, pontosan annyi, ahány sebet kapott az álomban, huszonhárom, félelmetes egybeesés - aminek az lett a következménye, hogy még a héten kalózok rohanták le a szenátust és a törvényszéket, és miközben a fegyveres erők cinkos mozdulatlansággal nézték az eseményeket, porig zúzták első honalapítóink dicső házát, késő éjszakáig látszottak a lángok az elnöki erkélyről, őt azonban nem rendítette meg a hír, tábornok úr, még az alapköveket sem hagyták meg, példás büntetést helyezett kilátásba, de a merénylet tettesei sohasem kerültek elő, megígérte, hogy felépítteti a honalapítók házának pontos mását, ám üszkös romjai még ma is ott állnak, nem is igyekezett elkendőzni a rettenetes álomőzést, inkább, kapva az alkalmon, egy füst alatt felszámolta a régi köztársaság törvényhozó és törvénykező testületét, kitüntetések és vagyonok tengerébe fullasztotta a szenátorokat, képviselőket, törvényszéki magisztereket, mert nem volt többé szüksége rá, hogy fenntartsa rendszere első korszakának látszatát, távoli, boldog követségekbe menesztette őket mind, s nem tartott meg más kíséretet, mint a nádvágó késes, egy szem indián árnyat, aki egy pillanatra sem tágított mellőle, előkóstolta ételét-italát, ügyelt a kellő távolságra, őrizte az ajtót, mialatt ő nálam volt, a közhiedelem szerint azért, mert a titkos szeretője voltam, pedig csak a kártyáimra volt kíváncsi, a sorsára, havonta néha kétszer is, azokban az években, amikor még halandónak hitte magát, amikor még megvolt benne a kétség erénye, tudott tévedni is, és jobban bízott a kártyákban, mint

saját hegyifarkas-ösztöneiben, minden alkalommal éppoly riadtan és öregen érkezett, mint amikor legelőször leült elém, és szó nélkül odatartotta varangyhas-simán feszülő tenyerét, amilyenhez foghatót sem azelőtt, sem azóta nem láttam soha, idegen sorsokat kémlelő, hosszú életem folyamán, egyszerre mind a kettőt az asztalra tette, már-már a gyógyíthatatlannak nyilvánított beteg néma könyörgésével, és annyira szorongónak és reménytelennek láttam, hogy nem is a két sivár tenyere, inkább a végtelen mélabú fogott meg benne, az erőtlen ajkak, a bizonytalanságban vergődő aggastyánszív sorsa nemcsak tenyerén volt kifürkészhetetlen, de minden akkor ismert jósmód szerint is, hiszen amint megemelte a paklit, a lapok zavaros vizű kúttá váltak, megzavarodott a kávézacc a csészében, amiből ivott, eltűnt minden jel az ő személyes jövőjét, boldogságát, tetteinek kimenetelét illetően, ellenben annál élesebben tűnt elő bárki másnak a sorsa, akinek valami köze volt hozzá, így tisztán láttuk az anyját, Bendición Alvaradót, amint idegen nevű madarakat pingál át, olyan előrehaladott korban, hogy a bűzöktől nehéz levegőben a színeket is alig tudta megkülönböztetni; szegény anyám, láttuk városunk pusztulását egy olyan iszonyatos hurrikánban, amely nem érdemelte ki nőnevét, láttunk egy zöld maszkot viselő, kezében kardot tartó férfit, s ő megrettenve kérdezte, a világnak mely részén található, a a kártyák azt válaszolták: minden kedden közelebb van hozzá, mint a hét többi napján, mire azt mondta, ahá, és megkérdezte, milyen színű a szeme, s a kártya azt mondta, az egyik mint a fény felé tartott cukornádié, a másik homályban rejtezik, ő bólintott, ahá, és megkérdezte, mi a szándéka annak a férfinak, és akkor utoljára - azóta soha többé - feltártam neki végig a kártyák üzenetét, mondván: a zöld maszk az ármány és

árulás, mire ő diadalmasan mondta, ahá, már tudom, ki az, a kurva életbe, kiáltott fel, és Narciso Miraval százados két nap múlva golyót eresztett a saját fülébe, minden magyarázat nélkül, szegény ember, és így rendezték a haza sorsát, előzték meg történelmét a kártya jóslatai szerint mindaddig, amíg hírét nem vette a páratlan látnokasszonynak, aki mosdótálak tévedhetetlen vizében fejtette a halált, és elzarándokolt hozzá titokban, nyaktörő öszvércsapásokon, egyetlen tanúval, a nádvágó késes őrangyallal, fel a hegyipuszta-tanyáig, ahol az az ükunokájával élt, aki az egy hónapja halott férjétől három gyermeket szült, és a negyedik is útban volt már, és egy béna, félvak vénasszonyt talált ott, a majdnem vaksötét szobasarokban, ám amint megkérte, hogy tegye a kezét a mosdótál fölé, halványfehér fény derengett fel a víz belsejében, és íme, ott látta önmagát, hason fekve, a padlón, rangjelzés nélküli uniformisában, lábszárvédőben, aranysarkantyúval, és azt kérdezte, miféle hely ez, s az asszony azt mondta, az alvadt víztükröt végigkutatva, hogy csak akkorka szoba, mint ez itten, meg úgy látom, van egy íróasztal is, meg egy villanyventillátor, meg egy tengerre néző ablak, meg ezek a fehér falak festett lovakkal és egy sárkányos zászlóval, mire ő megintcsak azt mondta, ahá, mivel ráismert a fogadóteremmel szomszédos irodára, és megkérdezte, kínnal jön-e majd, kínos kórral, de azt felelte, nem, álomban éri, fájdalommentesen, ahá, mondta, és kérdezte reszketve, mikorra várható, mire azt mondta a vénasszony, efelől nyugodt lehet, mert megéri az én koromat, és ő 107 éves volt, de azon túl már 125 évet nem él, erre bólintott, ahá, és megölte függőágyában a béna öregasszonyt, hogy soha senki más ne tudjon halálának körülményeiről, az aranysarkantyú szíjával fojtotta meg, fájdalom- és sóhajmentesen, mint valami mesterhóhér, jóllehet ő volt az egyetlen lény, ember vagy állat, akit

akár háborúban, akár békeidőben megtisztelt azzal, hogy saját kezűleg ölje meg, szegény asszony.
Az ilyesféle gonosztetteinek emléke azonban egyáltalán nem okozott neki lelkifurdalást hanyatlásának éjszakáin, inkább eljátszott a gondolattal, hogy ilyennek kellett volna lennie mindvégig, különösen amikor Manuéla Sánchez kámforrá vált a napfogyatkozás sötétjében, és ő újra barbárságának teljében szeretett volna lenni, hogy kiirtsa a beleiben fortyogó haragot, amiért így csúfot űztek belőle; a tamarindfák szélcsengettyűi alatt, függőágyában fekve, olyan gyűlölettel gondolt Manuéla Sánchezre, hogy aludni sem tudott, miközben az egész szárazföldi, tengeri és légierő őt kutatta, akinek nyoma veszett, még a salétromsivatag embernemjárta zugait is felkutatták, hová a fenébe bújtál, dühöngött, hová a fenébe akarsz bújni, ahol nem érhet el a karom, hogy megtanítsalak rá, ki itt az úr, mellén reszketett a kalap a szíve háborgásától, magánkívül gyürkőzött roppant dühével, ügyet sem vetett az anyja kitartó faggatására, mi lelt, hogy megkukultál a napfogyatkozás délutánja óta, miért csak befelé nézel, nem felelt neki, elment, hogy az isten verje meg, anyám, elárvult patáit vonszolva, epecseppenként fogyatkozott a megválthatatlan keserűségben vérző, sebzett büszkeségtől, csak azért eshetett meg velem ilyesmi, mert olyan nyúlszívű lettem, mert nem vagyok már saját sorsom irányítója, mint régen, mert úgy léptem be a kis szajha házába, hogy az anyjától kértem rá engedélyt, nem úgy, ahogyan Franciska Linero csendes, árnyas tanyájára mentem a Szent Fügefák dűlőjén, amikor még ő maga mutatta meg a világnak, nem Patricio Aragonés, a hatalom látható arcát; meg sem érintette a kopogtatót, úgy jött be kényére-kedvére az ingaóra tizenegy ütésének ütemére, már a pitvarból hallottam az

aranysarkantyú pengését, és rögtön tudtam, hogy azok a téglapadlón csattogó, magabiztos léptek csakis az ő léptei lehetnek; megéreztem előre, teljes életnagyságban, még mielőtt megjelent a belső veranda ajtajában, ahol a bölömbika tizenegyet kurjantott az aranygerániumok között, sárgarigó fütyült az eresz alján függő banánfürtök acetonszagától felajzva, a végzetes augusztusi kedd fénye a kerti banánfák új hajtásain és a szarvasünő testén játszadozott, amit férjem, Poncio Daza ejtett el aznap hajnalban, s lógatott fel hátsó patáinál fogva kivérezni, a belső mézüktől tigriscsíkos banánfürtök mellé; nagyobbnak és búskomorabbnak láttam, mintha lidércnyomásos álmomban jelent volna meg: sáros csizmában, csuromveríték khakizubbonyban, derékszíjáról nem lógott fegyver, ám a mezítlábas indián árny éberen és mozdulatlanul állt mögötte, keze a nádvágó kés markolatán; láttam a kikerülhetetlen tekintetet, a csipkerózsika-kezet, amint leszakított egy banánt a legközelebbi fürtről, és mohón befalta, majd bekapott még egyet és még egyet, teli szájjal falta, és olyan cuppogó hangokat adott ki, mint egy mocsár, s közben le nem vette a szemét a kihívó szépségű Franciska Lineróról, aki ezalatt azt se tudta, hová legyen ifjú házas szégyenkezésében, mivel az uraság a kedvét tölteni jött, s nem akadt nálánál nagyobb hatalom, hogy megakadályozza benne, épp hogy csak éreztem a férjem megrettent lélegzését, aki mellém ült, és mozdulatlanul vártunk, egymásba kapaszkodó kézzel, egy szólamban verdeső, színes levelezőlapokon megrajzolt, ijedt szívünkkel, a kifürkészhetetlen öregember tekintetének kitartó keresztüzében, aki, két lépésre az ajtótól, csak ette az egyik banánt a másik után, a vállán át az udvarra hajítva a héját, és egyszer sem pislantott, amióta bámulni kezdett, csak amikor lekopasztotta az egész fürtöt, és ott hagyta a

csupasz szárat a halott szarvas mellett, akkor adott jelt a mezítlábas indiánnak, s parancsolt rá Poncio Dazára, menne el egy percre a nádvágó késes komámmal, akinek valami elintézendő ügye van veled, én pedig, bár halálomon voltam a félelemtől, tudtam, hogy csak egyképpen menthetem magam, ha hagyom, tegyen velem kedve szerint az ebédlőasztalon, sőt, még én segítettem, hogy hozzám találjon az alsószoknyák csipkéi között, miután elfullasztott az ammóniákszagával, és egyetlen rántással letépte rólam a bugyit, és ott matatott, ahol nem volt semmi, miközben az agyam zavartan zakatolt. Szentséges Úristen, micsoda szégyen, aznap reggel ugyanis a szarvas miatt nem volt időm megmosakodni, úgyhogy végül is megtette, amit akart, a hónapokig tartó ostromlás után, de ügyetlenül kapkodott, mintha sokkal öregebb lenne önmagánál, vagy sokkal fiatalabb, és olyan zavarban volt, hogy alig vettem észre, mikor készült el legjobb tudása szerint; aztán sírva fakadt, egy magányos óriásárva húgykönnyeivel, és olyan mélységes elkeseredéssel zokogott, hogy megsajnáltam, és nemcsak őt, de vele együtt a világ minden férfiát: ujjam hegyével vakargatni kezdtem a fejét, és vigasztaltam, oda se neki, tábornok úr, hosszú még az élet, miközben a nádvágó késes ember bevitte Poncio Dazát a banánliget közepére, és olyan apró darabokra vágta, hogy utóbb nem lehetett összerakni a disznók által széthordott testét, szegény ember, nem volt más választás, mondta, mert különben sírig ádáz ellenség lett volna. Fénykorának messziről jött emlékképei voltak ezek, csak felkorbácsolták mostani keserűségét, amiért úgy felvizezték hatalma páclevét, hogy már egy napfogyatkozás ártó erejét se tudja legyűrni, kiverte a fekete epe a dominóasztal mellett, szemben Rodrigo de Aguilar tábornok jeges nyugalmával - immár ő volt az egyetlen

fegyverforgató férfi, akire rá merte bízni az életét, amióta a húgysav kimarta a nádvágó késes angyal ízületeit, most mégis azon tűnődött, vajon nem éppen az egyetlen személyre ráruházott tekintély és bizalom okozza-e vesztét, vajon nem életre-halálra egykomám tette-e méla ökörré, iparkodván lenyesegetni természetadta népvezérsörényét, hogy palotanyomorékká tegye, aki képtelen olyan parancsot kiagyalni, ami ne lenne már jó előre teljesítve; netán az az ostoba ötlet, hogy a más arcát mutogassa a nyilvánosságnak, ne az övét, az akkorit, amikor a régi, szép időkben az a mezítlábas indián egy szál maga is bőven elég volt, hogy a sokaságban ösvényt vágjon a késével, félre az útból, bugrisok, itt jön az uratok, nem tudva még különbséget tenni az éljenzésnek ama sűrűjében, hogy ki a hazának igaz fia, ki pedig zsivány, mivel akkor még nem jöttünk rá, hogy éppen azok a legveszélyesebbek, akik a leghangosabban kiabálják, éljen a dicső férfiú, a szentségit, éljen a tábornok, most ellenben az összes fegyvere sem volt elég hozzá, hogy felkutassa döghalálom királynőjét, aki kitört szenilis gerjedelmének áttörhetetlen ostromgyűrűjéből, a kurva mindenségit, földhöz csapta a dominólapocskákat, minden látható ok nélkül félbehagyta a játszmákat, belekomorodva a villámgyors felismerésbe, hogy előbb-utóbb minden megleli a maga helyét a világon, csak ő nem, most vette észre először, hogy a korai óra ellenére máris csuromvizes az inge, hogy a tenger párájába dögbűz vegyül, most hallotta meg, hogy a párás forróságtól eltorzult sérve halkan sípol, a hőség miatt van, mondta magában bizonytalanul, míg ablakából a mozdulatlan város furcsa fénytüneményét próbálta megfejteni, ahol úgy látszott, nincs más élőlény, csak a szegénykórház párkányáról rémülten rebbenő keselyűrajok és a Főtér vak koldusa,

aki megérezte a reszketeg aggastyánt az elnöki palota ablakában, és a botjával sürgetőleg integetett, és valamit kiáltott neki, nem tudta kivenni, mit, csak újabb jeladásnak vette nyomasztó előérzetében, hogy valami történni fog, nem és nem, ismételte mégis, már másodszor, a csüggedés ama hosszú hétfőjének végén, csak a hőség miatt, mondta magában, és nyomban elaludt, elringatta az esőnek a félálom széle táján, tejüvegén beszüremkedő kapirgálása, de egyszerre felriadt ijedten, ki az, kiáltotta, a kakasok különös, hajnali némaságától elszoruló saját szíve volt az, érezte, hogy amíg aludt, a világegyetem hajója kikötőbe ért, gőzölgő lében lebegett, a föld és a levegő állatai, melyeknek megadatott, hogy az ember suta jóslatainál és legalaposabb tudományainál hamarabb szimatolják meg a halált, elnémultak rettegésükben, a levegő kifogyott, az idő irányt változtatott, ő pedig felkelvén érezte, hogy minden lépésnél felpuffad a szíve és megreped a dobhártyája, és valami forró anyag csurog az orrából, ez a halál, gondolta átvérzett zubbonyában, mielőtt ráeszmélt volna, hogy nem, tábornok úr, ez a ciklon, a legpusztítóbb ama ciklonok közül, amelyek szétszórt szigethalmazzá szabdalták a Karib-tenger egykor tömör tömbjét, oly nesztelen, lesújtó csapás, hogy csakis az ő vészjelző ösztöne jelezte jóval azelőtt, mielőtt kitört a kutyák és tyúkok riadalma, és olyan hevesen tomboló, hogy alig maradt idő egy női nevet találni neki a holtra vált tisztek zűrzavarában, rohantak hozzá jelenteni, most aztán igaz, tábornok úr, ennek az országnak befellegzett, de ő hajóbordákat hozatott, és azokkal támasztatta ki az ajtókat és az ablakokat, lekötöztette az őröket a folyosókon, bezáratta a tyúkokat, teheneket az emeleti irodákba, mindent leszögeztetett a maga helyére mindenütt, a Főtértől kezdve pánikba esett bánatbirodalmának utolsó szegletéig, az egész hazát

lehorgonyoztatta, azzal a drákói paranccsal, hogy a pánikkeltés legkisebb jelére előbb kétszer a levegőbe, harmadszor emberre lőni, ám semmi sem állhatta útját a forgószél rettentő handzsárjának, amely akár a vajat szelte ketté a főbejárat páncéllemez kapuját, és a levegőbe ragadta a teheneimet, de ő, a rajtaütés igézetében, fel se fogta, honnan süvölt fülsiketítően az a vízszintes zápor, amely erkélyromoknak és mélytengeri őserdők vadjainak vulkánesőjét zúdítja köréje, és nem volt hozzá ereje, hogy felmérje a kataklizma iszonyú méreteit, hanem a sértett harag pézsmaízével az ínyén járt fel-alá a vízözönben, háborogva, keserű nyálam Manuéla Sáncheze, hol lehetsz, hová bújtál, hogy bosszúmnak e tombolása sem ér el. A hurrikán által hátrahagyott, szelíd víztükörben megláthatta magát és a szárnysegédeit, ladikon eveztek át a fogadóterem hordaléklevesén, akadálytalanul hajóztak ki a kocsiszín ajtaján, keresztül a Főtér pálmarönkjei és kicsavart lámpaoszlopai között, beértek a székesegyház holt lagúnájába, s őt egy pillanatra ismét lesújtotta a villanásnyi tisztánlátás, hogy soha nem volt és nem is lesz hatalmának korlátlan ura; ez a keserű bizonyosság didergette, miközben a csónak különböző sűrűségű térségeken haladt át aszerint, ahogy átszínezték őket az üvegablak aranyszínű levelei, a főoltár smaragd fürtjei, az élve eltemetett alkirályok és kiábrándultságba belehalt püspökök kriptáinak kőlapja és a tengeróceán admirálisát váró, üres mauzóleum gránittömbje a három karavell domborművével, amit ő építtetett, hátha azt akarja, hogy csontjai a mi földünkön pihenjenek; meg áthaladtunk a szentély csatornáján egy kivilágított akváriummá változott, belső udvar felé, melynek csempés feneke fölött kardhalak raja cikázott, nárdusfű és napraforgótövek között, átkeltünk a vizcayai apácák klauzúrájának félelmetes árkain, láttuk

az elhagyott cellákat, láttuk a klavikordot az énekterem belvizein ide-oda sodródni, láttuk az alvó víz fenekén az ebédlőben a terített asztaloknál helyükön ülő szüzek teljes, megfulladt gyülekezetét, és az erkélyre kimenvén, látta a tágas tóvilágot a vakító égbolt alatt, ott, ahol a város állt előbb, s csakis ekkor adott hitelt a hírnek, tábornok úr, csak azért jött a csapás az egész világra, hogy engem megszabadítson Manuéla Sánchez miatti gyötrelmemtől, hogy a rosseb egye meg, milyen barbárok az Isten eszközei a mieinkhez képest, gondolta elégedetten, a város helyén tátongó ingovány láttán, amelynek határtalan felszínén egész világnyi tyúktetem hintázott, és nem emelkedett ki belőle semmi más, csak a székesegyház tornyai, a világítótorony reflektorfeje, az alkirálynegyed kőpalotáinak napozóteraszai, az egykori rabszolgakikötő dombjainak elszórt szigetei, ahol a hurrikán hajótöröttei vertek tanyát, az utolsó, hitetlenkedő túlélők, akik a nemzetiszínre festett bárka néma vonulását figyeltük, az ernyedt tyúktetemek szargasszumán keresztül, láttuk a mélabús szemeket, a hervatag ajkakat, a merengő kezet, osztotta az áldást, hogy elálljanak az esők és kisüssön a nap, és feltámasztotta a megfúlt tyúkokat, és megparancsolta a vizeknek, hogy apadjanak le, és a vizek leapadtak. Az újjáépítés első alapköveit köszöntő harangok, tűzijáték és dicshimnuszok közepette, a hurrikán sárkányát megfutamító Nagyérdemű dicsőítésére a Főtérre csődült sokaság kiáltozása közepette valaki megragadta a karját, és az erkély felé húzta, mivel most a népnek nagyobb szüksége van buzdító szavára, mint bármikor, és mielőtt meghátrálhatott volna, már körülvette az egyöntetű üdvrivalgás, úgy hasított a zsigereibe, mint a háborgó tenger szele, éljen a dicső férfiú, mert országlásának első napja óta jól ismerte ezt a kiszolgáltatottságot, amikor az egész város őt nézi,

torkán akadt a szó, a halálos rádöbbenés egyetlen villanásában megértette: nincsen, sohasem lesz bátorsága egészen föléje hajolni a tömegek szakadékának, úgyhogy a Főtéren mi csak a szokásos tünékeny látomást láthattuk, egy vászonruhás, megfoghatatlan aggastyán fel-sejlő képét, amint némán áldást oszt, nyomban eltűnik, de még e pillanatnyi látvány is elég volt, hogy ébren tartsa bennünk a hitet: ott van, őrködik ébrenlétünk és álmunk felett a külvárosi ház történelmi tamarindfáinak árnyékában: elmerülten ült a nádfonatú hintaszékben, kezében az érintetlen limonádéval, hallgatta a tökhéjedényekben száradó kukoricaszemek zurrogását, a délután háromórai hőség rezgő sugárzásán keresztül figyelve anyját, Bendición Alvaradót, amint elkapott egy hamuszín tyúkot, és hóna alá szorítva, némi gyengédséggel kitekerte a nyakát, miközben a szemébe nézve, anyai féltéssel mondta, egészen sápkóros leszel a sok töprengéstől, és nem eszel rendesen, maradj itt vacsorára, kérlelte, és odatartotta eléje a kitekert nyakú tyúkot, hogy nagyobb legyen a csábítás, két kézzel tartotta, nehogy csapkodó haláltusájában kiszökjön a kezéből, és ő azt mondta, jól van, anyám, maradok, ott ült estig a hintaszékben, lehunyt szemmel, de nem aludt, csak elábrándozott az üstben fövő tyúk szelíd illatán, ott őrködött életünk fölött, hiszen egyéb sem adott biztonságot nekünk a földkerekén, mint az a tudat, hogy ott van, és nem árthat neki se pestis, se ciklon, se Manuéla Sánchez gonosz tréfája, nem árthat neki az idő; ott van, és a helyettünk-gondolkodás messiási örömének szenteli magát, tudva, hogy mi tudjuk, nem hoz helyettünk olyan döntést, ami ne lenne méretünkre szabva, hiszen nem a határtalan bátorsága, nem is a végtelen türelme folytán élhetett túl mindent, hanem azért, mert közülünk egyedül ő ismerte sorsunk igazi méreteit; még ott is jártam, anyám,

viszontagságos utazása után megpihent a messzi keleti határnak azon a történelmi kövén, amelyre a haza területének védelmében utoljára elesett katona neve és adatai voltak bevésve, látta a szomszéd nemzet búval bélelt, fagyos városát, látta a szüntelen szitáló esőt, a koromszagú hajnali ködöt, a villamosvasúton az etikett szerint öltözött urakat, a tollforgós, fehér paripák vonta, gótikus-hintós úri temetéseket, a székesegyház árkádjai alatt újságpapírba takarózva alvó gyerekeket, az istenit, micsoda népség, kiáltott fel, poétának tűnnek, de nem azok, tábornok úr, hanem a hatalmon levő spanyolok, mondták neki, és útjáról annak a felismerésnek az izgalmával tért meg, hogy a világon semmi sem fogható ehhez a rothadt gvajakgyümölcs szagát hozó szélhez, ehhez a piaci ricsajhoz, ehhez a mélységes mélabúhoz alkonyatkor, egyszóval, e nyomorult hazához, nem is lépte át azután a határait soha, s nem azért, mintha nem mert volna kimozdulni a székéből, ahogyan ellenségei mondták, hanem mert olyan ember, akár az erdei állat, az sem bújik ki a vackából másért, csak enni, mondogatta, a szieszta félálmának halálos tisztánlátásával idézvén maga elé azt a réges-régi, bágyasztó augusztusi csütörtököt, amikor be merte vallani, hogy ismeri a becsvágya határát; egy más földről, más korból jött harcosnak tárta fel, akit a dolgozószoba forró félhomályában négyszemközt fogadott, félénk ifjú volt, gőgjében piruló, a magány bélyegét kezdettől magán viselő, aki megállt az ajtóban, habozott, belépjen-e, amíg a szeme hozzászokott a glicínialevél füstjétől illatos, forró homályhoz, és felsejlett előtte az az alak a forgó karosszékben, ökle a csupasz asztalon, az a hétköznapi, színtelen figura, akinek semmi köze sem volt a róla alkotott általános képhez, kíséret nélkül, fegyvertelenül, halandó ember verítékében ázó ingben, zsályaleveleket tapasztva ha-

lántékára a fejfájás ellen, csak amikor rádöbbentem a hihetetlen igazságra, hogy az a berozsdásodott vénember nem más, mint gyermekkorunk bálványa, dicsőségéről szőtt álmaink legtisztább megtestesülése, akkor lépett be az irodába, és akkor mutatkozott be, az olyan ember tiszta, határozott hangján, aki elvárja, hogy cselekedetéről ismerjék föl, ő pedig megszorította a kezemet édeskés, alattomos kezével, egy püspök kezével, és meglepett figyelemmel hallgatta az idegen mesébe illő álmait, aki fegyvert és szolidaritást kívánt egy olyan ügyhöz, ami az öné is, excellenciás uram, logisztikai segítséget és politikai támogatást kért a könyörtelen háborúhoz, amely egyszer és mindenkorra elsöpörné a konzervatív rendszereket Alaszkától Patagóniáig, és annyira meghatotta a buzgalma, hogy megkérdezte tőle, minek ártod magad ilyen marhaságba, édes fiam, miért akarsz meghalni, és az idegen azt felelte, szemernyi szégyenkezés nélkül, hogy nincs nagyobb dicsőség, mint meghalni a hazáért, excellenciás uram, mire ő szánakozva rámosolygott, ugyan, ne légy balek, fiam, a haza annyi, mint élni, mondta, ennyi ni, mondta, és kinyitotta az asztalon nyugvó öklét, és megmutatta a tenyerében ezt az üveggolyót, ez vagy van az embernek, vagy nincsen, de csakis annak van, akinek van, fiam, hát ez a haza, mondta neki, miközben búcsúzóul megveregette a vállát, és nem adott neki semmit, még egy üres ígéret vigaszát sem, és a szárnysegédet, aki becsukta mögötte az ajtót, utasította, hogy ne zaklassák többet azt az embert, aki most ment el, még csak a szemmel tartására se fecséreljék az idejüket, mondta, toll-hüvelygyulladása van a szerencsétlennek. Többé nem hallottuk tőle ezt a mondást, csak a ciklon után, amikor is újabb amnesztiát hirdetett a politikai foglyoknak, és engedélyezte valamennyi száműzött hazatérését, kivéve a tollforgatókat,

természetesen azokét soha, mondta, tollhüvely-gyulladásuk van, akár a tollasodó, kényes kakasoknak, semmire se szolgálnak, ha meg éppen szolgálnak valamit, mondta, rosszabbak a politikusoknál, rosszabbak a papoknál is, képzelhetik, de a többi hadd jöjjön, akármilyen színű is, hadd legyen a haza újjáépítése mindenki közös vállalkozása, hogy senki se maradjon bizonyság híján, mennyire ura ő ismét a hatalmának, hála a fegyveres erők elszánt támogatásának, ez a testület megint a régi volt, amióta szétosztotta a főparancsnokság tisztjei között a külföldi segélyként kapott élelmiszer-, gyógyszer- és egyéb közadomány csomagokat, amióta a miniszterek a vöröskereszt összerakható kórházaiban és sátraiban tölthették a vasárnapot családjukkal a tengerparton, eladták az egészségügyi minisztériumnak az összes vérplazmaszállítmányt és tonnaszám a porított tejet, amit aztán a minisztérium a szegénykórházaknak adott el, a vezérkari tisztek lemondtak a dicsőségről a gyümölcsöző építkezések és rehabilitációs programok kedvéért, miután Warren nagykövet gyorskölcsönt folyósított, cserébe hazája hajóinak korlátlan halászati jogáért felségvizeinken, az ördögbe is, csakis annak van, akinek van, mondogatta magában, a színes játékgolyócskára emlékezve, amit annak a szegény álmodozónak mutatott, akiről azóta sem hallott többé senki; annyira nekibuzdult az újjáépítés ügyének, hogy maga járt utána a legparányibb részletnek is személyesen, élőszóval, akár a hatalom őskorában, vadkacsavadász kalapban-csizmában caplatott az utcák sártengerében, nehogy más várost építsenek, mint amit önnön dicsőségére eltervezett magányos vízihulla-álmaiban, ráparancsolt a mérnökökre, vigyék nekem innen ezeket a házakat, és oda tegyék nekem, ahol nincsenek útban,

elvitték, és húzzák azt a tornyot két méterrel magasabbra, hogy láthassam a hajókat a nyílt tengeren, felhúzták, és fordítsák nekem vissza a folyót, visszafordították akadozás, szemernyi csüggedés nélkül, és annyira belegabalyodott ama lázas újjáépítésbe, annyira elmerült buzgalmába, és annyira elhanyagolta az apróbb államügyeket, hogy egyenesen a nyakába zúdult a valóság, amikor egy szórakozott szárnysegédje véletlenül elszólta magát a gyerekek problémájáról, és ő felkapta a fejét kábulatából, miféle gyerekek, hát a gyerekek, tábornok úr, de milyen gyerekek, az istenfáját, mert mindaddig eltitkolták előle, hogy a hadsereg titkos őrizetben tartja a lottóhúzó gyerekeket, attól tartva, hogy kikotyognák, miért nyer folyton az elnöki szelvény, a reklamáló szülőknek azt mondták, nem igaz, és addig is, amíg valami jobb választ ki nem találnak, azt mondták nekik, hogy ez mind csak a hazaárulók hazugsága, az ellenzék rágalma, a zendülőket pedig mozsárágyútűzzel verték vissza egy kaszárnya előtt, és nyilvános vérfürdő is lett belőle, de azt is eltitkoltuk, hogy ne háborgassuk vele, tábornok úr, mert az az igazság, hogy a gyerekek tényleg be vannak zárva a kikötőnegyed pincéjébe, a legjobb körülmények közt vannak, kitűnő hangulatban, makkegészségesek, csak az a bökkenő, hogy fogalmunk sincs, mihez kezdjünk velük, tábornok úr, és vannak vagy kétezren. A lottó telitalálat csalhatatlan módszerére úgy jött rá, hogy nem is kereste, csak nézte a biliárdgolyók damaszkozott számait, és olyan pofonegyszerű és vakító ötlet volt, hogy maga se hitte, amikor a Főteret majd szétvető tömeg mohó áradatát látta, dél óta ott ácsorogtak a tűző napon, előre számolgatva a csodás nyereményt, hálaujjongásban és festett táblákkal: örök dicsőség a nagylelkű férfiúnak, aki boldogságot oszt; ott voltak a muzsikusok és kötéltáncosok, kocsmárosok, lacipecsenyések, özönvíz előtti rulettek és megfakult állatsorsoló bódék, más világok, más idők

roncsai ólálkodtak a szerencse bűvköre szegélyén, hátha jóllakhatnak annyi temérdek illúzió morzsáiból, három órakor kinyílt az erkélyajtó, felhívattak három hét éven aluli kisgyermeket, akit maga a sokaság választott ki, találomra, hogy a kétely árnyéka se eshessek a módszer tisztaságára, mindegyik gyereknek odaadtak egy-egy különböző színű zsákot, miután megfelelő tanúk előtt megbizonyosodtak róla, hogy mindegyik zsákban tíz, egytől nulláig számozott biliárdgolyó van, hölgyeim és uraim, figyelem, a tömeg visszafogta lélegzetét, most mindegyik gyerek bekötött szemmel kihúz egy golyót a három zsákból, előbb a kék zsákos gyerek, aztán a piros zsákos, végül a sárga, a három gyerek egymás után benyúlt a maga zsákjába, abban kilenc egyforma és egy jéghideg golyót tapinthattak meg, és a titokban kapott parancs szerint megfogták a jeges golyót, felmutatták a tömegnek, elkántálták a számot, így húzták ki a napokig jégen tartott három golyóbist az ő félretett szelvényének három számával, de arra nem is gondoltunk, hogy a gyerekek esetleg elmondhatják, olyan későn jutott az eszünkbe, hogy nem maradt más hátra, el kellett dugni őket, előbb hármasával, aztán ötösével, majd húszasával, képzelje, tábornok úr, mert a gubanc fonalát húzva, végül eljutott a felfedezésig, hogy a szárazföldi, tengeri és légierők vezérkari tisztjei egytől egyig mind benne voltak a lottó csodás halászatában, megtudta, hogy az első gyerekek még szülői hozzájárulással mentek fel az erkélyre, sőt, hogy a szülők hiú reményükben maguk oktatták ki őket az elefántcsontba damaszkozott számok kitapintására, a következőket azonban már erőszakkal kellett felvitetni, mert híre ment, hogy az a gyerek, aki egyszer felmegy, többé onnan le nem jön, szülők rejtegették, élve eltemették őket, mialatt rohamosztagok vadásztak rájuk éjjelente, és a riadóalakulatok nem azért zárták körbe a Főteret, hogy

mederbe tereljék a tömegőrületet, ahogy neki mondták, hanem, hogy féken tartsák a vágómarha gyanánt, halálos fenyegetésekkel odahajtott sokaságot, a konfliktusban közvetítő szerepre vállalkozó, és ezért kihallgatásra jelentkező diplomaták pedig abba a képtelen helyzetbe kerültek, hogy maguk a legfőbb funkcionáriusok bizonygatták nekik a fura betegségről kelt legendák igazságát, hogy tudniillik nem tudja őket fogadni, mert varangyos békák nőttek a hasában, hogy a csigolyáiból nőtt iguánataraj miatt csak állva tud aludni, elrejtették előle a világ minden tájáról jött tiltakozó és könyörgő jegyzékeket, eltüntették a pápa táviratát is, amelyben kifejezésre juttatjuk apostoli aggodalmunkat az ártatlanok sorsa iránt, a börtönökben már nem jutott hely több lázongó szülőnek, tábornok úr, nem maradt gyerek a hétfői húzáshoz, jókora kalamajkába keveredtünk. Mindezzel együtt sem mérte fel a szakadék igazi mélységét, amíg meg nem látta a kikötőerőd belső udvarában a vágóhídra terelt marhákként összezsúfolt gyerekeket, úgy jöttek föl a pincékből, akár egy elszabadult kecskenyáj, riadtan a vakító napsütésben, annyi hónap éjszakai rettegése után, eltévedtek a fényben, annyi gyerek volt ott együtt, hogy nem kétezer külön lénynek látta őket, hanem egyetlen, hatalmas, alaktalan állatnak, amely napon szárított bőrök személytelen bűzét árasztotta és mély vizek zúgását hallatta, és sokszoros volta megóvta a pusztulástól, hiszen ekkora mennyiségű életet lehetetlen lett volna kioltani úgy, hogy a borzalom körbe ne járja a földet, a szentségit, nincs mit tenni, és ezzel a meggyőződéssel hívatta egybe a vezérkart, tizennégy remegő parancsnokot, akik soha ilyen veszélyesek, mert soha ilyen rémültek nem voltak még, nem siette el a dolgát, alaposan farkasszemet nézett külön-külön minddel, és akkor megértette, hogy egyedül van az összes többi ellen, így hát emelt fővel

megállt, megkeményítette a hangját, minden eddiginél szorosabb egységre szólította fel őket, a fegyveres erők jó híréért és becsületéért, felmentette őket minden bűn alól, ökölbe szorított kezét az asztalon nyugtatva, hogy ne lássák a bizonytalanság remegését, és végezetül utasította őket, maradjanak a posztjukon, és továbbra is azzal a buzgalommal és felelősségtudattal teljesítsék kötelességüket, ahogy eddig tették, mert az a legfelsőbb és visszavonhatatlan döntésem, hogy itt nem történt semmi, berekesztem az ülést, mindenért én felelek. Óvintézkedésként elvitette a gyerekeket a kikötőerődből, és éjszakai furgonokon az ország gyérebben lakott vidékeire szállíttatta őket, miközben állta a vihart, amit az ünnepélyes hangú hivatalos közlemény kavart, miszerint nem igaz: nemcsak hogy gyerekek nincsenek a hatóság kezén, de egyetlen politikai fogoly sem maradt a börtönökben, a tömeges gyerekrablás álhíre rágalom, a hazaárulók találták ki, hogy zavart keltsenek, az ország kapui nyitva állnak az igazságot kutatók előtt, jöjjenek csak, kutassák ki, jöttek, eljött egy bizottság a Nemzetek Társaságától, és felforgatott minden eldugott követ az országban, és kihallgatott akit csak akart, olyan alaposan, hogy Bendición Álvarado megkérdezte, kik ezek a spiritisztának öltözött betolakodók, akik a házába rontottak, és kétezer gyereket kerestek az ágya alatt, a varrókosarában, az ecsettartó üvegekben, és akik végül nyilvánosan hitet tettek amellett, hogy a börtönök bezártak az egész országban, békesség van, minden a helyén, és nem észlelték a legcsekélyebb bizonyítékát sem a közvélemény gyanújának, hogy az emberi jogok alapelveit megnyirbálták volna vagy megnyirbálnák, semmi ilyen szándékot, tettet vagy mulasztást nem észleltek, aludjon nyugodtan, tábornok úr, elmentek, az ablakból integetett nekik hímzett szegélyű zsebkendőjével és azzal a megkönnyebbült érzéssel, hogy

valaminek vége egyszer s mindenkorra, ég áldjon, szarháziak, nyugodt tengert, békés utazást, sóhajtotta, a cirkusznak vége, de Rodrigo de Aguilar tábornok emlékeztette rá, hogy dehogyis van vége a cirkusznak, hisz ott vannak még a gyerekek, tábornok úr, mire a homlokára csapott, a szentségit, teljesen kiment a fejemből, mit csináljunk a gyerekekkel. Hogy megszabaduljon ettől a nyomasztó gondtól, amíg ki nem talál valami drasztikus megoldást, elrendelte, hogy szállítsák el a gyerekeket őserdei rejtekhelyükről, s vigyék őket ellenkező irányban az örök esőzések vidékére, ahonnan a csalárd szél nem viszi hírül hangjukat, ahol a föld állatai jártukban megrohadnak, és liliom csírázik a szavakból, és polipok úsznak a fák közt, elrendelte, hogy vigyék őket az örök köd birodalmába, az Andok szurdokaiba, hogy ne tudja senki, hogy hol vannak, hogy penészes, zavaros novembereikből tegyék át őket vízszintes nappalú februárokba, hogy ne tudja senki, hogy mikor vannak, és kiningyöngyöt, gyapjútakarót küldött nekik, amikor megtudta, hogy dideregnek a láztól, mert napokig bujkáltak, nyakig merülve a rizsföldek sarába, nehogy a Vöröskereszt repülői nyomukra akadjanak, rőtre festette a nap fényességét és a csillagok ragyogását, hogy kigyógyuljanak a skarlátból, rovarirtó porokat szóratott rájuk a levegőből, hogy ki ne szívják őket a banántetvek, cukoresőt és krémfagylalt havazást bocsátott rájuk karácsonyi játékokkal megrakott repülőkről és ejtőernyőkről, hogy örömük teljék, míg eszébe nem jut valami varázslatos megoldás, s így apránként megmenekült emlékezetének rontása alól, megfeledkezett róluk, belesüppedt házi álmatlansága megszámlálhatatlan, egyforma éjszakáinak vigasztalan mocsarába, hallotta a kilenc órai fémes ütéseket, leszedegette és ólaikba vitte a kormánypalota párkányain szendergő tyúkokat, még össze sem számlálhatta őket a tyúklétrán, amikor egy mulatt cselédlány bejött

összeszedni a tojást, érezte fiatalságának perzselését, pruszlikja surrogását, rávetette magát, óvatosan, tábornok úr, suttogta a lány remegve, összetörnek a tojások, hát csak törjenek, az istenit neki, egyetlen lökéssel ledöntötte, le se vetkőztette, le se vetkőzött izgatott vágyában, hogy megszökjön ennek az alvó állatok zöld szarával behavazott keddnek megfoghatatlan glóriája elől, megcsúszott, zuhant, zuhant a szökés szederjes sávjaival, izzadás patakjaival, vadult asszonylihegéssel, csalóka feledéssel barázdált meredély délibábos örvényében, esés közben maga mögött hagyva epekedő pengő aranysarkantyú-csillaghullásának ívét, sietősférji szuszogásának kénkőnyomát, kivertkutya-szűkölését, létezésének borzalmát a halál szikrájának pillanatnyi fellobbanásán, villámlásán, néma mennydörgésén át, ám a szakadék fenekén ott várta ismét a trágyás tarló, a tyúkok álmatlan álma, a mulatt lány rívása, aki feltápászkodván tojás sárgájától ragacsos ruháját siratta, na látja, megmondtam, tábornok úr, összetörtek a tojások, ő pedig, magába gyűrve az újabb szerelemtelen szerelem dühét, horkantotta, számold össze, mennyi volt, levonom a fizetésedből, mondta, és elment, tíz óra, megvizsgálta sorra tehenei ínyét az istállókban, látta, hogy az egyik asszony kínokban fetreng a barakkja földjén, és látta a bábát, amint egy gőzölgő csöppséget húz ki méhéből, köldökzsinórja még a nyaka köré tekeredve, fiúgyermek, milyen nevet adjunk neki, tábornok úr, amilyet akarnak, felelte, tizenegy óra volt, és mint uralmának minden estéjén, összeszámlálta az őröket, megvizsgálta a zárakat, letakarta a madárkalitkákat, eloltotta a lámpákat, tizenkét óra, békességben a haza, alszik a világ, a hálószobába indult, a sötétbe borult házban, a forgó világítótorony hajnalainak fénynyalábjain át, felakasztotta a lámpást, hogy legyen, ami világítson, ha éjszaka futni kell, bezárta a három zárat, három reteszt, három lakatot, leült a

hordozható vécére, s amíg gyér vizeletét préselte magából, a kegyetlen gyermeket, sérves heréjét simogatta, amíg elernyedt a görcse, elaludt a kezében, elmúlt a fájdalom, de vissza is ért rögtön a pánik nyilallásával, amikor egy fuvallat tört be az ablakon: messziről jött, még a salétromsivatag határán is túlról, és egy zsenge korú gyülekezet énekének fűrészporával szórta be a hálószobát, egy lovagról szólt a dal, aki elment a háborúba, jaj be kínos jaj be gyászos, panaszolták a hangok, és felmentek ők a toronyba hátha látnák visszatérni meg is látták visszatérni megjött végre jaj de jó bársony fedte koporsóba, jaj be kínos jaj be gyászos, és olyan népes, olyan távoli volt az a kórus, hogy akár elalhatott volna, abban a hitben, hogy a csillagok énekelnek, de nem, dühöngve ugrott talpra, nem bírom tovább, a szentségit, vagy ők, vagy én, de inkább ők: még hajnal előtt parancsot adott, vigyék a gyerekeket egy cementtel megrakott hajóra, énekelve hajóztak ki a felségvizek határára, ott dinamittal a levegőbe röpítették az egész rakományt, szenvedni nem volt idejük, csak énekeltek, és amikor a rémséget végrehajtó három tiszt tisztelgett előtte, és jelentette, tábornok úr, a parancsot teljesítettük, két fokozattal előléptette és hűségéremmel kitüntette, de aztán, minden cécó nélkül, közönséges bűnözőkként főbe lövette őket, mert vannak parancsok, amiket kiadni lehet, de teljesíteni nem, az istenit, szegény lurkók. Az ilyen súlyos próbatételek megerősítették abban a nagyon régi hitében, hogy legveszedelmesebb ellenségét önmagában rejti az ember, a szívbéli meggyőződésében, s hogy még a maga emberei is, akiket ő fegyverzett fel s tett naggyá, hogy rendjének támaszai legyenek, előbb-utóbb leköpik a kezét, amelyikkel enni adott nekik; egy csapással kiirtotta őket, másokat emelt ki a semmiből, a legmagasabb rangokba léptette őket, rájuk bökve, ahogy a szeszélye diktálta: te kapitány leszel, te ezredes, te tábornok, az

összes többi pedig hadnagy, a szentségit, látta őket belehízni az egyenruhába, a végén már szétpattant rajtuk, szem elől vesztette őket, és akkor egy véletlen, mint a kétezer elrabolt gyermek felfedezése, ráébresztette, hogy nem egyetlen ember hagyta cserben, hanem az egész vezérkar, másra se jók, csak arra, hogy növeljék a tejfogyasztást, de ha dörög az ég, beleszarnak a tányérba, amiből éppen ettek, pedig én szültem mindegyiket, az istenit, az oldalbordámból csináltam őket, megbecsülést és kenyeret kaptak általam, s lám, mégis, egy perc nyugta sem lehetett ágaskodó becsvágyuktól, a veszélyesebbeket a közelében tartotta, hogy jobban megfigyelhesse őket, az alamuszibbakat határ menti garzonokba vezényelte, miattuk viseltem el a tengerészgyalogos-megszállást, anyám, nem pedig a sárgaláz leküzdése miatt, ahogy Thomson nagykövet írta a hivatalos közleményben, sem pedig azért, hogy megvédjék a népharagtól, ahogy nem átallották állítani a száműzött politikusok, hanem csakis azért, hogy egy kis tisztességet tanuljon tőlük a tisztikarunk, és így is lett, anyám, kinek-kinek a magáét, megtanították őket cipőben járni, papírral törülni ki a feneküket, óvszert használni, ők tanítottak meg engem a párhuzamos szervek tartásának titkára, miáltal a versengés leköti a fegyveres testületeket, ők csinálták meg nekem az állambiztonsági hivatalt, az általános nyomozó irodát, az országos közrendészeti osztályt és még annyi marhaságot, hogy magam se bírtam észbe tartani, csupa egyforma szervet, amelyeket különbözőknek tüntetett fel, hogy nagyobb biztonságban kormányozzon a viharban, és elhitette az egyikkel, hogy a másik figyeli, tengerparti homokot kevert a kaszárnyák lőporába, igazi szándékainak nyomát összekuszálva, hamis látszatot keltett, de mégis kitört a lázadás, és ő habzó epét rágva viharzott be a kaszárnyákba, s ordította: félre az útból, szarháziak, itt jön, aki parancsol, az ő képmására célba lövő

tisztek legnagyobb rémületére, lefegyverezni őket, parancsolta, meg sem állva, de olyan dühödt szigorral a hangjában, hogy azok maguktól letették a fegyvert, vessék le ezt a férfiruhát, parancsolta, levették, fellázadt a Szent Jeromos erőd, tábornok úr, a főkapun ment be, ormótlan, elgyötört aggastyán-patáit vonszolva a zendülő őrök kettős sorfala közt, akik főparancsnok-tábornoknak kijáró tisztelettel tisztelegtek neki, megjelent a rebellis parancsnoki szobában egyes-egyedül, fegyvertelenül, villámló hatalommal kiáltva: hasra feküdni, csürhe, mert itt jön, aki mindenre képes, földre, ti nyomorultak, tizenkilenc vezérkari tiszt vetette magát hasra a földet harapva kellett végigkúszniuk a tengerparti falvakban, hogy lássák, mennyit ér egy tiszt egyenruha nélkül, a kurva anyjukat, a felbolydult kaszárnya zsibongásában hallotta a saját, mindent túlharsogó megfellebbezhetetlen parancsait: hátulról agyonlőni a lázadás vezetőit; a tetemeket lábuknál fogva felakasztva, kitették közszemlére, tűző napra, estharmatra, hogy mindenki megtudja, hogyan végzik azok, akik leköpik Istent, gazemberek, ám a véres tisztogatásokkal a dolognak még korántsem volt vége, mert egy óvatlan pillanatban ismét szembetalálta magát ama polipkarú féreg fenyegetésével, amit pedig, azt hitte, gyökerestül kiirtott, mégis elburjánzott újra a hatalom hátszelében, a kényszerű kedvezmények, tekintélymorzsák, érdekbizalom árnyékában, amit meg kellett adnia legderekabb tisztjeinek, még a saját akarata ellenére is, mivel egymagában képtelen volt fennmaradni, nélkülük de velük se bírt fennmaradni, mert arra volt kárhoztatva mindörökre, hogy ezt a levegőt szívja, amely megfojtja, a szentségit, ez nem igazság, mint ahogy lehetetlen volt élni az egykomám Rodrigo de Aguilar tábornok tisztaságától való örökös rettegésben, aki halotthalvány arccal állított be a dolgozószobámba, és azt akarta tudni, mi lett a

lottófőnyereményem kétezer gyerekével, azt rebesgetik, hogy a tengerbe fojtottuk őket, és ő szemrebbenés nélkül azt felelte neki, ne dőljön be a hazaárulók koholmányainak, egykomám, minden áldott este hallom őket énekelni ottan, mondta, és széles karlendítéssel a világegyetem meghatározhatatlan pontjára mutatott, s még Evans nagykövetet is bizonytalanságba taszította, amikor szenvtelenül felelte, nem tudom, milyen gyerekekről beszél, hiszen az ön saját hazájának küldötte jelentette nyilvánosan a Nemzetek Társaságának, hogy a gyerekek mind megvannak épségben, egészségben az iskolákban, a szentségit, az ügy lezárva, mindazonáltal nem akadályozhatta meg, hogy az éjszaka kellős közepén felkeltsék a hírrel, tábornok úr, fellázadt az ország két legnagyobb garnizonja, meg a Conde-kaszárnya, két sarokra az elnöki palotától Bonivento Barboza vezette a félelmetes zendülést, beásta magát ezerötszáz kitűnően felfegyverzett és jól ellátott emberével, az ellenzéki politikusokat támogató konzuloktól titokban vásárolt felszereléssel, vagyis nem úgy állnak a dolgok, tábornok úr, hogy az ujját szophatná örömében, most aztán beütött a krach. Volt idő, amikor ez a vulkanikus lázadás csak ösztökélte volna kockázatvállaló szenvedélyét, de most nagyon is jól tudta, jobban, mint bárki más, mekkora az éveinek súlya, hiszen akaratából alig futotta rá, hogy felülkerekedjen titkos világának pusztításán, és a téli estéken csak akkor tudott elaludni, amikor már tenyerének bölcsőjében, aludj, aludj, angyalkám, gyengéden elringatta fájdalmasan sípoló kisbabáját, sérves heréjét, és a hordozható árnyékszéken elpárolgott minden lelkiereje, míg cseppenként préselte ki a lelkét, mint valami szűrőn, amit eltömített a számtalan, magányos vizeléssel töltött estéjének rozsdája, és szétfeslettek az emlékei, és már sohasem tudhatta bizonyosan, ki kicsoda, kitől jött, kiszolgáltatva az elkerülhetetlen

sorsnak, abban a halottasházban, amit már rég szívesen elcserélt volna egy másikra, messze innen, akármilyen indián temetőben, ahol senki se tudná, hogy ő volt a haza egyetlen elnöke annyi és olyan hosszú éven át, hogy mag se tudta összeszámlálni, mégis, amikor Rodrigo de Aguilar tábornok ajánlkozott, hogy tisztes alkut köt a zendülőkkel, nem az agyalágyult aggastyánt találta ott, aki elbóbiskol az audienciákon, hanem a régi bölénybikát, aki gondolkodás nélkül rávágta, szó se lehet róla, ő ugyan el nem megy, pedig nem az a kérdés most, hogy elmenni, vagy nem elmenni, hanem mindenki ellenünk van, tábornok úr, még az egyház is, ugyan már, mondta erre, az egyház mindig a győztes oldalára áll, a vezérkar negyvennyolc órája ülésező tábornokai még mindig nem tudtak dűlőre jutni, nem baj, mondta ő, majd meglátod, rögtön dűlőre jutnak, ha megtudják, ki fizeti meg jobban őket, a polgári ellenzék vezérei végre színre merészkedtek, és a nyílt utcán konspirálnak, annál jobb, mondta, köttess fel egyet-egyet a Főtér minden lámpavasára, hadd tudják meg, hol lakik az Úristen, szó se lehet róla, tábornok úr, a nép velük van, hazugság, mondta, a nép velem van, úgyhogy engem innen élve ki nem visznek, határozta el, az asztalt csapkodva durva lánykezével, ahogyan a végső döntéseknél szokta, és lefeküdt, hogy aludjon a hajnali fejesig: addigra már olyan lett a fogadóterem, mint valami szemétdomb: a Conde-kaszárnya zendülői katapultokkal repítették be a köveket, nem maradt ép üveg az egész keleti galérián, meg tűzgolyóbisokat lődöztek be a törött ablakokon, egész éjszaka páni félelembe tartva a ház népét, ha látta volna, tábornok úr, szemhunyásnyit nem pihentünk, csak futkostunk ide-oda, pokrócokkal és vizesvödrökkel oltogatva a legképtelenebb helyeken fellángoló tűzfészkeket, de ő alig figyelt oda, nem megmondtam, hogy ne törődjetek velük, mondta, és vonszolta síri

patáit hamuhegyek, szőnyegcafatok és megperzselt gobelinek közt, de folytatni fogják, tábornok úr, megüzenték, hogy a lánggolyókat csak figyelmeztetésnek szánták, és a lövöldözés még csak ezután jön, tábornok úr, ő azonban ügyet sem vetett rájuk, keresztülment a kerten, beszívta az utolsó árnyakkal együtt az újszülött rózsák neszezését, a kakasok hangzavarát a tengeri szélben, mitévők legyünk, tábornok úr, mondtam már, hogy ne törődjetek velük, a szentségit, s ezzel elment, mint mindennap ilyenkor, ellenőrizni a fejést, így aztán a Conde-kaszárnya lázadói azt látták, hogy a szokásos időben megérkezik az öszvérfogat, az elnöki istállóban fejt hat hordó tejjel, ugyanaz a kocsis ült a bakon, aki emberemlékezet óta mindig, azzal az üzenettel, hogy itt küldi maguknak ezt a tejet a tábornokom, még ha továbbra is leköpik a kenyéradó gazdájuk kezét, olyan ártatlanul kiabálta, hogy Bonivento Barboza engedélyezte a tej átvételét, azzal a feltétellel, hogy előbb kóstolja meg a kocsis, biztos, ami biztos, nincs-e benne méreg, és akkor megnyíltak a vas kapuszárnyak, és a belső erkélyre kisereglett ezerötszáz lázadó látta bevonulni a szekeret a kövezett udvar közepére, látták, amint a tisztiszolga felhág a bakra egy korsóval és merőkanállal, hogy megkóstoltassa a kocsissal a tejet, látták, amint kidugaszolja az első hordót, látták lebegni a vakító lángözön pillanatnyi holtvizén, és aztán semmit sem láttak többé időtlen időkig, a sárga habarcsos, virágot sohasem látott, komor épület tűzhányó hevében, amelynek romjai egy pillanatra felemelkedtek a levegőbe a hat hordó dinamit szörnyű robbanása után. Na végre, sóhajtott az elnöki palotában, megborzongva a földlökés leheletétől, amelyik még négy másik házat is romba döntött a kaszárnya körül, s még a városfalakon túl is összetörte az esküvői készleteket a vitrinekben, na végre, sóhajtotta, amikor a szemeteskocsik elszállították a kikötőerőd udvarairól a tizennyolc

tiszt hulláját, akiket lőszertakarékossági okokból kettesével egymás mögé állítottak, és úgy lőtték agyon, na végre, sóhajtotta, amikor Rodrigo de Aguilar parancsnok vigyázzba vágta magát előtte, és jelentette, tábornok úr, már megint nincs több hely a börtönben a politikai foglyoknak, na végre, sóhajtotta, amikor megszólaltak az ünnepi harangok, a dicshimnuszok, és fellőtték a rakétákat, a béke újabb évszázadának beköszöntét jelezve, na végre, az istenit, vége a heccnek, és úgy elbízta magát, olyan elővigyázatlanul elhanyagolta személyi biztonságát, hogy egy reggel, a fejesből visszajövet, keresztülmenvén az udvaron, cserbenhagyta az ösztöne, és nem vette észre időben a rózsabokrok közül elébeugró álleprás kísértetet a lomhán szemerkélő októberi esőben, s túl későn fogta fel a kifényesített pisztoly villanását, a reszketeg ujjat, amely már húzta volna a ravaszt, amikor rákiáltott szétvetett karokkal, mellét kitárva, rajta, csirkefogó, mire vársz, elvakultan a meglepetéstől, hogy ütött volna utolsó órája, a mosdótálak határozott jövendölése ellenére, lőj, ha van hozzá merszed, kiáltotta, a habozás alig észlelhető pillanatában, amikor sápadt csillag gyúlt a támadó szemének égboltján, elhervadtak ajkai, megrendült akarata, és akkor ő a két mozsártörő öklével lesújtott a dobhártyájára, a földre rántotta, döngölőnek beillő patáival megtapodta a torkát, hallotta egy más világból a kiáltásaira odasereglő őrség zsivajgását, átkelt a vértócsában fetrengő álleprás öt lövése egybeolvadó mennydörgésének kék villanásain: a támadó a saját hasába eresztette pisztolya öt golyóját, nehogy élve kaparintsák meg az elnöki őrség félelmetes vallatói; hallotta a felbolydult ház általános kiáltozását túlharsogó, saját megfellebezhetetlen parancsait, hogy elrettentő példa gyanánt négyeljék fel a hullát; miszlikbe aprították, közszemlére tették a kősóban mállasztott fejet a Főtéren, jobb lábát Santa Maria del

Altarban, a birodalom keleti csücskében, a balt a salétromsivatagok határtalan nyugatán, fél karját a hegyi pusztán, a másikat az őserdőben, a törzs darabjait pedig disznózsírban kisütve tették ki a napra és estharmatra, míg puszta csontjaira nem aszott, e négerkupleráj egész keserves széltében-hosszában, hogy senkinek ne maradjon kétsége felőle, hogy milyen végre jutnak azok, akik atyjukra kezet emelnek, s a haragtól még mindig zölden, végigjárta a rózsalugast, ahonnét az elnöki őrség bajonettel űzte ki a leprásokat, hadd látom, színt vallok-e, gonosztevők, felment az emeletre, elrugdosta útjából a bénákat, hogy megtanuljátok végre, ki küldte szülni az anyátokat, kurafiak, végigfújtatott a folyosókon, félre az útból, a szentségit, itt jön az uratok, irodisták és tántoríthatatlan talpnyalók pánikja közepette, akik kikiáltották örökkévalónak, kemenceszuszogásának kavicsgörgetegét hagyva maga után végig a házon, szökevény villámként tűnt el a fogadóteremben, a magánlakosztályok irányában, a hálószobájába ment, bezárta a három zárat, három reteszt, három lakatot, és óvatosan, ujjai hegyével fogva, levetette összerondított, szaros nadrágját. Azután pedig egy percre se pihent meg, úgy szaglászott a rejtett ellenség után, aki fegyvert adott az álleprásnak, mert érezte az a valaki ott van a keze ügyében, valaki, aki olyan közel áll az élethez, hogy ismeri dugi mézének rejtekhelyét, hogy szeme van a kulcslyukakon és füle a falban, mindenütt és minden órán, akár a portréimnak, egy tünékeny jelenség, amely ott fütyült a januári passzátszelekben, és felismerte kánikulai éjszakák jázminzsarátnokában, üldözte őt hónapokon és hónapokon át az álmatlanság rémületében, félelmetes kísértetpatáit vonszolva a legeldugottabb szobák során, a félhomályba merült házban, mígnem egy dominós éjszakán látta, hogy az előérzet alakot ölt egy tűnődő kézben, amely dupla ötössel berekesztette a játszmát,

és mintha egy belső hang súgta volna meg neki: ez a kéz az árulás keze, az istenit, ez az, ámult el magában, és akkor felemelte a tekintetét az asztal közepe fölé lógatott lámpás fénysugarán át, és lelkem egykomám Rodrigo de Aguilar tábornok szép tüzérszeme nézett rá, mi a fene, a jobb keze, szent cinkosa, ez nem lehet, gondolta növekvő fájdalommal, ahogy egyre mélyebbre hatolt a hamis igazságok szövevényében, amiben annyi éven át ringatták, hogy elrejtsék előle a durva igazságot, hogy életre-halálra egykomám a szerencsevadász politikusok szolgálatában állt, akiket önös érdekből ő emelte ki a szövetségi háború legsötétebb bugyraiból, s tette őket gazdaggá, elhalmozván mesés előjogokkal, hagyta, hogy kihasználják, hagyta, hogy a fejére nőve, olyan magaslatokra kapaszkodjanak, amikről álmodni se mert a liberális forgószél által elsöpört régi arisztokrácia, de nekik ez se volt elég, a szentségit, Isten kiválasztottjának helyét akarták, amit magának tartott fenn, a helyembe akartak kerülni az anyaszomorítók, és annak az embernek a jeges ébersége, végtelen óvatossága által bevilágított úton, akinek az ő uralkodása alatt a legtöbb bizalmat és legnagyobb tekintélyt sikerült összekovácsolnia, mivel abban a kegyben részesült, hogy csak ő nyújthatta át neki az aláírandó papírokat, vele olvastatta fel hangosan az utasításokat és miniszteri rendeleteket, melyeket kiadni csak nekem volt jogom, neki diktálta le a módosításokat, hüvelykujjának lenyomatával láttamozva, és lepecsételve a gyűrűjével, amelyet akkoriban egy páncélszekrényben őrzött, a kombinációt rajta kívül senki sem ismerte, egészségére, komám, szokta mondani, amikor átnyújtotta az aláírt papírokat, törölje ki velük a seggét bátran, mondta nevetve, és így történt, hogy Rodrigo de Aguilar tábornoknak sikerült felépítenie a hatalmon belül egy saját hatalmi rendszert, éppoly kiterjedtet és gyümölcsözőt, mint az enyém, s nem eléged-

vén meg ezzel sem, a háttérből ő irányította a Conde-kaszárnya zendülését, holland kurváknál cimborája, vívóoktatója, Norton nagykövet teljes cinkosságával és támogatásával, aki norvég tőkehalhordókban csempészte be a lőszert a diplomáciai vámmentesség védelme alatt, miközben a dominóasztalnál váltig azzal tömjénezett, hogy nincs az enyémnél sem barátibb, sem példásabb rendszer, és az álleprás kezébe is ők adták a pisztolyt, azzal az ötvenezer pezóval együtt, amit félbevágott bankókban megtaláltunk a támadó házában elásva, és aminek a másik felét a bűntény után kapta volna meg, életre-halálra egykomám saját kezéből, anyám, lássa, micsoda ármány, ám nem nyugodtak bele a kudarcba, hanem kitervelték végül a tökéletes csapást, egyetlen csepp vér sem ontatik, még az öné sem, tábornok úr, ugyanis Rodrigo de Aguilar tábornok összegyűjtötte a legszavahihetőbb tanúk vallomásait arról, hogy álmatlan éjszakáimon a virágvázákkal és a honatyák és püspökök olajfestményeivel társalgók a sötét házban, hogy meghőmérőzöm a teheneket, és amidozophenumot adok nekik lázcsillapítónak, hogy díszsírhelyet állítottam a tengeróceán admirálisának, aki nem is létezett, csakis az én lázas képzeletemben, amikor pedig ezzel a két irgalmas szememmel láttam az ablakom előtt horgonyzó három karavellát, meg hogy gyógyíthatatlan szenvedélyében trükkös szerkezetek vásárlására pocsékolta a közpénzt, és odáig ment, hogy a csillagászoktól a naprendszer megváltoztatását követelte, csakhogy kedvében járjon egy szépségkirálynőnek, aki különben csakis hagymázas látomásaiban létezett, és hogy az aggkori téboly egyik rohamában elrendelte, hogy kétezer gyermeket tereljenek fel egy cementszállító hajóra, amit felrobbantottak a tengeren, anyám, látja, micsoda nyomorultak, és éppenséggel eme eskü alatt tett vallomások alapján döntött úgy Rodrigo de Aguilar tábornok és az

elnöki őrség vezérkarának plénuma, hogy a jeles aggok meredélyre épült menhelyébe dugják, az idén március elsején, éjjel, a Szent Őrangyal, a testőrök patrónusa tiszteletére rendezett vacsorán, vagyis három nap múlva, tábornok úr, képzelje el, ő azonban dacára az összeesküvés közelségének és méreteinek, egyetlen gesztussal el nem árulta, hogy felfedezte volna, hanem a megadott órán, mint minden évben, fogadta személyi testőrségének meghívott tagjait, és leültette őket a bankettasztalhoz, hogy igyanak aperitifet addig is, míg Rodrigo de Aguilar tábornok meg nem érkezik, hogy elmondja a pohárköszöntőt, csevegett velük, nevetett velük, a tisztek, egyik a másik után, leplezett szórakozottsággal az órájukra pillantottak, a fülükhöz tették, felhúzták, öt perc múlva éjfél, és Rodrigo de Aguilar tábornok még sehol, virágillatú hajókazánhőség volt, kardliliom- és tulipánszag, heves rózsaillat a zárt teremben, valaki kinyitotta az ablakot, fellélegeztünk, óránkra néztünk, éreztük a tenger enyhe széllökését, valami lakodalmi fogás finom illatát hozta, mindenki izzadt, csak ő nem, szenvedtünk a rekkenő hőségtől, az ősállat érintetlen fényénél, aki nyitott szemmel pislogott, a világnak egy más korszakában kitöltött, saját külön terében, egészségünkre, mondta, a kérlelhetetlen, hervatag liliomkéz felemelte megint a poharat, amivel egész éjjel koccintott, de most nem ivott belőle, a végső szakadék csendjében hallatszott az óraművek bélműködése, tizenkét óra, de Rodrigo de Aguilar tábornok csak nem jött, valaki megpróbált felállni, kérem, mondta ő, és kővé dermesztő, halálos pillantása azt parancsolta, hogy senki ne mozduljon, ne is lélegezzen, senki se éljen engedélyem nélkül, míg elütötte a tizenkettőt, és akkor széthúzták a függönyöket, és megjelent a jeles Rodrigo de Aguilar tábornok, ezüsttálcán kiterítve, teljes hosszában, kelbimbó- és babérgarnírung fölött, fűszerekben

pácoltan, sütőben ropogósra sütve, felékesítve, az ünnepi alkalmak öt aranymandulás egyenruhájában, karján a határtalan bátorság zsinórjaival, tizennégy fontnyi medáliával a mellén és petrezselyemcsokorral a szájában, készen arra, hogy a hivatalos trancsírozók felszolgálják a baráti vacsorán a borzadálytól kővé meredt vendégeknek, akik lélegzetvisszafojtva néztük végig a feldarabolás és kiosztás kifinomult szertartását, és amikor minden tányéron egyforma adag, borókával és szagos füvekkel töltött honvédelmi miniszter gőzölgött, ő jelt adott a kezdésre, jó étvágyat, uraim.

Átvészelt már annyi vihart, világrendülést, annyi baljós napfogyatkozást, annyi tűzgolyót az égen, hogy aligha akadhatott már a mi időnkben bárki, aki hitelt adott volna a sorsára vonatkozó kártyajóslatoknak. Mégis, ahogy előrehaladtak a holttest öltöztetésének és balzsamozásának műveletei, azt lestük bevallatlanul - még a legkevésbé hiszékenyek is -, hogy beteljesednek-e a régi jövendölések, mint például az, hogy halálának napján megindul a mocsarak iszapja, és visszafolyik a patakok medrében a forrásaihoz, hogy véreső hullik, hogy ötszögű tojást tojnak a tyúkok, és ismét birtokába veszi a világot a csend és a homály, mert az lészen a teremtésnek vége. Lehetetlen volt nem hinni benne, hiszen a kevés számú még megjelenő hírlap még mindig uralmának örökkévalóságát hirdette, és archív anyagokkal varázsolták fiatallá; naponta megjelent a címlapokon kortalan idejében, fénykorának öt bús napkoronggal ékes, elnyűhetetlen egyenruhájában, tekintélyesebben, bizakodóbban és egészségesebben, mint valaha, pedig már hosszú évek óta feladtuk éveinek számon tartását, untig ismételt fényképek mutatták, hogy ismert műemlékeket avat fel megint, vagy olyan közlétesítményeket, amiket a való életben senki sem ismert;

tegnapinak mondott, ám valójában a múlt században lezajlott ünnepi aktusokon elnökölt, pedig tudtuk, hogy nem igaz, hiszen senki sem látta a nyilvánosság előtt Letícia Nazareno szörnyű halála óta, amikor magára maradt abban a senki házában, miközben a kormányzás napi ügyei maguktól mentek, mehettek is, az oly hosszú ideje gyakorolt roppant hatalma tehetetlenségi nyomatékánál fogva, haláláig bezárkózott a düledező palotába, melynek legmagasabb ablakaiból most összeszorult szívvel szemléltük ugyanazt a szomorú alkonyatot, amit ő bizonnyal oly sokszor végignézett ábrándtrónusáról, láttuk a világítótorony fel-felvillanó fényét, amint lomha, zöld vizekbe mártja a romos szalonokat, láttuk a szegények lámpásait az egykori minisztériumok napüveg szirtjeinek héjvázán belül, amelyeket szegények hordái vettek birtokba, amikor a kikötői dombok tarka barakkjait romba döntötte egy ciklon a számtalan közül, láttuk alant a szétterülő, gőzölgő várost, az eladott tenger hamukráterének a bágyadt villámokban egy-egy pillanatra kirajzolódó horizontját, az első estét nélküle, hatalmas, mocsárlázrózsás iszapbirodalmát, gutaütéses falvait a sárfolyók deltájában, megyényi magánbirtokainak mohó szögesdrót kerítéseit, ahol számlálatlanul és mértéktelenül elszaporodott az elnöki billogot örökölt jegyként viselő, gyönyörű, új marhafajta. Végül már nemcsak elhittük: arra született, hogy túlélje a harmadik üstököst is, de ez a meggyőződés biztonságérzettel és nyugalommal töltött el, amit az öregségről szóló mindenféle viccel próbáltunk leplezni, teknőcök aggkori erényeit és elefántok szokásait aggattuk rá, azt meséltük a kocsmákban, hogy valaki a halálát jelentette a kormánytanácsnak, mire a miniszterek mind ijedten összenéztek, és ijedten kérdezték, most ki mondja meg neki a hírt, ha-ha-ha, mikor pedig igazság szerint őt egyáltalán nem

érdekelte volna, és még maga sem tudhatta volna bizonyosan, vajon igaz-e vagy sem az útszéli tréfa, mivel akkor rajta kívül senki se tudta, hogy emlékezete lőréseiben a múlt maradékainak csupán néhány cafatja ragadt meg, magára maradt a világban, siketen, mint a tükör, megroggyant, vaskos patáit vonszolva maga után a komor irodákon át, ahol egyszer valaki, egy keménygalléros, szalonkabátos egyén, fehér kendővel rejtélyesen intett neki, mire ő visszanézett, ágyő, és a tévedésből törvény lett, az elnöki palota irodistáinak fehér kendőt lobogtatva kellett felállniok, ha arra jött, az őrök a folyosókon, a leprások a rózsalugasban fehér kendővel integettek búcsút neki, ha arra járt, ágyő, tábornok úr, ágyő, de ő nem hallotta, semmit sem hallott Letícia Nazareno alkonyi gyászolása óta, amikor úgy hallotta, hogy kalitkás madarainak elkopott a hangja a sok énekléstől, és saját akácmézével etette őket, hogy hangosabban énekeljenek, toroköblögetőt cseppentett a csőrükbe, réges-régi dalocskákat énekelt nekik, január havának fényességes holdvilága, énekelte, mert nem vette észre, hogy nem a madarak torka némul, hanem ő hall egyre rosszabbul, és egyik este darabokra tört a zümmögés a fülében, vége, a levegő, mint a habarcs, alig hatolt át rajta a hatalom éjszakája képzelt hajóinak panaszos búcsúkürtje, képzeletbeli szelek zúgtak a fülében, madarak csiviteltek benne, és lassan betemették a valóságos madarak némaságának mélységes szakadékát. Az a kevés ember, aki akkoriban még bejáratos volt az elnöki házba, ott láthatta nádfonatú hintaszékében gunnyasztva, a délután két óra rekkenő hőségében, a trinitária lugas árnya alatt, zubbonyát kigombolta, kardját levetette nemzetiszín övével együtt, még a csizmáját is levetette, de bíbor harisnyájától - két tucattal küldött neki saját harisnyakészítőjétől a Szentatya - meg nem vált volna; a szomszéd gimnázium diáklányai, akik beleskelődtek a

hátsó kerítésen, ahol nem volt olyan szigorú az őrség, nemegyszer lestek meg ebben az álmatlan kábulatban, sápadtan, homlokára tapasztott gyógynövényekkel, tigriscsíkosan a lugason átszűrődő fényben, a vízfeném hanyatt fekvő rája révületében, rohadt, vén dög, kiáltották neki, látta őket a reszkető hőség torzító ködén át, rájukmosolygott, intett is nekik selyemkesztyűtlen kezével, de hallani nem hallotta őket, érezte a tengeri szellő garnélarákiszapos bűzét, érezte lábujjain a tyúkok csipkedését, de nem hallotta a tücskök fénylő mennydörgését, nem hallotta a lányokat, nem hallott semmit. Legnagyobb emlékeinek néhány kósza foszlánya kapcsolta csak az evilági valósághoz, ezek tartották életben az után, hogy a kormányügyek nyűgét lerázva, az ártatlanság állapotában lebegett, a hatalom szélén, csupán velük vértezte fel magát emberi kor feletti éveinek pusztító fuvallata ellen, amikor esténként a kihalt házban ődöngött, kialudt irodákba bújt, letépte az iratok szélét, és azokra írta fel kacskaringós betűivel a haláltól megóvó, utolsó emlékeinek maradványait, az egyik este azt írta, Zakariás vagyok, újraolvasta a világítótorony bujdosó fényénél, és annyiszor olvasta újra meg újra, hogy végül, a puszta ismétléstől, a név távoli lett és idegen, mi a rosseb, mondta, apróra tépve a papírlapot, én én vagyok, mondta, és egy másik cédulára azt írta, hogy százéves volt abban az időben, amikor újra jött az üstökös, pedig akkor nem is volt biztos benne, hányszor is látta elvonulni, egy hosszabb darabra pedig felírta, emlékezetből, tisztesség a sebesültnek és tisztesség a hű katonáknak, akiknek idegen kéz oltotta ki életét, egy időben ugyanis mindent felírt, ami csak az eszébe jutott, amit csak tudott, felírta egy kartonlapra, és gombostűkkel odatűzte a vécé ajtajára, hogy ne disznókoggy a budiba, mivel egyszer véletlenül rányitott egy magas rangú tisztre, aki éppen az árnyékszék fölé guggolva onanizált, mind felírta azt a

keveset, amire emlékezett, nehogy elfelejtse, Letícia Nazareno, írta, egyetlen hites feleségem, aki vénségére megtanította a betűvetésre, hiába erőlködött, hogy felidézze magában a nyilvánosságnak szánt külsejét, hogy újra lássa nemzetiszínű, taft napernyőjével és az ország első asszonyához illő, ezüstróka gallérjával, nem tudta másként felidézni, csak meztelenül, délután két órakor, a szúnyogháló lisztes fényében, emlékezett hullaszínű, kezesbárány-tested lassú elernyedésére a villanyventillátor zümmögésénél, érezte eleven mellbimbóidat, szukaszagodat, tejalvasztó, aranyat oxidáló, virágot hervasztó, ragadozó apácakezed maró savát, mégis szerelemre termett' kéz volt az, mert egyedül őneki sikerült az elképzelhetetlen diadal, hogy vedd le a csizmádat, különben bemocskolod hollandi vászon lepedőmet, s ő levette, meg vedd le azt a vitézvértet is, mert szúrja a szívemet a csatod, s ő levette, és vedd le a kardod, a sérvkötődet és a lábszárvédőt is, vegyél le mindent, életem, különben nem érezlek, s ő mindent levetett a kedvedért, amit pedig egyetlen nő kedvéért sem tett meg soha, sem előtte, sem utána, egyetlen hites szerelmem, suttogta, suttogását elsárgult határidőnapló szélekre jegyezve, melyeket cigarettaméretre összesodorva, a ház legelrejtettebb zugaiba dugdosott, hogy csakis ő találhassa s tudja meg belőlük, kicsoda is ő, amikor már semmire sem lesz képes emlékezni, nem is bukkant rájuk soha emberfia még akkor sem, amikor már Letícia Nazareno képe végképp elcsordogált az emlékezet szennyvízcsatornáin, és csak az anyja, Bendición Alvarado elpusztíthatatlan emléke maradt meg a külvárosi ház istenhozzádokkal teli délutánjain, halálán levő anyja, aki a tökhéj-edényben rázott kukoricaszemekkel még egyre hívogatta tyúkjait, csak hogy ő észre ne vegye a haldoklását, aki egyre csak vitte neki a gyümölcslevet a tamarindfák közé akasztott függőágyhoz,

leplezve, hogy fájdalmától alig jut levegőhöz, az anyja, aki magányban foganta, magányban szülte, aki magányosan rothadozott, míg azután a magányos szenvedés oly heves lett, hogy legyőzte büszkeségét, és meg kellett kérnie fiát, nézd már meg a hátamat, mitől érzem ezt a zsarátnokizzást, hogy élni se hagy már, és levetve pendelyét, hátat fordított, s ő néma iszonyattal nézte a sistergő fekélyektől kimart hátat, amelynek gvajakbél bűzében az első féreglárvák parányi buborékjai pattantak el. Keserves idők voltak, tábornok úr, nem volt államtitok, ami közhír ne lett volna, nem volt parancs, amit pontosan teljesítettek volna, amióta díszvacsorán feltálaltatott Rodrigo de Aguilar tábornok ízletes teteme, ő azonban nem törődött vele, nem törődött a hatalom botladozásával azokban a keserves hónapokban, amikor anyját lassú tűzön mállasztotta szét a kór az övével szomszédos hálószobában, miután az ázsiai nyavalyákban legjáratosabb doktorok megállapították, hogy nem pestis, nem is rüh, nem is bőrbaj, sem egyéb keleti kór, hanem valami indián rontás, amit csak az gyógyíthat meg, aki ráküldte; ő akkor megértette, hogy ez a halál, és bezárkózott anyját ápolni anyai odaadással, vele maradt, hogy együtt rothadjanak el, és senki se lássa, mint fő meg a lárvák levében, megparancsolta, hozzák a tyúkjait az elnöki palotába, odahozták a pávákat, a festett madarakat, melyek kényükre-kedvükre kószáltak a szalonokban és irodákban, csakhogy anyjának ne hiányozzék a külvárosi ház megszokott, falusi sürgés-forgása, ő maga égetett orleánfa-rönköt a hálószobában, hogy senki meg ne szagolja a haldokló anya hullabűzét, ő maga kenegette csíraölő kenőccsel a higanykrómvörös, pikrinsavsárga, metilénkék testet, ő maga dörzsölte be török balzsamokkal a sistergő fekélyeket, dacolva az egészségügyi miniszter intelmeivel, aki iszonyodott a rontásoktól, a szentségit, anyám, legalább együtt

halunk meg, mondta, Bendición Alvarado azonban nagyon is jól tudta, csakis ő fog meghalni, ezért hát megpróbálta felfedni fiának a családi titkokat, amiket nem akart a sírba vinni magával, elmondta neki, hogyan vetették a disznóknak a méhlepényét, úgy bizony, meg hogy soha nem tudtam megállapítani, a sok kóbor vándor közül ki volt az apád, tudatni kívánta vele s a történelemmel, hogy apja állva nemzette egy kocsma hátsó traktusában, kalapját se véve le, mivel az erjedő melasszal töltött tömlők körül viharzottak a legyek, ő pedig keserves kínok közt szülte meg egy augusztusi hajnalon, egy zárda udvarán, a muskátlik kesergő hárfaszavánál pillantotta meg, és a jobb heréje akkora volt, mint egy füge, és úgy ürített, mint egy kovácsfújtató, és dudálva jött ki torkán a levegő; a novíciáktól koldult rongyokba burkolta be, és vásártereken mutogatta, hátha valaki jobb és főleg olcsóbb orvosságot ajánl az akácméznél, az egyetlen szernél, amit testi hibájára javalltak, mindenféle vigaszmesékkel tartották szóval, hogy nem kell elébe menni a sorsnak, mondták neki, hogy végül is a fiú mindenre alkalmas, csak fúvós zenésznek nem, mondták neki, s csak egy cirkuszi tenyérjósnő vette észre, hogy az újszülöttnek semmilyen vonal sincs a tenyerén, s ez azt jelenti, hogy királynak született, és így lőn, ám ő oda se hallgatott, csak könyörgött, aludjon inkább, és ne vájkáljon a múlt fenekén, mivel kényelmesebb volt a haza történelmének eme botlásait csupán a láznak betudnia, aludjék, anyám, kérlelte szépen, s betakarta lábtól fejig a sok különleges, lenvászon lepedő egyikével, amelyiket külön őneki csináltatott, hogy ne dörzsöljék fel csupaseb testét; oldalára fektette, a szívére kulcsolta kezét, és vigasztalta, ne gondoljon, édesanyám, szomorú dolgokra, mégiscsak az vagyok, aki vagyok, aludjék nyugodtan. Hiábavaló volt mindaz a tömérdek hivatalos igyekezet, hogy eloszlassák a közszájon forgó hírt,

miszerint elevenen rothad el a haza mátriárkája, hiába tettek közzé orvosi jelentéseket, ha egyszer maguk a hírvivők cáfolták, amit híresztelniük kellett volna, elárulván, hogy a bomlás bűze oly orrfacsaró a haldokló hálószobájában, hogy még a leprásokat is elriasztja, hogy lenyakazott kosok eleven vérében fürösztötték meg, hogy a sebeiből bugyogó, színjátszó anyag úgy itatta át a lepedőket, mint a lakmuszpapírt, és akárhogy súrolták, nem tudták többé fehérre mosni őket, hogy nem jár már a nagyúr a fejőistállókba és az ágyasok barakkjaiba, ahová pedig még a legkomiszabb időkben is ellátogatott hajnalonként, és maga a hercegprímás jelentkezett feladni az utolsó kenetet a haldoklónak, de ő útját állta az ajtóban, itt senki sincs halálán, atyám, ne higgyen a pletykáknak, mondta, egy tálból, egy kanállal evett anyjával, a szobában terjengő pestis karanténszag dacára, szelíd kutyából főzött szappannal mosdatta meg lefekvés előtt, miközben a szíve szakadt meg, ahogy hallgatta a cérnává vékonyodott hangot, amely a jószágok felől végrendelkezett, meg ne kopasszák a pávákat kalapravalónak, igen, anyám, felelte neki, míg kátrányolaj kenőccsel bekente tetőtől talpig, és ne énekeltessék a madarakat ünnepeken, igen, anyám, és betekerte a lepedőbe, aludni, és szedjék le fészkükről a tyúkokat, ha mennydörög, nehogy baziliszkuszt költsenek ki, igen, anyám, és lefektette, kezét a szívére, igen, aludjék el szépen, homlokon csókolta, majd aludt pár órát, amennyi maradt az éjszakából, hason fekve az ágy előtt, fel-felrezzenve az anya álmának hánytorgása szerint, a vég nélküli delíriumokat figyelve, amelyek egyre józanabbak lettek, ahogy a halálhoz közeledtek, s közben éjszakáról éjszakára felgyülemlő dühében megtanulta elviselni ama fájdalmas hétfő rettentő dühét, amikor hajnalban a világ iszonyú csendjére riadt, mivelhogy az anyja, életem, Bendición Alvarado, éppen kilehelte a lelkét; akkor

kigöngyölte a bűzlő testet, és az első kakasszó halovány fényénél látta, hogy a lepedőn egy másik, ugyanolyan test rajzolódik ki profilban, szívére kulcsolt kézzel, ám azt a testet, a festettet, pestis nem lyuggatta, vénség nem aszalta, hanem tömör és feszes volt, mintha olajjal festették volna a halotti lepel mindkét oldalára, és zsenge virágok természetes illatát árasztotta, amely egyszeriben megtisztította a hálószoba kórházlevegőjét, és hasztalan súrolták salétrommal, főzték lúgban, nem bírták kimosni a lepedőből, mert a színén és fonákján eggyé vált a gyolcs anyagával, örökkévalóság vászna; de ő akkor nem volt olyan higgadt, hogy felmérje a csoda nagyságát, hanem csak kirohant a hálószobából, úgy vágta be az ajtót, hogy akkorát szólt, mint egy puskalövés, és akkor megkondultak a gyászharangok a székesegyházban, majd a többi templomban, majd mindenütt az országban, és szünet nélkül harangoztak száz napig, s aki e harangzúgásra ébredt, rögtön tudta, minden illúzió nélkül, hogy ő ismét ura önmagának, hatalmának, s hogy a halál dühétől szorongatott, rejtelmes szíve föltámadott megint, hevesebben, mint valaha, az ész, méltóság és béketűrés gyarlóságai ellen, mert íme, az anyja, életem, Bendición Alvarado meghalt azon a hétfő hajnalon, február huszonharmadikán, s a zűrzavar és gyalázat újabb százada szállt a világra. Egyikünk sem volt olyan öreg, hogy tanúja lehetett volna ama gyásznak, de a temetés visszhangja a mi időnkig is elért, és hiteles adatok bizonyították, hogy élete hátralévő részében nem volt többé a régi, senki sem zavarhatta árvasága álmatlanságában még jóval az után sem, hogy letelt a hivatalos, száznapos gyász, senki se látta többé abban a siralomházban, amelynek tereit gyászharangzúgás roppant dagálya rengette, nem ütöttek más időt, mint gyászának óráit, csak suttogva beszéltek, a házi őrség mezítláb járt, mint uralmának elején, s csak a tyúkok éldegélhettek kedvükre a tiltott házban,

amelynek ura láthatatlanná vált, mardosta a vak düh a nádfonatú hintaszékben, miközben anyja, életem, Bendición Alvarado, a hőgutás, nyomorult pusztaságokat járta, a fűrészporral s jégkockákkal bélelt koporsóban - nehogy holtában tovább rohadjon -, mert kegyeletes körmenetben elvitték a testét a birodalom legeldugottabb sarkaiba is, hogy senki ki ne maradjon az emléke előtti tisztelgés kiváltságából, elvitték gyászfátyollobogós himnuszokkal a hegyipusztai állomásokig, ahol ugyanazzal a bús muzsikával ugyanaz a néma sokaság fogadta, amely egykor, dicsőbb időkben, az elnöki különvonat homályában rejtőző hatalom megcsodálására sereglett oda; közszemlére tették a holttestet ama jótékony zárdában, ahol az idők kezdetén egy kóbor madarászasszony megszülte torz csecsemőjét, a senki fiát, akiből király lett, száz éve először kitárták a szentély kapuit, lovas katonák fogdosták össze az indiánokat, s erővel elhurcolták, puskatussal beterelték őket a mozaikablakok fagyott napjaitól komor, hatalmas templomhajóba, ahol kilenc püspök énekelte Jeremiás siralmait, nyugodj békében, dicsőségben, énekelték a szerpapok, a ministránsok, nyugodj hamvaidban, énekelték, odakint esett az eső a muskátlikra, novíciák osztottak halottas cipót cukornádlével, disznóoldalast árultak, háromtizedes olvasókat, szenteltvizes flaskákat a kerengő kőárkádjai alatt, muzsika szólt az út menti kocsmákban, volt görögtűz, tánc a tornácon, vasárnap volt, most és mindörökké, az ünneplés évei voltak, betyárösvényeken és ködszorosokban, mindenütt, ahol anyám, életem, Bendición Alvarado megfordult életében, követvén a federalista forgószélben megszédült fiát, mert ő vigyázott rá a háborúban, ő állt elébe, nehogy eltapossák a sereg öszvérei, amikor pokrócba burkolva fetrengett a földön eszméletlenül, és félrebeszélt a váltólázban, ő próbálta belénevelni

ősi félelmét a félelmetes tenger partján levő városokban a pusztai emberre leselkedő veszélyektől, félt az alkirályoktól, a szobroktól, az újszülöttek könnyét felivó rákoktól, remegett rémületében a hatalom házának méltóságától, amit az esőn át pillantott meg először, a támadás éjjelén, mikor még nem is álmodta, hogy ott fog meghalni egyszer, a magánynak abban a házában, ahol a fia lakott most, és fortyogó haragjában a földön hason fekve viaskodott, hová a fenébe tűntél, anyám, micsoda folyondár nyelte be tested, ki riasztja el orcáidról a pillangókat, sóhajtozta gyötrelme görcsében, mialatt anyja, Bendición Alvarado, banánlevelek baldachinja alatt hajózott, a mocsarak orrfacsaró bűzén át, hogy teste kitétessék a tanyasi elemi iskolákban, a salétromsivatag laktanyáiban, indiánputrikban, úri házakban, a fényképével együtt, amelyen még fiatal volt, szép és omlatag, s homlokára diadémot, nyakára csipkegallért tettek, akarata ellenére; azt is hagyta, akkor egyetlenegyszer, hogy arcát bepúderezzék, ajkát kirúzsozzák, és selyemtulipánt nyomjanak a kezébe, így tartsa, ne úgy, asszonyom, így ni, könnyedén az ölében, amikor az európai királyi udvarok velencei fotográfusa elkészítette róla az ország első asszonya hivatalos képét, amit most a holttesttel együtt mutogattak, döntő cáfolatként azoknak, akik netán valami személycserére gyanakodnának, és csakugyan egyezett a kép, mert nem bíztak semmit a véletlenre, titokban és nagy buzgalommal rekonstruálták a testet, amint lekopott róla a kozmetika, és felolvadt a paraffin a hőségben; letisztították szemhéjáról az esőzésekkor rátelepült mohát, a hadsereg varrónői ügyeltek rá, hogy a halotti ruha mindenkor olyan legyen, mintha csak tegnap adták volna rá, frissen tartották a mirtuszkoszorút és a menyasszonyi fátylat, ami neki életében nem volt soha, csak azért, hogy senki ebben a bálványimádó kuplerájban ki ne merészelje ejteni a száján, hogy

más vagy, mint a képen, anyám, hogy senki el ne feledhesse, ki parancsol az idők végezetéig még az őserdő gyomrának tisztásain is, a legínségesebb tanyákon, ahol a feledés annyi éve után újra látták megérkezni éjfélkor az őskori, falapátos folyami gőzöst, teljes hosszában kivilágítva: húsvéti dobokkal fogadták, mivel azt hitték, visszatértek a régi dicsőség napjai, éljen a dicső férfiú, kiabálták, üdvöz légyen, ki az igazság nevében jön el, kiabálták, és vízbe vetették magukat, hizlalt övesállatot, ökörnyi ahuyamát cipelve, felkapaszkodtak a facsipkés korlátokra, hogy hódolatuk adományaival halmozzák el a láthatatlan hatalmat, akinek kockavetésén dőlt el a haza sorsa, most azonban a lélegzetük is elállt az elnöki ebédlő elképedt tükreiben megsokszorozódott, jégkockás, kősós ravataltól, melyet közszemlére kiállítottak a lapátos ventillátorok alatt, az özönvíz előtti vigadóhajón, amely hónapokon és hónapokon át utazott az egyenlítői mellékfolyók tünékeny szigetei között, amíg el nem tévedt egy lidércnyomásos korban, melyben a gardéniák is tudtak gondolkodni, és az iguánák a levegőben repdestek, itt volt a világ vége, aranyhomokon futott zátonyra a falapátkerék, majd eltörött, a jég összeolvadt, megromlott a só, a puffadt tetem ide-oda sodródott a fűrészporleves színén, de mégsem indult oszlásnak, épp ellenkezőleg, tábornok úr, mert egyszer csak láttuk, kinyitja a szemét, és a pupillája kristálytiszta volt, színe pedig akár a sisakvirágé januárban és csodatévő, miként a holdkő, és még a hitetlenek leghitetlenebbje is láthatta, ahogyan megpárásodik lélegzetétől a koporsó üvegablaka, és láttuk, hogy eleven és illatos veríték tolul fel pórusaiból, és láttuk, hogy mosolyog. El nem tudja képzelni, mi volt ott, tábornok úr, maga a földindulás, láttunk öszvért elleni, virágot nőni salétromon, láttuk a saját kiáltásuktól - csoda, csoda, csoda történt - megzavarodott siketnémákat, porrá

zúzták a koporsó üvegfedelét, tábornok úr, és kis híja volt, hogy szét nem szaggatták a tetemet, hogy ki-ki ereklyét vigyen haza, úgyhogy kénytelenek voltunk kivezényelni egy zászlóalj gránátost a felhevült sokaság ellen, akik a Karib-szigetek fészekaljából tömegével özönlöttek az üdvözítő hírre, hogy anyja, Bendición Alvarado lelke, az ég kegye folytán, szembeszállt a természet törvényeivel, árulták a halotti lepelből vett szálakat, árultak skapulárét, az oldalából kiszivárgott folyadékot, szentképeket királynőképével, de olyan óriási, eszeveszett tolongás támadt, mintha egy megvadult tehéncsorda tört volna be: patáikkal mindent eltapostak, amit útjukban találtak, és olyan földrengésrobajt csináltak, hogy még maga is hallhatja, tábornok úr, ha jól fülel, hallgassa csak, s ő tölcsért formált tenyeréből, már nem annyira zúgó füléhez, fülelt figyelmesen, és akkor meghallotta, anyám, Bendición Alvarado, hallotta a vég nélküli mennydörgést, látta a tengeri láthatárig nyúló, sűrű tömeg fortyogó mocsarát, látta a vakító délben a gyertyaáradat napnál vakítóbb lángjait, mivel anyja, életem, Bendición Alvarado, megtért ősi félelmeinek városába, amiként legelőször, a háború hátszelével, a háború nyershús szagával, csak most megszabadulva örökre a világ veszélyeitől, mert ő, a fia, kitépette az iskoláskönyvekből az alkirályokról szóló oldalakat, hogy ne legyenek benne a történelemben, eltávolította a szobrokat, amelyek az álmodat riogatták, anyám, úgyhogy most vele született félelmei nélkül tért vissza, a békés sokadalom vállán, koporsó nélkül, a szabad ég alatt, lepkéktől megtisztított levegőben, fogadalmi tárgyak arany-súlyától roskadozva, amiket az őserdő mélyétől kezdve, az óriási, görcsben rángatózó bánatbirodalmon keresztül vezető végeérhetetlen útján sorra ráaggattak, elveszvén az arany mankócskák kupaca alatt, amiket a felgyógyult bénák

függesztettek rá, a hajótöröttek arany csillagai alatt, az arany kisbabák alatt, amiket meddő asszonyok aggattak rá, miután álmélkodva megszültek a bokrok alatt, akárcsak a háborúban, tábornok úr, ide-oda hánykolódva egy egész nemzet bibliai vándorlásának mindent elsöprő sodra tetején, ahol senki se tudta hova tenni konyhaedényeit, háziállatait, olyan életek maradványait, melyeknek a megváltására nincs egyéb remény, mint Bendición Alvarado titkos imái, amelyeket a csaták alatt mormolt, hogy eltérítse a fiára lőtt golyók útját, minthogy az is csak egy szál vörös ronggyal a fején keveredett bele a háború tumultusába, s a váltóláz delíriumainak szüneteiben buzgón kiáltozta, éljen a liberális párt, a kurva anyátokat, éljen a győzedelmes föderalizmus, szaros spanyolok, valójában mégis az atavisztikus kíváncsiság vonzotta, hogy meglássa a tengert, csak-hogy ez a nyomorsereg, amely most az anyja holttestével elözönlötte a várost, sokkalta fergetegesebb és féktelenebb volt valahánynál, amelyik a szövetségi háborús kalandban letarolta az országot, falánkabb a macskacápánál, iszonyatosabb a pániknál, a legrettentőbb, amit a két szememmel valaha is láttam, uralma számlálhatatlan évei során, itt az egész világ, tábornok úr, nézze, hát nem csodálatos? Ekkora bizonyosságtól meggyőzve, végre előjött gyásza sűrűjéből, sápadtan jött, keményen, karján fekete gyászszalaggal, s eltökélten, hogy tekintélye minden eszközét latba vetve, kicsikarja anyja, Bendición Alvarado szentté nyilváníttatását, erényeinek ily tömeges bizonysága révén, meneszté hát Rómába írástudó minisztereit, meginvitálta újra a pápai nunciust délutáni kakaóra keksszel a trinitárialugas fénypocsolyáiba, családiasán fogadta, függőágyában hintázva, félmeztelenül, fehér kalapjával legyezve magát, a nuncius pedig vele szemben ült, a forró kakaóscsészével, vasárnapi

reverendájának levendulafelhőjében, közömbösen a hőséggel s porral szemben, közömbösen a trópus levertségével szemben, közömbösen a holt anya madaraival szemben, akik szabadon repkedtek a lombsátor napfénypocsolyáiban, és időnként lepiszkították, apró kortyokban szürcsölte a vaníliás kakaót, menyasszonyszemérmesen majszolta a kekszet, és igyekezett késlelteni az utolsó korty mérgét, mereven, a nádfonatú karosszékben, ahová senki se ülhetett még rajtam kívül, csakis ön, atyám, miként ama mályvaszín estéken, a dicsőség éveiben, amikor egy másik, öregebb nuncius igyekezett Krisztus hitére téríteni Aquinói Szent Tamástól idézett, skolasztikus talányokkal, csakhogy most én hívom önt téríteni, atyám, lám, mekkorát fordult a világ, mert mostan hiszek, és szemrebbenés nélkül megismételte, már hiszek, pedig valójában dehogyis hitt ő égen-földön bármiben, csakis abban, hogy anyjának joga van az oltárok glóriájára, áldozatos élete s példás szerénysége révén, olyannyira, hogy folyamodványát nem is a népi híresztelésre alapozta, miszerint a sarkcsillag a gyászmenet útiránya szerint mozgott volna, vagy hogy a húros hangszerek maguktól felcsendültek volna a szekrényekben, amikor a holttest elhaladt a ház előtt, hanem erre a lepedőre, amit teljes széltében kiterített az augusztusi ragyogásban, hadd lássa a nuncius a saját szemével anyja, Bendición Alvarado képét a vászonba hatódva, az öregség nyomai, a pestis pusztítása nélkül, oldalvást fekve, szívére kulcsolt kézzel, látta is a nuncius, és ujjával tapintotta az örök veríték nedvességét, eleven virágok illatát szívta be, a csoda szelétől felbolydult madársereg lármája közepette, látja, minő csodatétel, atyám, mondta neki, színén s fonákján is mutogatva a lepedőt, még a madarak is ráismernek, ám a nuncius teljesen belemerült a vászonba, azzal a borotvaéles figyelemmel, amivel a kereszténység nagy mestereinek munkáiban

is képes volt felfedezni a vulkánhamu foltjait, behatolni egy jellem réseibe, és meglátni a hit kételyeit pusztán egy szín intenzitásából, átélni a föld gömbölyűségének révületét, egy kihalt kápolna kupolája alatt hanyatt fekve, egy valószerűtlen városban, ahol az idő nem folyt, csak lebegett, míg végül bátorságot merített, és hosszas szemlélődés után felemelte tekintetét a lepedőről, és szelíd, de határozott hangon kimondta ítéletét: a vászonra nyomott kép nem a mennyei Gondviselés műve, végtelen irgalmának újabb bizonyságaként, de nem ám, excellenciás uram, hanem egy isteni s ördögi mesterségekben igen jártas festő munkája, aki csúfot űzött excellenciád nemes szívéből, mert ez bizony nem olajfesték, hanem a legközönségesebb házi kotyvalék, ablakpin-gálásra használt kence, excellenciás uram, a festékben feloldott természetes gyanta illatán átüt még a terpentin bűze, gipszkéreg nyoma maradt rajta, nem szűnő nedvesség, ami nem a halál utolsó hidegrázásának verítéke, amint azt önnel elhitették, hanem a lenolajba áztatott és sötétben tartott vászon nedve, higgye el, igazán sajnálom, fejezte be igaz részvéttel a nuncius, de torkán akadt a szó a gránitaggastyán láttán, aki pislogás nélkül, meredten nézte függőágyából, aki vészt jósló keleti némaságának iszapjából hallgatta, összeszorított ajakkal, pedig ő mindenkinél jobban ismerte az igazságot a lepedő titkos csodájáról, amelybe én magam csavartalak be a két kezemmel, anyám, én ijedtem meg a halálodtól beállt csendtől, olyan volt, mintha virradatra a tenger fenekén találná magát a világ, én láttam a csodát, a kurva életbe, ám e bizonyosság dacára sem szakította félbe a nuncius ítéletét, csak kettőt rebbent a szeme, mint egy iguánának, halványan elmosolyodott, rendben van, atyám, sóhajtott végül, bizonyára úgy van, ahogy maga mondja, de figyelmeztetem, hogy vállalnia kell a következményeket, megismétlem szóról szóra, hogy hosszú élete

során soha többé el ne feledje, vállalnia kell a következményeket, atyám, én nem felelek semmiért. Megdermedt a világ azon a baljós előjelekkel teli héten, amikor nem kelt ki függőágyából még enni sem, legyezőjével hessegette a testére telepedő, idomított házimadarakat, és hessegette a trinitárialugas fénylampionjait is, abban a hitben, hogy idomított madarak azok is, nem fogadott senkit, nem adott semmiféle parancsot, de a közrend őrei nem léptek közbe, amikor a felbérelt, fanatikus csőcselék megrohanta a pápai nuncius palotáját, kifosztotta a történelmi múzeum régiségeit, rajtaütött a belső kert nyugalmában békésen szieszt̀ázó nunciuson, és azon pucéran az utcára hurcolta, szarral kenték be, tábornok úr, képzelje, de ő csak nem mozdult függőágyából, a szempillája se rebbent a hírre, jelentem, tábornok úr, a nuncius urat szamárháton viszik végig a kereskedőnegyed utcáin, és mindenütt moslékkal locsolják az erkélyekről, és pocakkirály, kiabálják, Miss Vatikán, engedjétek hozzám a kisdedeket, s csak akkor kelt föl a függőágyból, két kézzel hessentve el a madarakat, amikor a nuncius már félholtan hevert a hetivásár sarában; megjelent a fogadóteremben, álmatlanságtól táskás szemmel; gyászszalagos karjával szétszaggatta a gyász alatt nőtt pókhálószövevényt, és parancsot adott, tegyék a nunciust tutajra, háromnapi élelemmel, az európai gőzösök útvonalán, hadd tudja meg mindenki, hogy végzik a haza méltóságát meggyalázó idegenek, s hadd tanulja meg a pápa is, egyszer s mindenkorra, hogy hiába ő a római pápa, a gyűrűjével meg az aranytrónusával, de itt én, csakis én vagyok az úr, a szentségit a szaros szoknyásainak. Hathatós lépésnek bizonyult, mert még az év vége előtt beiktatták anyja, Bendición Alvarado szentté avatását, épen maradt testét kitették a hercegprímási bazilika fő hajójában közkegyeletnek, visszavonták a Szentszéknek küldött hadüzenetet, éljen a béke, kiáltozta a tömeg

a Főtéren, éljen Isten, miközben ő ünnepélyes kihallgatáson fogadta a Szent Szertartások Kongregációjának küldöttét, a hitterjesztőt és hittérítőt, a másképpen eritreainak is ismert monsignore Demetrius Aldoust, aki azzal a céllal érkezett, hogy alaposan megvizsgálja Bendición Alvarado életét, és szent volta felől a legparányibb kételyt is eloszlassa, ameddig csak óhajtja, atyám, mondta neki, a kezét szorongatva, mivel ösztönös bizalmat érzett eme olajos bőrű abesszin iránt, aki az életet mindenekfelett szerette, iguánatojást eszik, tábornok úr, imádja a kakasviadalt, a mulatt lányok jó kedélyét, a cumbiambát, úgy, mint mi, tábornok úr, ugyanaz a fajzat, úgyhogy parancsára a legféltettebben őrzött ajtók is megnyíltak, nehogy az ördög e prókátora vizslatása során bármi gátba botoljon, mivel semmi nem maradt rejtve, semmi nem volt láthatatlan óriási bánatbirodalmában, ami ne szolgálhatott volna cáfolhatatlan bizonyítékul arra, hogy anyja, lelkem Bendición Alvarado, az oltárok dicsfényébe rendeltetett, öné e hon, atyám, rendelkezzék vele, mint ahogy rendelkezett is, állig felfegyverzett katonák teremtettek rendet a pápai nuncius palotájában, amelynek kapujában éjszakáztak megszámlálhatatlan sorokban a gyógyult nyomorékok, akik a sebeikre frissen nőtt bőrt jöttek mutogatni, eljöttek Szent Vitus egykori betegei, hogy a hitetlenkedők szeme láttára cérnát fűzzenek a tűbe, eljöttek szerencséjüket mutatni azok, akik meggazdagodtak a ruletten, mert álmukban Bendición Alvarado megmondta nekik a számokat, meg azok, akik hírt kaptak eltűnt rokonaikról, akik meglelték vízbe fúlt övéiket, akiknek azelőtt semmijük, most mindenük volt, eljöttek, és ácsorogtak fáradhatatlanul a kannibálölő muskétákkal és Sir Walter Raleigh történelem előtti teknőceivel díszített, fülledt szoba előtt, ahol a fáradhatatlan eritreai mindenkit meghallgatott, nem kérdezve, nem szólva közbe, izzadságban úszva, észre sem véve az

ócska szivarjaitól sűrűvé vált levegőben a felgyülemlő emberi rothadás szagát, aprólékosan lejegyezte minden tanú vallomását, s aláíratta velük: ide, a teljes nevüket, vagy csak egy keresztet, vagy mint ön, tábornok úr, az ujjlenyomatát, ki-ki ahogy tudja, s már jött is a következő, ugyanolyan, mint az előző, én tüdőbajos voltam, atyám, mondta, tüdőbajos voltam, írta az eritreai, most meg hallgassa meg, hogy énekelek, én béna voltam, atyám, most meg nézze, egész nap fenn járok, béna voltam, írta kitörölhetetlen tintával, hogy akkurátus betűi változtatás nélkül fennmaradjanak az idők végezetéig, nekem eleven állat volt a hasamban, atyám, nekem eleven állat, írta rendületlenül, méregerős kávétól és szivarjai maró dohányától átitatva, egyikről a másikra gyújtott, fedetlen mellel, akár egy evezős, tábornok úr, ez aztán tökös pap, az ám, mondta ő, tökös bizony, mindenkire sor kerül, dolgozott megállás nélkül, késő éjszakáig egy falatot nem evett, hogy egy percet se veszítsen, de még akkor sem pihent le, hanem frissen megfürödve, a kikötői kiskocsmákban bukkant fel, kockásra foltozott daróccsuhájában, az éhségtől félholtan leült a hosszú, közös asztalhoz, hogy hallevest egyen a dokkmunkásokkal, ujjaival szedte ízekre a halat, és még a csontot is péppé őrölte azokkal a luciferi fogaival, melyek világítottak a sötétben, a tányér pereméről hörbölte a levest, akár a korallszedők, tábornok úr, ha látta volna, elvegyülve ama rozoga vitorlások gyülevény népével, amelyek makimajom- és zöldbanán-rakományukkal várták, hogy kifuthassanak a nyílt tengerre, vagy kehes kurvákkal megrakottan indultak Curacao üvegfalú szállodái felé, Guantánamo felé, atyám, Santiago de los Caballeros felé, pedig annak még tengerpartja sincs, ahol kiköthetnének, atyám, a világ legszebb és legszomorúbb szigetei felé, melyekről pirkadatig álmodoztunk, atyám, emlékszik, hogy megváltoztunk, amikor a bárkák

elhajóztak, emlékszik a jövendőmondó papagájra Matildé Arenales házában, a leveses tálból kimászó rákokra, a cápaszagú szélre, a távoli dombokra, az életre, atyám, a kurva életre, fiúk, mert úgy beszél, mint mi, tábornok úr, mintha csak a kutyaviadal negyedben született volna, pelotát játszott a tengerparton, úgy megtanult harmonikázni, hogy lepipálta a született valleiakat, szebben dalolt náluk, megtanulta a matrózok nyelvét, gúnyverseket költött nekik latinul, berúgott velük a piac buzilebujaiban, össze is verekedett eggyel, mert csúnyán beszélt Istenről, szabályszerűen ökölre mentek, tábornok úr, most mit csináljunk, s ő meghagyta, szét ne válassza őket senki, körbeállták őket, és győzött, győzött a pap, tábornok úr, tudtam, mondta elégedetten, legény a talpán, és egyáltalán nem olyan léha, amilyennek mindenki hitte, mert az áttivornyázott éjszakákon is gyűjtötte az adatokat, ugyanúgy, mint kimerítő nappalain a pápai nuncius palotájában, sőt, sokkal többet gyűjtött össze, mint a homálylepte külvárosi házban, amit egy felhőszakadásos délutánon átkutatott, abban a hitben, hogy kijátszotta az elnöki titkosrendőrség soha nem alvó éberségét, átszaglászta az utolsó szegletig, csuromvizesen a beázott tető belső esőjében, malanga és mérges kamélia lápvilágába gabalyodva a pazar hálószobákban, amiket Bendición Alvarado átengedett a cselédlányok boldogságának, mert jóságos volt, atyám, alázatos, perkál-lepedőn altatta őket, míg maga puszta gyékényen aludt, a kaszárnyapriccsen, viselhették az ő nagyasszonyi ünneplő ruháit, az ő fürdősóival illatosíthatták magukat, tisztiszolgákkal ficánkolhattak pucéran az oroszlánlábú önkádak szivárványos habfürdőjében, úgy éltek, akár a királykisasszonyok, míg az ő élete nem telt egyébbel, mint hogy madarakat pingált, zöldséges kukoricakását főzött hordozható tűzhelyén, és gyógyfüveket termesztett a szomszédok kúrálására, akik éjnek idején is felverték

azzal, hogy hascsikarásom van, asszonyom, hát adott rá rágcsálni való vízitormamagot, vagy hogy a keresztgyerekemnek keresztbe állott a szeme, hát adott rá féreghajtónak ballagó füvet, vagy hogy halálomon vagyok, asszonyom, de nem halt meg egy se, mert gyógyerő volt a kezében, valóságos élő szent volt, atyám, a tisztaság külön terében mozgott ama kéjlakon belül, ahol szakadatlanul ömlik az eső, amióta erőnek erejével az elnöki palotába vitették, ömlik a zongora lótuszaira, a fényűző ebédlő alabástromasztalára, ahová Bendición Alvarado soha nem ült le, mivel olyan az, mintha oltárhoz ülne enni az ember, hát nem csodálatos, szenthez illő megjegyzés, atyám, mit szól hozzá, ám a szomszédság minden heves tanúskodása dacára, az ördög prókátora inkább a félénkség, semmint az önmegtagadás bizonyítékait találta az ébenfa Neptunok, bennszülött démonok töredékei és az egykori báltermek mangroveerdejében lebegő katonaangyalok között, viszont a leghalványabb jelét nem lelte ama másik, nehéz istennek, a háromban-egynek, aki Abesszínia forró síkjairól ide rendelte, megkeresni az igazságot, ahol az sohasem volt, mert nem talált semmit, tábornok úr, az égvilágon semmit, a fene egye meg. Mindazonáltal monsignore Demetrius Aldous nem érte be a város vizsgálatával, hanem felkaptatott öszvérháton a pusztaság jeges peremvidékére, hátha megleli Bendición Alvarado szentségének magvait ott, ahol még képét nem torzította el a hatalom ragyogása; útonálló köpönyegében s hétmérföldes csizmájában úgy bukkant elő a ködből, mint valami sátáni jelenés, előbb riadalmat, majd ámulatot, végül kíváncsiságot ébresztve a helybeliekben, akik soha életükben nem láttak még ilyen színű emberi lényt, a furfangos eritreai azonban biztatta őket, tapogassák meg, és győződjenek meg róla, hogy nincs szurokkal bekenve, megmutatta nekik a fogait a sötétben, evett-ivott velük, megkóstolta a házi sajtjukat,

kukoricapálinkát ivott a körbejáró tökhéjból, csakhogy megnyerje bizalmukat az útszéli, komor kocsmákban, ahol régmúlt századok hajnalán ismertek egy éhenkórász madarászasszonyt, aki ünneplő ruhába öltözve cipelt egy elképesztő kalitkarakományt: pacsirtává pingált csibéket, aranyszínű feketerigót, pávának álcázott vadpulykát vitt elsózni a hegylakóknak a pusztai vásárok komor vasárnapjain, oda ült, ni, atyám, a tűzhely fényébe, és várta, hogy valaki megszánja, és lefektesse a melaszos tömlőkön az ivó hátsó kuckójában, csak hogy enni kapjon, atyám, a puszta falatért, mert olyan fajankó nem akadt, aki silány portékáját megvegye, hiszen az első eső lemosta a festéket, és lehullottak a madarakról a tollak, csakis ő lehetett ilyen együgyű lélek, atyám, szent áldása a madaraknak vagy a pusztáknak, ahogy tetszik, hiszen senki se tudhatta bizonyosan, mi volt a neve akkor, és mikor kezdte Bendición Alvaradónak hívni magát, ami nem lehetett az igazi neve, mivelhogy itt nem használatos ez a keresztnév, csak a tengerparton, mi a szösz, hát még ezt is kinyomozta ez az izgága Sátán fiskálisa, aki mindent felfedezett és előkotort, dacolva az elnöki biztonsági szolgálat bérgyilkosaival, akik összekuszálták előtte az igazság szálait, és láthatatlan csapdákat állítottak neki, mit szólna hozzá, tábornok úr, ha lepuffantanánk egy szakadék szélén, ha megbicsaklana vele az öszvér, de ő megtiltotta, és kiadta a parancsot: szemmel tartani de testi épségét megóvni ismétlem testi épségét megóvni teljes szabadságot biztosítani segédkezet nyújtani küldetése teljesítésében eme legfelsőbb hatalom megmásíthatatlan parancsára engedelmeskedni teljesíteni, aláírás, én, és még egyszer; igen, én magam, teljes tudatában annak, hogy ezzel a döntésével iszonyú kockázatot vállal, megismerheti anyja, Bendición Alvarado hiteles képét abból a tiltott időből, amikor még fiatal volt és törékeny, rongyokban járt, mezítláb, és ágyé-

kával koldulta a betevő falatot, de szép volt, atyám, és oly együgyű, hogy tenyésztett kakasok tollával ékesítette a legközönségesebb papagájfajtát, hogy díszpapagájnak látsszanak, roggyant tyúkokat ékesített fel pávafarktollakkal, hogy paradicsommadárként adja el őket, persze, senki sem hitt neki, senkit se tudott lépre csalni a magányos madarászasszony, aki a vasárnapi vásárok ködében suttogta, egyet fizet, kettőt vihet; az egész pusztaságban emlékeztek rá együgyűsége és szegénysége miatt, mégis lehetetlennek tűnt kimutatni személyazonosságát, mert a zárda archívumában, ahol megkeresztelték, nem találták a születési bizonyítványát, ellenben találtak hármat is a fiáról, három különbözőt - és a fiú mindegyikben más volt -, melyek szerint három különböző alkalommal fogantatott, háromszor született, a hontörténet szerzőinek bűvészkeze nyomán, akik összegubancolták a valóság fonalát, hogy senki se fejthesse meg eredete titkát, a rejtegetett rejtélyt, egyedül az eritreainak sikerült nyomába eredni, lehántván a hamisság számtalan rétegét, igen, már-már megpillantotta, tábornok úr, már épp a keze ügyében volt, amikor eldördült az a hatalmas lövés, amely végigvisszhangzott a hegylánc szürke bércein és mélységes vízmosásain, azután a letaszított öszvér végeérhetetlen, iszonyú halálsikolya hallatszott, amint feneketlen örvényben zuhant lefelé az örök hó csúcsairól, az egymást követő égöveken és színes, természettudományos pillanatfelvételeken keresztül, ahogy egymást követték: a hajózható, nagy vizek csöppnyi bölcsői, meredek sziklapárkányok, ahová botanikusexpedíciók tudós doktorai kapaszkodtak fel indiánháton titkos herbáriumokkal, vadmagnóliás fennsíkok, ahol a nekünk oly jó megélhetést, meleg ruhát és jó példát nyújtó finomgyapjú-juhok legelésznek; kávéültetvényes kúriák papírvirágfüzéres, néptelen erkélyeikkel és kifogyhatatlan

betegeikkel; a természetes határsáv, háborgó folyóinak örök illatával, ahol a hőség kezdődik, és esténként vén halott, orvul halott, árva halott szagú, bűzös szélrohamok támadnak állhatatos, nagylevelű, húsos virágú és bogyós gyümölcsű kakaóültetvényeken, majd az atlanti tartomány rezzenetlen napja és perzselő pora és sárgadinnye és görögdinnye és sovány tehenek és kétszáz mérföldes körzeten belül az egyetlen ingyenes iskola és a még élő öszvér becsapó villáma, amint banánfák és riadt tyúkok közé robbant a szakadék fenekén, túlérett guanábanaként szétfreccsenve, a szentségit, lepuffantották, tábornok úr, tigrisölő puskával lepuffantották a Kárhozott Lélek-szorosnál, a tekintélyem adta oltalom dacára, a nyomorultak, tiltó távirataim dacára, a kurva életbe, de most majd ellátja a bajukat, hörögte epét habzó szájjal, nem annyira a parancsszegés feletti dühében, mint inkább a bizonyosságtól, hogy valami nagyon nagy dolgot akarnak eltitkolni előtte, ha így dacolnak hatalma villámaival, a hírhozók lehelletét is figyelte, mert tudta jól, csak az mer hazudni neki, aki ismeri az igazságot, a vezérkar titkos szándékait fürkészte, megtudni, melyikük volt az áruló, te talán, akit a semmiből emeltelek ki, vagy te, akit arany ágyba fektettelek, miután felszedtelek a sárból, vagy te, akinek megmentettem az életedet, vagy te, akit több pénzért vettelek meg, mint bárki mást, ti mindnyájan, kurvák fattyai, hiszen csakis közülük vehette valaki magának a bátorságot, hogy semmibe vegyen egy táviratot, amit én magam írtam alá, s ami az ő gyűrűjének pecsétjével volt hitelesítve, úgyhogy személyesen vette kezébe a mentési művelet parancsnokságát, azzal a megismételhetetlen paranccsal, hogy legkésőbb negyvennyolc órán belül megtalálják nekem, élve, és idehozzák, és ha halva találják, akkor is élve hozzák ide, és ha nem találják, akkor is hozzák ide, annyira félreérthetetlen és félelmetes volt a parancs, hogy a

kitűzött határidő előtt jelentették is neki, tábornok úr, megtalálták a szakadék bozótjában, a frailejón arany leveleitől szépen hegedő sebekkel, elevenebben, mint akármelyikünk, tábornok úr, épségben-egészségben, hála az anyja, Bendición Alvarado erényének, aki irgalmának s hatalmának, íme, újabb tanújelét adta, éppen annak az embernek a személyén, aki emlékén foltot akart ejteni, rúdra függesztett függőágyban hozták le indiánösvényeken, gránátosok kísérték, elöl haladt egy törvényszolga lóháton, és templomi csengettyűket rázott, hogy mindenki megtudja, uruk és parancsolójuk kívánságára cselekednek, az elnöki palotában a díszvendégek számára fenntartott hálószobában helyezték el, és az egészségügyi miniszternek személyesen kellett gondoskodnia róla mindaddig, amíg el nem készült rettenetes jelentésével, amit saját kezűleg írt le, a hét kötet mindegyikének háromszázötven lapját láttamozva kézjegyével a jobb margón, nagyobb nyomatékul, amit nevemmel s kézjegyemmel aláírok, és pecsétemmel hitelesítek a Mi Urunk kegyelmének ezen esztendejében, április hó tizennegyedik napján, én, Demetrius Aldous, a Szent Szertartások Kongregációjának küldötte, a hitterjesztő és hittérítő, a Hatalmas Szervezet megbízásából, az emberek igazságának diadalára a földön, és Isten nagyobb dicsőségére az égben állítom és kimutatom, hogy ez az egyedüli igazság, a teljes igazság, és csakis az igazság, excellenciás uram, íme, tessék. Ott volt, valóban, hét lepecsételt bibliába zártan, kivédhetetlenül és brutálisan: csakis olyan ember merhette a szemébe mondani a rendíthetetlen aggastyánnak, akire nem hatott a hatalom varázsa, és aki nem törődött a saját sorsával; az aggastyán szemrebbenés nélkül hallgatta, a nádfonatú hintaszékben legyezgetve magát, alig-alig sóhajtott egy-egy halálos felismerésre, csak bólintott, ahá, valahányszor kigyúlt előtte az igazság világossága, ahá, ismételte, kalapjával az ebéd

maradékára tülekedő áprilisi legyeket hessegetve, és lenyelte a teljes, keserű igazságok sorát, olyan igazságokat, melyek parázsként égették belül, a szíve sötétségében, mert komédia volt az egész, excellenciás uram, szemfényvesztés, aminek akaratlanul is ő volt az értelmi szerzője, amikor úgy döntött, hogy jegelt koporsóban kiállíttatja anyja holttestét a közáhítatnak, jóval azelőtt, hogy valakinek is eszébe jutott volna szent erényeid gondolata, s csak azért, hogy elnémítsam a rossz nyelveket, amelyek azt híresztelték, hogy már a halálod előtt elrohadtál, cirkuszi szemfényvesztés, amihez önmaga adta az ötletet, a tudta nélkül, amikor jelentették neki, tábornok úr, az édesanyja, Bendición Alvarado csodákat művel, és ő elrendelte, hogy a holttestet díszpompás körmenetben vigyék el szobraitól megfosztott, hatalmas országának legtávolabbi csücskeibe is, hogy mindenki láthassa erényeid jutalmát, annyi évi meddő sanyarúság után, annyi hasztalanul pingált madár után, anyám, annyi kelletlen szeretkezés után, de az eszembe se jutott volna, egy pillanatra se, hogy mindez hamis vízkórosok színjátékává fajul, akik jó bérért a népek szeme láttára vizeltek, kétszáz pezót fizettek egy álhalottnak, aki feltámadt a sírjából, és térden kúszva jelent meg a rémült sokaságban, cafatokra tépett szemfedővel és földdel teli szájjal, nyolcvan pezót fizettek annak a cigányasszonynak, aki a népes utca kellős közepén eljátszotta a kétfejű szörny világra hozásának színjátékát: ez lett volna a büntetése, amiért azt mondta, hogy a csodák csupán a kormány ügyeskedései, mint ahogy azok is voltak, nem akadt egyetlen tanú, akit ne pénzért vásároltak volna meg, gyalázatos összeesküvés volt, amit azonban nem a talpnyalói szőttek, azzal az ártatlan szándékkal, hogy örömöt szerezzenek neki, miként monsignore Demetrius Aldous a vizsgálat elején feltételezte, nem, excellenciás uram, hanem kegyenceinek

mocskos üzlete, a legbotrányosabb és legszentségtörőbb, ami valaha is a hatalma árnyékában tenyészett, a csodák híresztelői és a hamis tanúk megvesztegetői ugyanis a rezsimnek ugyanazok a lakájai voltak, akik anyja, Bendición Alvarado halott menyasszonyi ruhájának ereklyéit gyártották s árulták, ugyanazok, akik a szentképeket nyomatták és a medáliákat verették királynői arcképével, ahá, akik meggazdagodtak a hajtincsein, ahá, az oldalából szivárgó, vízzel töltött üvegcséken, ahá, a diagonálszövet-szemfedőkön, amelyekre ajtómázoló firnisszel festették rá az oldalán fekvő, kezét szívére kulcsoló, hamvas hajadon testet, s amit rőfre mértek a hindu bazárok hátsó bódéiban, s ezt az óriási szemfényvesztést az a feltevés tartotta fenn, hogy a holttest ép maradt, a székesegyház főhajójában végeérhetetlenül sorakozó sokaság legnagyobb ámulatára, pedig az igazság egészen más volt, excellenciás uram, az anyja testét ugyanis nem a saját erénye konzerválta, nem is a paraffintapaszok és kozmetikai trükkök, amelyeknek alkalmazását fiúi büszkeségből rendelte el, hanem a legocsmányabb állatkitömő módszerekkel preparálták ki ugyanúgy, ahogyan a természettudományi múzeumokban látható állatmúmiákat, miként meg is győződött róla, a két kezemmel, anyám, felnyitottam az üvegkoporsót, amiről a gyászjelvények lehullottak a puszta leheletre, levettem a narancsvirág koszorút a mohos koponyádról: szálról szálra kitépdesték, és ereklyeként eladták kancacsikósörény-hajadat, kiemeltelek a szétfeslett menyasszonygöncökből, a halál salétromának szikkadt üledéke és súlyos alkonyai közül, és alig nyomtál többet a napra tett töknél, és olyan szagod volt, mint ódon útiládák belsejének, és valami lázas nyugtalanság hallatszott belőled, mintha a lelked szólna, pedig csak a benned falatozó molyok szöszögtek, végtagjaid maguktól szétporladtak, amikor a karomba akartalak venni, mert

kizsigereltek, mindent kiszedtek belőled, ami egykor szívedre kulcsolt kézzel alvó boldoganya-testedet tartotta, s helyette rongyokkal tömtek ki, úgyhogy mindabból, ami tiéd volt, semmi se maradt, csak a poros rétestészta-héj, ami rögtön elomlott, ahogy a csontjaid szentjánosbogaraitól foszforeszkáló levegőbe emeltelek, és alig hallatszott üvegszemed bolhaugrás-koppanása az esteli templom kőpadlózatán; semmivé vált, porrá lett anya hulladékkupacává, amit tisztiszolgák lapátra sepertek a földről, és úgy-ahogy visszatöltöttek a koporsóba, a kifürkészhetetlen kényúr kőtömb-rezzenetlensége előtt, kinek iguánaszemein a legcsekélyebb érzelem sem szüremlett át még akkor sem, amikor a jeltelen hintóban magára maradt azzal az egyetlen emberrel, aki oda merte állítani a valóság tükre elé, a függöny ködén keresztül mindketten az ínségesek hordáit szemlélték, akik a délutáni hőség elől bemenekültek a hűs kapualjakba, ahol azelőtt rémtettekről és szomorú szerelmekről szóló ponyvafüzeteket árultak, meg húsevő virágot és elképzelhetetlen gyümölcsöket, melyek megbénították az akaratot, s ahol most anyja, Bendición Alvarado testének s ruhájának hamis ereklyéi fülsiketítő bazárcsilingelésén kívül semmi sem hallatszott, miközben őt az a kristálytiszta benyomás gyötörte, hogy monsignore Demetrius Aldous olvas a gondolataiban, amikor, elfordítván tekintetét a nyomorék sokadalomtól, azt mormolta, végül is valami jó azért csak kiderült a szigorú vizsgálatból, mégpedig az, hogy ezek a szegény ördögök szeretik önt, excellenciás uram, akár a saját életüket, hiszen monsignore Demetrius Aldous csak odafent az elnöki palotában találkozott az álnoksággal, a hatalom árnyékában lebzselő, ravasz és számító talpnyalók között, a szegények sokaságában viszont a szeretetnek új formáját ismerhette meg: ők semmit se vártak tőle, mert senkitől sem vártak semmit, és szinte már kézzel fogható

áhítattal viseltettek iránta, és olyan illúziómentes hűséggel, amit Isten iránt kéne tanúsítaniuk, excellenciás uram, ám őneki még csak a szeme se rebbent e meglepő nyilatkozatra, pedig más időkben egészen felkavarta volna, nem is sóhajtott, csak töprengett magában, titkolt nyugtalansággal, még csak az hiányozna, atyám, csak az hiányozna még, hogy senki se szeressen, épp most, amikor ön elvonul hamis világának kupolái alá, hogy az én balszerencsém dicsőségét élvezze, ő pedig itt marad az igazság meg nem érdemelt terhével, odaadó anya nélkül, aki legalább elviselni segítené, árvábban, mint a bal kezem, ebben a hazában, amit nem én választottam, hanem így kaptam, készen, amilyennek maga látta, amilyen mindig is volt, ezzel a valószerűtlenség-érzettel, ezzel a szarszaggal, ezekkel a történelem nélküli népekkel, akik semmiben se hisznek, csak az életben, ezt a hazát varrták a nyakamba anélkül, hogy kérdezték volna, atyám, negyvenfokos hőséggel és kilencvennyolc fokos páratartalommal, az elnöki hintó párnázott árnyékában, nyelve a port, a heresérve álnokságától elgyötörten,
amely úgy sípol az audienciákon, mint valami ócska kávéfőző, és nem akad senki, akivel szemben el lehetne veszteni egy dominópartit, senki, akinek el lehetne hinni az igazat, atyám, próbáljon az én bőrömbe bújni, de nem mondta ki, alig sóhajtott, alig rebbent meg a szeme, csak megkérte monsignore Demetrius Aldoust, hogy ez a mellbevágó délutáni beszélgetés maradjon köztünk, maga nem mondott nekem semmit, atyám, én nem ismerem az igazságot, adja a szavát, és monsignore Demetrius Aldous a szavát adta, természetesen, excellenciád nem ismeri az igazságot, becsületszavamra. Elégséges bizonyítékok híján felfüggesztették Bendición Alvarado ügyét, és a szószékről hivatalos hozzájárulással kihirdették a római ediktumot, valamint azt, hogy a kormány mindennemű ezzel kapcsolatos tiltakozással

vagy zavarkeltési kísérlettel szemben erélyesen fel fog lépni, a közrend őrei mindazonáltal nem léptek közbe, amikor felháborodott zarándokok hordái máglyákat raktak a hercegprímási bazilika kapuszárnyaiból a Főtéren, és kőzáporral bezúzták a pápai követség angyalos, gladiátoros üvegablakait, mindent elpusztítottak, tábornok úr, de ő nem mozdult függőágyából, megostromolták a vizcayai zárdát, és az apácák mind ott pusztultak, feldúlták a templomokat, a hittérítőházakat, mindent leromboltak, aminek csak köze volt a papokhoz, tábornok úr, de ő csak feküdt a függőágyban, a trinitáriák hűs homályában mindaddig, míg végül a vezérkar plénuma arra a beismerésre jutott, hogy immár képtelen az eredeti elképzelésnek megfelelően vérontás nélkül lecsillapítani a kedélyeket, és helyreállítani a rendet; csak akkor kelt fel, s a passzivitás hosszú hónapjai után megjelent az irodában, s személyesen, élőszóval magára vállalta a nagy felelősséget, hogy hangot adjon a nép akaratának egy dekrétum formájában, amit önmaga sugallatára, saját szakállára és kockázatára nyilatkoztatott ki anélkül, hogy a fegyveres erőket értesítette vagy minisztereivel tanácskozott volna róla, s amelynek első cikkelyében polgári szentté nyilvánította Bendición Alvaradót, a szabad és szuverén nép legmagasabb akaratából, kinevezte a nemzet védőszentjének, a betegek gyógyítójának, a madarak patrónájának, valamint nemzeti ünneppé avatták a születése napját, a második cikkelyben pedig, jelen dekrétum kibocsátásától fogva, azonnali hatállyal kimondatik a hadiállapot ezen nemzet és a Szentszék hatóságai között, annak valamennyi következményeivel együtt, amit ilyen esetekre megszabnak az érvényben levő jogszabályok és nemzetközi megállapodások, a harmadik cikkely pedig elrendelte a hercegprímás haladéktalan, nyilvános és ünnepélyes kiűzetését, ugyanerre a sorsra ítélte a

püspököket, pápai prefektusokat, papokat, apácákat és minden más személyt, akár őshonos, akár idegen, akinek Isten dolgaihoz bármilyen minőségben, bármi címen köze van az országhatárokon belül és ötven tengeri mérföldre az ország felségvizein, a negyedik utolsó cikkely pedig elrendelte az egyház javainak, templomainak, kolostorainak, kollégiumainak, művelt földjeinek, beleértve azok szerszám- és jószágállományát, cukornádmalmainak, gyárainak és műhelyeinek, valamint minden egyéb, akár idegen névre bejegyzett, de valójában tulajdonát képező birtokának elkobzását, amely javak eztán a madarak szent Bendición Alvaradója posztumusz vagyonát gyarapítják, kultusza fényességére és emléke nagyságára, ezen rendelet keltétől, amelyet személyesen, élőszóval diktált le, és gyűrűje pecsétjével látott el a legfőbb hatalom legmagasabb képviselője; fellebbezésnek helye nincs, engedelmeskedni tartozik. Az örömrakéták, ünnepi harangok és a zeneszó közepette, amivel a polgári kanonizáció eseményét ünnepelték, személyesen őrködött azon, hogy rendeletét minden kétes manipuláció nélkül végrehajtsák, és ne essék újabb csalódásoknak áldozatul; ismét erős, selyemkesztyűs kezében tartotta a valóság gyeplőjét, miként a nagy dicsőség idejében, amikor az esengő tömeg elállta útját a lépcsőn, hadd legyen újra lóverseny az utcákon, s ő meghagyta, hadd legyen, hadd legyen újra zsákbafutás, s ő meghagyta, hadd legyen, s még a legnyomorúságosabb tanyákra is beállított elmagyarázni, hogyan kell kotlóst ültetni, bikaborjút kiherélni, így hát most már nem érte be az egyházi javakról készített aprólékos leltárok személyes felülvizsgálatával, hanem maga irányította a kisajátítási eljárást, nehogy rés támadhasson akarata és annak végrehajtása között, egybevetette a papiros igazságait a való élet csalóka igazságaival, maga felügyelt a nagyobb közösségek kitoloncolásánál,

amelyekről az a hír járta, hogy dupla fenekű zsákokban és fűzőkbe varrva próbálják kicsempészni az utolsó alkirály titkos kincseit, amik még mindig a szegények temetőiben voltak elásva, bármilyen vadul is kutattak utánuk annak idején, a háború éveiben a szövetségi hadvezérek; nemcsak azt hagyta meg, hogy egyházi személy egy váltás ruhánál több csomagot nem vihet magával, hanem azt is, hogy anyaszült meztelenül kell hajóra szállni valamennyiüknek; a faragatlan falusi plébánosoknak, akiknek mindegy volt, ruhában vagy pucéran, csak megváltozzék a sorsuk, missziósföldek maláriában enyésző prefektusainak, a sima arcú, méltóságteljes püspököknek, mögöttük pedig a nőknek, a félénk irgalmas-nővéreknek, a viharedzett hittérítőnőknek, akik hozzászoktak, hogy betörjék a természetet, és zöldséget fakasszanak a sivatagból, a klavikordon játszó, sudár vizcayai nővéreknek és a finom kezű, tökéletes testű szaléziánus apácáknak, mert így, anyaszült meztelenen, ahogy a világra lökték őket, így is látni lehetett kinek-kinek osztályeredetét, eltérő helyzetét, különböző hivatását, ahogy a kakaóbálák és füstölthalas-zsákok közt átvonultak sorban a vámhivatal hatalmas csarnokán, kerge tolongásban, mint űzött juhok, mellükön összefont karral, ki-ki az előtte haladónak a szemérme mögé próbálta rejteni a magáét az aggastyán előtt, aki úgy állt a mennyezeti ventillátor alatt, mint egy kőszobor, lélegzetvisszafojtva nézte őket, le nem vette a szemét arról a fix pontról, amelyen szükségszerűen át kellett haladnia a meztelen asszonyáradatnak, érzéketlenül szemlélte őket, szemrebbenés nélkül, míg egy sem maradt széles e hazában, ez volt az utolsó eresztés, tábornok úr, de ő csak egyetlenegyre emlékezett közülük, szeme egyetlen villanásával választotta ki a novíciák riadt nyájából, megkülönböztette a többiek között, pedig nem különbözött, apró és zömök volt, tenyeres-talpas, vaskos

fenekű, vaksi nagy mellekkel, esetlen kezű, kidomborodó szemérmű, nyesőollóval nyírt hajú, nagy szétálló fejszefogú, tömpe orrú, lúdtalpas: átlagos apácanövendék, akár a többi, ő mégis úgy érezte, ez az egyetlen nő a meztelen asszonycsordában, az egyetlen, aki, amikor elvonult előtte, rá se nézve, valami meghatározhatatlan szagot hagyott maga után, mint egy erdei vad, és elvitte éltető levegőmet, alig volt annyi ideje, hogy tekintetét észrevétlen elfordítva, megnézze magának még egyszer, utoljára, mielőtt örökre elveszítené, amikor az igazoltató tiszt megtalálta a nevét az ábécé-sorrendbe rakott névsorban, és hangosan szólította: Nazareno Letícia, s ő férfias hangon felelte, jelen. Ezentúl így áll majd előtte élete végéig, jelen, amíg csak az utolsó nosztalgiák is ki nem csurrannak emlékezete repedésein, s a lány képe csak azon a papírdarabkán marad meg, amelyre egykor felírta, lelkem Letícia Nazareno, nézd, hova jutottam nélküled, eldugta arra a rejtekhelyre, ahol az akácmézét őrizte, át- meg átolvasta, amikor tudta, hogy senki se látja, majd újra összehajtogatta, miután egy elsuhanó pillanatra átélte megint azt az emberemlékezet előtti, csillogó esőjű délutánt, amikor meglepték a hírrel, tábornok úr, hogy téged mégis hazatelepítettek, ahogy a parancs szólt, amit ő ugyan nem adott ki, hiszen csak annyit tett, hogy maga elé suttogta: Letícia Nazareno, míg a láthatárba süllyedő, utolsó, hamuszín teherhajót kémlelte, Letícia Nazareno, mondta ki hangosan is, hogy el ne feledje azt a nevet, s ennyi elég is volt az elnöki biztonsági szolgálatnak:

elrabolták jamaicai zárdájából, s bekötött szájjal, kényszerzubbonyban szállították el egy leplombált abroncsú fenyőfa ládában, amire ráírták szurokkal: törékeny, do not drop, this side up, a konzuli vámmentességnek megfelelő, szabályos kiviteli engedéllyel ellátva, kétezernyolcszáz pezsgőspohár valódi kristály az elnöki pince számára, egy szénszállító hajó rakodóterében hozták haza, és altatóval elkábítva, meztelenül befektették az oszlopos ágyba, a díszvendégeknek fenntartott hálószobában; így maradt meg emlékezetében, ahogy ott látta maga előtt, délután három órakor, a szúnyogháló lisztes fényében; a természetes álomnak ugyanaz a nyugalma ült rajta, mint annyi más, magatehetetlen nőn, akit kérése nélkül elébe tálaltak, s akit mind úgy tett a magáévá abban a szobában, hogy fel se keltette kloroformkábulatából, míg a kiszolgáltatottság és vereség iszonyatos érzésével viaskodott, csakhogy Letícia Nazarenóhoz hozzá se nyúlt, úgy figyelte alvás közben valami gyerekes álmélkodással, hogy lám, mennyit változott meztelensége, mióta a kikötői csarnokban látta, haját kibodorították, testét teljesen leborotválták, a legintimebb hajlatokban is, keze és lába körmeit kilakkozták, ajkát kirúzsozták, arcát pirosra festették, szemhéját pézsmával bekenték, és édes illatot árasztott, s ettől végleg odalett búvó erdeivad-nyomod, a keservit, a nagy igyekezetben, hogy megszépítsék, elcsúfították; annyira elváltoztatták, hogy nem is tudta meztelennek látni az otromba cicomák alatt, csak nézte az altatószer révületébe merült testet, látta, hogy felszínre bukkan, látta, hogy felébred, látta, hogy meglátja, anyám, ő volt, döbbenetem Letícia Nazarenója, kővé meredve ijedtében a kőszobor vénembertől, aki könyörtelenül bámult rá a szúnyogháló halvány páráin át, rettegve a némasága mögött rejlő, kiszámíthatatlan szándékaitól, hiszen hogyan is képzelhette volna,

hogy számlálhatatlan évei dacára, mértéktelen hatalma dacára ő még a lánynál is ijedtebb volt, magára hagyottabb és tanácstalanabb: éppolyan görcsös zavarban volt, mint amikor először lett férfivá egy katonakurvával, akit éjfélkor, fürdés közben lepett meg a folyóban, hatalmas méreteire s erejére vallott kancaprüszkölése lubickolás közben, hallotta sötét, magányos kacaját a sötétben, érezte a teste mámorát a sötétben, de megbénította a félelem, mivel a harmadik polgárháború tüzérhadnagya még mindig szűz volt, végül a támadástól való félelmét mégiscsak legyőzte az a másik félelem, hogy elszalasztja az alkalmat, hát begázolt a vízbe, úgy, ahogy volt, lábszárvédőben, hátizsákkal, töltényövvel, nádvágó késsel, csappantyús puskával; annyi harci kolonc és annyi titkos rettegés béklyózta, hogy az asszony előbb azt hitte, valaki lovastól ugratott a vízbe, de aztán rögtön rájött, hogy nem más, csak egy riadt emberke, odavette hát magához az irgalom öblébe, kézen fogva vezette zavara sötétjében, mivel ő nem lelte az utat a sötét öbölben, anyás hangon biztatta a sötétben, kapaszkodj a vállamba erősen, hogy el ne sodorjon az ár, és ne guggolj bele a vízbe, hanem vesd meg a térdedet erősen a fenéken, és lassan vedd a levegőt, hogy ki ne fulladj, ő pedig gyermeki engedelmességgel tette, amit az asszony mondott, és arra gondolt, anyám, Bendición Alvarado, hogy a fenébe csinálják a nők, hogy úgy megy az egész, mintha ők találták volna ki, miközben az asszony kivetkőztette a másfajta, ennél a nyakig érő vízben vívott magányos háborúnál kevésbé félelmetes és kilátástalan háborúk haszontalan kacatjaiból, kis híján szörnyethalt ijedtében ama fenyőszappanszagú test oltalma alatt, mikor az asszony végre kioldotta két szíjának csatját, és kigomboltam a sliccét, és a hideg futkározott a hátamon a borzalomtól, mert nem azt találtam, amit kerestem, hanem az óriási herét, mint egy béka, úgy úszott a

sötétben, rémülten eresztette el, elhúzódott tőle, eriggy a mamádhoz, cseréljen ki másra, mondta, te kótyomfitty, mivel ugyanaz az ősi rettegés okozta vereségét akkor, ami most bénította meg Letícia Nazareno pőresége láttán, akinek kiszámíthatatlan sodrú folyójába bizony be nem lép addig, még ruhástul-fegyverestül se, amíg a lány könyörületesen a segítségére nem siet, maga takarta be lepedővel, agyonnyűtte a gramofont, annyit játszotta neki szegény Delgadina dalát, akit szerelmével üldözött az apja, filcvirágot tétetett a vázákba, az nem hervad el sorvasztó kezétől, mint a valódi, mindent megtett, ami csak az eszébe ötlött, hogy boldoggá tegye, de jottányit sem engedett a rabság szigorából s a mezítlenség büntetéséből, hogy ezzel is értésére adja, szíves gondoskodásban, szerető szerelemben lesz része itt, ám szökni csepp esélye sincs e sors elől, amit a lány hamar meg is értett, olyannyira, hogy a rémület első fegyverszünetében már nem is kérte, legyen szíves, csak utasította, tábornok úr, nyissa ki az ablakot, hadd jöjjön be egy kis hűvös levegő, s ő kinyitotta, csukja be, szemembe süt a hold, becsukta, teljesítette az utasításait, szeszélyeit, mintha azokat a szerelem diktálta volna, annál engedelmesebben és magabiztosabban, minél közelebb tudta magát ama csillogó esőjű délutánhoz, amikor végül is besurrant a szúnyogháló alá, és melléje feküdt ruhástul, fel se költötte, éj-szakákon át egyedül bóklászott teste titkos párái közt, szívta kóborszuka-szagát, mely ahogy múltak a hónapok, egyre forróbb lett, kicsírázott ölének mohája, kiáltozva riadt álmából, menjen innét, tábornok úr, és ő feltápászkodott vaskos komótosságával, ám tüstént vissza is feküdt, amint a lány elaludt, és így lelte benne gyönyörét, hozzá sem érve fogsága első esztendejében, amikorra is már beleszokott a lány, hogy oldalán ébred, s anélkül, hogy értette volna, merre futnak búvópatakjai ama kifürkészhetetlen aggas-

tyánnak, aki elfordult hatalmának kedvteléseitől és a világ örömeitől, csak hogy az ő szemlélésének, szolgálatának szentelje magát, s annál nagyobbra nőtt a lányban a zűrzavar, minél közelebb érezte ő magát ama csillogó esőjű délutánhoz, amikor az alvó lányra ráfeküdt, ugyanúgy, ahogy a folyóba gázolt egykor, teljes felszereléssel, rangjelzés nélküli uniformisában, kardszíjával, kulcskarikával, lábszárvédőben, aranysarkantyús lovaglócsizmában, hagymázas roham, amitől a lány holtra váltan riadt fel, s próbálta lerázni magáról ezt a teljes hadi fölszerelésben pompázó lovat, ám ezúttal olyan elszánt volt az ostrom, hogy már csak az időnyerés taktikájához folyamodhatott: vegye már le ezt a lószerszámot, tábornok úr, szúrják a szívemet a karikák, s ő levette, vegye le a sarkantyút, tábornok úr, mert felsebzi a bokámat az arany csillag, vegye le derékszíjáról a kulcscsomót, mert nyomja a csípőcsontomat, s ő végül mindent megtett, amit a lány követelt tőle, habár három hónapjába került, míg rábírta, hogy levesse kardszíját, mert úgy fojt, hogy majd megfulladok, és újabb hónapba került a lábszárvédő, a lelkemet is összezúzzák a csatjai, lassú, nehéz harc volt, melyben a lány folyvást húzta az időt, de azért nem feszítette túl a húrt, ő pedig végül mindig engedett, hogy a kedvére tegyen, ilyenformán azután egyikük sem tudta meg soha, hogyan esett meg a végső kataklizma, röviddel elraboltatásának második évfordulója után, midőn sorsa által meg nem jelölt, langyos, gyengéd keze véletlenül az alvó novícia legrejtettebb ékkövére bukkant, s ettől az ajzottan, sápadt verítékben, halálos reszketésben ébredt, s nem próbálta se szép szóval, se durva csellel letaszítani magáról a dúvadat, hanem végleg meglágyította szívét a kérésével, vesd le a csizmádat, még besározod hollandivászon-lepedőmet, s ő üggyel-bajjal lehúzta, és vesd le a lábszárvédődet, a nadrágodat, a sérvkötődet, vess le mindent, életem, különben nem

érezlek, addig-addig, míg maga se tudta, hogyan, egyszer csak úgy feküdt ott, ahogyan csakis az anyja látta a muskátlik bús hárfáinak fényében, félelmétől megszabadultam szabadon, viadalra készülő bölénnyé váltan, aki az első nekiveselkedésre felöklelt mindent az útjában, és egyenest belezuhant a csend szakadékába, ahol csak Letícia Nazareno összeszorított fogának hajódeszka csikorgása hallatszott, jelen, mind a tíz ujjával a hajamba csimpaszkodott, nehogy egyedül lelje halálát a feneketlen szédületben, amelyben magam is majd meghaltam, úgy követelt magának egyszerre és egyforma hévvel a testnek minden sürgetése, mégis megfeledkezett a lányról, egyedül maradt, és önmagát kereste könnyei sós vizében, tábornok úr, ökörnyálának szelíd csorgásában, tábornok úr, meglepetése fölötti meglepetésében, anyám, Bendición Alvarado, hát hogy lehet az, hogy annyi évet leéltem, és nem ismertem ezt a kíngyönyört, zokogott, úgy felkavarta vonagló veséje, belei petárdafüzére, a puha csáp halálos szorítása, amely gyökerestől tépdeste ki zsigereit, és lefejezett állattá tette, amely rángó haláltusájában a hófehér lepedőt összefröcskölte valami forró, keserű anyaggal, amitől emlékezetében megromlott a szúnyogháló csillogó esőjű délutánjának cseppfolyós üveglevegője, bizony, szar volt az, tábornok úr, a saját szara.

Már majdnem besötétedett, mire kihordtuk a rothadó tehéntetemeket, és némi rendet raktunk abban a mesebeli rendetlenségben, de még mindig nem sikerült elérnünk, hogy a holttest hasonlóvá legyen legendabéli képéhez. Pedig vakartuk halpikkelyező vasakkal, hogy lehántsuk róla a mélytengeri lepedéket, mostuk kátrány olajjal és kősóval, hogy behegesszük a rothadás fekélyeit, beszórtuk az arcát keményítővel, hogy eltüntessük a kendervászonfoltokat és paraffingödröket, mivel

restaurálni voltunk kénytelenek dögevő madaraktól lyuggatott ábrázatát, visszavarázsoltuk rá az élet színét arcpirosító flastromokkal, és ajkát berúzsoztuk, de még az üres gödrökbe ékelt két üvegszem sem volt képes visszaadni tekintélyt parancsoló arckifejezését, ami nélkül pedig nem bocsáthattuk a tömegek színe elé. Addig is a kormánytanácsteremben síkraszálltunk az össznépi összefogás mellett az évszázados zsarnokság ellen, hogy egyenlő rész jusson mindenkire hatalma koncaiból, hiszen mindenki visszalopakodott titkon szivárgó, de visszatarthatatlan halálhíre igézetében, visszajöttek a hosszú évek halasztgatott becsvágyainak parazsánál összemelegedett liberálisok és konzervatívok, a tekintély napkeltéből kiűzetett vezérkari tábornokok, a három utolsó civil miniszter, a hercegprímás, mindenki ott volt, akit ő rühellt volna ott látni, ott ültek a hosszú diófa-asztal körül, és azon tanakodtak, milyen formában kellene közölni ama irdatlan halál hírét, elkerülendő a tömegek idő előtti utcákra robbanását, legelőször is talán egy első számú közlemény az éjszaka első fertályán, valami múló rosszullétről, ami miatt őexcellenciája kénytelen volt lemondani mindennemű közügyét, polgári és katonai audienciáját, majd egy második orvosi közlemény tudtul adja, hogy az illusztris beteget a korával járó gyengélkedés a magánlakosztályában való tartózkodásra kényszeríti, végezetül pedig, minden bejelentés nélkül, végérvényesen megkondulnak a székesegyház harangjai a hivatalos halál forró augusztusi keddjének ragyogó hajnalán. Tehetetlenül álltunk e nyilvánvaló tény előtt, eljegyezve e bűzlő testtel, amely nélkül nem tudtunk mit kezdeni, vénkori hajthatatlanságában ugyanis nem volt hajlandó rendelkezni a haza további sorsa felől, legyőzhetetlen, öreges konokságában elzárkózott mindennemű javaslattól, amivel csak elébehozakodtak azóta, hogy a kormány átköltözött a minisztériumok napüveg

palotáiba, s ő ott maradt egyedül abszolút hatalma néptelen házában, ott találtuk, amint alvajáróként bolyong, a tehéndúlás romjai közt hadonászva, és nem volt egy teremtett lélek, akinek parancsolhatott volna, hacsak a vakoknak, leprásoknak és bénáknak nem, akik nem a betegségbe, hanem vénségükbe pusztultak bele lassanként a gazverte rózsalugasokban, mindamellett olyan tiszta maradt az agya, és olyan konok az akarata, hogy mindenféle kibúvókkal és ürügyekkel tért ki előlünk, valahányszor sürgetni próbáltuk, hogy rendelkezzék utódlása felől; egyre csak azt hajtogatta, hogy az önmagunk utáni világra gondolni éppoly kínos, mint a halálra gondolni, a szentségit, és különben is, ha én meghalok, úgyis a politikusok kaparintják meg újra ezt az egész kócerájt, mint a spanyolok idejében, majd meglátják, mondta, megint a papok, a gringók és a gazdagok osztoznak majd mindenen, a szegényeknek meg nesze semmi, fogd meg jól, mert azok mindig olyan nyomorultak lesznek; ha egyszer a szar kincset fog érni, ők fenék nélkül jönnek a világra, majd meglátják, idézte régi dicsőségének idejéből, sőt, még önmagán is tréfálkozott, azt mondta, fuldokolva a nevetéstől, hogy arra a három hónapra, míg halott lesz, nem érdemes őt Jeruzsálembe vinni, a szent sírba temetni, s minden vitás kérdést azzal a végső érveléssel zárt le, hogy nem számít, ha valami nem igaz pillanatnyilag, a szentségit, majd az lesz idővel. Neki lett igaza, hiszen napjainkra már nem akadt emberfia, aki kétségbe vonta volna történelme igazát, sem olyan, aki bizonyíthatta, vagy ellenkezőleg, cáfolhatta volna, hisz még arra is képtelenek voltunk, hogy holttestét hitelesen azonosítsuk, nem volt más haza, csak az, amit ő teremtett a saját képére s hasonlatosságára, kénye-kedve szerint bánva térrel és idővel, azt rakosgatta aztán össze újra meg újra emlékezete legbizonytalanabb forrásaiból, midőn céltalanul ődöngött fel-alá

ama gyalázat házában, hol boldog ember nem hált még soha, időnként morzsolt kukoricát vetett a függőágya körül kapirgáló tyúkok elé, és légből kapott parancsaival kétségbeesésbe kergette a személyzetet, hogy például hozzanak nekem egy limonádét jégkockával, amihez aztán hozzá se nyúlt, vagy hogy tegyék onnan azt a széket amoda, majd vissza megint a helyére, efféle aprófával táplálván féktelen parancsoló szenvedélyének hűlő parazsát, s hogy a hatalom hétköznapjainak unalmát elűzze, a távoli gyerekkor kérészpillanatai után nyomozott, el-elbóbiskolva az udvar ceibafája alatt, és fel-felriadt, valahányszor sikerült fülöncsípnie egy emléket, egy-egy darabkát abból az óriási összerakós játékból, amely a nagy haza volt az őt megelőző időkben, a lidérces, parttalan mangróve birodalom, lomha nádtutajokkal és szakadékokkal, amikor még a férfiak olyan szilajok voltak, hogy puszta kézzel vadászták a kajmánt, karót döftek a szájába, így ni, magyarázta, szájpadlására bökve mutatóujjával, s elmesélte, hogy egyszer nagypénteken arra lett figyelmes, hogy valami nagy szél közeledik, zizegve és korpaszagot hozva, és látta a déli eget berajzó sáskafelleget, mindent lerágtak, ami csak az útjukba került, kopasz maradt utánuk a világ, és cafatokban hullott a fény, akár a teremtés küszöbén, hát ő megélte azt a csapást, látott egy egész sor lefejezett kakast cseppenként elvérezni, lábtól felakasztva, egy düledező, hegyi ház ereszén, ahol akkor halt meg egy asszony, ő pedig mezítláb, az anyja kezét fogva ment a rongyos holttest mögött, amit koporsó híján sáskaszélvész verte saroglyán vittek eltemetni, bizony, ilyen volt a haza akkoriban, még koporsónk sem volt, se semmink, látott egyszer egy embert, aki egy falusi főtér fájára próbálta felakasztani magát egy olyan kötéllel, amelyre már őelőtte más is felakasztotta magát, s a foszlott kötél idő előtt elszakadt, s a szegény ördög ott haldokolt a téren, a miséről jövő

asszonyságok iszonyatára, de nem halt meg, furkósbottal keltették életre, s még azt a fáradságot se vették, hogy megtudakolják, kicsoda, mivel azokban az időkben senki sem tudta, ki kicsoda, ha nem ismerték a templomból; a két bokáját befogták a kínai kaloda két lapja közé, s otthagyták, kitéve napnak-estharmatnak, a többi fogollyal együtt, mert ilyen idők voltak azok, a spanyolok korszakában, inkább Isten parancsolt, mint a kormány, komisz idők jártak akkor a hazára, míg ő ki nem vágatta rendeletileg a falusi főtereken a fákat, hogy felszámolja a vasárnapi akasztottak rémes látványosságát, betiltotta a nyilvános kalodát is, a koporsótlan temetést, mindent, ami a hatalma előtti szégyenletes törvényekre emlékeztethetett, vasutat építtetett a hegyi pusztákba, hogy véget vessen a szakadékok peremén rémüldöző öszvérek gyalázatának, amelyek hangversenyzongorákat cipeltek a hátukon kávé-ültetvényesek álarcosbáljaira, mert ő a szakadékba zuhant harminc hangversenyzongora balesetét is látta, amiről annyit beszéltek és írtak még külföldön is, pedig hát csakis ő szolgálhatott hiteles tanúvallomással, véletlenül ugyanabban a pillanatban nézett ki az ablakon, amikor a leghátsó öszvér megcsúszott és magával rántotta a többit a szakadékba, így hát senki más, csakis ő hallotta a zuhanó csorda halálüvöltését s a velük együtt zuhanó és az űrben maguktól felzengő zongorák vég nélküli akkordját, amint a haza fenekére hulltak; olyan volt akkor a haza, mint minden az ő ideje előtt, hatalmas és megfoghatatlan, olyannyira, hogy azt se lehetett tudni, nappal van-e vagy éjszaka, a mélységes vízmosásokból felszálló, forró páraködöknek abban az örökös szürkületében, ahol ízzé-porrá törtek az Ausztriából hozatott zongorák; ő látta ezt, és még sok minden egyebet abból a távoli világból, habár maga sem tudta volna pontosan, minden kétséget kizáróan megmondani, vajon a saját emlékei voltak-e, vagy csak hallotta valakitől a

háború váltólázas, szörnyű éjszakáin, vagy netán valamelyik útikönyv metszetein látta, amelyeket annyi üres órán át nézegetett elrévedve a hatalom szélcsendje idején, de mindez nem számít, a szentségit, meglátják, idővel igaz lesz, mondogatta, nagyon is jól tudván, hogy az ő igazi gyerekkora nem ezeknek a ködös szellemképeknek a posványa, melyekre különben is csak akkor emlékezett, amikor füstölni kezdtek a tehénlepény kupacok, azután mindjárt el is feledte őket örökre, hanem egyetlen hites feleségem, Letícia Nazareno háborítatlan öblében élte ő valódi gyermekkorát, ő ültette minden délután kettőtől négyig iskolapadba a trinitárialugas tövében, hogy írni-olvasni megtanítsa, beleadva minden novíciás állhatatosságát a hősies vállalkozásba, amit ő iszonyú öregember-türelemmel viszonzott, határtalan hatalma iszonyú akarásával, úgyhogy szívvel-lélekkel kántálta, úr ír, béka brekeg, liba legel, kántálta, hogy senki se, maga se hallja a halott anya felriasztott madarainak zsivajában, indián tölt tégelybe mézgát, papa a pipába pipadohányt présel, Cecília cifra cekkerben cérnát ceruzát citromot cuclit cukorkát árul, Cecília mindent árul, ismételte nevetve a tücsökcirpelésben az olvasásleckét, amit Letícia Nazareno novícia a metronóm ütemére előénekelt neki, amíg csak a világ be nem népesült a hangod teremtményeivel, és nem létezett széles e bánatbirodalomban más igazság, mint az olvasókönyv példás igazságai, nem volt más, csak hold az égen, banán és boróka, Pepe bácsi pálinkája, Ottília kackiás köténykéje, az olvasásleckék, melyeket állandóan ismételgetett, akár az arcképeit, mindenütt és minden órán, még a holland pénzügyminiszter jelenlétében is, akinek egyszer csak kicsúszott a lába alól a talaj egy hivatalos látogatás alkalmával, amikor a marcona vénember felemelte selyemkesztyűs kezét kifürkészhetetlen hatalma homályában, és félbeszakítván az audienciát, nyájasan

invitálta, énekelje velem együtt, mami imád minket, Ismael a szigetre visz ma el, parancsol piros paradicsomot, mutatóujjával utánozva a metronóm ütemét, felmondta fejből a keddi leckét, tökéletes dikcióval ugyan, de nem éppen az alkalomhoz illően, úgyhogy a tárgyalás az ő intenciója szerint, a holland hitellevelek esedékességének elhalasztásával ért véget, majd alkalmasabb időpontban, amikor több időnk lesz, nyilatkoztatta ki a leprások, vakok és bénák legnagyobb ámulatára, akik hajnalban feltápászkodva a rózsalugasok havas szakadékaiból, ott találták a sötét aggastyánt, amint csendben áldást osztott, és nagymisés zengzetességgel háromszor elénekelte, király vagyok, törvényt hozok, énekelte, a jós italra adja a fejét, énekelte, a világítótorony egy igen magas torony, erős reflektorral, amely éjjel utat mutat a hajósnak, énekelte abban a jóleső tudatban, hogy vénségére kapott boldogsága árnyékában nincs más idő, mint életem Letícia Nazareno ideje a szieszta fullasztó hentergéseinek ráklevében, nincs más vágy, mint veled lenni meztelenül az átizzadt gyékényen, a rab denevér villanyventillátor alatt, nincs más fény, csak a feneked fénye, Letícia, semmi más, csak totemoszlop csecseid, lúdtalpas lábad, orvosságos rutaágacskád, Antigua távoli szigetének nyomasztó januárjai, ahol a rothadó lápok perzselő szelétől barázdált, magányos hajnalon a világra jöttél, bezárkóztak a díszvendégeknek fenntartott lakosztályba, személyes parancsa védelmében, hogy öt méternél senki se jöjjön közelebb ahhoz az ajtóhoz, nagyon el lesznek foglalva írás-olvasással, nem is zavarta senki, még azzal a hírrel sem, tábornok úr, hogy sárgaláz tizedeli a falusi lakosságot, miközben erdeivad-szagodnak láthatatlan erejétől a szívverésem megelőzte a metronómot, és kántálta, fél lábon szökdel a törpe, malomba baktat lomha ló, bével írják a bakot, bével, mint barom, Ottília ott írja a levelét, miközben Letícia

Nazareno félretolta a sérvét, hogy letisztogassa róla a legutolsó szeretkezéskor rátapadt ürüléket, megmerítette az oroszlánpatás ónkád tisztító vizében, Reuter-szappannal szappanozta, eszpartófű-csutakkal dörzsölte, forrázott falevelek levével öblítette, s kántálták két szólamban, helyes hülye folyondár elipszilonnal írandó, kakaóvajjal kente be combjai tövét, hogy begyógyítsa a sérvkötő horzsolta sebeket, bórsavval hintette be a seggelyuka hervadt csillagát, és elfenekelte anyásan, amiért komisz voltál a holland miniszterhez, dá-dá, vezeklésül azt kérte, engedélyezze a szegényrendek visszatérését az országba, hadd vegyék kézbe ismét az árvaházakat, irgalmaskórházakat és egyéb jótékonysági otthonokat, de ő könyörtelen haragjának fuvallatába burkolta, még mit nem, szuszogta, nincs az a hatalom a világon se innen, se túlnan, ami rábírná, hogy visszavonja a saját élőszóban hozott elhatározását, de Letícia Nazareno megint kérlelte a délután kétórai szeretkezés légszomjában, ugyan tégy meg nekem egyvalamit, élet-em, csak egyetlenegyet, hadd térjenek vissza a missziós területek közösségei, amelyek a hatalom körein kívül munkálkodtak, de ő még sietősférji fújtatása-gerjedelme közepette is megtagadta, még mit nem, édesem, inkább a halál, mintsem hogy megalázkodjak az előtt a szoknyás banda előtt, öszvér helyett indiánokat nyergelnek meg, és színes üveggyöngy láncokat osztogatnak arany orrba- és fülbevalókért cserébe, még mit nem, háborgott, érzéketlenül balsorsom Letícia Nazareno könyörgéseire, aki még a combjait is keresztbe tette, hogy úgy csikarja ki a kormány által lefoglalt felekezeti kollégiumok visszaállítását és a zárolt egyházi javakért, a cukornádsajtolókért, a kaszárnyává alakított templomokért járó kártérítést, ő azonban inkább a falnak fordult, készen rá, hogy lemondjon lassú örvényszerelmed feneketlen gyönyöréről, semmint, hogy engedjek emez Isten-zsiványainak, kik évszázadok

óta a haza máján híztak, még mit nem, és mégis visszalopóztak, tábornok úr, résnyi kiskapukon át hazatértek a szegénységi fogadalmat tett rendek, az ő bizalmas utasításai szerint, a rejtett tengeröblökben szállva partra, busás kártérítést is kaptak, a kisajátított javak meggyarapodva kerültek vissza a régi kezekbe, és töröltettek a polgári házasságra, válásra, világi oktatásra vonatkozó újabb törvények, mindaz, amit anyja, Bendición Alvarado - Isten nyugosztalja az ő szent birodalmában - szentté avatásának csúf komédiája feletti éktelen dühében személyesen elrendelt, az istenbe is, ám Letícia Nazareno nem egyezett ki ennyivel, még többet kért, azt kérte, tedd a füledet a hasamra, hallgasd az emberpalánta énekét, aki odabent növekszik, mivel egy éjjel az asszony arra a mélyről jövő hangra riadt fel álmából, mely mályvaalkonyokkal s kátrányszelekkel barázdált méhed víziparadicsomáról mesélt, arra a belső hangra, mely veséd polipjairól, beleid lágy acéljáról, forrásaiban nyugvó vizeleted langyos ámbrájáról adott hírt neki, s ő a hasára tette fülét, amely már nem zúgott annyira, és hallotta halálos vétke eleven gyümölcsének titkos bugyborékolását, parázna ölünk elsőszülött fia, kinek neve légyen Emánuel, mely névvel a többi istenek illetik Istent, homlokán pedig előkelő származásának fehér csillagát viseli majd, és örökölni fogja anyjától az áldozatos szellemet, apjától pedig a nagyságot, és ugyanazt a láthatatlan vezérsorsot, ám egek szégyene, haza foltja marad fattyú volta miatt mindaddig, amíg ő rá nem szánja magát, hogy az oltár előtt szentesítse, amit az ágyban annyi éven át meggyalázott szentségtörő vadházasságban, és ő akkor keresztülcsörtetett az antik nászi szúnyogháló habjain, és visszafojtott rettentő haragja hajókazánrobbanással tört ki belőle, még mit nem, inkább a halál, mint a házasság, lopakodóvőlegény-patáit teremről teremre vonszolva az idegen

házban, melynek egykori pompáját a hivatalos gyász hosszú sötétsége után helyreállították, a párkányokról lerángatták a foszladozó nagyheti kreppfátylakat, fény árasztotta el a termeket, virágok az erkélyeket, katonazene szólt, s mindez egy parancsot követően, amit ő nem adott, mégis a tábornok úrtól származott kétségtelenül, hisz az ön hangjának nyugodt határozottságát, az ön tekintélyének megfellebbezhetetlen stílusát ismerték fel benne, akkor hát rendben van, hagyta rá, és újra megnyíltak a bezáratott templomok, és visszakapták kolostoraikat és temetőiket a régi rendházak, egy újabb parancsára, amit szintén nem ő adott, de jóváhagyott, rendben van, újra bevezették a kötelező egyházi ünnepeket és a nagyböjti szokásokat, s a nyitott erkélyen beáradt a sokaság diadalmas himnusza, amit azelőtt az ő dicsőítésére zengtek, most pedig, a forró napsütésben térdepelve, a jó hír feletti örömükben énekeltek, mert meghozták a Jóistent hajóval, tábornok úr, szent igaz, a te parancsodra hozták, Letícia, egy alkóvtörvény alapján, amelyet az asszony, annyi más törvénnyel együtt, titokban és önhatalmúlag bocsátott ki, s melyeket ő rendre jóváhagyott a nyilvánosság előtt, nehogy bárki szemében is úgy fessen a helyzet, mintha már nem az ő kezében lenne a gyeplő, te voltál hát a rejtett hatalom a mögött a végeláthatatlan csődület mögött, amelyet ő a hálószoba ablakából meglepetten bámult, és amely még anyja, Bendición Alvarado fanatikus hordáinál is nagyobb volt; az ő emlékét különben kigyomlálták az emberi időből, menyasszonyruhája rongyait és csontjainak lisztjét szétszórták a szélbe, kriptáján megfordították a sírkövet a feliratával befelé, nehogy fennmaradjon a jobblétre szenderült papagájpingáló madarászasszony neve az idők végezetéig, s mindez a te parancsodra történt,

mert igenis te rendelted így, hogy semmilyen más asszony emléke el ne homályosítsa a te emlékedet, balszerencsém Letícia Nazarenója, a kurva anyádat. Megváltoztatta abban a korban, amikor pedig már nemigen változik az ember, legfeljebb csak meghal; ágybéli fortélyaival sikerült leküzdenie gyerekes makacskodását, hogy még mit nem, inkább a halál, mint a házasság, rábírta, vedd fel az új sérvkötődet, hallgasd csak, hogy csilingel, mint sötétbe tévedt bárány kolompja, felvetette vele azt a lakkcsizmádat, amiben utoljára a királynővel táncolta a nyitókeringőt, meg a bal lábára az aranysarkantyút, amit még a tengeróceán admirálisától kapott ajándékba azzal, hogy holtáig viselje a legmagasabb tekintély jelvényeként, sujtásos-paszományos szoborvállbojtos dolmányodat, amit azóta se vett fel, amióta utoljára mutatkozott szomorú tekintete, tűnődő álla, selyemkesztyűs, hallgatag keze az elnöki hintó függönye mögött, felvetette vele harci kardodat, kitüntetéseidet a Szent Sír lovagrendjének szalagjával, amit a Szentatya küldött, amiért visszaadtad az egyháznak kisajátított javait, úgy felcicomáztál, mint valami oltárt a búcsúban, és virradatkor elvezettél a saját két lábamon az ablakokba tett narancsvirágcsokrok és a falakon függő hazafias jelképek miatt ravataligyertya-szagú, komor fogadóterembe, tanúk nélkül, a novícia igájába fogva, aki muszlinszellői alatt gyolcsfűzőbe szorította héthónapos titkolt szégyenét, izzadtak mindketten a láthatatlan tenger tikkasztó gőzében, amely ott szaglászott kitartóan a gyászos díszterem körül, ahová szigorú parancsára egy lelket se volt szabad beengedni, befalaztatta az ablakokat, eltüntették az élet legapróbb nyomát is a házból, nehogy a világ valamit is megsejtsen a roppant, rejtett esküvőből, lélegzethez alig jutottál, olyan meleged volt a méhed homokpadjainak homályzuzmói közt lebegő, korán jött

fiúgyermek nyomásától, mert hiszen eltökélte, hogy fiú lesz, s az is lett, láthatatlan forrás hangján ugyanúgy dalolt lényed altalajában, ahogy a misedíszbe öltözött hercegprímás énekelte, dicsőség a mennyekben Istennek, de úgy, hogy még a szendergő őrök se hallhassák, ugyanazzal az eltévedt búvárrettegéssel, amellyel a hercegprímás az Úr kegyelmébe ajánlotta a lelkét, s nekifohászkodott, hogy a kifürkészhetetlen aggastyánnak feltegye a kérdést, amit sem azelőtt, sem azután évszázadok hunytáig senki sem merészelt volna megkérdezni tőle, akarod-e feleségül a jelenlevő Letícia Mercedes Maria Nazarenót, s ő alig pislantott, akarom, a szíve fojtott feszítésétől épphogy csak összecsörrentek a háborús érdemjelei, mégis olyan szigor szólt a hangjából, hogy méhednek rettentő gyümölcse egy teljes fordulatot tett sűrűvizű napéjegyenlőségében, és irányzékát kiigazítva, rátalált a fény irányára, mire Letícia Nazareno görcsbe görnyedt, zokogva, uram atyám könyörülj meg ezen a te szolgálódon, aki oly nagy örömét lelte a te szent törvényeid megszegésében s most íme megnyugvás-sal fogadja eme rettenetes büntetést, de közben ugyancsak harapdálta ujjatlan csipkekesztyűjét, nehogy csípője szétfeszülő csontjainak ropogása elárulja gyolcsfűzőbe rejtett szégyenét, leguggolt, és saját vizeinek gőzölgő pocsolyája felett kerékbe töretve, előkotorta a muszlingomolyagból a héthónapos magzatot, amely ugyanakkora volt, és ugyanolyan kiszolgáltatott és satnya, mint egy újszülött borjú, két kezével magasba emelte, hogy megvizsgálja a rögtönzött oltár gyertyáinak zavaros fényében, s látta, fiúgyermek, ahogyan a tábornok parancsolta, törékeny, félénk fiúcska, aki dicstelen viselte a neki szánt Emánuel nevet, és akit tényleges altábornaggyá neveztek ki attól a perctől, hogy apja az oltár kőlapjára fektette, kardjával elmetszette a köldökzsinórját, és egyetlen törvényes fiának elismerte, atyám, keresztelje meg

nekem. Ez a hallatlan döntés egy új korszak nyitánya lett, cudar idők első előjele, mikor a hadsereg hajnal előtt megszállta az utcákat, bezáratta az erkélyablakokat, és puskatussal üríttette ki a piacot, hogy senki se lássa elsuhanni a páncéllemezekkel és az elnöki pénzverdében készült arany fogantyúkkal felszerelt, csillogó autómobilt, és akik mégis kimerészkedtek a háztetőre, hogy onnan leselkedjenek, nem a selyemkesztyűs kezébe támasztott állal tűnődő, évezredes katonatisztet látták a nemzetiszínűre hímzett függöny mögött, mint hajdan, hanem a kövérkés exnovíciát, filcvirágos szalmakalapban és a hőség dacára kékróka gallérban, minden szerdán láttuk, amint hajnalban kiszáll a vásárcsarnok előtt, állig felfegyverzett kísérőivel, és kézen fogva vezeti az alig hároméves, csöppség altábornagyot, aki olyan kecses volt és törékeny, hogy úgy hatott, mint egy katonaruhába bújtatott kislány; az aranyvállbojtos díszegyenruha meg mintha vele növekedett volna, mivel Letícia Nazareno már az első fogzás előtt ráadta, amikor kerekes bölcsőben hivatalos aktusokra vitte elnökölni atyja képviseletében, karjában vitte el a seregszemlékre, feje fölé emelte, hogy úgy fogadja a tömeg éljenzését a palotastadionban, a nemzeti ünnepi felvonulásokon a fedetlen kocsiban szoptatta, nem is gondolva a pikáns tréfákra, melyekre az árva borjú önfeledtségével anyja mellbimbójára tapadó, ötcsillagos tábornok látványa alkalmat adott, részt vett a diplomáciai fogadásokon, amióta csak járni tudott, s ilyen alkalmakkor az egyenruháján háborús rendjeleket is viselt, melyeket találomra választott ki az éremdobozból, amit apja adott oda játszani; komoly, különös gyerek volt, hatéves korától kezdve kifogástalanul viselkedett a nyilvánosság előtt, pezsgő helyett szörpös pohárral a kezében felnőtt-témákról csevegett el, senkitől sem örökölt, természetes bájjal, bár nemegyszer megesett, hogy

komor felhő vonult át a dísztermen, megtorpant az idő, a legmagasabb méltóságokkal felkent, halovány delfint legyűrte mégis a kábulat, csitt, suttogták, a kicsiny tábornok elaludt, szárnysegédei ölben vitték ki, csonkán maradt párbeszédek s megkövült mozdulatok között, luxus bérgyilkosok s illemdús asszonyok fogadásairól, kik toll-legyezőjük mögé fojtott, kárörvendő nevetéssel suttogni is alig merték, ó, rettenet, ha a tábornok ezt tudná, mert hát hagyta elburjánzani a maga költötte tévhitet, hogy ő az égvilágon semmiről sem vesz tudomást, ami nem ér fel a nagyságához, legyen az akár egyetlen fiának nyilvános felsülése, kit addig nemzett számtalan sarja közül egyedül tekintett a sajátjának, vagy éppen egyetlen hites feleségem, Letícia Nazareno mérhetetlen igényei, aki játéktábornokát kézen fogva, minden szerdán hajnalban megjelent a piacon, kaszárnyacselédek és rohamosztag-ordonáncok harsány csapata kíséretében, akiket átlényegített az öntudatnak az a ritka és szembeötlő felragyogása, amely közvetlenül napfelkelte előtt tapasztalható a Karib-tenger partjain; derékig gázoltak az öböl bűzös vizében, hogy kifosszák az egykori rabszolgakikötőben horgonyzó, martinique-i virágokkal s paramaribói gyömbérgyökér füzérekkel megrakott, foltozott vásznú vitorlás hajókat; szétkapkodták az egész élőhalfogást, puskatussal verve vissza a halra éhes disznókat a még mindig használatban levő egykori rabszolgamérleg körül, ahol hajdan, egy másik szerdán, a honnak egy másik korszakában, még az ő ideje előtt, egy lenyűgöző szépségű szenegáli rableányért több aranyat fizettek, mint amennyi a súlya volt; mindent letaroltak, tábornok úr, rosszabb volt, mint a sáskajárás, rosszabb, mint a ciklon, ám ő a füle botját se mozdította az egyre dagadó botrányra, hogy Letícia Nazareno úgy rontott be rendre a vásárcsarnok tarkabarka madár- és zöldségbolt-sorára,

ahogy ő maga sohasem mert volna berontani, nyomában a kékrókák bamba üvegszemét ijedten megugató utcai kóbor kutyák hadával, kevélyen fitogtatott tekintéllyel járkálva a karcsú, kovácsoltvas oszlopok között az óriási, fényes boltív nagy, sárga üveglevelekkel, rózsaszín üvegalmákkal, kék üveggyümölcsökkel halmozott bőségszaruinak vaslombozata alatt, ahol a legzamatosabb gyümölcsöket, a legzsengébb zöldségeket válogatta ki magának, mégis elhervadt mind abban a pillanatban, amint hozzájuk ért, mit sem sejtve kezének rontó delejéről, amitől a frissen sült kenyéren is kivirágzott a penész, és megfeketedett jegygyűrűjének aranya, ezért aztán a kofákra szórta szitkait, amiért a jobb árut elrejtik előle, s a hatalom háztartásának csak ezt a disznóknak való mangót szánják, tolvaj népség, csak az ilyen ahuyamát, ami úgy zörög belül, mint a rumbatök, csaló csürhe, csak ezt a kukacos, romlott oldalast, amiről fél mérföldről bűzlik, hogy nem is marhahús, hanem dögvészben elhullott szamár húsa, cédák fattyai, sipítozott magából kikelve, mialatt a cselédek kosaraikba, az ordonáncok az itatócsebreikbe begyömöszölték, ami ennivaló csak a szemük elé került, kalózcsapat-üvöltésük túlharsogta az Edward herceg szigetéről külön a nagyságának elevenen hozatott kékrókák farkának hóbuckás odúkat idéző hűvösségétől felheccelt kutyák vonítását, és fülsértőbb volt a felvágott nyelvű papagájok vérlázító feleselésénél, melyeket gazdáik titokban betanítottak mindarra, amit ők maguk nem mondhattak volna ki, tolvaj Letícia, apácaringyó, rikácsolták felkapaszkodva a csarnok-kupola poros, tarka üveglombsátrának vaságaira, biztos távolságban a haramiadúlástól, mely minden áldott szerda hajnalban megismétlődött a pöttöm hamistábornok zaklatott gyermeksége alatt, akinek az évek során annál affektáltabb lett a hangja, s lágyabbak a mozdulatai, minél em-

beresebbnek iparkodott mutatkozni kártyakirály kardjával, amit még maga után vonszolt járás közben, nem zavartatta magát a fosztogatásban, megőrizte nyugalmát, büszkeségét és azt a hajlíthatatlan méltóságát, amit az anyja belénevelt, hogy kiérdemelje nemzetsége virágát, mit ő maga sárba tiport a piacon veszettkutya-acsarkodásával és cigányasszony-szitkozódásával, harsánytarka rongyturbános, néger öregasszonyok sérthetetlen tekintete kereszttüzében, akik ülő bálványok szakadékmély nyugalmával viselték a sértéseket, szemlélték a szabad rablást, szemhunyorítás nélkül legyezgették magukat lélegzetvisszafojtva, dohánylabdacsot, kokalevéllabdacsot rágcsálva, efféle nyugtatókhoz folyamodtak, hogy átvészeljék mindazt a csúfságot, míg elvonult a fosztogató, falánk fergeteg, és Letícia Nazareno, kézen fogva bizsukatonáját, elcsörtetett a felborzolt szőrű, tomboló kutyák közt, s a kapuból visszakiáltott: a számlát küldjék el a kormánynak, úgy, mint máskor, s az öregasszonyok éppen hogy csak sóhajtottak egyet, Istenem, ha ezt a tábornok tudná, ha valaki egyszer elmondaná neki, abban a tévhitben leledzve, hogy ő a halála órájáig sem értesült mindarról, amiről különben mindenki tudott, az ő még nagyobb szégyenére, vagyis hogy egyetlen hites feleségem, Letícia Nazareno felvásárolta az összes rémséges üveghattyút, kagylóhéjkeretes tükröt és korallhamutartót a hindu bazárokból, elhordatta a szíriai rőfösök halottastaft-készletét, és marokszám zsebelte be az aranyhalas láncokat és talizmánokat a kereskedősor vándorötvöseitől, akik az arcába kiabálták, hogy rókább vagy te, mint a nyakadon hordott kék leticiák, felmarkolt mindent, ami csak az útjába akadt, hogy kielégítse egykori apácanövendék mivoltának egyetlen megmaradt vonását, gyermeteg, rossz ízlését és az öncélú kéregetés szenvedélyét, csakhogy már nem kellett Isten nevében koldulgatnia az alkirályi

negyed jázminillatú tornácain, hanem katonai furgonokra pakoltathatott mindent, amire csak kedve szottyant, s áldozatok helyett csak ki kellett adnia az erélyes utasítást: a számlát pedig nyújtsák be a kormánynak. Ez is annyi volt, mintha azt mondta volna, hogy Isten fizesse meg, mert attól az időtől fogva már senki sem tudhatta, hogy a pátriárka egyáltalán létezik-e, mivelhogy egészen láthatatlanná vált; láttuk az erődfalakat a Főtér dombján, a hatalom házát a legendás szónoklatok erkélyeivel, csipkefüggönyös ablakokkal és virágcserepes párkányokkal, éjszakánként egy égen úszó gőzhajóhoz hasonlított, és nemcsak a város bármely pontjáról nézve, de még a tengerről nézve is, hét mérföld távolságból, amióta az ismert költő, Rubén Darío látogatásának tiszteletére fehérre meszelték és üveggömbökkel kivilágították, ám eme jelek egyike sem bizonyította az ő jelenlétét, éppen ellenkezőleg, jó okunk volt hinni, hogy az az életfitogtatás csak a katonatisztek mesterkedése, hogy megcáfolják az általánosan elterjedt nézetet, miszerint kitört rajta a szenilis miszticizmus, és lemondván a hatalom hívságos gyönyöréről, azt a penitenciát szabta ki magának, hogy életének hátralevő éveit kemény vezeklésben tölti, mindenféle nélkülözéssel sanyargatva lelkét és kínzó vasakkal a testét, rozskenyéren és kútvízen él, s a vizcayai apácazárda cellájának puszta kövén alszik mindaddig, míg meg nem bűnhődik azért a szörnyűségért, hogy akarata ellenére a magáévá tett és teherbe ejtett egy tiltott nőszemélyt, aki csak azért nem lett még felszentelve, mert nagy az Úristen, de mégsem változott meg semmi a hatalmas bánatbirodalomban, mivel Letícia Nazareno kezében voltak az ő hatalmának kulcsai, és csak annyit kellett mondania, hogy ő üzeni, küldjék a számlát a kormánynak; ősrégi fogás, amivel eleinte úgy látszott, minden elintézhető, de azután egyre nyomasztóbb lett a helyzet, és végül a

hitelezőknek egy elszánt csapata fogta magát, s hosszú évek múltán végre beállított egy bőrönd kiegyenlítetlen számlával az elnöki palota hátsó traktusába, és legnagyobb meglepetésünkre senki nem mondott se igent, se nemet, hanem egy ügyeletes katona kíséretében egy szolid várószobába küldtek, ahol egy igen kedves, nagyon fiatal, higgadt hangú és mosolygó ábrázatú tengerésztiszt fogadott bennünket, megkínált egy csésze finom, zamatos kávéval, egyenest az elnöki szüretelésből, megmutatta a drótháló ablakú, mennyezeti ventillátorokkal felszerelt, fehér, világos irodákat, és minden olyan kristálytiszta és emberi volt, hogy az ember ámulva kérdezte magában, hol van hát a hatalom abban az illatos, gyógyszerszagú levegőben, hol van hát a hatalom aljassága és könyörtelensége ama selyeminges írnokok tudatában, akik sietség nélkül, csendben intézték a kormányügyeket, megmutatta a kicsiny belső kertet, amelynek rózsalugasát maga Letícia Nazareno nyeste, hogy megtisztítsa a pirkadati harmatot a leprások, vakok és bénák rossz emlékétől, akiket szeretetotthonokba küldtek, hogy ott haljanak meg elfeledve, megmutatta az ágyasok egykori hodályát, a rozsdás varrógépeket, a kaszárnya-priccseket, melyeken olykor hármasával is aludtak a szeráj rabnői az ocsmány cellákban, amiket majd lebontanak, s helyükbe felépítik a házi kápolnát, egy belső ablakból megmutatta a kormány háza legintimebb körfolyosóját, a négyórai napsütésben aranyló trinitárialugast a zöldléces mézeskalács-spanyolfal fölött, ahol épp az imént költötte el ebédjét, Letícia Nazarenóval s a gyermekkel, az egyedüli két személlyel, aki asztalához ülhetett, megmutatta a legendás hírű ceibafát, amelynek árnyékába függesztették a nemzetiszínű lenvászon függőágyat, ahol a forróbb délutánokon szieszt̀ázni szokott, megmutatta a fejőistállókat, a sajtkészítéshez való formákat, a kaptárakat, visszafelé jövet pedig, azon az ösvényen,

amelyen ő szokott hajnalonként az istállóba sietni, egyszerre mintha a kinyilatkoztatás villáma sújtott volna belé, ujjával egy csizmanyomra mutatott a sárban, nézzék, mondta, ez az ő nyoma, és mi kővé-meredten néztük a nagy és durva talp lenyomatát, benne egy magányos tigris nyomának minden nagyszerűsége, nyugodt magabiztossága és régirüh-szaga, és ebben a lábnyomban megpillantottuk a hatalmat, megéreztük misztériumának érintését, a kinyilatkoztatás sokkal nagyobb erejével, mint amikor egyikünket kiválasztották, hogy szemtől szembe is láthassa, mivel a hadsereg vezetői már lázadozni kezdtek a jöttment asszony ellen, akinek sikerült a főparancsnokságnál, a kormánynál, de még nála magánál is nagyobb hatalmat a kezébe kaparintani, s már oly messzire vetette a sulykot királynői felfuvalkodottságában, hogy maga az elnöki vezérkar vállalta a kockázatot, hogy önök közül egy, de csak egyvalaki a színe elé járuljon, és megpróbálja némileg tájékoztatni arról, hogy állnak a haza ügyei, mi történik a háta mögött, tábornok úr, s így történt, hogy láttam őt, egyedül volt a forró dolgozószobában, a fehér falakon angol méneket ábrázoló metszetek, hátradőlt rugós karosszékében, a mennyezeti ventillátor alatt, rézgombos, rangjelzés nélküli, gyűrött, fehér vászonuniformisában, selyemkesztyűs jobb kezét az íróasztalon nyugtatta, ahol semmi, de semmi nem volt, csak három egyforma, igen kicsi, aranykeretes szemüveg, a háta mögött egy üveges szekrény, poros könyvekkel tele, amelyek emberbőrbe kötött számviteli főkönyveknek látszottak, jobbján nagy, nyitott ablak volt, azon is fémháló, amin át látni lehetett az egész várost és a felhőtlen, madártalan égboltot egészen a tenger túlpartjáig, és én roppant megkönnyebbülést éreztem, mert látszólag sokkal kevésbé volt tudatában a hatalmának, mint bármely párthíve, és szelídebb volt, mint a fényképein, és sokkal szánalomra méltóbb, mert

mindene vén volt és nehézkes, és mintha gyógyíthatatlan kór emésztette volna, annyi ereje sem volt, hogy azt mondja, üljek le, csak a selyemkesztyű szomorú mozdulatával intette; rám se nézett, míg végighallgatta a mondókámat, vékonyka, gyötrelmes sípolással lélegzett, rejtett sípolással, amely a kreozot hűvösséget árasztotta a szobára, teljesen belemerült a számlák tanulmányozásába, amelyekhez iskolás magyarázatokat fűztem, mivel sehogy sem bírt elvont fogalmakat elképzelni; először is elmagyaráztam neki, hogy Letícia Nazareno kétszer akkora taftanyaggal tartozik nekünk, mint amekkora tengeri távolságra van ide Santa Maria del Altar, vagyis 190 mérföld, mire ő azt mondta, ahá, de csak úgy magának, s végezetül kimutattam neki, hogy az adósság végösszege, különleges engedménnyel excellenciádnak, egyenlő a lottófőnyeremény hatszorosával, tíz éven keresztül, erre megint azt mondta, ahá, s csak akkor nézett rám, szemüveg nélkül, és láthattam, hogy a tekintete félénk és elnéző, s csak akkor szólalt meg, valami furcsa harmóniumhangon, valóban, érveink világosak, és igazunk van, ami jár, az jár, mondta, nyújtsák be a számlát a kormánynak. Valóban ilyen volt abban az időben, amikor Leticia Nazareno újraalkotta, az anyja, Bendición Alvarado hegyi vadsága nélkül, leszoktatta arról, hogy jártában egyen, egyik kezében a tányér, másikban a kanál, ehelyett hármasban étkeztek egy strandasztalnál, a trinitáriasátor alatt, ő a gyerekkel szemben, Leticia Nazareno pedig kettejük között, az egészséges és illedelmes étkezés szabályait magyarázta, egyenes derékkal illik ülni, a széktámlának dőlve, tanította, a villa a bal kézben, a kés a jobb kézben, és minden falatot meg kell rágni tizenötször az egyik oldalon és tizenötször a másikon, csukott szájjal és felemelt fővel, ügyet se vetve tiltakozására, hogy ennyi előírás tán inkább a kaszárnyába való, ebéd után olvasni tanította, a

hivatalos újságból, amiben ő patrónusként és tiszteletbeli főszerkesztőként szerepelt, a kezébe nyomta, mikor a függőágyban feküdt, a családi kert óriás ceibafája árnyékában, mondván, márpedig olyan nincs, hogy egy meglett államfő ne tájékozódjék naponta a világ dolgairól, feltette rá az arany szemüvegét, és magára hagyta, hadd lubickoljon a saját híreiben, mialatt a kisfiút edzette egy gumilabda eldobásának és visszapattintásának novíciasportjában, miközben a pátriárka önmagát látta viszont, olyan ősrégi fényképeken, hogy sokuk nem is róla készült, hanem egykori dublőrjéről, aki meghalt helyette, akinek a nevét már elfelejtette; viszontlátta magát, amint elnököl a keddi minisztertanácsokon, melyeken az üstökös ideje óta nem vett részt többé, történelmi mondásokról értesült, amiket neki tulajdonítottak írástudó miniszterei, meg-megbicsakló fejjel olvasott, az augusztusi délutánok kóbor gomolyfelhőinek kábulatában, lassanként alámerült a szieszta verítékének lucskos kásájába, magában motyogva, micsoda szar újság, a fene vinné el, nem értem, hogy bírják el a népek, motyogta, valaminek azonban mégiscsak meg kellett maradnia azokból a kelletlen olvasmányokból, mert rövid, sekély álmából nemegyszer a hírektől ihletett új ötlettel ébredt fel; parancsokat küldött minisztereinek Leticia Nazarenóval, vele üzenték meg a választ, iparkodván az asszony gondolataiból kihámozni az ő gondolatait, hiszen az lett belőled, amit én akartam: legfőbb szándékaim tolmácsolója, te voltál a hangom, értelmem s erőm, ő volt legélesebb és legfigyelmesebb füle az őt ostromló, elérhetetlen világ örökké zajló lávájában, jóllehet valójában a sorsát irányító, legfrissebb jóslatok a személyzeti vécéfalakra írt névtelen feliratok voltak, azokból bogozgatta ki a rejtett igazságokat, melyeket senki sem mert volna másként elébe tárni, még te sem, Leticia, hajnalonként

olvasta őket a fejesből visszajövet, mielőtt még a takarító tisztiszolgák eltüntették volna, és elrendelte, hogy mindennap frissen meszeljék az illemhelyfalakat, s eképpen senki se bírjon ellenállni a kísértésnek, hogy kiöntse titkolt sérelmeit, ott szerzett tudomást a vezérkar keserveiről, azoknak titkos szándékairól, akik az ő árnyékában megszedték magukat, a háta mögött pedig utálták, teljhatalmú úrnak érezte magát, valahányszor sikerült az emberi szív egy-egy rejtelmét megfejtenie a csőcselék irományainak sokatmondó tükrében, annyi év után megint énekelt, míg a szúnyogháló ködén át egyetlen hites felesége, Leticia Nazareno hajnali, zátonyrafutott bálna-álmát nézte, ébredj, énekelte, hat óra van a szívemben, a tenger a helyén van, az élet megy tovább, Leticia, előreláthatatlan élete annyi sok asszonya közül az egyetlennek, aki mindent elért nála, kivéve azt a kis kegyet, hogy vele ébredjen az ágyban, mert bizony az utolsó szeretkezés után elment, kampóra akasztotta a menekülés lámpását vén agglegény-zugában, bezárta a három zárt, három reteszt, három lakatot, s hason fekve elterült a földön egyedül, ruhástul, ahogyan minden éjszaka, teelőtted és teutánad is, árva vízihulla-álmainak utolsó éjszakájáig, a fejés után tért vissza éjszakairagadozó-szagú szobádba, hogy mindent megadjon neked, amit csak akarsz, sokkal többet, mint az anyja, Bendición Alvarado mérhetetlen örökségét, sokkal többet, mint amit bárki emberfia is megálmodhatott volna a földön, s nemcsak neki, hanem kifogyhatatlan rokonságának is, jöttek az Antillák istenháta mögötti homokszigeteiről, és a pucér bőrükön kívül nem hoztak egyebet, s cím és rang gyanánt is csak a Nazareno nevet, elszánt férfiak s a kapzsiság lázában égő asszonyok kemény nemzetsége, kik rohammal kezükbe kaparintották a só, a dohány, az ivóvíz monopóliumát, azokat a régi kiváltságokat, melyekkel ő a különféle fegyvernemek

parancsnokait szokta elhalmozni, hogy másfajta becsvágyaikat megfékezze, s amiket Leticia Nazareno fokról fokra elragadott tőlük, az ő rendeletei alapján, melyeket nem ő hozott, de jóváhagyott, rendben van, eltörölte a lovakkal történő felnégyelés barbár ki-végzési szokását, s helyette a villanyszékkel kísérletezett, amit a partraszállók parancsnokától kapott ajándékba, hogy mi is élvezzük eme civilizáltabb gyilkolási mód áldásait, látogatást tett a kikötőerőd rémlaboratóriumában, ahol a leglegyengültebb politikai foglyokon gyakorolták ki a haláltrón kezelését, amelynek villamos kisülései a város teljes áramkapacitását igénybe vették, pontosan tudtuk a halálos kísérlet óráját, mert egy pillanatra sötétben maradtunk, borzalomtól elakadt lélegzettel, egy perc néma szünetet tartottunk a kikötői kuplerájokban, és ittunk az elítélt lelki üdvösségére, nem is egyszer, hanem többször is egymás után, mivel az áldozatok legtöbbje végül már úgy lógott le a szék szíjairól, mint egy hurka, és sülthúsfüstöt árasztott, de még hörgött a kíntól, míg valaki meg nem szánta, és egy lövéssel végleg a másvilágra nem küldte, többszöri sikertelen próbálkozás után, mindezt a te kedvedért, Leticia, a kedvedért ürítette ki a fegyházakat, s engedélyezte újra ellenségei hazatértét, egy karácsonyi rendeletben pedig kihirdette, hogy senki sem büntethető eltérő véleménye miatt, s nem üldözendő belső meggyőződése okán, és teljes szívéből hitte, alkonyának teljében, hogy még a legádázabb ellenségeinek is joguk van osztozni a megelégedettségben, amit elragadtatott januáréjeken élvezett az egyetlen nővel, aki kiérdemelte a dicsőséget, hogy ing nélkül, hosszú alsónadrágban láthassa, holdfényben aranyló, hatalmas heresérvével, a kormánypalota teraszán, együtt gyönyörködtek a titokzatos füzekben, amelyeket Babilónia királyai küldtek nekik karácsonyi ajándékul, hogy az eső kertjében elültessék, lubickoltak

az örökösen könnyező ágakon szilánkokra hasadt napsütésben, élvezték a lombjukba gabalyodott sarkcsillagot, a világmindenséget kémlelték a néprádió zeneszámaiban, amikbe a hullócsillagok olykor gúnyosan belefütyültek, együtt hallgatták a Santiago de Cubából sugárzott folytatásos rádióregény aznapi epizódját, amitől mindig borzongás marad a lelkükben, vajon megérjük-e a holnapot, hogy megtudjuk e szerencsétlen ügy további fejleményeit, ő eljátszott a fiúcskával, mielőtt lefektették, és tanítgatta mindarra, amit csak a harci fegyverek használatáról és karbantartásáról tudni lehetséges, mert ezt az emberi tudományt nála jobban senki sem ismerte, de jó tanácsként csak egyet kötött a lelkére: sohase adj ki olyan parancsot, amit nem biztos, hogy teljesítenek; annyiszor elismételtette vele, ahányszor csak szükségesnek látta, hogy a fiú soha el ne feledje: nincs az a hiba, amit a tekintéllyel és hatalommal felruházott ember el nem követhet, kivéve egyet: ha olyan parancsot ad ki, amit nem biztos, hogy teljesítenek, s ezt az inkább zsörtölődő nagyapai, mintsem bölcs atyai tanácsot a fiú már csak azért sem feledte volna élete végéig, még ha oly soká él is, mint ő, mert éppen akkor adta neki, amikor a hatéves gyermeket a hátultöltő ágyú elsütésére tanította; úgy gondoltuk, ennek az ágyúnak a katasztrofális durranásai okozhatták a Comodoro Rivadavíá-ban félelmetes villámlással és tűzhányódörgéssel támadt szárazvihart és iszonyatos sarki szelet, amely kiforgatta gyomrából a tengert, és elragadott egy egész cirkuszi állat-seregletet az egykori rabszolgakikötő teréről, elefántokat fogtunk ki vetőhálónkban, megfulladt bohócokat és a dühöngő vihar által a trapézokra vetett zsiráfokat, még csoda, hogy nem szenvedett hajótörést az a banánszállító hajó, amin néhány órával később a majdan Rubén Darío néven híressé váló ifjú költő, Félix Rubén García Sarmiento érkezett, négy órakor szerencsére

lecsillapodott a tenger, s a frissen mosott levegő megtelt repülő hangyákkal, és ő, a hálószoba ablakán kikönyökölve, megpillantotta a kikötődombok szélárnyékos oldalán a féloldalára dőlt, tépett árbocú, fehér hajócskát, amint veszélytelenül átevickélt a vihar kénkövétől megtisztult délután csendes vizein, látta a tatfedélzeten a nehéz manővert irányító kapitányt; sötét posztózakót és kétsoros mellényt viselt, illusztris utasa tiszteletére, akinek ő még a nevét sem hallotta a következő vasárnap estig, amikor is Leticia Nazareno azzal az elképzelhetetlen kéréssel állt elő, hogy ugyan kísérje már el a Nemzeti Színház lírai estjére, s ő szemrebbenés nélkül beleegyezett, rendben van. Már három órája ácsorogtunk a nézőtér gőzfürdőjében, az utolsó pillanatban ránk kényszerített gálaöltözetben fulladozva, amikor végre felcsendült a himnusz, és a nemzeti címerrel ékes páholy felé fordultunk tapsolva, ahol megjelent a kövérkés apácanövendék, libegő tollú kalapjában, és taftruháján az estélyi rókafarkakkal, köszönés nélkül leült az estélyi uniformisba öltözött infáns mellé, aki a tapsot ökölbe szorított kezén üres ujjakkal fityegő selyemkesztyűje liliomával viszonozta, ahogyan anyja szerint régebbi korok hercegei szokták, mást nem láttunk az elnöki páholyban, de az előadás két órája alatt ránk nehezedett a súlyos bizonyosság, hogy ott van ő is, láthatatlanul jelen van, és őrködik sorsunk felett, nehogy megbolygassa a költészet rendetlensége, ő szabályozta a szerelmet, határozta meg a halál intenzitását és időpontját a sötét páholy mélyén, ahonnét láthatatlanul látta a zömök minotauruszt, kinek tengerivillám-hangja egyszerre kiragadta térből és időből, és anélkül, hogy engedélyt kért volna rá, elröpítette Mars és Minerva diadalívei közé, fényes harsonák arany mennydörgésébe, melyek nem a tábornok úr dicsőségét zengték, látta a zászlóvivő hős bajnokokat a fekete vérebeket a vaspatás erős harci paripákat a

durva tollbokrétás daliák kopjáit lándzsáit kik zsákmányul ejtették az ellenség zászlaját oly fegyverek dicsőségére melyek nem az ő fegyverei voltak, látta ádáz ifjak seregét kik dacoltak vörös nyár napjával fagyos tél havával szelével éjszakával dérrel gyűlölettel és halállal hogy örök dicsőséget hozzanak egy halhatatlan sokkalta nagyobb és dicsőbb hazára mint amilyet ő valaha is megálmodott hideglelősbaka-álmaiban, szegénynek és parányinak érezte magát a vastaps földrengésrobajában, amit ő csendben helyeselt a homályban, s azt gondolta, ez igen, anyám, Bendición Alvarado, ez csak az igazi diadalmenet, nem az a szar, amit nekem ez a népség itt rendez, összezsugorodottnak és magányosnak érezte magát, nyomasztotta a meleg, a szúnyogok támadása, a díszpáholy aranyozott oszlopai és gyűrött bársonya, az istenbe, hogy is írhat ez az indián ilyen szépeket ugyanazzal a kezével, amivel a seggét törli, kiáltott fel magában, és annyira rabul ejtette az írott szépség kinyilatkoztatása, hogy aztán az üstdobok indulóritmusára vonszolta irdatlan fogolyelefánt-patáit, a lelkes kórus zengő énekének diadalmas hangjai ringatták el, amit Leticia Nazareno szavalt neki az udvari ceibafa diadalíveinek árnyékában, felírta a verssorokat a vécéfalakra, megpróbálta emlékezetből felmondani az egész költeményt az istálló langyos tehénszarának Olümposzán, amikor megremegtette a földet a kocsiszínben parkoló elnöki autó csomagtartójában idő előtt felrobbant dinamittöltet, iszonyú volt, tábornok úr, olyan erős detonáció, hogy még hónapok múlva is találtunk a város különböző pontjain egy-egy összegörbült darabot a páncélautóból, amivel egy órával később Leticia Nazarenónak és gyermekének kellett volna kikocsiznia a szerdai piacra, mert hiszen az asszony ellen irányult a merénylet, tábornok úr, semmi kétség, és akkor a homlokára csapott, hát persze, a hétszentségit, hogy ezt nem látta előre, hová tette legendás éleslátását, hiszen

már hónapok óta nem őt vagy valamelyik civil miniszterét támadták az árnyékszéki feliratok, hanem az elszemtelenedett Nazarenókat, akik odáig merészkedtek, hogy még a vezérkarnak fenntartott koncnak is nekiestek, vagy az egyházi személyek túlzott mohóságát, akik aránytalanul nagy, örökre szóló kegyeket kaptak a világi hatalomtól; már jó ideje megfigyelte, hogy az anyja, Bendición Alvarado ellen írt ártatlan versikékből kakaduszitkozódás lett, a budik langyos büntetlenségében érlelődő, rejtett harag, mely végül kiáradt az utcára, ahogy már annyiszor megtörtént, kisebb botrányok közepette, melyeket ő maga siettetett a végkifejlethez, bár sose gondolta, nem is gondolhatta volna, hogy olyan elvetemültek, hogy képesek legyenek két mázsa dinamitot elhelyezni a kormánypalota kerítésén belül, a gazemberek, hogyan is merülhetett bele annyira a diadalmas trombiták mámorába, hogy finom emberevőtigris szimata nem érezte meg időben a veszedelem régi, édes szagát, a szentségit, azonnal összehívatta a vezérkart, tizennégy reszkető tisztet, akik a hivatalos távolságtartás és a másodkézből kapott parancsok hosszú évei után újra két öl közelről láthattuk a bizonytalan öregurat, akinek valóságos létezése is rejtély volt, számos rejtélyének legegyszerűbbike, a fogadóterem trónszékében ülve fogadott bennünket, borzhúgyszagú-közkatona egyenruhájában és nagyon finom művű, színarany keretes szemüveggel, amit még a legújabb képeiről sem ismertünk, öregebb és távolibb volt, mintsem bármelyikünk képzelte volna, kivéve selyemkesztyűtlen, ernyedt kezét, mely mintha nem is a saját igazi katonakeze lett volna, hanem másvalakié, aki nála sokkal fiatalabb és megértőbb; egyébként az egész test csupa komor feszültség volt, és minél jobban ráismertünk, annál nyilvánvalóbb lett, hogy alig maradt benne több, mint egy kis fuvallatnyi

élet, ám ez a fuvallat egy kérlelhetetlen, pusztító akaratból fakadt, amit maga is csak nagy keservesen bírt kordában tartani, mintha egy szilaj musztáng hátán ülne; nem szólt, fejét se mozdította, míg tisztelegtünk neki, a vezérkar főparancsnokának, és helyet foglaltunk a körben elhelyezett karosszékekben, s csak ekkor vette le szemüvegét, s kezdett bennünket szemügyre venni, azzal a vallató tekintetével, amely belátott hátsó szándékaink rókalyukaiba is; könyörtelenül fürkészte őket, olyan hosszadalmasan, ahogy csak szükségesnek vélte, hogy pontosan lemérhesse, melyikünk mennyit változott az óta az emlékezet ködébe vesző délután óta, amikor a legmagasabb rangokba léptette őket, mutatóujjának szeszélye szerint, s mialatt vizsgálta őket, egyre bizonyosabban érezte, hogy e tizennégy titkos ellensége közt vannak a merénylet tettesei, ugyanakkor azonban olyan árvának s védtelennek érezte magát velük szemben, hogy alig pislantva, fejét alig szegve fel, csak annyit mondott, hogy minden eddiginél szorosabb egységben tevékenykedjenek a haza javáért s a fegyveres erők becsületére; határozottságra és körültekintésre intette, s azzal a megtisztelő feladattal bízta meg őket, hogy haladéktalanul kerítsék kézre, s a katonai igazságszolgáltatás bölcs szigorával sújtsák a merénylet tetteseit, ez minden, uraim, fejezte be, annak tudatában, hogy egyikük maga a tettes, vagy éppen mindegyikük az, és szíven döfte az elkerülhetetlen meggyőződés, hogy Leticia Nazareno élete ezentúl nem Isten akaratától, hanem az ő bölcsességétől függ, vajon meg tudja-e óvni a fenyegető veszedelemtől, ami előbb-utóbb mindenképpen beteljesül, átkozott élet. Lemondatott vele minden közszereplést, legmohóbb rokonait megfosztotta minden olyan kiváltságtól, ami sérthetné a fegyveres erőket, a kezesebbeket örökös konzullá nevezte ki, a vérmesebbek a piac mangróvelepte csatornáiban bukkantak fel, annyi év után újra

megjelent, bejelentés nélkül, és elfoglalta üres székét a minisztertanácsokon, eltökélten, hogy gátat vet a klérus beszivárgásának az államügyekbe, csak hogy téged megóvjalak ellenségeidtől, Leticia, de azért az első drasztikus intézkedések után megint leeresztette mérőónját a vezérkarba, és arra a meggyőződésre jutott, hogy hét parancsnok feltétlen híve, a főparancsnokon kívül, aki a legrégibb komája volt, ám még nem volt elegendő hatalma a másik hat rejtvénnyel szemben, akik hosszúra nyújtották éjszakáit, és az a leküzdhetetlen érzés lett rajta úrrá, hogy Leticia Nazarenót máris kiszemelte magának a halál, hogy a két kezében ölik meg, hiába kóstoltatja meg az ételét minden alkalommal, amióta halszálkát találtak a kenyérben; a levegő tisztaságát is ellenőriztette, mert attól félt, hogy mérget tesznek a féregölő permetpalackba, sápadtnak látta az asztalnál, szeretkezés közben úgy érezte, elakad a hangja, állandóan gyötörte a kétség, nem tesznek-e sárgaláz-mikróbákat az ivóvizébe, vitriolt a szemcseppjeibe; ilyen kifinomult, elmés halálnemek keserítették meg minden pillanatát azokban a napokban, s riasztották fel az éjszaka közepén, azzal az eleven lidércképpel, hogy Leticia Nazareno valami indián rontástól elvérzett álmában, és olyannyira felkavarta ez a sok képzelt kockázat s valódi veszély, hogy Leticia Nazareno egy lépést sem tehetett az utcán az akár ok nélkül is ölni utasított elnöki testőrség vérengző kísérete nélkül, mégis el akar menni, tábornok úr, viszi magával a gyereket is, legyűrve rossz előérzetét, nézte, amint beszállnak az új páncélautóba, hűvös jelekkel búcsúztatta őket, egy belső erkélyről ekként imádkozva, anyám, Bendición Alvarado, védelmezd őket, tedd, hogy a golyó lepattanjon a pruszlikjáról, szelídítsd meg az ópiumot, anyám, egyenesítsd ki a görbe gondolatot, nem volt egy percnyi nyugta, míg meg nem hallotta újra a testőrség szirénáit a Főtéren, s meg

nem pillantotta Leticia Nazarenót és a kisfiút keresztüljönni az udvaron, a világítótorony első fényeivel, Leticia izgatottan, boldogan érkezett a cipekedő katonák oltalmában, volt ott élő pulyka, orchidea Envigadóból, színes lámpafüzérek karácsonyra, mert már azt jelezték az utcákon a világító csillagokkal szegélyezett feliratok, melyeket ő készíttetett, hogy szorongását leplezze; elébement a lépcsőn, csakhogy érzem, hogy életben vagy a kékrókafarkak naftalinhavában, lábadozóbeteg-fürtjeid csípős izzadságában, segített a hálószobádba vinni az ajándékokat, abban a furcsa bizonyosságban, hogy utolsó morzsáit költi el egy halálra ítélt gyönyörnek, amit inkább ne ismert volna meg soha, és annál inkább kétségbeesett, minél jobban meggyőződött róla, hogy akármit is eszel ki ama kibírhatatlan szorongás csillapítására, bármit is tesz, hogy elhárítsa, minden csak ahhoz a balszerencsém szörnyű szerdájához viszi közelebb irgalmatlanul, amikor a rettentő döntésre jutott, hogy elég volt, az istenit; legyen meg minél előbb, aminek meg kell lennie, határozott, de még ki sem gondolta a dörgedelmes parancsot, amikor két szárnysegéde lélekszakadva berontott irodájába az iszonyatos hírrel, hogy Leticia Nazarenót és a gyereket ízekre tépték és szőröstől-bőröstől felfalták a vásárcsarnok kóbor kutyái, elevenen falták fel őket, tábornok úr, de nem a szokásos kóbor kutyák voltak, hanem valami ragadozók, riadtsárga szemük volt és sima cápabőrük, valaki a kékrókákra éheztette ki őket, hatvan, szakasztott egyforma kutya, senki se tudja, mikor ugrottak elő a zöldséges standok közül, és vetették rá magukat Leticia Nazarenóra és a gyerekre, tüzelni se maradt időnk, féltünk, hogy őket lőjük agyon, mert mintha valami pokoli, fullasztó forgószél kapta volna el őket a kutyákkal együtt, csak a felénk nyújtott, kérészéletű kezek villanásnyi bárányfelhőit láthattuk, mialatt testük többi része darabonként eltűnt, röpke,

megragadhatatlan arckifejezéseket láttunk, hol rettenet, hol szánalom, hol diadal ült rajtuk, mígnem végleg elnyelte őket a rájuk rontó, marakodó örvény, s csupán Leticia Nazareno filcibolyás kalapja lebegett még felül, a meleg vérrel befröcskölt, bálványszerű zöldséges kofák rezzenéstelen iszonyatára, Istenem, fohászkodtak, ez nem lenne lehetséges, ha a tábornok nem akarná, vagy legalább ne tudna róla, úgyszintén az elnöki őrség örökös szégyenére, akik egyetlen puskát se tudtak elsütni, csak az összevérzett zöldségben szétszórt csontokat tudták kimenteni, semmi mást, tábornok úr, nem találtunk semmi egyebet, csak a gyereknek ezeket az érmeit, a kardot, bojtja nélkül, Leticia Nazareno kordován cipőit, melyek hogy, hogy nem, a piactól majdnem egy mérföldre levő öböl vizén úsztak, a tarka üveggyöngy nyakláncot, az acélháló pénztárcát, amit mind átadunk most önnek, a saját kezébe, tábornok úr, ezzel a három kulccsal, a megfeketedett arany jegygyűrűvel és öt darab tízcentavóst, azaz ötven centavót, amit az íróasztalra tettek, hogy számolja meg, és semmi több, tábornok úr, csak ennyi maradt belőlük. Oly mindegy lett volna neki, akár több marad, akár kevesebb, ha tudhatta volna előre: nem is oly sok, nem is oly nehéz esztendőre lesz szüksége, hogy kitörölje ama elkerülhetetlen szerda emlékének utolsó nyomát is; sírt dühében, kiáltozva ébredt az őrjítő kutyaugatástól, éjjelre láncra kötötték őket az udvarban, míg eldönti, mit kezdjünk velük, tábornok úr, tanácstalanul tépelődve magában, vajon ha leöleti őket, nem Leticia Nazarenót s a gyermeket ölné meg újra a gyomrukban; elrendelte, hogy döntsék le a vásárcsarnok vaskupoláját, és építsenek a helyén egy kertet magnóliákkal, fürjekkel, benne márványkeresztet, magasabbra érjen, és erősebb fénnyel világítson, mint a világítótorony, hogy az eljövendő nemzedékek emlékezetében örökké továbbéljen a történelem nagy

nőalakja, akire ő maga már nem is emlékezett, amikor az emlékművet lerombolta egy éjszakai robbanás, amit senki sem vállalt magára, a magnóliákat megették a disznók, és az emlékkertből bűzlő, iszapos szemétdomb lett, amit ő sose látott, nemcsak azért, mert az elnöki sofőrnek megparancsolta, hogy kerülje el az egykori zöldségpiacot, még ha a fél világot kell is megkerülnöd, hanem mert többé nem ment az utcára azóta, hogy az irodákat átköltöztette a minisztériumok napüveges épületeibe, és minimális személyzettel, egyedül lakta a csupasz házat, ahol parancsára nem maradt semmi látható nyoma királynői buzgól-kodásodnak, Leticia, csak ődöngött az üres házban, s nem volt egyéb ismert elfoglaltsága, mint hébe-hóba egy-egy tanácskozás a magas hadvezetéssel, vagy a végső döntés meghozatala nehéz minisztertanácsülések után, és hogy fogadja Wilson nagykövet bajkeverő látogatásait, aki késő délutánig ott ücsörgött nála a ceibalombok alatt, és baltimore-i cukorkát, pucér nőkkel teli, színes, képes újságokat hozott neki, csak hogy levegye a lábáról, és megvegye tőle a felségvizeket, az ország tetemes külföldi adósságainak fejében, s ő hagyta, hadd beszéljen, úgy tett, mintha kevesebbet vagy többet hallana meg annál, amit valójában hallott, ahogy épp kedvezőbbnek vélte, a szóáradat elől a közeli leányneveidéből behallatszó, tarka farkú szarka barkaágra szállt kórusának hallgatásába menekült, s míg a beálló szürkületben a lépcsőig kísérte, megpróbálta megértetni vele, hogy mindent elvihet, amit csak akar, csak a tengert nem az ablakaim alól, képzelje, mihez kezdhetnék én, egyedül ebben a nagy házban, ha nem láthatnám most, mint minden délután ebben az órában, akár egy lángoló mocsár, mit kezdenék a törött üvegeken vonítva besüvöltő decemberi szelek nélkül, hogyan is élhetnék a világítótorony zöld fénycsóvái nélkül, én, aki otthagytam ködös

hegyi pusztáimat, s váltóláztól félholtan beálltam a szövetségi háború tumultusába, de nehogy azt higgye, hazafiságból tettem, ahogy a lexikon mondja, nem is kalandvágyból, de nem is azért, mintha egy fikarcnyit is törődtem volna a szövetségi eszmékkel, Isten nyugosztalja őket, nem, kedves Wilsonom, mindezt azért tettem, hogy megismerjem a tengert, úgyhogy találjon ki valami más marhaságot, mondta, és búcsúzóul vállon veregette a lépcsőnél, majd visszamenőben sorra felgyújtotta a lámpákat az egykori irodák kopár termeiben, ahol az egyik délután egy eltévedt tehénre bukkant, a lépcső felé zavarta, az állat megbotlott az agyonfoltozott szőnyegekben, megtántorodott, és legurult, mint a labda, nyakát törte a lépcsőn, a leprások legnagyobb örömére és szerencséjére, kik tüstént nekiestek feltrancsírozni, ugyanis Leticia Nazareno halála után ők is visszasettenkedtek a palotába, s most a vakokkal és bénákkal együtt újra az ő kezétől várták a gyógyulást az udvar elvadult rózsalugasában; csillagos éjszakákon hallotta énekelni őket, velük énekelte fénykorának slágerét, Zsuzsanna, jöjj, Zsuzsanna, és minden délután öt órakor a magtár tetőablakán kihajolva leste az iskola kapujában felbukkanó lányokat, megbabonázva a kék köténykék, a térdzoknik, a copfok látványától, anyám, rémülten futottunk el a kísértet tüdővészes szeme elől, aki rongyos kesztyűje szakadt ujjaival csalogatott a vasrudakon keresztül, kislány, kislány, szólongatott, gyere, hadd tapogassalak meg, s míg látta őket lélekszakadva elmenekülni, arra gondolt, anyám, édesanyám, Bendición Alvarado, milyen fiatalok ezek a mai fiatalok, kinevette magát, de azután kibékült magával, mikor háziorvosa, az egészségügyi miniszter, valahányszor meghívta ebédre, nagyítóval vizsgálgatta a recehártyáját, a pulzusát mérte, erősködött, hogy kanalas orvosságot kell szednie, hogy betömítsem az emlékezetem lékeit, marhaság, kanalas

orvosság nekem, akinek kutya bajom nem volt egész életemben, a hideglelést kivéve a háborúban, menjen a csudába, doktor, egyedül ebédelt tovább a magányos asztalnál, háttal a világnak, ahogy a marokkói királyok esznek, miként azt a tudós Maryland nagykövet mondta neki egyszer, késsel-villával és egyenes fővel evett, egy elfelejtett tanítónő szigorú tanítása szerint, felforgatta az egész házat a mézes csuprai után, mivel rejtekhelyük néhány óra alatt kiment a fejéből, s helyettük minduntalan olyan összesodort határidőnapló-szeletkékre bukkant, amiket ő írt valaha, hogy ne feledkezzék meg semmiről, amikor majd nem tud emlékezni semmire, azt olvasta az egyiken, holnap kedd, olvasta, hogy fehér keszkenőd piros betűvel ékes, nem a te neved betűje az, édes, kíváncsian olvasta, Leticia Nazareno, lelkem, látod, mivé lettem nélküled, Leticia Nazarenót olvasott mindenütt, és képtelen volt felfogni, hogy lehetett valaki olyan boldogtalan, hogy telefirkálta sóhajaival a házat, pedig az én írásom volt, az egyetlen balkezes írás, ami akkoriban az illemhelyek falán látható volt, ahová önmaga vigasztalására felírta, éljen a tábornok úr, éljen, a kurva anyátok, egészen kigyógyulva már abból a dühéből, hogy ő lett a földi, tengeri és légi tisztek leggyengébbike egy zárdaszökevény miatt, akiből nem maradt hátra egyéb, csak egy papírfecnikre firkált név, mert így határozott, amikor érinteni se volt hajlandó a tárgyakat, amiket a szárnysegédek az íróasztalra raktak, oda se tekintve, megparancsolta, vigyék el innét azt a cipőt, azokat a kulcsokat, mindent, ami halottaira emlékeztethette volna, és mindent, ami belőlük megmaradt, tegyék be féktelen szieszta hálószobájába, falazzák be az ajtókat-ablakokat, azzal a végleges paranccsal, hogy senki nem léphet be oda, még az én parancsomra se, a hétszentségit, túltette magát az udvarban hosszú hónapokig láncravert kutyák rémült vonításának éjszakai hidegrázásán, mert

arra gondolt, bármi kárt tenne bennük, az a halottainak fájna, elhagyta magát a függőágyában, reszketve a dühtől, hogy ismeri vérei gyilkosait, és mégis tűrnie kell a megaláztatást, hogy a saját házában kell látnia őket, mert pillanatnyilag nem volt hatalma ellenük, ellene volt mindenféle végtisztességnek, megtiltott minden részvétlátogatást, gyászt, várta az óráját, haragjában ringatva magát a függőágyban, a ceibafa oltalmat adó árnyékában, ott, ahol utolsó komám kifejezte neki a vezérkar büszkeségét azért a higgadtságért és rendért, amivel a nép a tragédiát elviselte, ő épp hogy csak elmosolyodott, ne vacakoljon, komám, ugyan miféle higgadtság és rend, csak arról van szó, hogy a népek fütyültek az egész szerencsétlenségre, átböngészte az újságot kívül-belül, elöl-hátul, hátha talál valami egyebet is, nemcsak a saját hírszolgálata által kitalált híreket, keze ügyébe tétette a rádiókészüléket, hogy ugyanazt a hírt hallja Veracruztól Riobambáig, hogy a rendőrség biztos nyomon halad a merénylet tettesei felé, naná, a seggfejek, hogy minden kétséget kizáróan felismerték őket, hát persze, hogy mozsárágyútűz alatt tartják őket, egy kültelki bordélyházban bekerítve, na végre, sóhajtott fel, szegény fickók, ám gyanakvásának egyetlen fénysugarát ki nem csillantva, a függőágyában maradt, s fohászkodott, anyám, Bendición Alvarado, adj életet ehhez a leszámoláshoz, ne engedd el a kezemet, anyám, adj ihletet nekem, olyan hittel könyörgése hatékonysága felől, hogy fájdalmából felgyógyulva találtuk, midőn mi, a közrendért és állambiztonságért felelős vezérkari parancsnokok, jelentettük neki, hogy a bűntény tettesei közül három meghalt a biztonsági erőkkel vívott tűzharcban, a másik kettő a tábornok úr rendelkezésére áll a Szent Jeromos tömlöcében, és azt mondta, ahá, a függőágyban ülve, kezében egy kancsó gyümölcslé, amelyből mindegyikünknek töltött egy pohárral a jó

céllövő biztos kezével, bölcsebb és figyelmesebb volt, mint valaha, még a gondolatomat is kitalálta, hogy szívesen rágyújtanék egy cigarettára, és megadta e kivételes engedélyt, amit szolgálatban levő katonáknak még soha nem adott meg, ez alatt a fa alatt mindannyian egyenlők vagyunk, mondta, és szenvtelenül hallgatta végig a vásárcsarnoki bűntettről szóló, aprólékos jelentést, hogyan hozattak Skóciából külön-külön küldeményekben nyolcvankét újszülött vérebet, amelyek közül a nevelés során elhalt huszonkettő, hatvanat pedig ölni idomított egy skót mester, aki nemcsak a kékrókákkal szemben oltott beléjük gyilkos gyűlöletet, hanem közvetlenül Leticia Nazareno és a gyermek személye ellen is, ezeknek a ruhadaraboknak a segítségével, amiket apránként csentek el a kormánypalota mosodájából, meg Leticia Nazareno pruszlikja, kendője, harisnyája, a fiú teljes egyenruhája segítségével, amit mind bemutattunk neki, hogy felismeri-e, de csak annyit mondott, ahá, oda se nézett, elmondtuk neki, hogyan idomították be a hatvan kutyát még arra is, hogy ne ugassanak, amikor nem szabad, rászoktatták őket az emberhús ízére, hét lakat alatt tartották őket a betanítás nehéz évei alatt, a külvilágtól elzárva, egy egykori kínai tanyán, székesfővárosunktól hét mérföldre, ahol még ember nagyságú bábuik is voltak, Leticia Nazareno és a gyermek ruháiba öltöztetve, akiket a kutyák még ezekről az eredeti felvételekről és újságkivágásokból is felismertek, melyeket albumba ragasztva mutattunk be neki, hogy a tábornok úr jobban érzékelhesse, milyen tökéletes munkát végeztek a gazemberek, ami igaz, az igaz, de ő csak annyit mondott, ahá, oda se nézett, végül pedig elmagyaráztuk, hogy a bűnszövetkezet természetesen nem a saját szakállára dolgozott, hanem egy külföldön működő titkos társaság ügynökei voltak, a jelvényük ez a kacsatoll, keresztben egy késsel, ahá, valamennyiük

szökésben volt a katonai igazságszolgáltatás elől, korábbi, államellenes bűnökért, ez a három, aki meghalt, s akinek képét megmutattuk az albumban, nyakukban a bűnügyi nyilvántartó számával, meg az az életben maradt kettő, aki börtönben várja tábornok úr végső és megfellebbezhetetlen ítéletét, a Poncé de León fivérek, Mauricio és Gumaro, huszonnyolc és huszonhárom évesek, előbbi foglalkozás és állandó lakóhely nélküli katonaszökevény, utóbbi kerámiatanár az iparművészeti iskolában, akiknek jelenlétében a kutyák az ismeretség és öröm olyan világos jeleit mutatták, ami már önmagában is elegendő bizonyíték lenne bűnösségükre, tábornok úr, és ő csak annyit mondott, ahá, de napiparancsában dicsérettel említette meg a három tisztet, aki a nyomozást folytatta, és a haza szolgálatáért katonai érdemrenddel tüntette ki őket egy ünnepélyes ceremónián, melyen egyúttal összehívta a rögtönítélő haditanácsot Mauricio és Gumaro Poncé de León ügyében, és megszületett az ítélet: golyó általi halál, negyvennyolc órán belül végrehajtandó, hacsak nem részesíti őket kegyelemben, tábornok úr. Magányosan révedezve függőágyában, hajthatatlan maradt a világ minden részéből áradó kegyelmi kérvényekkel szemben, hallotta a rádióban a Nemzetek Társasága meddő vitáját, hallotta a szomszéd országok sértéseit és néhány helyeslő mondatot távolabbról, ugyanakkora figyelemre méltatta a könyörületesség híveinek félénk érveit, mint a büntetés híveinek hangoskodó indokait, nem volt hajlandó fogadni a pápai nunciust a Szentatya személyes üzenetével, melyben pásztori aggodalmának ad hangot a két megtévedt bárány sorsa miatt, meghallgatta a közbiztonsági jelentéseket az ő hallgatásától felbolydult egész országból, távoli lövöldözést hallott, érezte a földet megrengető, ismeretlen eredetű robbanást az öbölben horgonyzó hadihajón, tizenegy halott, tábornok úr, nyolcvankét sebesült, és a hajó

használhatatlan, rendben, mondta, és hálószobája ablakából szemlélte az éjszakai máglyát a kikötő öblében, mialatt a halálraítéltek számára eljött az utolsó éjszaka a Szent Jeromos-erőd siralomházában, úgy emlékezett rájuk ezen az órán, ahogy a fényképeken látta őket, a közös édesanya busa szemöldökével, maga előtt látta őket, amint magukra hagyottan reszketnek a haláltusa cellájának örökösen égő villanykörtéje alatt, nyakukban a számtábla, két egymás után következő szám, érezte, rá gondolnak, hozzá fohászkodnak, ám ő a legapróbb jellel el nem árulta volna akaratának irányát, elvégezte megszokott, mindennapos esti teendőit, majd elköszönt az ügyeletes tiszttől, aki egész éjszakára ott maradt virrasztani a hálószobája előtt, hogy azonnal hírül vihesse, ha valamit határozna az első kakasszó előtt; rá se nézett, ahogy elment mellette, csak odaköszönt, jó éjszakát, kapitány, felakasztotta a kampóra a lámpást, bezárta a három zárt, három reteszt, három lakatot, hasra feküdt és éber álomba merült, amelynek törékeny közfalain át továbbra is hallotta a kutyák sóvár szűkülését az udvaron, a mentőautók szirénázását, valami kétes mulatság petárdadurrogását és zenefoszlányait az ítélet szigorától megszeppent város sűrű éjében, felébredt a székesegyház éjféli harangszavára, kettőkor ismét felébredt, három óra előtt ismét felébredt a szemerkélő eső szortyogásától az ablak dróthálóján, és akkor felkelt a földről, azzal a hosszas és nehézkes ökörtápászkodással, előbb a far, aztán a mellső lábak s végül a kótyagos fej, lecsüngő ajkairól csordogáló nyállal, s először is megparancsolta az őrt álló tisztnek, hogy vigyék innen ezeket a kutyákat, ahol nem hallom őket, őriztesse őket a kormány természetes kimúlásukig, másodsorban elrendelte a Leticia Nazareno és a gyermek kíséretét képező katonák feltétel nélküli szabadon bocsátását, végezetül pedig megparancsolta, hogy a

Poncé de León fivéreket, Mauriciót és Gumarót haladéktalanul végezzék ki, amint kézhez veszik eme legfelsőbb és megfellebbezhetetlen döntésemet; de nem golyó által, ahogy az ítélet elrendelte, hanem a lovak általi felnégyelés elavult módszerével; tagjaikat kitették közfelháborodásra és köziszonyatra a határtalan bánatbirodalom legláthatóbb helyein, szegény fiúk, miközben ő sebzettelefánt-óriáspatáit vonszolva fohászkodott, nagy haraggal, anyám, édesanyám, Bendición Alvarado, segíts meg, ne engedd el a kezem, anyám, ne engedd, hogy rátaláljak a férfira, aki megbosszulja ezt az ártatlanul ontott vért, vezess el ahhoz a gondviselés küldte férfihoz, akit dühének csapongásaiban megálmodott magának, és akit leküzdhetetlen sóvárgással keresett az útjába kerülő tekintetek mélyén, a hangok legfinomabb árnyalataiban kutatta, hátha ott lapul valahol, vagy a szív dobbanásaiban, az emlékezet legritkábban használt zugaiban, és már felhagyott a reménnyel, hogy megtalálja, amikor egyszer csak szeme-szája tátva maradt, a legdelejesebb és legkevélyebb férfiú láttán, akit valaha is ismertem, anyám, úgy öltözködött, mint hajdan a spanyol urak, Henry-Pool-zsakett, gomblyukában gardénia, Pecover nadrág és ezüstszálas brokátmellény, s mindezt természetes, könnyed eleganciával viselte Európa legfinnyásabb szalonjaiban, oldalán a pórázon vezetett, borjú nagyságú, ember tekintetű, hallgatag dobermann, José Ignacio Saenz de la Bárra, szolgálatára, tekintetes uram, mutatkozott be, utolsó, egy szem sarja ősi arisztokráciánknak, melyet szétmorzsolt a szövetségi népvezérek pusztító fergetege, elsöpörtettek a föld felszínéről nagyravágyó, meddő álmaikkal, tágas és melankolikus kúriáikkal, francia akcentusukkal együtt, ám itt állt a fajta pompás végterméke, összes birtokával: harminckét évével, hétszeres nyelvtudásával s négy galamblövészeti nagydíjjal Dauville-ből,

keménykötésű, sudár termetével, vasszínű bőrével; mesztichaja középen elválasztva, s benne festett, ősz tincs, vékony vonalú ajka maga az örök akarat, tekintetében pedig annak az embernek az elszántsága, akit a gondviselés küldött; cseresznyefa sétapálcájával éppen krikettjátékos pózban állt, hogy színes fényképet készítsenek róla a bálterem gobelintavaszainak idilli háttere előtt, amikor megpillantotta, és abban a pillanatban megkönnyebbülten sóhajtott fel, ő az, mondta magában, és csakugyan ő volt az. José Ignacio Saenz de la Bárra a szolgálatába szegődött, azzal az egyszerű kikötéssel, hogy amennyiben ön a rendelkezésemre bocsát nyolcszázötvenmilliót, amiről nem kell elszámolnom senkinek, és nincs fölöttem egyéb hatalom excellenciádnál, akkor én két esztendő leforgása alatt átadom önnek Leticia Nazareno és a gyermek igazi gyilkosainak fejét mind egy szálig, s ő elfogadta, rendben van, miután hűsége és rátermettsége felől megbizonyosodott számtalan kemény próba révén, amit azért rótt ki rá, hogy kitapasztalja kedélye kaptatóit, megismerje akarata határait, jelleme repedéseit, mielőtt végleg a kezébe adná hatalma kulcsait, utoljára alávetette még a kérlelhetetlen dominójátszmák végső próbájának is, és José Ignacio Saenz de la Bárra megengedte magának a vakmerőséget, hogy engedély nélkül nyerjen, nyert is, mert a legbátrabb ember volt, akit valaha is láttam, anyám, türelme nem ismert határt, mindent tudott, a kávékészítésnek hetvenkét módját ismerte, nemük szerint meg tudta különböztetni a puhatestűeket, egyaránt olvasott kottát és vakírást, hosszan a szemembe nézett szótlanul, s én nem tudtam mit kezdeni azzal az elpusztíthatatlan arccal, a cseresznyefa pálca gombján nyugvó, henye kezekkel, a hajnali csillanású kővel a gyűrűsujján s a lábánál heverő, alvó bőre eleven bársonybundája alatt ádázán őrködő fenevaddal, a fürdősök illatával, ami az általam látott legszebb és

legmagabiztosabb férfiúnak gyengédségre és halálra érzéketlen testéből áradt, midőn lélegzetelállító vakmerőséggel a szemembe merte mondani, hogy én nem vagyok igazi katona, csak kényszerűségből lettem azzá, mert a katona pont az ellenkezője önnek, tábornok úr, azoknak csupa közvetlen és könnyű céljuk van, a hatalomnál többre becsülik a parancsolást, és nem valamit, hanem valakit szolgálnak, azért olyan könnyű kijátszani őket, mondta, főként egymás ellen, és erre nem jutott semmi egyéb az eszembe, csak mosolyogtam, abban a szilárd hiszemben, hogy nem tudná eltitkolni egyetlen gondolatát sem ez elől a lenyűgöző ember elől, akinek nagyobb hatalmat adott a kezébe, mint bárkinek a rendszere alatt, egykomám Rodrigo de Aguilar tábornok óta, Isten tartsa meg az ő szent jobbján, egy titkos birodalom teljhatalmú urává tette a saját külön birodalmán belül, egy láthatatlan, elnyomó, tömeggyilkos gépezet fejévé, ami nemcsak, hogy hivatalosan nem létezett, de azt is nehéz volt elhinni, hogy egyáltalán létezik, mivel senki sem felelt tetteiért, neve sem volt, helye sem volt a világban, és mégis rettegett valóság volt, mely terrorja révén csakhamar az állam egyéb elnyomó szervei fölé kerekedett, már jóval azelőtt, hogy eredetét és megfoghatatlan természetét kellőképp tisztázta volna a legfőbb vezetés, még ön sem látta előre e rémgépezet horderejét, tábornok úr, még én sem sejthettem: attól a perctől, hogy elfogadtam az alkut, védtelenül kiszolgáltattam magam a hercegnek öltözött vadember ellenállhatatlan bűvöletének és csápjai mohóságának, aki egy nap jókora pitakenderzsákot küldött neki, kókusszal lehetett tele, úgyhogy meghagyta, tegyék valahová, ahol nincs útban, egy falba épített irattartó szekrénybe, és meg is feledkeztek róla, mígnem három nap múlva élni se hagyta az embert a falakon keresztülszivárgó s a tükrök lapját bűzös párával belepő dögbűz, a

konyhában kerestük a szédítő szagot, s az istállókban találtuk, kiűztük füstölővel az irodákból, és a fogadóteremben jött szembe velük, megtöltötte rothadórózsa-bűzével a legrejtettebb zugot is, ahová másként még egyéb illatok köntösében sem jutott el soha a pestis éji levegőjének leghalványabb foszlánya sem, pedig ott volt, ahol a legkevésbé sem kerestük, a zsákban, amiről azt hittük, kókusz van benne, és amit José Ignacio Saenz de la Bárra küldött, az alku szerinti első részletfizetésként, hat levágott fej, a hozzávaló halotti bizonyítványokkal, a kőkorszaki vak patrícius, don Nepomuceno Estrada feje, 94 éves, a nagy háború utolsó veteránja, a radikális párt alapítója, elhunyt, a csatolt halotti bizonyítvány szerint május 14-én, aggkori végelgyengülés következtében, doktor Nepomuceno Estrada de la Fuente feje, az előbbi fia, 57 éves, belgyógyász, meghalt, a csatolt halotti bizonyítvány szerint ugyanaznap, mint az apja, koszorúér-trombózis következtében, Eliécer Castor feje, 21 éves, bölcsészhallgató, meghalt, a csatolt halotti bizonyítvány szerint egy kocsmai verekedésben kapott többrendbeli szúrt seb következtében, Lidice Santiago feje, 32 éves, illegális pártaktíva, meghalt a csatolt bizonyítvány szerint művi magzatelhajtás következtében, Roque Pinzón, alias Láthatatlan Jácint feje, 38 éves, léggömbkészítő, meghalt ugyanaznap, heveny alkoholmérgezés következtében, Natalicio Ruiz feje, 30 éves, az Október 17-e elnevezésű titkos szervezet titkára, a halál oka, a csatolt halotti bizonyítvány szerint egy pisztolygolyó, amit szerelmi csalódásában a saját fejébe röpített, összesen hat, meg a róluk szóló átvételi elismervény, amit bűztől és borzalomtól émelygő gyomorral írt alá, s azt gondolta magában, anyám, Bendición Alvarado, ez az ember egy szörnyeteg, ki hitte róla, azzal a misztikus fizimiskájával és gomblyukában a virággal, és ráparancsolt, ne küldjön több húst nekem, Nacho, elég az adott

szava is, de Saenz de la Bárra nem hagyta annyiban, férfiak vagyunk, tábornok, felelte, ha nem bír szembenézni az igazsággal, hát itt az aranya, és megyek isten hírével, az ördögbe is, ennél sokkal jelentéktelenebb csekélységért fő-belövette volna még az anyját is, most mégis az ajkába harapott, nem úgy gondoltam, Nacho, tegye a dolgát, úgyhogy sorra érkeztek azok a látszatra kókusszal teli, rettenetes pitakenderzsákok, és ő görcsbe rándult belekkel küldette tovább, jó messzire őket, miközben felolvastatta a halotti bizonyítványokat és aláírta a nyugtákat, rendben van, már kilencszáztizennyolc legelszántabb ellenfelének fejét nyugtázta, amikor egy éjszaka egyujjú állattá változott álmában, és hosszú sor ujjlenyomatot hagyott maga után egy friss cementsíkságon; arra riadt fel, hogy hideg veríték lepi el, s hogy eloszlassa hajnali rossz közérzetét, fejeket számolgatott a fejőistállók keserű emlékű trágyadombján, annyira belemerülve öreges morfondírozásába, hogy összetévesztette dobhártyája zúgását a rothadó füveken nyüzsgő rovarok zümmögésével, míg arra gondolt, anyám, Bendición Alvarado, hogy lehet, hogy már ennyien vannak, és még mindig nem kerültek sorra a valódi tettesek, ám Saenz de la Bárra felhívta a figyelmét, hogy minden hat fej hatvan ellenséget szül, az a hatvan újabb hatszázat, az megint hatezret, az meg hatmilliót, a hétszentségit, az egész ország, sose végzünk, amire Saenz de la Bárra szenvtelenül válaszolta, aludjék nyugodtan, tábornok úr, majd végzünk, amikor mind bevégzik, micsoda barbár. Soha egy pillanatra meg nem ingott, nem hagyott más alternatívának ujjnyi rést sem, az örökké lesben álló dobermann titkos erejére támaszkodott, az volt tanácskozásaik egyetlen tanúja, hiába próbálta megakadályozni mindjárt a legelején, amikor először állított be hozzá José Ignacio Saenz de la Bárra a pórázon vezetett, ideges állattal, melynek észrevétlen utasításokkal csak egyvalaki

tudott parancsolni: a gazdája, a legdaliásabb, ám egyben a legkevésbé szívélyes ember, akit valaha is láttam; hagyja kint azt a kutyát, parancsolta neki, de Saenz de la Bárra azt felelte, tábornok úr, nincs az a hely a világon, ahová Lord Köchel be ne mehetne, ha én bemehetek; így hát be is jött, ott szunyókált gazdája lábainál, míg a levágott fejekről rutinszámadást végeztek, ám azonnal mohón talpra ugrott, mihelyt a vita hevesebb lett, nőies szemei megzavartak a gondolkozásban, megborzongatott emberi lehelete, láttam, ahogy hirtelen felugrik fektéből, s valami rotyogó hang jön ki gőzölgő szájából, amikor mérgében az asztalra csapott, mert a zsák fej közt egyik régi szárnysegédje fejére bukkant, aki amellett dominócimborája volt évekig, a hétszentségit, most aztán már elég, ám Saenz de la Bárra mindig meggyőzte, nem is annyira az érveivel, mint szelíd kutyaidomár-könyörtelenségével, keserűen vádolta önmagát, amiért behódolt az egyetlen halandónak, aki úgy merészelt bánni vele, mint vazallusával; ha egyedül volt, lázongott az uralma ellen, eltökélte, hogy lerázza azt a szolgaságot, amely már kezdte színültig tölteni tekintélye terét, most rögtön véget vetek ennek az egésznek, a szentségit, mondta, végtére is nem azért szült Bendición Alvarado, hogy parancsokat kapjak, hanem hogy én parancsoljak, ám éjszakai nekibuzdulásai rendre csődöt mondtak, amint Saenz de la Bárra belépett az irodába, s őt ismét leigázta finom modorának, valódi gardéniájának, tiszta csengésű hangjának, illatos fürdősóinak, keményített mandzsettái smaragdgombjának, nyugodt sétabotjának és komoly szépségének igézetével, a legvonzóbb és legelviselhetetlenebb férfi, akit valaha is láttam, ugyan, Nacho, nem úgy gondoltam, tegye csak a dolgát, ismételgette, és vette át tovább zsákszámra a fejeket, láttamozta a nyugtákat, rájuk se nézve, fogódzó híján alámerült hatalma futóhomokjában, minden tenger minden hajnala minden lépésénél

egyre azt kérdezve magában, mi a fene esett a világba, hogy már mindjárt tizenegy óra, és egy teremtett lélek sincs e temetői házban, van itt valaki, kérdezte, csak ő, senki más, hol vagyok hát, hogy nem lelem magam, mondta, hol van mezítlábas ordonáncaim siserahada, kik szamárhátról zöldségfélét és kasszámra tyúkokat málháztak le a folyosókon, hol vannak lepcses asszonyaim szennyvízpocsolyái, kik friss virágra cserélték az éjjeli virágokat a virágvázákban, és kalitkákat mostak és szőnyegeket poroltak az erkélyen, a Zsuzsanna, jöjj, Zsuzsanna, szerelmed kell nekem szárazágak-ritmusára, hol vannak satnya, hét hónapra született kölykeim, akik az ajtók mögé szartak, és vizeletükkel dromedárokat rajzoltak a fogadóterem falaira, hová lett tisztviselőim sopánkodása, kik tojó tyúkokat leltek az íróasztalfiókban, hová a kurvák és a katonák trafikálása a vécén, kóbor ebeim marakodása, kik megugatták a diplomatákat, ki tüntette el megint bénáimat a lépcsőkről, leprásaimat a rózsalugasból, tántoríthatatlan talp-nyalóimat mindenünnen, hiszen már a vezérkarban megmaradt utolsó komáit is csak nagy néha pillanthatta meg, a személyes biztonságáért felelős, új emberek tömör falán keresztül, felszólalni is alig adtak neki alkalmat az új miniszterek ülésein, kiket nem ő, hanem valaki más nevezett ki, hat, gyászszalonkabátos, galambszárny gallérú, tudós doktor, kik megelőzték a gondolatát, és anélkül döntöttek kormányügyekben, hogy a véleményét kikérték volna, elvégre mégiscsak én vagyok a kormány, ám a rendíthetetlen Saenz de la Bárra megmagyarázta neki, hogy ön, tábornok úr, nem a kormány, ön a hatalom; elunta magát a dominójátszmákban, még ha a legfifikásabb ügyeletesekkel került is szembe, mivel sehogy se sikerült vesztenie, hiába próbálkozott a legfurfangosabb cselekkel önmaga ellen; kénytelen-kelletlen ki volt szolgáltatva az előkóstolók

ízlésének, akik egy órával őelőtte belelefetyeltek az ételébe, nem találta rejtekhelyén az akácmézet, az istenit, én nem ilyen hatalmat akartam, kesergett, mire Saenz de la Bárra azt felelte, nincs más, tábornok, nem volt egyéb lehető hatalom ebben a halálos letargiában, amivé a hajdani vasárnapi kirakodóvásár paradicsoma változott, s amiben nem akadt már egyéb tennivalója, mint kivárni a délután négy órát, és meghallgatni a rádióban a helyi adó jámbor szerelmiregény-sorozatának aznapi epizódját, a függőágyból hallgatta, kezében a pohár érintetlen gyümölcslével, azután, a folytatás rejtélyének légüres terében lebegve, könnyes szemmel kérdezte, vajon az a leányzó meg fog-e halni oly fiatalon, és Saenz de la Bárra utánanézett, igen, tábornok, a lány meghal, hát ne haljon meg, az istenit, parancsolta, maradjon életben a befejezésig, és menjen férjhez, és legyenek gyerekei, és szépen öregedjen meg, mint akárki más, és Saenz de la Bárra átíratta a forgatókönyvet, csak hogy meglegyen a boldog illúziója, hogy még mindig ő az úr; parancsba adta, hogy mindenkinek életben kell maradnia, egybekeltek jegyesek, akik nem szerették egymást, feltámadtak régebbi adásokban már eltemetett szereplők, a gonosztevők pedig idő előtt elnyerték büntetésüket, hadd örvendezzék a tábornok úr, mindenki boldogan élt, míg meg nem halt, az ő parancsára, csak hogy az élete valamicskét kevésbé haszontalannak tűnjön, midőn a nyolcórai ércütésre átvizsgálta a házat, és azt találta, hogy valaki már őelőtte kicserélte a tehenek takarmányát, már megtörtént a lámpaoltás az elnöki őrség kaszárnyájában, a személyzet aludni tért, a konyhák rendben, a padló felmosva, a hentesasztalok felsikálva kreolinnal, sehol egy csepp vér, mindenütt kórházi tisztaság, valaki már bereteszelte az ablakokat, és lakatra zárta az irodákat, pedig neki és csak neki volt hozzá kulcsa, a fények egymás után kialudtak, mielőtt a kapcsolóhoz ért volna, az

előcsarnoktól a hálószobájáig, sötét tükrök előtt vonszolta súlyos rabkirály-patáit a homályban, a bársony alátéttel óvott egyszál sarkantyúval, nehogy az aranypor csíkja bárkit nyomra vezessen, mentében látta ugyanazt a tengert az ablakokon át, a januári Karib-tengert egymás után huszonháromszor, és olyan volt mindannyiszor, mint minden januárban, virágzó mocsár; bekukkantott Bendición Alvarado szobájába, hogy lássa, helyén van-e még mindig az öröksége, a citrancsfa, a holt madarak kalitkái, a gyötrelmes fékhely, ahol a hon anyja rothadó vénségét végigszenvedte, jó éjszakát, mormolta megszokásból, pedig már régóta senki sem válaszolta, jó éjszakát, fiam, Isten áldjon, a hálószobájába indult a menekülés lámpásával, amikor hirtelen kirázta a hideg Lord Köchel sötétben világító, kimeredt pupillájának parazsától, emberszagot érzett, egy kemény akarat tömörségét, a megvetés izzását, ki az, kérdezte, jóllehet tudta, ki az, José Ignacio Saenz de la Bárra estélyi öltözetben, azért jött, hogy emlékeztesse a történelmi estére, augusztus 12-e van, tábornok úr, felettébb nevezetes dátum; akkor ünnepeltük hatalomra jutásának első centenáriumát, úgyhogy a világ minden tájáról idesereglettek a látogatók, egy olyan esemény hírére, amilyet, bármily hosszú életű is, csak egyszer ér meg az ember; a haza ünnepelt, az egész haza, csak ő nem, mert hasztalan unszolta José Ignacio Saenz de la Bárra, hogy hőn rajongó népe körében töltse el e nevezetes estét, ő még a szokásosnál is előbb rázárta alvó-tömlöcére a három zárt, három reteszt, három lakatot, hasra feküdt a csupasz téglapadlón, rangjelzés nélküli, durva vá-szonuniformisában, lábszárvédőben, aranysarkantyúval, jobb karját a feje alá hajtva párnának, ahogyan aztán ráakadtunk a keselyűk torán, mélytengeri állatok s növények fertőjében, s a félálom szitájának ködében hallotta még a nélküle zajló vigasság

távoli rakétáit, hallotta az ujjongó muzsikát, az ünnepi harangokat, a sokaság iszapárját: olyan dicsőséget magasztaltak, mely nem az ő dicsősége volt, miközben ő inkább szórakozottan, mint szomorúan mormolta, anyám, Bendición Alvarado, sorsom forrása, száz éve már, a szentségit, száz év, hogy rohan az idő.
Ott volt hát, mintha ő lenne és mégsem ő, a díszterem bankettasztalán feküdt kiterítve, virágok közt, halott pápa nőies pompájában, amiben egyszer már nem ismert magára, első halála gyászszertartásán, félelmetesebb volt holtában, mint életében, vattával kitömött selyemkesztyűjével, a tántoríthatatlan talpnyalók által kitalált cukorkaháborúk képzelt győzelmeinek hamis rendjeleivel felvértezett mellén, rikító gálaegyenruhában, lakk lábszárvédőben, rajta az egyetlen aranysarkantyú, amit a házban találtunk, és a világegyetem tábornokának tíz bánatos napkorongjával, amivel az utolsó pillanatban tüntették ki, hogy a halálénál magasabb rangra emeljék, oly közeli és látható volt új, posztumusz szerepében, hogy első ízben lehetett kételkedés nélkül hinni valódi létezésében, bár annyi szent, senki sem hasonlított nála kevésbé önmagához, senki sem volt annyira önnön ellentéte, mint az a vitrintetem, amely még éjféltájt is egyre főtt a halottas szoba aprólékos gonddal berendezett terének lassú tüzében, míg mi a szomszédos kormánytanácsteremben szavanként vitatva latolgattuk, hogy milyen formában tegyük közzé a hírt, amiben senki sem mert hinni, amikor felébredtünk az állig felfegyverzett csapatokat szállító kamionok zajára, nesztelen osztagaik hajnal óta megszállva tartották a középületeket, a kereskedősor árkádjai alatt hasaltak, lövésre készen, tornácokon rejtőztek, láttam, amint háromlábú géppuskákat állítottak fel az alkirályi negyed tetőteraszain, amikor hajnalban kinyitottam házam erkélyét, azon tűnődve, hová tegyem a kertben frissen vágott, még harmatos

szegfűcsokrot, az erkély alatt egy katonai őrjáratot láttam, egy hadnagy vezetésével kapuról kapura mentek, és bezárták azt a néhány üzletet is, ami nyitni készült a kereskedősoron, ma nemzeti ünnep van. kiáltozta a hadnagy, ez a felső parancs, ledobtam nekik egy szál szegfűt az erkélyről, és megkérdeztem, mi történt, hogy annyi katona meg fegyverzörgés van mindenütt, a tiszt elkapta a levegőben a szegfűt, és azt válaszolta, képzeld, kislány, még mi se tudjuk, biztos föltámadt a halott, és majd megpukkant a nevetéstől, hiszen ki merte volna gondolni, hogy olyan világrengető esemény történt volna, éppen ellenkezőleg, arra gondoltunk, hogy annyi évi nemtörődömség után ismét a kezébe vette tekintélye gyeplőjét, és elevenebben, mint valaha, vonszolja hatalmas, képzelt-király-patáit a hatalom házában, amelynek újra kigyulladtak fénygömbjei, azt hittük, ő hajtotta ki a teheneket, melyek most a Főtér foghíjas macskakövein bóklásztak dobogva, és a kókadozó pálmafák tövében ücsörgő vak, katonacsizmáknak vélvén a patákat, a messziről jött, halált legyőző, boldog lovagról szóló költeményt kezdte szavalni, teljes hangerővel, tenyerét nyújtogatva a tehenek felé, amelyek felágaskodtak, hogy lelegeljék a zenekioszk balzsamvirág-füzéreit, hiszen úgyis megszokták, hogy lépcsőkön fel-le járva jutnak élelemhez, tanyát vertek a Nemzeti Színház romjainak vadkaméliakoronás múzsái és törött lantjain lógó majmai között, nárduscserép-csörömpölés közepette nyomultak be vizet keresve az alkirályi negyed hűvös árnyú tornácaira, tüzelő pofájukat a belső udvar medencéjébe merítették, és egy ujjal se mert hozzájuk nyúlni senki, hiszen ismertük az elnöki billog velük született jelét, amit a tehenek a farukon, a bikák a nyakukon viseltek, érinthetetlenek voltak, még a katonák is kitértek előlük a kereskedősor sikátoraiban, mely elveszítette hajdani pokoli piactérzsivaját, s csak törött bordázatok

korhadoztak, tönkrement árbocok meredeztek a forró miazmás pocsolyákban azon a helyen, ahol a vásárcsarnok állott, mikor még megvolt a tengerünk, és zöldséges standok között futottak zátonyra a sónerek; üresen tátongtak a fénykorában még viruló hindu bazárok, rég elmentek már a hinduk, annyit se mondtak, köszönöm, tábornok úr, s ő utolsó szenilis dührohamaitól elborult aggyal ordítozta, a rossebbe velük, hát csak kotródjanak angol szart pucolni, ordította, elment mind, s helyükön indián amuletteket és kígyómarásra ellenmérget kínáló vándorárusok tűntek fel, meg fergeteges disco-lebujok, kiadó ágyakkal hátul, melyeket a katonák puskatussal vertek szét, míg megkondult a székesegyház gyászharangja, minden előbb múlt el, mint ő, elpusztultunk, kiadtuk utolsó leheletünket a reménytelen várakozásban, hogy egy nap igaz leszen a vissza-visszatérő és újra meg újra megcáfolt híresztelés, hogy sok királyi kórja közül végre végzett vele valamelyik, s most mégsem hittük, most, amikor igaz volt, s nem azért, mintha valóban nem hittük volna el, hanem azért, mert már nem akartuk, hogy igaz legyen, oda jutottunk, hogy végül nem is értettük, milyenek leszünk nélküle, mi lesz az életünkkel őutána, elképzelni se tudtam a világot a nélkül a férfi nélkül, aki tizenkét éves koromban olyan boldoggá tett, amilyenné azóta se sikerült másnak, ama réges-régi délutánok óta, amikor öt órakor az istálló tetőablakából leste az iskolából kijövő, matrózgalléros, kék egyenruhás, copfba font hajú leánykákat, és arra gondolt, anyám, Bendición Alvarado, milyen gyönyörűek a nők az én koromban, csalogatott bennünket, láttuk a hunyorgó szemeket, a szakadtujjú kesztyűs kezét, mely Forbes nagykövet cukorkáinak csörgésével próbált bennünket lépre csalni, mind elszaladt ijedten, mind, csak én nem, én ott maradtam egyedül az iskola utcájában, amikor láttam, hogy senki se figyel, és

megpróbáltam elérni a cukorkát, és akkor ő elkapta a csuklómat gyengéd tigrismancs-szorítással, és semmi fájdalmat nem okozva, a levegőbe emelt, és oly vigyázatosan húzott be az ablakrácson, hogy ruhám egyetlen redőjében nem esett kár, és az áporodott húgyszagú szénára fektetett, valamit mondani is akart, de tikkadt száján egy hang nem jött ki, mert nálam is jobban meg volt ijedve, remegett, zubbonyán látni lehetett a szíve lüktetését, sápadt volt, a szeme teli könnyel, ahogy azóta se könnyezett értem más férfi egész száműzött életemben, szótlanul tapogatott, lassan lélegzett, olyan férfigyöngédséggel cirógatott, amilyennel azóta se találkoztam, kifakasztotta mellbimbóimat, bedugta az ujját a bugyi szélén, megszagolta, velem is megszagoltatta, érzed, mondta, a te szagod, többé nem volt szüksége Balrich nagykövet cukorkáira, magamtól bújtam be az istállóablakon, zsenge korom boldog óráit élni a romlatlan- és bússzívű férfival, aki a szénán ülve, egy szatyor ennivalóval várt, kenyerét mártogatta, mielőtt megette és velem is megkóstoltatta volna, spárgahajtásokat dugdosott belém, hogy belső nedveimben pácolja meg, zamatos, mondta, kitűnő ízed van, arról álmodozott, hogy megeszi a vesémet saját ammóniás levében főve, hónaljad sójával, álmodozott, langy pisiddel, tetőtől talpig felszeletelt, sóval, csípős borssal és babérlevéllel ízesített, és lassú tűzön főzött jövőtlen szerelmünk rövid délutánjainak izzóra hevült mályváin, felfalt tetőtől talpig, olyan mohón és öregemberi nagylelkűséggel, amilyenben soha többé nem részesített az a sok sietős, fukar férfi, akik sikertelenül próbáltak szeretni hátralevő, nélküle töltött életem során, önmagáról mesélt nekem a szerelem lassú emésztései alatt, mialatt eltaszigáltuk magunkról a nyalakodni tolakodó tehénpofákat, azt mondta, maga se tudja, kicsoda voltaképpen, hogy már a tökéig van a sok tábornok úrral, mondta minden keserűség, minden ok

nélkül, mintegy magában beszélve, csak ordítással áttörhető belső csendjének állandó zümmögésében lebegve, senki sem akadt nála szolgálatkészebb, sem bölcsebb, sem férfiasabb, életem egyetlen értelmévé vált tizennégy éves koromban, midőn két igen magas rangú tiszt beállított a szüleim házába egy nehéz, színarany pénzekkel teli bőrönddel, és engem az éj leple alatt egy külföldi hajóra raktak családostul, azzal a paranccsal, hogy nem térhetek vissza hazai területre éveken és éveken át, míg csak a világba nem robbant a hír, hogy meghalt; és úgy halt meg, hogy nem is tudta: én egész életemben őérte éltem-haltam, utcán felszedett idegenekkel feküdtem le csak azért, hátha találok nála jobbat, megöregedve és megkeseredve tértem vissza e fészekalja gyerekkel, kiket különböző apáktól azzal az ábránddal szültem, hogy az övéi, ő ellenben azonnal megfeledkezett róla, amint két napja nem látta bemászni az istállóablakon, minden délután egy másikkal cserélte fel, mivel már nemigen bírt különbséget tenni, ki kicsoda abban az egyforma köpenyes iskolás lányfalkában, akik nyelvet öltöttek rá, és vén tökfejnek csúfolták, amikor Rumpelmayer nagykövet cukorkáival csalogatta őket, válogatás nélkül hívta akármelyiket, nem is volt kíváncsi rá, hogy ez a mai ugyanaz-e mint a tegnapi, mindegyiket ugyanúgy fogadta, úgy gondolt rájuk, mintha egy és ugyanaz a lány lennének, míg félálomban hallgatta függőágyából a mindig ugyanazt hajtogató Streimberg nagykövetet, aki még egy hangtölcsért is ajándékozott neki, ugyanolyat, mint a hanglemezen levő kutyáé, benne egy elektromos hangerősítő berendezéssel, hogy ő újfent hallhassa a kullancs követelését: elfogadnák felségvizeinket a külföldi adósságok fejében, amire mindig ugyanaz volt a válasza, ugyan menjen már, kedves Stevensonom, akármit, csak a tengert nem, kikapcsolta az elektromos hallókészüléket, hogy ne kelljen

hallania azt a fémcsodabogár-karattyolást, mintha csak megfordították volna a lemezt, hogy még egyszer elmagyarázzák neki azt, amit már annyiszor elmagyaráztak saját szakértőim, szótári csűrés-csavarás nélkül, hogy itt állunk egy-szál gatyában, tábornok úr, minden forrásunk kimerült már, elvéreztünk a felszabadító háborúk óta folyton szorító, évszázados kényszerben, hogy a külföldi adósságok esedékes összegeinek kifizetésére kölcsönöket fogadjunk el, majd újabb kölcsönöket, a régebbi segélyekért járó kamatokat kifizetni, mindig valamink árán, tábornok úr, először a kínafa és a dohány monopóliuma az angoloknak, aztán a kaucsuk és a kakaó monopóliuma a hollandoknak, aztán a hegyi vasutak és a folyami hajózás koncessziója a németeknek, végül minden a gringóknak, ama titkos megállapodások révén, melyekről még csak tudomása sem volt José Ignacio Saenz de la Bárra fülsiketítő összeomlásáig és nyilvános haláláig, kit Isten tartson szüntelen fortyogó üstjeiben, mélységes poklai fenekén, nem maradt semmink, tábornok úr, de hiszen ugyanezt hallotta valamennyi pénzügyminiszterétől már ama nehéz idők óta, amikor moratóriumot hirdetett a hamburgi bankárokkal kötött kötelezettségekre, a német hajóraj megszállta a kikötőbejáratot, egy angol páncélos hajó figyelmeztető lövést adott le, amely rést ütött a székesegyház tornyán, ő mégis azt kiáltotta, szarok a londoni királyra, inkább meghalunk, de el nem adjuk magunkat, kiáltotta, halál a Kaiserra, s csak az utolsó pillanatban húzta ki a csávából jó szolgálatával dominós cimborája, Charles W. Traxler nagykövet, akinek kormánya átvállalta az európai tartozásokat, cserébe altalajunk bányászatának örökös jogáért, s azóta állunk így, ahogy állunk, hogy még a rajtunk levő alsónadrágért is adósak vagyunk, tábornok úr, ő azonban csak kikísérte a lépcsőig az elmaradhatatlan ötórai nagykövetet, és

vállon veregette búcsúzóul: még mit nem, kedves Baxterem, inkább holtan, mint tengertelen, lesújtva ama temetői ház vigasztalanságától, ahol olyan akadálytalanul lehetett közlekedni, akár a víz alatt, tévedésem José Ignacio Saenz de la Bárra átkos ideje óta, ki az emberi nemnek minden fejét levágatta, csak azokét nem, akikét kellett volna, Leticia Nazareno és a gyermek gyilkosaiét, a madarak sehogy se akartak énekelni a kalitkáikban, akármennyi toroköblögetőt is cseppentett a csőrükbe, a szomszédos iskolában a lányok már nem énekelték szünetben a tarka farkú szarka barkaágra szállt rigmusát, nap mint nap türelmetlenül várta azt a néhány órát, mikor veled lehetek, lánykám, vajpálma bimbócskáiddal, kagylócska punciddal, egyedül étkezett a trinitária-lugas alatt, lebegett a kétórai, rekkenő hőségben, a szieszta álmának héját ütögetve, hogy el ne veszítse a tévéfilm fonalát, amelyben az ő parancsára minden fordítva történt, mint az életben, mivel az érdemes férfiú, ki mindent tudott, sohasem tudta meg, hogy José Ignacio Saenz de la Bárra korszakától fogva, először egy külön, csak őneki sugárzó adóállomást létesítettünk a rádióregényeknek, azután meg zárt tévéláncot, hogy csak ő láthassa a szája íze szerint megrendezett filmeket, melyekben nem halt meg senki, csak a gonoszok, a szerelem diadalmaskodott a halálon, az élet egyetlen fuvalom volt, és e csalással olyan boldoggá tettük, mint amilyen az iskolaköpenyes lánykákkal volt öregsége oly sok délutánján át, akik akár holtáig boldogíthatták volna, ha nem támad az az ostoba ötlete, hogy egyszer megkérdezze az egyiktől, ugyan mit tanítanak neked az iskolában, és én az igazat feleltem, nekem ugyan semmit, uram, mert én kurva vagyok a kikötőből, és ő elismételtette, hátha nem jól értette a szájamról olvasva, és én betűről betűre megismételtem neki, hogy nem vagyok diáklány, uram, kikötői

kurva vagyok, az egészségügyi szolgálat emberei lesikálták lúggal, kenderkóccal, azt mondták neki, vegye fel ezt a matrózruhát, meg ezt az úrikislány-harisnyát, és menjen, sétáljon végig ezen az utcán minden délután ötkor, nemcsak én, hanem valamennyi korombeli kurva, akiket az egészségügyi szolgálat összeszedett és kimosdatott, mindegyikünk ugyanabban az egyenköpenyben, ugyanolyan férficipőben és ezzel a lószőr copffal, nézze csak, egyszerű hajcsattal lehet föl- meg levenni, azt mondták nekünk, ne ijedjünk meg, csak egy szegény beszari nagyapó, aki még csak meg se fogja lőni magukat, csak orvosi vizsgálatot tart az ujjaival, és ennivalót dugdos magukba, szóval, amit maga szokott velem csinálni, amikor idejövök, és hogy nekünk más dolgunk se lesz, csak behunyni a szemünket az élvezettől, és azt mondani, szerelmem, szerelmem, mert maga azt szereti, ezt mondták, és még el is próbáltatták, eljátszattak velünk mindent elejétől végig, mielőtt fizettek, de én bizony aszondom, ez már mégiscsak túlzás, ennyi érett banánt a pincsibe és ennyi főtt malangát a popsiba azért a rongyos négy pezóért, ami az egészségügyi adó levonása és az őrmester jattja után megmarad, a rosseb egye meg, nem igazság annyi ennivalót elpocsékolni alul, mikor fölül nincs mit enni, mondta a kifürkészhetetlen aggastyán zord derengésébe borítva, aki szemrebbenés nélkül fogadta a leleplezést, miközben arra gondolt, anyám, Bendición Alvarado, minek küldöd rám ezt a büntetést, ám óvakodott akár egyetlen mozdulattal is elárulni csüggedését, ellenben mindenféle titkos nyomozásba fogott, és kiderítette, hogy valóban, a kormánypalota tőszomszédságában már évek óta bezárták a leányiskolát, tábornok úr, maga az oktatásügyi miniszter adott hozzá pénzt, a hercegprímással és a szülők tanácsával egyetértésben, hogy a tengerparton építsék fel az új, háromemeletes épületet, ahol a

nagyra törő családok leánycsemetéit nem fenyegette többé rajtaütéseivel az alkonyi csábító, akinek partra vetett orsóhalteteme a bankettasztalon kezdett kirajzolódni első nélküle virradt hajnalunk holdkráter horizontjának hullalila hátterében, túl minden vészen, hófehér krizantémok oltalmában, megszabadulva végre abszolút hatalmától, oly sok esztendő kölcsönös rabsága után, melyben lehetetlen volt különbséget tenni, ki kinek az áldozata abban az eleven elnökök temetőjében, melyet kívülről-belülről sírkőfehérre festettek a megkérdezésem nélkül, sőt, még rá is szóltak, mivel nem ismerték meg, hogy ne mászkáljon erre, uram, bepiszkítja nekünk a meszet, hát nem mászkált, maradjon nyugton az emeleten, különben még a fejére találna esni egy állvány, hát fent maradt, megszeppenve az ácsok kopácsolásától és a dühöngő kőművesektől, akik rákiabáltak, menjen innét, vén trotyli, még beleszarik itt a habarcsba, és ő elsomfordált, engedelmesebben, akár egy baka, a tengeri szeleknek új ablakokat táró, kéretlen tatarozás kemény hónapjaiban, árvább magányban, mint valaha, olyan testőrség ádáz pillantásai alatt, amelyet mintha nem is a védelmére, hanem inkább a felügyeletére rendeltek volna melléje, elették előle az étele felét, nehogy valaki megmérgezze, folyton máshová dugták az akácmézét, kibéleltették a sarkantyúját, akár a kakasokét viadal előtt, hogy ne pengjen járás közben, csupa ilyen tehénpásztori furfang, amin holtra röhögte volna magát Saturno Santos komám, tizenegy öltönyös-nyakkendős porkolábnak kiszolgáltatva élt, akik egész nap japán hajlongásokat végeztek, egy zöld és piros lámpás műszert hurcoltak magukkal, amelyik villogással jelezte, ha valakinél ötven méteres körön belül fegyver volt, és mint a szökevények, hét egyforma autóban utaztunk, melyek szüntelenül helyet cseréltek, s egymást előzték, végig az úton, hogy már magam se tudom,

melyikben vagyok, az istenfáját, merő lőszerpocsékolás, ágyúval verébre, hiszen, amint annyi esztendei bezárkózottság után most széthúzta a függönyt, és az utcákra tekintett, látta, hogy a kutya se törődik az elnöki karaván nesztelenül elsuhanó, mogorva limuzinjaival, látta a székesegyház tornyainál magasabbra nyúló, s a kikötői dombok négerbarakkjainak tarka hegyfokait eltakaró minisztériumok napüvegszirtjeit, látott egy katonai őrjáratot, amint éppen egy sebtében falra meszelt feliratot próbáltak eltüntetni, és megkérdezte, mit írtak oda, azt felelték, örök dicsőség az új hon teremtőjének, pedig tudta, hogy hazugság, persze hogy az, különben nem törölnék le, a szentségit, látott egy kókuszpálmás, virágszegélyes sugárutat, olyan széleset, mint hat másik, le a tengerig, az egykori kátyúk helyén új negyedet látott, római oszlopcsarnokos ikervillákkal, amazóniai kertekkel és dús szállodákkal az egykori piac szemétdombja helyén, látta a városi autópálya szerpentinjeinek labirintusában totyogó autóteknőcöket, látta a déli kánikulában hőgutával küzdő tömeget a napos járdán, míg a szemközti járdán nem volt senki, csak az árnyékban sétálás jogáért járó különadó dologtalan vámszedői, ám ez egyszer senki sem rezzent össze az elnöki limuzin mélyhűtött koporsójában rejtező hatalom előszelére, senki sem ismerte fel a kiábrándult tekintetet, a sóvár ajkat, a gyámoltalan kezet, mely hasztalanul intett búcsút a rikkancsok és talizmárusok rikoltozásán át, fagylaltos taligák, három számjegyű lottólobogók, az utca világának mindennapi nyüzsgésén át, mely mit sem tudott a honvágytól sóhajtozó, magányos katona belső tragédiájáról, anyám, Bendición Alvarado, gondolta, mi lett az én városomból, hol van a férfi nélkül élő asszonyok nyomorúságos sikátora, kik mezítlen osontak ki alkonyatkor kék tengeri angolnát, rózsaszín lazacot venni, és zöldséges kofákkal szitkozódni, míg az erkélyen

száradt a ruhájuk, hol vannak a bódéjuk ajtajába kakáló hinduk, hol vannak lila asszonyaik, kik siralmas énekükkel megríkatták a halált, hol van a nő, aki skorpióvá változott, amiért nem engedelmeskedett a szüleinek, hol vannak a zsoldosok kantinjai, erjedő húgypatakjuk, a pelikánok mindennapos látványa a sarkokon túl, s egyszer csak, jaj, a kikötő, hol van, hiszen itt volt, mi lett a csempészek kétárbocosaival, a megszálló tengerészgyalogosok ócskavasával, a szarszaggal, anyám, mi lelte a világot, hogy senki sem ismerte meg a tünékeny, elfelejtett menyasszonykezet, mely meddő integetések csíkját vonta maga után egy avatóvonat színes üvegablakából, mely fütyülve szelte át az egykori rizsföldek maláriás madaraktól hangos mocsarának helyén ültetett szagosfüvek tábláit, elnöki billogot viselő tehenek népes csordáit hessentette szét valószínűtlenül kék lapályokon, s a kocsi belsejében megmásíthatatlan sorsom halotti imás, templomi bársonnyal bélelt fülkéjében ő mindegyre azon kesergett, hová lett négykerekű, vén kávédarálóm, a szentségit, anakondakígyó és mérgesbalzsamvirág-indáim, rikácsoló majmaim, paradicsommadaraim, a haza mindenestül, sárkányostul, anyám, hol vannak, hiszen itt voltak az állomások, ahol angolkalapos, hallgatag indiánasszonyok az ablakon át kínálgatták a cukorállatkákat, hófehér krumplit árultak, anyám, meg sárga vajban párolt tyúkot a dicsőség mindörökké a nagyérdeműnek ki nem tudni hol lakozik virágfeliratok diadalívei alatt, de valahányszor tiltakozni próbált, hogy az ilyen bujdosóélet rosszabb a halálnál, azt válaszolták neki, nem, tábornok úr, ez a béke a rend keretei közt, mondták, s ő végül beletörődött, rendben van, miután újra meg újra lenyűgözte anyátlanságom José Ignacio Saenz de la Bárra személyes varázsa, kit annyiszor leköpött és leváltott álmatlansága dühében, mégis behódolt megint bűvöletének,

amint belépett az irodába a felkelő nap sugarával, pórázon vezetve azt az ember tekintetű kutyáját, amit még vizelni is magával visz, s ráadásul emberi néven szólítja, Lord Köchel; vérlázító szelídséggel újra csak elfogadta javaslatait, ne törődjön semmivel, Nacho, hagyta rá, tegye csak nyugodtan a dolgát, ily módon José Ignacio Saenz de la Bárra ismét hatalma teljében térhetett vissza kínvallató üzemébe, amit az elnöki palotától alig ötszáz méterre, a régi holland bolondokháza ártatlan, gyarmati stílusú kő-épületében rendezett be, akkora nagy ház, mint a magáé, tábornok úr, megbújva egy mandulafaerdőben, ibolyarét közepén, az első emeleten volt a személyazonossági és anyakönyvi nyilvántartó részleg, a ház többi része pedig tele volt a legagyafúrtabb és legpokolibb kínzómasinákkal, amit csak emberi elme szülhetett, olyannyira, hogy látni se akarta őket, hanem meghagyta Saenz de la Barrának, hogy maga csak végezze a dolgát a haza legfőbb érdekei szerint, azzal az egy feltétellel, hogy én semmiről se tudok, semmit se láttam, a lábamat se tettem be oda soha, és Saenz de la Bárra a becsületszavát adta, ahogy parancsolja, tábornok, és állta a szavát, mint ahogy azt a kívánságát is tiszteletben tartotta, hogy többé ne gyötörjék az ötévesnél kisebb fiúkat a herezacskójukba vezetett villanyárammal a szülői vallomás kicsikarása végett, attól félt ugyanis, hogy e szörnyűségtől megint kiújul majd a lottókorszak annyi egyforma éjszakájának álmatlansága, bár így se, úgy se feledkezhetett meg erről a rémkastélyról, amely szinte a hálószobája tőszomszédságában volt, mert teliholdas éjszakákon Bruckner mennydörgő pirkadatos vonatrobajos zenéjére ébredt, mely mindent elárasztott, mint az özönvíz, és halott menyasszonyok ruhafoszlányainak vigasztalanságát hagyta a holland bolondok egykori lakhelyének mandulalombjai közt, csak hogy ne hallatsszék ki az utcára a

halálba űzöttek ordító rémület-kínja, s mindezt egy fillér haszon nélkül, tábornok úr, mivel José Ignacio Saenz de la Bárra arra költötte a teljes fizetését, hogy hercegi ruhatárát gyarapítsa, valódi selyemingeket vásárolt, hímzett monogrammal, kecskebőr cipőket, gomblyukába való gardéniát dobozszámra, francia illatszert, a családi címert nyomatva az eredeti címkére, de legjobb tudomásunk szerint se nője nem volt, se férfi szeretője, se egyetlen barátja, se saját háza, semmije sem volt, tábornok úr, úgy élt, mint egy szent, csak robotolt abban a kínvallató üzemben, míg le nem döntötte a kimerültség az iroda díványára, ahol elaludt úgy, ahogy volt, sohasem éjjel, és sohasem többet három óránál egyvégtében, ajtónálló őr nélkül, keze ügyében egyetlen fegyver nélkül, csupán Lord Köchel sóvár őrizetében, aki majd kibújt a bundájából az izgatottságtól, mivelhogy nem evett mást, azt mondják, csakis a lefejezettek forró zsigereit, rotyogó fazékhangot hallatott, hogy felébressze, amint emberi szemével a falakon keresztül is meglátta, hogy valaki közeledik az irodához, akárki legyen is az, tábornok úr, ez az ember nem bízik még a tükrében sem, senki tanácsát ki nem kérve hozta a döntéseit, miután meghallgatta ügynökei jelentését, nem történhetett az országban semmi, és nem sóhajthatott föl egyetlen száműzött sem a földgolyó bármely pontján, hogy José Ignacio Saenz de la Bárra ne szerzett volna tüstént tudomást róla, a besúgás és megvesztegetés láthatatlan pókhálójának szálain át, amivel a földgömböt beszőtte, hiszen erre költötte a pénzt, tábornok úr, mert nem igaz, amit beszéltek, hogy a hóhérlegények valóságos miniszteri fizetést húztak volna, éppen ellenkezőleg, ingyen ajánlkoztak hogy megmutassák, képesek a tulajdon anyjukat felaprítani és disznók elé vetni anélkül, hogy a hangjuk megremegne, ajánlólevelek és erkölcsi bizonyítványok helyett véres múltjukat igazoló iratokat mutattak be, hogy

szolgálatot vállalhassanak a francia kínvallatók irányítása alatt, akik racionalisták, tábornok úr, következésképp módszeresek a kegyetlenségben, és lágyíthatatlanok, ők tették lehetővé a haladást a rend keretei közt, ők voltak azok, akik megelőztek minden konspirációt, még mielőtt az kicsírázott volna gondolatban, ők voltak a szórakozott vendégek, akik a fagylaltozók mennyezeti ventillátorai alatt hűsöltek, akik újságot olvastak a kínai vendéglőkben, akik elbóbiskoltak a moziban, akik átadták ülőhelyüket a terhes anyáknak a buszon, akik villanyszerelők vagy vízvezetékszerelők lettek, miután életük felét éjszakai rabként és útonálló haramiaként élték le, ők voltak a cselédlányok futó udvarlói, óceánjárók és nemzetközi mulatók kurvái, a Karib-tenger édenkertjeibe turista-utakat szervező ügynökök Miami utazási irodáiban, Belgium külügyminiszterének magántitkára, a moszkvai Nemzetközi Szálló homályos negyedik emeleti folyosójának örökös szobaasszonya, és még annyian mások, akikről nem is tudni, a világ legtávolabbi zugában is, de maga nyugodtan alhat, tábornok úr, mert a haza hűséges fiai azt mond-ják, maga nem tud semmiről, mindez a maga beleegyezése nélkül folyik, és ha a tábornok úr ezt tudná, már rég elküldte volna Saenz de la Barrát alulról szagolni az ibolyát a kikötőerőd renegáttemetőjébe, és valahányszor egy-egy újabb rémtettről értesültek, magukban így sóhajtoztak, ha a tábornok úr tudná, ha tudtára adhatnánk valahogy, ha valamiképp beszélhetnénk vele, ő pedig annak, aki ezt elmondta neki, megparancsolta: ne feledje soha, hogy én valóban nem tudok semmiről, nem láttam semmit, nem beszéltem senkivel ezekről a dolgokról, és így visszanyerte lelki nyugalmát, de olyan nagy számban özönlöttek hozzá a levágott fejekkel teli zsákok, hogy arra gondolt, mégiscsak lehet valami haszna José Ignacio Saenz de la Barrá-nak a dologból,

különben nem gázolna vérben a feje búbjáig, mert az emberek ostobák ugyan, de nem ennyire, továbbá azt is természetellenesnek tartotta, hogy a három fegyvernem parancsnokai hosszú évek óta nem emelnek szót alárendelt szerepük miatt, még zsoldemelést sem kérnek, semmit, így hát különböző szondákat bocsátott le, hogy megállapítsa a katonák belenyugvásának okát, meg akarta tudni, miért nem próbálnak lázadni, miért tűrik el egy civil uralmát, és a legkapzsibbaktól megkérdezte, nem gondolják-e, hogy ideje lenne végre letörni a véres kezű jövevény szarvait, aki bemocskolja a fegyveres erők becsületét, de azok azt felelték, ugyan dehogy, tábornok úr, nem szívjuk mellre, és attól fogva már nem tudom, ki kicsoda, ki kivel van és ki ellen a haladás a rend keretei közt féle csinálmányban, ez nekem egyre büdösebb, mint az a régi kalamajka, még gondolni is rossz rá, azokkal a szegény lottósorsoló gyerekekkel, José Ignacio Saenz de la Bárra azonban rendre elcsitította dohogását szelíd, kutyaidomár-modorával, aludjék nyugodtan, tábornok, mondta neki, öné a világ, elhitette vele, hogy minden olyan egyszerű, olyan világos, és ezzel ismét magára hagyta abban a homályos senkiházában, melyet keresztül-kasul bebarangolt, fennhangon faggatva magát, ki az ördög vagyok én, hogy úgy érzem magam, mintha tótágast állna a tükrök fénye, hol az ördögben vagyok, hogy mindjárt tizenegy óra, és még véletlenül sem akad egyetlen tyúk sem ebben a pusztaságban, pedig emlékezzenek csak, milyen volt itt azelőtt, emlékezzenek, micsoda felfordulást csaptak az ételért kutyákkal marakodó leprások és bénák, emlékezzenek csak a tehénszartól csúszós lépcsőkre, emlékezzenek csak a sok hazafi éktelen lármájára, akiktől lépni se tudtam, annyit nyavalyogtak, hogy hintse meg a testemet a gyógyulás sójával, tábornok úr, keresztelje meg nekem ezt a fiút, hátha elmúlik a hasmenése, mert a kezem hatására

hamarabb lett székrekedésük, mint a zöld banántól, vagy tegye ide a kezét, hátha csillapodik szapora szívverésem, mert már nem bírok ezzel az állandó földrengéssel élni, vagy szegezze a tekintetét a tengerre, tábornok úr, hogy meghátráljanak a hurrikánok, vagy emelje az égre, hogy ne legyen többé napfogyatkozás, vagy eressze alá a földre, hogy elűzze a pestist, mert azt mondták, én vagyok az az érdemdús férfiú, aki tiszteletet ébreszt a természetben, és helyreigazítja a világegyetem rendjét, aki még a Mennyei Gondviselést is a maga akaratához hajlította, én pedig megadtam nekik, amit kértek, és megvettem tőlük mindent, amit kínáltak, nem mintha nyúlszívű lett volna, ahogy anyja, Bendición Alvarado tartotta róla, hanem mert vasból kell legyen a mája annak, aki megspórol egy szívességet attól, aki az érdemeit magasztalja, most ellenben nem akadt senki, aki bármit kért volna tőle, senki, aki legalább annyit szólt volna hozzá, jó napot, tábornok úr, hogy aludt az éjjel, már azoknak az éjszakai robbanásoknak a sovány vigasza se maradt neki, amelyek üvegcserép-jégesővel verték fel álmából, kiszakítva sarkukból az ablakokat és riadalmat keltve a seregben, de legalább arra voltak jók, hogy érezze, életben van, nem pedig ebben a csendben, mely belül zúg a fejemben, és zajával felriaszt, már nem vagyok egyéb falra festett paprikajancsinál ebben a kísértetházban, ahol az istennek se tudott olyan parancsot adni, amit már rég ne hajtottak volna végre, legbensőbb óhajainak beteljesüléséről értesült a hivatalos újságból, amit függőágyában szieszta kor továbbra is kiolvasott az első oldaltól az utolsóig, a reklámokkal együtt, nem volt a szeszélyének olyan sugallata, akaratának olyan rezdülése, amit ne látott volna viszont nagybetűkkel kinyomtatva, fényképet a hídról, amelynek felépítésére elfelejtette kiadni a parancsot, az utcaseprőképző iskola alapításáról, a fejős tehénről és a

kenyérfáról, egy másik felavatószalagos arcképével, még a fénykorából, mégsem talált nyugtot, elaggottelefánt-patáit vonszolva keresett valamit, amit nem veszített el magányossága házában, azt találta, hogy valaki már megelőzte és letakarta gyászrongyokkal a kalitkákat, valaki előtte járt és megtekintette a tengert az ablakokból, megszámlálta előtte a teheneket, minden a legnagyobb rendben volt, és már éppen a hálószobájába készült a lámpással, amikor a saját felerősített hangját hallotta az elnöki őrség pihenőszobájából, és bekukkantva a félig nyitott ablakon, egy csoport tisztet látott bóbiskolni a füstös szobában, a televízió képernyőjének szomorú derengése előtt, és a képernyőn ott volt ő, karcsúbb és izmosabb, de én voltam, anyám, abban az irodában ült, ahol később holtan találták, háta mögött a haza címere, az asztalon három aranykeretes szemüveg, és emlékezetből ismertette a nemzeti költségvetés számait, olyan tudós szavakat használt, amilyeneket ő sohasem mert volna kimondani, a mindenségit, felkavaróbb látvány volt a saját felvirágzott ravatalának látványánál is, mert most elevenen látta viszont magát, és a saját hangján hallotta magát beszélni, én bizony, anyám, én, aki világ-életében szégyellt akár egy erkélyen is megjelenni, és akinek sohasem sikerült legyőznie gátlásos irtózatát a nyilvános beszédtől, és íme, ott volt mégis, olyan élethűen és halandón, hogy ámulatában moccanni se tudott az ablakból, anyám, Bendición Alvarado, gondolta, miként lehetséges ez a rejtély, José Ignacio Saenz de la Bárra azonban megőrizte hidegvérét ritka dühkitöréseinek egyikével szemben, melyeket uralkodása számlálatlan évei során megengedett magának, ne szívja úgy mellre, tábornok úr, szólt legdallamosabb hanglejtésével, ehhez a meg nem engedett fogáshoz kellett folyamodnunk, hogy megmentsük a hajótöréstől a haladás a rend keretei közt bárkáját,

isteni sugallat volt, tábornok úr, és ennek köszönhető, hogy el tudtuk oszlatni a nép bizonytalanságát, egy hús-vér hatalommal, aki minden hónap utolsó szerdáján csillapító beszámolót tart a kormány ügyeiről az állami rádióban és televízióban, vállalom érte a felelősséget, tábornok úr, én tettem ide a vázát, hat napraforgó alakú mikrofonnal, amelyek rögzítették hangosan kimondott gondolatait, hangját, én tettem fel a kérdéseket, amiket ő a szokásos pénteki kihallgatásokon megválaszolt, nem is sejtve, hogy ártatlan válaszai a nemzethez intézendő havi beszéd töredékei máris, mert soha egyetlen képet nem használtak, ami nem az övé lett volna, egyetlen szót se, amit nem ő mondott volna, mint ahogy maga is meggyőződhetett róla ezeken a lemezeken, amiket Saenz de la Bárra elébe tett az íróasztalra, ezekkel a film-tekercsekkel és ezzel a levéllel együtt, amelyet saját kezűleg írtam, és az ön jelenlétében írok alá, tábornok úr, rendelkezzék a sorsom felől legjobb meggyőződése szerint, és ő meghökkenve meredt rá, mivel csak most ötlött a szemébe, hogy Saenz de la Bárra első ízben áll ott a kutyája nélkül, védtelenül, sápadtan, és erre sóhajtott egyet, jól van, Nacho, menjen a dolgára, mondta neki, valami végtelen kimerültséggel a hangjában, hátradőlve a rugós karosszékben, szemét a honatyák portréinak leleplező tekintetére szegezve, vénebben, mint valaha, komorabban és szomorúbban, ám a kifürkészhetetlen szándékoknak ugyanazzal az arckifejezésével, amelyet Saenz de la Bárra két hét múlva megint felismert, amikor újra megjelent az irodában előzetes bejelentés nélkül, szinte vonszolva pórázán az ebet, azzal a halaszthatatlan hírrel, hogy fegyveres felkelés van kitörőfélben, amit csak az ön fellépése képes elhárítani, tábornok úr, és akkor végre felfedezte, amit évekig hasztalan kutatott, a repedést a bűvölet obszidián falán, anyám, elégtételem Bendición Alvaradója, mondta

magában, hisz ez a szegény ördög beszarik félelmében, ám egyetlen mozdulattal el nem árulta szándékát, hanem anyai gyengédséggel mondta Saenz de la Barrának, ne izgassa magát, Nacho, sóhajtotta, van elég időnk, és senki sem zavar, elgondolkodhatunk hát afelől, hol az istenben volt az igazság az ellentmondó igazságoknak abban a szövevényében, amely a hazugságnál is kétesebbnek látszott, mialatt Saenz de la Bárra a zsebórájára pislantott, és látta, mindjárt este hét óra lesz, tábornok úr, a három fegyvernem főparancsnokai éppen befejezik a vacsorájukat, ki-ki otthon, asszonya és gyermekei körében, hogy még ők se neszelhessék meg, mit forgatnak a fejükben; civil ruhában, kíséret nélkül, a személyzeti kapun mennek el otthonról, ott már telefonon rendelt taxi várja őket, így játsszák ki embereink éberségét, senkit sem látnak a mieinkből, pedig ott vannak, tábornok úr, ők a sofőrök, de ő csak annyit szólt, ahá, mosolygott, ne izguljon annyira, Nacho, inkább azt magyarázza meg nekem, hogy úszhattuk meg épp bőrrel mind a mai napig, ha egyszer, a maga számlái szerint, ami a levágott fejeket illeti, több ellenségünk volt, mint katonánk, de Saenz de la Barrát csupán zsebórájának aprócska szívverése tartotta fenn, már három óra sincs hátra, tábornok úr, a szárazföldi erők főparancsnoka ebben a percben indult el a Conde-kaszárnyába, a haditengerészet parancsnoka a kikötői erődbe, a légierők parancsnoka a Szent Jeromos-erődbe, még le lehetne tartóztatni őket, mivel az állambiztonsági szolgálat zöldséggel megpakolt teherautója rövid távolságból követi őket, de ő rá se hederített, érezte, hogy Saenz de la Bárra növekvő szorongatottsága még az ő hataloméhségénél is kíméletlenebb szolgaság büntetésétől szabadítja meg, nyugalom, Nacho, mondta, inkább azt magyarázza meg nekem, miért nem vett magának egy akkora villát, mint egy gőzhajó, miért gürcöl,

mint egy öszvér, ha egyszer nem érdekli a pénz, miért él úgy, mint egy berukkolt baka, hiszen a legfinnyásabb dámák is majd megvesznek, csak hogy az ágyába bújjanak, maga rosszabb, mint egy pap, Nacho, ám Saenz de la Bárra hideg verítékben fulladozott, amit sértetlenül megőrzött méltóságával sem volt képes leplezni az iroda halotthamvasztó kemencéjében, tizenegy óra volt, már késő, mondta, ebben a pillanatban indul útjára a kódolt jeladás a táv íródrótokon az ország különböző helyőrségeihez, a lázadó parancsnokok feltűzik díszegyenruhájukra kitüntetéseiket az új kormányzó junta hivatalos fényképéhez, mialatt adjutánsaik az utolsó parancsokat továbbítják ebben az ellenség nélküli háborúban, melynek csatái pusztán a távközlési központok és közszolgáltatások ellenőrzéséért folytak, neki azonban a szeme se rebbent Lord Köchel esengő remegésére, akinek a szájából úgy lógott a nyál hosszú fonala, mint egy véget nem érő könnycsepp, ne gyulladjon be, Nacho, inkább azt magyarázza meg nekem, miért fél annyira a haláltól, és José Ignacio Saenz de la Bárra egyetlen rántással letépte ingének izzadságtól fonnyadt keménygallérját, és bariton arcáról elszállt a lélek, mert így természetes, vágott vissza, a halálfélelem a boldogság zsarátnoka, ezért nem érzi maga, tábornok úr, és felállt, merő megszokásból megszámolva a székesegyház harangütéseit, tizenkét óra, mondta, most már nem maradt senkije a világon, tábornok úr, én voltam az utolsó, ám ő mozdulatlan maradt a karosszékében mindaddig, amíg meg nem hallotta a harci tankok föld alatti mennydörgését a Főtéren, akkor elmosolyodott, nagyon téved, Nacho, megmaradt még nekem a nép, mondta, mint mindig, a szegénynép, mely hajnal előtt az utcára özönlött, a váratlanul színre lépő aggastyán buzdítására, aki az állami rádión és televízión keresztül szózatot intézett a haza minden fiához, mindennemű megkülönböztetés

nélkül, és a legnagyobb történelmi sorsfordulós felindultsággal bejelentette, hogy a három fegyvernem parancsnokai, a rendszer töretlen eszmenyei szellemében, személyes irányításommal és, mint mindig, a szuverén népakarat tolmácsolójaként, felszámolták ezen a dicsőséges éjfelén a terror gépezetét, melyet egy vérszomjas civil irányított, aki elnyerte büntetését a sokaság vak igazságszolgáltatása által, mert, íme, ott volt José Ignacio Saenz de la Bárra, felismerhetetlenné verve, bokájánál fogva felakasztva a Főtér egyik lámpására, a saját nemi szervével betömött szájjal, éppen úgy, ahogy a tábornok úr előre látta, amikor parancsot adott a követségekhez vezető utcák lezárására, nehogy menedékjogot nyerjen, a nép kövekkel vadászott rá, tábornok úr, előbb azonban szitává kellett lőnünk a dühöngő vérebet, mely négy civilt kibelezett és hét katonánkat súlyosan megsebesített, amikor a nép megostromolta a lakóirodáit, és több mint kétszáz brokátmellényt hajítottak ki az ablakon, még rajtuk volt a gyári címke, kidobtak vagy háromezer pár vadonatúj, olasz fűzős cipőt, háromezret, tábornok úr, hát erre szórta el a kormány pénzét, és még nem is tudom, hány doboz gomblyukba való gardéniát és Bruckner összes lemezét, a saját kézírásával jegyzetelt karmesteri partitúrákkal együtt, továbbá felhozták a rabokat a pincékből, és felgyújtották az egykori holland elmegyógyintézet kínzókamráit, éljen a tábornok kiáltások kíséretében, éljen a dicső férfiú, aki végre ráébredt az igazságra, mert mindenki úgy tartja, hogy maga semmiről se tudott, tábornok úr, hogy a jó szívét kihasználva félreállították, és még most is folyt a hajtóvadászat, miként patkányokra, az állambiztonsági szervezet hóhérlegényei után, akiktől minden katonai védelmet megvontunk, az ő parancsára, hogy az emberek kitombolhassák magukat annyi felgyülemlett harag és terror után, és ő helyeselte, rendben van, elérzékenyülten

az ujjongó harangok, szabadságot zengő zenék s a Főtéren összegyűlt tömeg hálaadó hangjától, kik jókora transzparenseket hoztak, Isten óvja a haza legdicsőbb fiát, aki kivezetett a terror sötétségéből felirattal, és a régi dicsőség eme szalma-lángutánzatában egybehívatta az udvaron az akadémista tiszteket, akik segítettek lerázni a saját hatalma gályarabláncait, és ihletének szeszélye szerint ránk bökve az ujjával, feltöltötte velünk végelgyengült rendszere legutolsó vezérkarában a Leticia Nazareno és a gyermek haláláért felelős tettesek megüresedett helyeit, akiket hálóingben csíptek el, amint éppen menedéket próbáltak keresni a követségeken, de alig ismert rájuk, elfelejtette a nevüket, hasztalan turkált szíve mélyén a gyűlölet parazsa után, amit holtáig próbált elevenen tartani, csupán a sértett s táplálni már nem érdemes büszkeség hamuját találta, takarodjanak innen, parancsolta, feltették őket az első hajóra, hogy vigye el őket az örök feledésbe, szegény ördögök, s míg a kormány első ülésén elnökölt, az volt a határozott benyomása, hogy egy új évszázad új nemzedékének ezek a válogatott példányai megint csak a mindenkori, poros szalonkabátos, kákabélű civil miniszterek, csak emezek inkább rangos címekre, mint hatalomra áhítoztak, ijedősebbek, szolgalelkűbbek s főként hasznavehetetlenebbek voltak minden elődjüknél a lerongyolódott bánatbirodalom minden pénzzé tehető ingóságánál tetemesebb külföldi adósággal szemben, mert bizony nincs mit tenni, tábornok úr, az utolsó hegyi vonat egy orchideás szakadék mélyébe zuhant, leopárdok éjszakáztak a bársonyüléseken, a lapátkerekes hajók csontváza a rizsföldek ingoványába süppedten meredt, postazsákokban rohadtak a hírek, tengeriborjú-párok ringatóztak abban a hiú ábrándban, hogy sziréneket nemzettek az elnöki kajüt tükreinek félelmetes liliomai közt, csak ő nem tudott róla, természetesen,

elhitte a haladás a rend keretei közt meséjét, mivel a kormánylap olvasása volt akkoriban az egyetlen kapcsolata a való világgal, azt pedig csak az ön számára nyomtatták, tábornok úr, minden számát egyetlen példányban, azokkal a hírekkel, amiket ön szívesen olvasott, azokkal a fényképekkel, amiket ön látni óhajtott benne, olyan reklámokkal, melyek egy másik, álombeli világba repítették onnan, ahol a szieszt́ját töltötte, míg aztán magam is meggyőződhettem róla, ezzel a két hitetlenkedő szememmel, hogy a minisztérium csupa üveg épületei mögött érintetlenül fennmaradtak a négerek tarkabarka viskónegyedei a kikötői dombokon, azért építettek pálmafás sugárutat a tengerig, hogy ne lássam: az egyforma, római oszlopcsarnokos, kertes villák mögött továbbra is ott voltak a számtalan ciklonunk valamelyikének pusztításait még viselő nyomornegyedek, szagos füveket ültettek a sínpár mindkét oldalán, hogy ő az elnöki kocsiból úgy lássa: a világ mintha megdicsőült volna lelkem édesanyám, Bendición Alvarado papagájpingáló, megvesztegető vizei által, de nem ám azért csapták be, hogy örömöt szerezzenek neki, miként fénykorának utolsó éveiben Rodrigo de Aguilar tábornok tette, nem is azért, hogy felesleges bosszúságoktól megkíméljék, ahogyan Leticia Nazareno inkább szánalomból, semmint szerelemből tette, hanem hogy önnön hatalmának rabságában tartsák, függőágya aggkori végelgyengülésében, az udvari ceibafa alatt, ahol utolsó éveire már a tarka farkú szarka barkaágra szállt iskolai kórusa sem volt igaz, a nyomorult életbe, de nem törte le a meg-csúfoltatás, hanem megpróbált megbékélni a valósággal oly módon, hogy rendeletileg visszaszerezte a kinin és az állam boldogsága szempontjából létfontosságú egyéb nedűk monopóliumát, ám a valóság ezúttal is újabb meglepetéssel szolgált, avval, hogy a világ változott, s az élet ment tovább, még

az ő háta mögött is, ugyanis nincs már kínafa, tábornok úr, nincs már kakaó, nincs már indigó, tábornok úr, semmi sincs, kivéve a magánvagyonát, mely számbavehetetlen volt és meddő, mert senki sem kezelte, de őt mégsem rendítették meg e kellemetlen hírek, hanem kihívta egy dominócsatára az öreg Roxbury nagykövetet, hátha közben találnánk valami áthidaló megoldást, a nagykövet azonban azt mondta neki, az ő stílusában, ugyan, menjen már, excellenciás uram, ez az ország nem ér egy lyukas garast se, kivéve persze a tengert, mely kristálytiszta volt és minden jóval teli, csak tüzet kellett volna rakni alatta, hogy megfőzzék saját kráterbográcsában a világmindenség legnagyobb halászlevét, úgyhogy jól gondolja meg, excellenciás uram, elfogadjuk öntől a lejárt adósságok fejében, amit oly szorgos honatyáknak, mint excellenciád, száz nemzedéke sem lenne képes leapasztani, ő először nem is vette komolyan az egészet, kikísérte a lépcsőig, s közben azt gondolta, anyám, Bendición Alvarado, micsoda bunkók ezek a gringók, csak azért kell nekik a tenger, hogy megegyék, ki látott ilyet, a szokásos vállon veregetéssel elbocsátotta, és visszatért magányába, önmagában gubbasztott a hatalom csalóka ködének mezsgyéin, mivel az ünneplő tömeg már szélnek eredt a Főtérről, elvitték a sokszorosított feliratos táblákat, a kölcsönzött jelszavakat is eltették a jövendő ugyanilyen ünnepeire, mindenki elment, amint elfogyott az ösztönzés, amit a hadsereg étel-ital formájában osztogatott az éljenzés szüneteiben, a termek megint kihaltan szomorkodtak, hiába adott parancsot, hogy éjjel-nappal tárva álljanak a kapuk, hadd jöjjön be, aki csak akar, ahogy azelőtt, amikor még nem halottas ház volt ez, hanem vendégváró palota, mégsem maradt itt más, csak a leprások, tábornok úr, meg a vakok és bénák, akik esztendőről esztendőre ott rostokoltak a ház előtt ugyanúgy, ahogyan Demetrius Aldous látta

vala őket sütkérezni Jeruzsálem kapuiban, félholtan, tönkrementen, de legyőzhetetlenül, azzal a biztos tudattal, hogy inkább előbb, mint utóbb, bejutnak megint gyógyírt nyerni az ő kezétől, mert túlél ő minden sorscsapást, a legmarcangolóbb szenvedélyeket s a feledés leggonoszabb csapdáit is, hiszen örökkévaló; és így is lett, a fejesből visszamenet újra ott találta őket, amint ételmaradékot melegítettek konzervdobozokban az udvar rögtönzött téglatűzhelyen, vagy mint a keresztre feszítettek, tárt karral hevertek fekélyváladéktól kimart gyékényeken a rózsalugas illatos árnyékában, építtetett nekik egy közös tűzhelyet, új gyékényeket vásárolt, és pálmafészert emeltetett nekik az udvar végében, hogy ne a házba húzódjanak be az eső elől, ám alig telt bele négy nap, és már a bálterem perzsaszőnyegén talált egy alvó leprás párt, az irodában egy eltévedt vakot, a lépcsőn egy törött csontokkal heverő bénát; bezáratta az ajtókat, hogy ne hagyjanak fekélynyomokat a falakon, és ne rontsák a ház levegőjét a karbolsav bűzével, amivel a közegészségügyi szolgálat permetezte őket, de alig zavarták el őket valahonnan, máris felütötték a fejüket máshol, kitartóan és elpusztíthatatlanul, régi ádáz reményükbe kapaszkodva, amikor pedig már senki sem remélt semmit a magatehetetlen aggastyántól, aki írásos emlékeit falrepedésekbe dugdosta el, és alvajáró módjára tapogatózva tájékozódott az emlékezet ködös mocsarának meglelt fuvallatai közt, álmatlan órákat töltött a függőágyban, azon töprengve, hogy a fenébe lógjak meg Fischer, az új nagykövet elől, aki azt tanácsolta, jelentsük be, hogy sárgalázjárvány dúl az országban, s ily módon igazolni lehetne a tengerészgyalogság partraszállását a kölcsönös segítségnyújtási szerződés értelmében, annyi évre, ameddig csak szükséges, hogy friss vért ömlesszünk a halódó hazába, ő azonban rögtön elvetette, szó se lehet róla, miközben az

az érzés kerítette hatalmába, hogy újra a rendszere kezdeteit éli, amikor ugyanezzel a módszerrel tett szert az ostromállapot nyújtotta kivételes hatalomra egy polgári felkelés fenyegető veszélyével szemben: rendeletileg kihirdette a járványállapotot, sárga zászlót húztak fel a világítótorony tetejére, lezárták a kikötőt, eltörölték a vasárnapot, megtiltották a halottak nyilvános elsiratását és minden olyan zenét, ami rájuk emlékeztethetne, a fegyveres erőket pedig felhatalmazták, hogy gondoskodjanak a rendelet végrehajtásáról, és szabadon döntsenek a fertőzöttek sorsáról, úgyhogy a szanitéc karszalagos csapatok a legkülönbözőbb rendű-rangú embereket végezték ki nyilvánosan, az ellenzékiség gyanújába esők házának kapuját vörös karikával jelölték meg, a közönséges bűnözőknek, homoszexuális nőknek és férfiaknak bélyegzővasat sütöttek a homlokába, miközben egy járványügyi szakértőcsoport, amit Mitchell nagykövet kéretett oda sürgősen a kormányától, azon szorgoskodott, hogy az elnöki palota lakóit megóvja a fertőzéstől, összeszedték a padlóról, és nagyítóüveg alatt elemezték a hét hónapra született gyermekek kakáját, fertőtlenítő tablettákat szórtak a vizeskorsókba, kukacot etettek laboratóriumba cipelt állatokkal, ő pedig röhögve mondta nekik a tolmácson keresztül, mit hülyéskednek, miszterek, nincsen itt semmiféle kórság magukon kívül, ők azonban kötötték az ebet a karóhoz, hogy igenis, nekik felsőbb utasításuk van rá, hogy legyen, kotyvasztottak valami fertőzésmegelőző mézet, sűrű zöldet, amivel minden látogatót tetőtől talpig bekentek, tekintet nélkül a megbízólevelükre, a legközönségesebbtől a legelőkelőbbig, és tisztes távolságot kellett tartani a kihallgatásokon, amazok a küszöbön, ő pedig a terem túlsó végében ülve, ahová csak a hangjuk jutott el, a leheletük nem, kiabálva értekezett pucér nemesurakkal, akik félkézzel hadonásztak, excellenciás uram, a

másikkal meg a bepomádézott, girhes galambot takargatták, s mindezt azért, hogy megóvják a fertőzéstől azt, aki az álmatlanság idegfeszültségében maga agyalta ki a látszatkatasztrófa legapróbb részleteit, aki földrengető rémhíreket talált ki, és világvége-jövendöléseket terjesztett abból a megfontolásból, hogy annál jobban félnek majd az emberek, minél kevésbé értik az egészet, s akinek végül a szeme is alig rebbent, midőn egyik szárnysegédje, rémülettől szederjes arccal, vigyázzba vágta magát előtte, és jelentette, tábornok úr, pestis tizedeli a polgári lakosságot, így hát az elnöki hintó opálüvegén keresztül látta az ő parancsára félbeszakított időt a néptelen utcákon, látta a bámész levegőt a sárga zászlókon, látta a bezárt kapukat még azokban a házakban is, melyeket elkerült a vörös karika, látta a csömörig jóllakott dögkeselyűket az erkélyeken, és látta a halottakat, a halottakat, a halottakat, annyi volt belőlük mindenfelé, hogy képtelenség lett volna összeszámlálni őket, ahogy ott feküdtek a gödrökben, a teraszok napfényében halomba rakva, a piac zöldséghalmainak tetején kiterítve, hús és vér halottak, tábornok úr, ki tudja, hány, mindenesetre sokkal több, mint ahányat ellenségei hadából szívesen látott döglött kutyaként a szemétdombra vetve, a rothadó testek és az utcák ismerős bűzeiből kiérezte a pestisgenny szagát, de nem rendült meg, nem engedett semmilyen könyörgésnek mindaddig, amíg nem tudta magáénak újra teljes hatalmát, s csak amikor már úgy látszott, nincs az az emberi, nincs az az isteni beavatkozás, ami véget vethetne a dögvésznek, akkor láttuk megjelenni az utcákon a rangjelzés nélküli hintót, s bár az első pillanatban senki sem észlelte a fenséges hatalom jeges fuvallatát, de a hintó gyászbársony belsejében láttuk a halálosztó szemet, a reszketeg ajkat, a menyasszonyi kesztyűt, mely egy marék sót szórt a kapualjakba, láttuk a nemzetiszínre festett vonatot tíz

körömmel kapaszkodni a gardéniák és rémült leopárdok közt, fel a legmeredekebb tartományok ködperemére, láttuk a zavaros tekintetet a magányos vasúti kocsi függönyén át, a csüggeteg arcot, a félszeg hajadon kezet, mely sócsíkot hagyott maga után gyermekkora zordon hegyi pusztáin, láttuk a fakerekes gőzöst kísérteties gépzongorák mazurkatekercseivel botladozva hajózni a sziklazátonyok és homokpadok közt, a sárkány tavaszi sétái nyomán kettéhasadt őserdőben, láttuk az alkonyi tekintetet az elnöki kajüt ablakában, láttuk a halovány ajkat, a gazdátlan kezet, mely sót hajított marékszám a hőségtől elbambult falvakra, és akik ettek abból a sóból, vagy fölnyalták a földről, egy szempillantás alatt visszanyerték egészségüket, és hosszú időre védettséget szereztek a rossz előjelek és az ábrándok forgószeleivel szemben, így aztán nem volt számára semmi meglepő abban, hogy alkonyának utóján ugyanolyan, politikai sárgalázjárvány indokolta újabb partraszállást ajánlottak neki, mégis megkeményítette magát impotens minisztereinek érveivel szemben, akik azért könyörögtek, hogy jöjjenek vissza a tengerészgyalogosok, tábornok úr, jöjjenek járványűző permetezőgépeikkel, és vigyenek cserébe, amit csak akarnak, jöjjenek fehér kórházaikkal, kék pázsitjaikkal, forgó szökőkútjaikkal, melyek a szökőéveket a jó egészség évszázadaival kerekítik ki, ő azonban az asztalra csapott, és úgy döntött, hogy nem, saját felelősségére, mígnem a nyers modorú MacQueen nagykövet fel nem csattant, már nem vagyunk abban a helyzetben, excellenciás uram, a rendszert már nem tartotta fenn sem a remény, sem az egykedvűség, de még a terror sem, hanem egy régi és helyrehozhatatlan kiábrándultság puszta tehetetlenségi nyomatéka, menjen ki az utcára excellenciád, és nézzen szembe a valósággal, az utolsó kanyarban vagyunk, vagy jönnek a tengerészgyalogosok, vagy elvisszük a tengert, nincs más

megoldás, excellenciás uram, nem volt más megoldás, anyám, így hát áprilisban elvitték a Karib-tengert, elvitték leltári számmal ellátott darabokban Ewing nagykövet vízmérnökei, hogy elültessék távol a ciklonoktól, Arizona véres pirkadatai alatt, elvitték mindenestül, tábornok úr, városaink tükörképével, félénk vízi hulláinkkal, elmebeteg sárkányainkkal, annak ellenére, hogy évezredes ravaszságának legmerészebb húrjait is megpengetve, össznépi tiltakozó tüntetést próbált szítani a kifosztás ellen, de senki se mozdult, tábornok úr, nem akartak az utcára vonulni se szép szóra, se erőszakra, mert azt gondoltuk, megint valami újabb cselfogást eszelt ki, mint már annyiszor, hogy minden mértéken felül kielégítse leküzdhetetlen fennmaradási szenvedélyét, azt gondoltuk, mindegy, csak történjék valami, még ha elviszik is a tengert, a szentségit, még ha elviszik is az egész hazát sárkányostul, gondoltuk, érzéketlenül a katonatisztek csábító mesterkedéseivel szemben, akik civilnek álcázva megjelentek otthonainkban, és a haza nevében könyörögtek, tóduljunk ki az utcákra kiáltozva, gringók, menjetek haza, a kifosztás véghezvitelét megakadályozandó, a külföldiek üzleteinek és villáinak kirablására és felgyújtására bujtogattak bennünket, készpénzt kínáltak, csak hogy menjünk és tiltakozzunk a nép mellett álló hadsereg védelme alatt az agresszió ellen, de senki sem mozdult, tábornok úr, mert senki sem feledte, hogy egyszer már ugyanezt mondták nekünk katonai becsületszavukra, aztán mégis sorra lelőtték őket, azzal az ürüggyel, hogy provokátorok fészkelődtek közéjük, akik tüzet nyitottak a katonaságra, ezért hát ezúttal nem számíthattunk még a népre se, tábornok úr, s nekem egyedül kellett viselnem e büntetés súlyát, egyedül kellett aláírnom, azt gondolva közben, anyám, Bendición Alvarado, te mindenkinél jobban tudhatod, hogy még mindig jobb tenger

nélkül maradni, mint megengedni egy tengerészgyalogos-partraszállást, emlékezz csak rá, ők voltak azok, akik kigondolták a parancsokat, amiket én írtam alá, ők tették buzikká a művészeket, ők hozták magukkal a Bibliát és a szifiliszt, elhitették az emberekkel, hogy az élet könnyű, anyám, hogy pénzért minden megszerezhető, hogy a négerek fertőzők, megpróbálták meggyőzni a katonáinkat, hogy a haza csak üzlet és a tisztességérzet baromság, a kormány találmánya, hogy a hadsereg ingyen hadakozzon, és csak e sok baj megismétlődésének elkerülése végett engedtem át nekik felségvizeink haszonélvezetének jogát bármilyen formában, ahogy az emberiség érdekei és a népek közötti béke szempontjából célszerűnek találják, tudomásul véve, hogy az említett engedmény nem csupán a hálószoba ablakából a láthatárig húzódó vizet foglalja magában, hanem mindent, ami tágabb értelemben a tengeren értendő, vagyis a megállapodásba foglalt víz sajátságos faunáját és flóráját, szélrendszereit, millibarnyi nyomásváltozásait, mindent, mégsem gondoltam volna soha, hogy képesek legyenek megtenni, amit megtettek, óriási, szivattyús kotróhajókkal elvitték az én öreg sakktengerem számozott zsilipeit, és a kiürülő mederben felbukkantak a tengerrengésben elpusztult ősrégi város, Santa Maria del Darién elsüllyedt romjai, felbukkant a tengeróceán főadmirálisának vezérhajója úgy, ahogy egyszer az ablakomból láttam, anyám, pontosan úgy, kacsakagylós tengeri bozót csapdájába ragadva, amit a kotrógépek agyarai gyökerestül kiszaggattak, még mielőtt ideje lett volna ama hajótörés történelmi méreteihez méltó megemlékezést elrendelni, elvittek mindent, ami háborúim oka és hatalmának célja volt, csak a rideg holdpor sivatagot hagyták ott, amit az ablakoknál elhaladva, összeszorult szívvel nézett, fohászra fakadva, anyám, Bendición Alvarado, világosítsd

meg elmémet a te legbölcsebb fényeddel, mivel végső ideje éjszakáin minduntalan arra a rémképre riadt, hogy a haza halottai kikeltek sírjukból, számon kérni tőle a tengert, hallotta a kaparászást a falakon, a temetetlen hangokat, a rettenetet a posztumusz tekintetekben, melyek a kulcslyukakon át lestek hatalmas, haldoklódinoszaurusz-patáinak nyomát a homályba merült ház végső menedékmocsarainak gőzölgő ingoványán, szakadatlanul úton volt, megkésett passzátszelek és hamis misztrálok cirkálóján, a szélgép játéka szerint, amit Eberhart nagykövet ajándékozott neki, hogy ne nyomassza annyira a tenger csúfos üzlete, látta a szirtek csúcsán az árválkodó fényt a menekült diktátorok üdülőjében, akik úgy alszanak, mint a barmok, mialatt én szenvedek itten, hálátlanok, eszébe jutott anyja, Bendición Alvarado búcsúhorkolása a külvárosi villában, mély, madarászasszonyi álma a virrasztó vadmajoránnától világos szobában, ki volt hát ő, sóhajtotta, alvó, boldog anya, aki sohasem hagyta magát megijeszteni a pestistől, nem hagyta magát megfélemlíteni a szerelemtől, sem elrettenteni a haláltól, ezzel szemben ő annyira megzavarodott, hogy még a tengertelen világítótoronynak az ablakán be-bevillanó fénynyalábjait is holtakkal szennyezettnek látta, rémülten menekült a fantasztikus csillagszentjánosbogár elől, mely forgó lidércpályán a halottak fényes gerincvelőporának ijesztő áradatát szórta, oltsák el, kiáltotta, eloltották, kívülről-belülről bedugaroztatta a házat, nehogy ajtó-ablak résén, akár más illatok köntösében is, beszökhessen a halál éjjeli rühes levegőjének leggyengébb lehelete is, sötétben maradt, tapogatózva, keservesen lélegezve a levegőtlen hőségben, érezte, sötét tükrök mellett halad el, félelmében járkált, aztán hirtelen meghallotta a tenger kráterében vágtató paták dübörgését, a hold volt az, a roskatag havával

ijesztően kelő hold, szedjék le, kiabálta, oltsák ki a csillagokat, a hétszentségit, Isten parancsa, de senki sem sietett elő kiáltásaira, senki nem hallotta, csak a bénák, akik riadtan ébredtek fel az egykori irodákban, a vakok a lépcsőkön, az estharmattól gyöngyházszínű leprások, akik jöttére felemelkedtek a korai rózsák ágyasából, kezétől gyógyító sót esedezve, és akkor megtörtént, most ámuljatok, világ hitetlenei, szarházi bálványimádók, az történt, hogy ahogy jött, sorra mindegyiküknek megérintette a fejét, kinek-kinek a beteg testrészét, megérintette sima és bölcs kezével, ami az igazság keze volt, és abban a szempillantásban, amint megérintett, visszanyertük testi épségünket és lelki nyugalmunkat, és visszatért belénk az életerő és életkedv, és láttuk a vakokat ráhunyorogni a rózsák tündöklésére, láttuk a bénákat szökellni a lépcsőn, és láttuk ezt az én saját újszülött bőrömet, amit ország-világnak mutogatok vásárról vásárra, hadd tudja meg mindenki a csodát, és behegedt sebeimnek ezt a kora tavaszi liliomillatát, amit szertehintek a földkerekén, istentagadók csúfjára és feslett erkölcsűek megszégyenítésére, és kikiáltották városon, tanyán, vigasságban és körmenetben, hogy a sokaság megrettenjen a csoda hallatán, de senki se hitte el, azt gondoltuk, megint egy újabb udvaronc a számtalan közül, akit a falvakba küldözgettek, ezúttal azért, hogy meggyőzzenek bennünket arról, ami már mindennek a teteje, hogy visszaadta volna bőrét a leprásnak, világát a vaknak, fürgeségét a bénának, azt gondoltuk, a rendszer végső próbálkozása ez, figyelmet kelteni egy valószínűtlen elnök iránt, aki testőrségét egyetlen szakasz újoncra apasztotta, a kormányzótanács egyöntetű rosszallása dacára, nem, tábornok úr, kardoskodtak, elengedhetetlen a szigorúbb védelem, legalább egy raj karabélyost, tábornok úr, ő azonban megmakacsolta magát, senkinek sincs

szüksége, se kedve rá, hogy megöljön, csak maguknak, mihaszna minisztereim, henye parancsnokaim, csakhogy nem mernek, soha nem is merészelnek megölni, mert jól tudják, utána egymást kéne legyilkolniuk, így hát az újoncok vézna őrségére maradt a kialudt ház, melyben tehenek grasszáltak háborítatlanul az előcsarnoktól a fogadóteremig, lelegelték a faliszőnyegek virágmezőit, tábornok úr, megették az irattárat, de ő a füle botját se mozdította, az első tehenet egy októberi délután látta feljönni, amikor lehetetlen volt kinn maradni a tomboló zivatarban, hadonászott, hogy visszakergesse, boci, boci, nee, egy pillanatra az eszébe jutott, hogy boci bével írandó, bé mint barom, amikor másodszor találkozott vele, a tehén épp egy lámpa ernyőjét falatozta, de ekkor már életének abba a korszakába érkezett, amikor kezdte megérteni, hogy nem érdemes egy tehén miatt a lépcsőig vánszorogni; két másikat talált a bálteremben, hátukon kullancsot keresgélő tyúkokkal, ezért az utóbbi estéken, mikor úgy láttuk, mintha hajólámpák világítanának a palotában, és hatalmas paták dobogását hallottuk a megerősített falak mögül, az történt csupán, hogy hajólámpával a kezében alvóhelyért marakodott a tehenekkel, mialatt odakint folyt tovább a közélet nélküle, naponta láttuk a rendszer újságjaiban a nem létező polgári és katonai kihallgatások fényképeit, melyek őt az alkalomhoz illő egyenruhában mutatták, hallottuk a rádióban az annyi év óta minden évben megismételt szózatait a haza évfordulóinak jeles ünnepein, jelen volt életünkben hazulról elmenet, templomba jövet, evés közben, alváskor, holott köztudomású volt, hogy már alig vonszolja durva csizmáját, miközben megváltatlanul bolyong a rogyadozó házban, melynek személyzete akkor már három-négy ordonáncra zsugorodott, akik enni adtak neki, feltöltötték a rejtekhelyre dugott akácmézes csuprokat, és kergették a teheneket,

melyek tetemes pusztítást végeztek a porcelán-marsallok közt abban a megközelíthetetlen dolgozószobában, ahol valami javasasszony-jövendölés szerint, amit már maga is elfeledett, majd meg kell halnia, ötletszerű parancsait lestek egész nap, míg fel nem akasztotta az ajtófélfára a lámpást, és meg nem csikordult a három zár, három retesz, három lakat a tenger hiányától elnehezült levegőjű hálószobában, és akkor visszatértek földszinti szobáikba, abban a hiszemben, hogy hajnalig már árva vízihulla-álmainak rabja marad, ám hirtelen megrázkódott és felriadt, álmatlanságát pásztorolta, hatalmas kísértetpatáit végigvonszolta az óriási homályhodályon, amelynek csendjét alig zavarta meg a tehenek lagymatag kérődzése és az alkirályi ruhafogasokon alvó tyúkok tompa szuszogása, holdszellőket hallott a sötétben, érezte az idő lépteit a sötétben, látta az anyját, Bendición Alvaradót söpörni a sötétben, azzal a zöld vesszőseprűvel, amivel egykor kisöpörte Cornelius Nepos jeles férfiak eredetiben és égett foszlányokban, Livius Adronicus és Caecilius Statius időtlen retorikáját, mely merő irodaszeméttté züllött azon a véres éjszakán, amikor először lépte át a hatalom gazdátlan palotájának küszöbét, miközben odakint a végsőkig ellenálltak a neves latinista, Lautaro Munoz tábornok utolsó, öngyilkos barikádjai, kit Isten tartson meg szent birodalmában, a lángba borult város fényességénél keltek át az udvaron, a felvilágosult elnök személyi őrségének hullahalmain keresztülugrálva, ő a harmadnapos hidegleléstől vacogva, anyja, Bendición Alvarado pedig egy zöld vessző-söprűvel minden fegyvere gyanánt, a lépcsőkön felfelé menet és tovább az előcsarnoktól a fogadóteremig minduntalan belebotlottak a pompás elnöki istálló lovainak tetemeibe, még dőlt belőlük a vér, a zárt épületben alig lehetett lélegezni a lovak vérének fanyar puskaporszagától, lóvéres mezítlábnyomokat láttunk a folyosókon,

lóvéres tenyérnyomokat láttunk a falakon, és a fogadóterem vértavában láttuk egy estélyi ruhás, gyönyörű firenzei asszony kivérzett testét, szívében lovassági karddal, az elnök felesége volt, mellette pedig láttuk egy lányka holttestét, akár egy felhúzható játékbalerina, homlokán golyó ütötte seb, a kilencéves kislánya volt, és láttuk Lautaro Munoz elnök garibaldis cézártetemét, ő volt a tizenegy évi véres versengésben egymást követő merényletekkel egymás után hatalomra került tizennégy federalista tábornok közül a legügyesebb és legrátermettebb, de az egyetlen is, aki a saját nyelvén mert nemei mondani az angolok konzuljának, s most, íme, vakmerőségéért bűnhődve ott hevert, mint egy üregi nyúl, mezítláb, pisztolylövéstől szétloccsant koponyával: szájába vette a pisztoly csövét, úgy végzett magával, miután megölte asszonyát, lányát és negyvenkét andalúz paripáját, nehogy a brit hajóraj büntető expedíciójának kezére kerüljenek, és ekkor mondta nekem Kitchener őrnagy, ujjával a holttestre mutatva: na látod, tábornok, így végzi az, aki az apjára kezet emel, sose feledd, ha majd a birodalom élén leszel, mondta, pedig már ott is volt, a várakozás annyi álmatlan éjjele után, annyi elnapolt harag, annyi lenyelt megaláztatás után, ott álltam, anyám, miután kikiáltottak a három fegyvernem legfőbb parancsnokává és a köztársaság elnökévé, annyi időre, amennyit megkíván a nemzet rendjének és gazdasági egyensúlyának helyreállítása, így határoztak egyhangúlag a föderáció utolsó népvezérei, a szenátus és a képviselőház plénumával egyetértésben és a brit hajóraj támogatásával, hála számtalan, keservesen átdominózott éjszakámnak MacDonall konzullal, csakhogy nem hittem el először, se én, se más, hát persze, ki is hitte volna a borzalom éjjelének abban a felfordulásában, ha egyszer Bendición Alvarado maga sem hitte el

végleg, még rothadásának ágyán sem, midőn visszaemlékezett a fiára, aki azt se tudta, hogy fogjon a kormányzáshoz abban az összevisszaságban, hisz nem akadt egy főzetnyi lázcsillapító fű sem abban a hatalmas, bútortalan házban, ahol nem maradt már semmi érték Spanyolország letűnt nagysága alkirályainak és püspökeinek molyrágta olajképein kívül, minden mást apránként elhordták magánbirtokaikra az elnökelődök, hírmondó se maradt a falakon a hősi jeleneteket idéző papírkárpitból, a hálótermek tele voltak kaszárnyahulladékkal, történelmi vérfürdők és egyéjszakás képzelt elnökök véres ujjal írt jelszavainak elfelejtett nyomai látszottak mindenfelé, de nem volt egy nyomorult gyékényszőnyeg, amin kiizzadhatta volna a hideglelést, így hát anyja, Bendición Alvarado lerántott egy függönyt, abba csavarta bele, és a főlépcsőház egyik sarkába fektette le, míg zöld vesszősöprűjével kiseperte az elnöki lakosztályokat, melyeket most az angolok fosztottak ki végleg, felseperte az egész emeletet, seprűnyéllel védekezve közben az átkozott kalózcsürhe ellen, akik mindenáron meg akarták erőszakolni az ajtók mögött, és röviddel hajnal előtt leült megpihenni a váltóláztól elgyötört fia mellé, aki plüss-függönybe csavarva, patakokban izzadt a feldúlt ház főlépcsőjének utolsó fokán, miközben anyja a maga együgyű tervezgetésével próbálta csillapítani a lázát, ne hagyd, hogy így levegyen a lábadról ez a zűrzavar itten, fiam, veszünk néhány bőrzsámolyt a legolcsóbbik fajtából, ennyi az egész, azt befestjük tarka virágokkal meg állatokkal, én magam festem be, mondta, meg kell egypár függőágyat is venni, ha vendégek jönnének, igen, jó sok függőágyat, mert egy ilyen házban biztosan nagy a vendégjárás, jönnek éjjel-nappal, bejelentés nélkül, mondta, aztán egy templomi asztalt kell venni ebédlőnek, meg vas evőeszközt és óntányérokat, hogy bírják a strapát, meg valami rendes agyagkorsó

kell ide az ivóvíznek és egy széntűzhely, és kész, elvégre is a kormány pénze, mondta neki vigasztalásul, de ő nem figyelt rá, elkeserítették az igazság rejtett arcának eleven húsát megvilágító pirkadat első mályvái, és az a tudat, hogy nem több egy szánalmas öregembernél, aki lázban dideregve ül a lépcső tetején, és arra gondolt kedvetlenül, anyám, Bendición Alvarado, hát csak ennyi az egész, az istenfáját, hát csak ennyi a hatalom, ez a hajótöröttek háza, ez az égett lónak emberi szaga, ez a vigasztalan virradása egy újabb augusztus tizenkettedikének, mely ugyanolyan, mint a többi, a hatalom születésnapja, anyám, micsoda marhaságba keveredtünk, szenvedvén eredeti rossz közérzetétől, ősi félelemmel a sötétség újabb évszázadától, amely az ő engedélye nélkül kélt a világra éppen, kakasok énekeltek a tengeren, angolok énekeltek angolul, hullákat takarítva el az udvarról, mikorra anyja, Bendición Alvarado befejezte szívderítő számlálgatását, azzal a megkönnyebbült végeredménnyel, hogy nem rémiszt engem, mi mindent kell még venni meg elvégezni, ez semmi, fiam, csak az a rengeteg lepedő rémiszt, amit ebben a házban majd mosni kell, és ekkor ő erőt merített a kiábrándultságából, hogy megvigasztalja, aludjék nyugodtan, édesanyám, ebben az országban egyetlen elnök se tart sokáig, mondta neki, meglássa, engem is megdöntenek két héten belül, mondta, és nemcsak akkor hitte úgy, hanem azóta is folyton hitte otthonülő hosszú-hosszú zsarnokélete minden órájának minden pillanatában, s annál erősebben, minél inkább meggyőzte az élet, hogy a hatalom hosszú évei sohasem hoznak két egyforma napot, hogy mindig is lesz valami hátsó gondolat egy miniszterelnök szavai mögött, ha az szabadjára engedi az igazság vakító tűzijátékát a szokásos szerdai beszámolón, s ő épp csak egy kicsit elmosolyodott, ne mondja meg az igazat, mert pórul járhat, és még elhiszem magának, romba döntve egyetlen szavával az

egész minisztertanács gondosan felépített stratégiáját, amivel el akarták érni, hogy szó nélkül aláírja, amit elébe tesznek, ugyanis sohasem láttam éberebbnek, mint amikor egyre jobban elterjedt a hír, hogy a nadrágjába hugyozik a hivatalos látogatásokon, annál szigorúbb lett, minél inkább elmerülni látszott az enyészetben, halálán levő papucsában és varrócérnával felerősített, félszárú szemüvegében; természete egyre erősebben kiütközött, ösztöne egyre biztosabb lett, ahogy a nemtetszőt félrelökte, s a tetszőt aláírta olvasatlanul, az ördögbe is, végtére senki se vesz komolyan, mosolygott, képzelje, elrendeltem, tegyenek keresztrudat az előcsarnok ajtajára, hogy a tehenek ne jöhessenek fel a lépcsőn, de megint csak ott volt egy, ne te nee, bedugta a fejét az irodaablakon, és lelegelte a haza oltárának papírvirágait, de ő csak mosolygott az egészen, látja, ez az, amit mondok, attól van ez az ország úgy elbaszarintva, hogy soha senki se vett komolyan, mondta, olyan tiszta fejjel, amely meghazudtolta a korát; pedig Kippling nagykövet azt híresztelte róla betiltott emlékirataiban, hogy a szenilis bárgyúságnak olyan kínos állapotában találta, amelyben még a legelemibb cselekvéseket se tudta végrehajtani, leírta, hogy a bőréből valami sós lé szivárgott szüntelenül, hogy úgy felpuffadt, mint egy vízihulla, és a lényéből is egy sodródó vízihulla lomha békessége áradt, és kitárta ingét, hogy megmutassa nekem feszülő, fénylő, partra vetett vízihulla-testét, melynek nyílásaiban mélytengeri zátonyok parazitái tenyésztek, gályatartó halak éltek a hátán, polipok és parányi héjas állatok a hónaljában, de biztos volt benne, hogy ez a tenger-fenékrügyezés csupán első tünete a tenger önkéntes visszatérésének, melyet önök elraboltak tőlünk, kedves Johnsonom, mert a tengerek, akár a macska, mindig visszaszökneck, mondta, abban a meggyőződésben, hogy ágyékának kacsakagyló fészkei ama boldogságos hajnal titkos jelzései, amikor

majd hálószobája ablakát kinyitva, ott látja a három karavellát és a tengeróceán admirálisát, akit oly hasztalanul kerestetett az egész földtekén, hogy lássa, igaz-e, amit meséltek, amannak is olyan sima-e a tenyere, mint neki, s mint a történelem annyi más nagyságának, parancsot adott, hogy hozzák oda, ha kell, erőszakkal, mert más hajósok azt mesélték, hogy a szomszédos tengereket járja, térképeket készít a számtalan kis szigetről, s a szigetek régi katonanevét királyok és szentek nevére cseréli fel, pedig voltaképpen csak egyetlen dolgot keres a világon: kezdődő kopaszságának gombaölő csodaszerét; azután megint feladtuk a reményt, hogy megtaláljuk, midőn ő felfedezte elnöki limuzinjából: barna csuhába rejtezve, derekán Szent Ferenc zsinórjával, vezeklő kereplőt forgatott a nagypiac vasárnapi tömkelegében, mégpedig olyan végtelenül elesetten, hogy hihetetlennek tűnt, ugyanaz lenne, aki karmazsin egyenruhában, aranysarkantyúsán s a szárazföldre került tengeri vándor büszke járásával belépett egykor a fogadóterembe; de amikor az ön parancsára megpróbálták betuszkolni a limuzinba, nyomban eltűnt, tábornok úr, elnyelte a föld, azt beszélték, muzulmánná lett, és Szenegálban halt meg pellagrában, és a világ három különböző városának három különböző sírjába temették, bár valójában egyikben se volt, mert arra kárhoztatott, hogy sírhalomról sírhalomra bolyongjon az idők végezetéig, vállalkozásainak balsikere miatt, mert azt az embert megpecsételte a vak sors, tábornok úr, végzetesebb volt az aranynál, de ő sohase hitte el, egyre visszavárta, öregsége végső mezsgyéin is, amikor az egészségügyi miniszter csipesszel szedegette ki testéből a tehénkullancsokat, s ő váltig bizonygatta, nem kullancsok azok, doktor, a tenger az, mert visszajön, mondta olyan meggyőződéssel, hogy az egészségügyi miniszter sokszor azt gondolta, nem is olyan

süket, mint amilyennek tetteti magát a nyilvánosság előtt, se nem olyan kelekótya, mint amilyennek kellemetlen kihallgatásokon mutatja magát, jóllehet egy alapos vizsgálat kimutatta, hogy ütőerei üvegből vannak, veséjében tengerparti homoküledék van, szíve pedig csupa repedés a szeretethiánytól, úgyhogy az öreg orvos, régi komaságuk vértjébe burkolózva, meg is mondta neki, eljött az ideje, hogy átadja a boltot, tábornok úr, mondja meg legalább, milyen kezekre hagy bennünket, mondta, ne hagyjon itt ebek harmincadjára, de ő csak rácsodálkozott, ki mondta magának, hogy meg akarok halni, kedves doktorom, haljanak csak meg mások, a szentségit, és búcsúzóul még el is tréfált vele, tegnapelőtt este láttam magam a televízióban, és jobb színben voltam, mint valaha, akár egy bika az arénában, mondta hahotázva, mivel a félálom ködében, vizes törülközővel a homlokán és magányos estéinek legújabb szokásához híven a lecsavart hangú képernyő előtt ülve eszébe jutott, hogy valóban, egy bikánál is elszántabb volt Franciaország nagykövetnéjének bájaival szemben, vagy talán török volt, vagy svéd, ki tudja, olyan egyformák voltak mind, hogy meg se tudta különböztetni őket, és annyi idő telt el azóta, már nem is emlékezett rá, hogy ott állt közöttük estélyi egyenruhájában és érintetlen pezsgőspoharával az augusztus 12-i évforduló ünnepén vagy a január 14-i győzelemről való megemlékezésen, vagy a március 13-i újjászületés ünnepén, ki tudja már, hiszen a rendszere történelmi dátumainak halandzsájában végül már maga sem tudta, melyik mikor van, melyik mit jelöl, és semmi hasznára nem voltak az összecsavart papírszeletkék sem, melyeket oly dicséretes szellemben és annyi gonddal rejtett el valamikor a falak hasadékaiban, mert már odajutott, hogy elfelejtette, mire kellene emlékeznie, találomra bukkant rájuk az akácméz rejtekhelyein, és egyszer azt olvasta, hogy április 7-én Marcos de León doktor

születésnapja van, egy tigrist kell küldeni neki ajándékba, olvasta a saját írását, és fogalma sem volt, ki az, és átérezte, nincs megalázóbb, sem érdemtelenebb büntetés egy embernek, mint amikor a saját teste hagyja cserben, ezt már jóval José Ignacio Saenz de la Bárra emberemlékezet-előtti ideje előtt kezdte sejteni, amikor rádöbbent, alig tudja, ki kicsoda a csoportos ki-hallgatásokon, egy olyan ember, mint én, aki vezeték- és keresztnevén tudtam szólítani a legeldugottabb falu lakóit is határtalan bánatbirodalmában, mégis az ellenkező végletig jutott, meglátott egyszer hintájából egy ismerős fiút a tömegben, és annyira megrémült attól, hogy nem emlékszik rá, hol is látta már, hogy szóltam a kíséretemnek, tartóztassák le, míg eszembe jut, szegény tanyasi fiú, huszonkét évig ült tömlöcben, és hiába ismételgette, amit már a legelső napon megállapítottak róla a papírjaiból, hogy Braulio Linares Moscoténak hívják, hogy Marcos Linares folyami matróz és Delfina Moscote ebtenyésztő törvénytelen, de elismert fia, mindkettő Rosal del Virrey-i lakos, hogy első ízben jár a birodalom székesfővárosában, mivel anyja rábízott két kutyakölyköt, hogy adja el a márciusi virágkarneválon, hogy bérelt öszvéren érkezett csütörtök hajnalban, abban az öltözékben, amiben még aznap letartóztatták, hogy éppen egy csésze keserű kávét ivott egy vásári bódénál, és közben megkérdezte a lacipecsenyés asszonyokat, nem tudnak-e valakit, aki két, tigrisvadászatra kitenyésztett kutyakölyköt venne, és azok azt mondták, nem, amikor elkezdődött a petárdák, dobok, harsonák és a kiáltozó sokaság fülsiketítő lármája, ott jön a férfiú és ő megkérdezte, ki az a férfiú, és azt mondták neki, ki lenne, hát aki parancsol, és betette a kiskutyákat egy dobozba, és megkérte a lacipecsenyés kofákat, vigyázzanak már rájuk, míg visszajövök, és felmászott egy ablak keresztgerendájára, hogy a népek fölött

kilásson, és látta az arany nyeregtakarójú és kócsagtollas sisakú lovas gárdát, látta a hintót a nemzet sárkányával, a kesztyűs kezű integetést, a szederjes orcát, mosolytalan, hallgatag ajkát annak, aki parancsol, szomorú szemeit, melyek mint egy tűre a szalmakazalban, egyszerre rá akadtak, az őrá mutató ujját, azt ott, fenn az ablakban, tartóztassák le, míg rájövök, hol is láttam már, parancsolta, úgyhogy ütlegelve leszedtek, kardlappal megnyúztak, roston sütöttek, hogy bevalljam, hol látott azelőtt az az ember, aki parancsol, ám az egyetlenegynél egyéb igazságot nem bírtak belőle kicsikarni a kikötőerőd rémtömlöcében, s amellett oly meggyőződéssel és akkora személyes bátorsággal tartott ki, hogy ő végül elismerte, tévedett, de most már nincs mit tenni, annyira meggyötörték, hogy ha nem is volt ellenség, most már az, szegény fickó, úgyhogy elevenen rohadt meg a tömlöcben, mialatt én ebben az árnyékpalotában kószáltam fel-alá, anyámhoz fohászkodva, Bendición Alvarado, fénykorom szentje, jöjj segedelmemre, lásd, mivé lettem köpenyed oltalma híján, magában perlekedve, hogy nem érte meg a fáradságot annyi fényes dicsőséget megélni, ha egyszer nem képes őket felidézni enyhülésnek, tápláléknak, új erőnek, hogy tovább éljen az öregség mocsaraiban, hiszen nagysága, korának legélesebb fájdalmai és legboldogabb pillanatai is mind elcsorogtak már jóvátehetetlenül emlékezete lőrésein, hiába próbálta balgán útjukat állni összecsavart papírszeletkék dugóival, arra kárhoztatott, hogy már sohase tudja meg, ki volt az a kilencvenhat éves Francisca Linero, akit, saját kézírásának egy másik feljegyzése szerint, királynői pompával temettetett el; arra ítéltetett, hogy vaktában kormányozzon tizenegy, íróasztalfiókjába rejtett haszontalan szemüveggel, arra, hogy eltitkolja a valóságot, hogy kísértetekkel társalog, akiknek hangját alig volt képes kivenni, akiknek kilétét puszta ösztönével találgatta, a

gyámoltalanságnak olyan állapotába merülten, aminek súlyos veszedelmére egy alkalommal a hadügyminiszter fogadásakor döbbent rá, amikor balszerencséjére eltüsszentette magát, és a hadügyminiszter azt mondta, egészségére, tábornok úr, és újból tüsszentett, és a hadügyminiszter újból azt mondta, egészségére, tábornok úr, és megint, egészségére, tábornok úr, de kilenc egymás utáni tüsszentés után már nem mondtam rá, egészségére, tábornok úr, csak rettegtem annak a döbbenettől torzult arcnak a fenyegetésétől, láttam a könnybe fulladó szemeket, melyek kíméletlenül köptek ki rám az agónia ingoványából ingoványából, láttam akasztottember-nyelvét a vénséges dúvadnak, aki a karomban készült kimúlni, ártatlanságom egyetlen tanúja nélkül, sehol senki, és akkor semmi más nem jutott az eszembe, mint elmenekülni az irodából, amíg nem késő, de ő a tekintélye sortüzével megállított, két tüsszentés közt rám ordítva, Rosendo Sacristán brigadéros, ne legyen beszari, maradjon veszteg, az istenfáját, nem leszek olyan hülye, hogy épp maga előtt haljak meg, kiabálta, és valóban a halál küszöbéig tüsszögött tovább, déli szentjánosbogarakkal népes, eszméletlen térben lebegve, de körömszakadtáig megkapaszkodva a bizonyosságban, hogy anyja, Bendición Alvarado nem tartogathat neki akkora szégyent, hogy tüsszentőrohamban haljon meg egy alantasa előtt, még mit nem, inkább holtan, mint megszégyenülten, inkább tehenekkel élni együtt, mint olyan emberekkel, akik hagynák meghalni tisztesség nélkül, a szentségit, hiszen azért nem vitázott többé Istenről a pápai nunciussal, hogy az ne vegye észre: kanállal issza a kakaót; dominózni se ült le többé, mert attól félt, valaki szánalomból merészelne veszíteni, nem akart látni senkit, anyám, nehogy valaki felfedezze, hogy hiába fürkészi aprólékosan saját viselkedését, hiába ügyel rá kínosan, hogy ne vonszolja lúdtalpát, amit egyébként mindig is

vonszolt, és hiába éveinek szemérmetessége, az utolsó kegyvesztett diktátorok szégyenszakadékának szélén érezte magát, akiknek inkább fegyőr-ként, mint oltalmazóként adott szállást a szirti sasvárban, hogy méltatlanságuk pestisével ne fertőzzék a világot, egyedül érte a megpróbáltatás azon a baljós reggelen, amikor gyógyvizes fürdője közben elaludt magánkertje medencéjé-ben, veled álmodtam, anyám, azt álmodtam, te csinálod, hogy a tücskök itt a fejem fölött majd szétrepednek a sok cirpeléstől, a valódi élet mandulafájának virágzó lombjai között, azt álmodtam, hogy te festetted be ecsetjeiddel a sárgarigók tarka hangjait, mikor egyszerre felriasztotta beleinek váratlan böffenése a vízfeném, anyám, vértolulással ébredt a dühtől, a szégyenemmel összerondított medencében, melyben vadmajoránna és mályva illatos lótuszai lebegtek, a narancsfáról frissen levált narancsvirágok lebegtek, és teknőcök lebegtek felvidulva a tábornok úr aranyszínű, lágy ganajának újdonságától az illatosított vízben, hát még ilyet, de ő túlélte ezt is, mint jelentős kora annyi más gyalázatát, és a minimumra csökkentette a személyzetet, hogy tanúk nélkül vívjon meg bajaival, hogy senki se lássa, mint kószál céltalanul fel-alá abban a senkiházában, álló napokon, egész éjszakákon át, sósborszeszes borogatással a fején, kétségbeesésében nyöszörögve a falaknak, tabonucogyantától émelygő gyomorral, félőrülten az elviselhetetlen fejfájástól, amiről még magánorvosának se szólt soha, mivel tudta, hogy ez is csak a végromlás oly sok haszontalan gyötrelmének egyike, úgy dübörgött a fejében, mint valami kőomlás, már jóval azelőtt, hogy megjelentek az égen a szélvész fellegei, és megparancsolta, hogy senki se zavarja, amikor rászorulnak halántékára a vaspántok, bármi történjék is, senki se léphet be a házba, parancsolta, midőn csontjait érezte csikordulni a koponyájában a forgókereszt második

fordulatára, még maga az Úristen se, parancsolta, ha meghalok is, akkor se, a hétszentségit, elvakultan a lelketlen kíntól, mely pillanatnyi nyugtot nem hagyott gondolatainak a kétségbeesés évszázadainak végéig, amikor végre lezúdult az áldott eső, és akkor beszólított bennünket, újjászületve találtuk a vacsorára terített asztalkánál, a televízió néma képernyője előtt, zöldséges párolt húst szolgáltunk fel neki, szalonnás babot kókuszos rizzsel és sült banánszeletekkel, az ő korában elképzelhetetlen vacsora, amit otthagyott kihűlni anélkül, hogy megkóstolt volna, miközben ugyanazt a szükségfilmet nézte a tévén, és tudta, valamit titkol előtte a kormány, ha ugyanazt a zárt láncú programot adják megint, és azt se veszik észre, hogy fordítva van befűzve a filmtekercs, mi az isten, igyekezett nem gondolni rá, hogy mit is akarnak titkolni előle, ha valami nagy vész lenne, már tudna róla, gondolta horkolva, a tálalt vacsora mellett, míg a székesegyház órája elütötte a nyolcat, akkor felkelt az érintetlen tányérral, és a vécébe öntötte az ételt, mint már hosszú ideje minden este, eltüntetve a megaláztatás nyomát, hogy gyomra mindent visszautasít, és fénykora legendáival próbálta elűzni önmaga ellen érzett dühét, valahányszor vénemberi vigyázatlanságból valami undorító ballépést követett el, feledni, hogy alig él már, hogy ő, csakis ő írta az illemhelyek falára, éljen a tábornok, éljen a dicső férfiú, hogy egyszer még valami kuruzslókotyvalékot is ivott, amitől, úgymond, egyetlen éjszaka annyiszor, ahányszor csak akarja, és egymás után háromszor is bírja, három különböző nővel, és ezért a szenilis ostobaságért keményen megfizetett, inkább a düh, mint a fájdalom könnyeivel, a vécé fogantyújába kapaszkodva, és zokogva, anyám, Bendición Alvarado, vess meg engem, tisztíts meg tüzes vizeiddel, büszkén elviselve balgasága büntetését, hisz tudta ő nagyon is, hogy nem a férfierény, hanem a szeretet

hiányzott neki akkor és minden más alkalommal az ágyban, igazabb nők kellettek volna, nem olyan lélektelenek, mint amilyenekkel miniszterelnök komám szolgált ki engem, hogy ki ne jöjjek a szép szokásból, mióta bezárták a szomszéd iskolát, csontozott-hús delnők, csakis önnek, tábornok úr, légipostán, hivatalból bérmentve küldték őket Amszterdam kirakataiból, Budapest filmfesztiváljairól, Itália tengerpartjairól, tábornok úr, nézze, hát nem csodásak, a legszebbek a földkerekén, énektanárnői illedelmességgel ültek az iroda félhomályában, művésznő módjára vetkőztek le, lefeküdtek a plüssdíványra, langyos, aranymelasz bőrükbe fotonegatívként nyomódott a fürdőruha pántja, mentolosfogpaszta-szaguk volt, vágottvirág-illatuk, az irdatlan betonbivaly oldalán fekve, aki nem volt hajlandó levetni katonaruháját, miközben legdrágább mesterfogásaimmal próbáltam noszogatni, míg bele nem fáradt ama kápráztató, döglötthal-szépség sürgetésébe, és azt mondtam neki, na, elég volt, lányom, menj el apácának, oly lehangoltan önnön renyheségétől, hogy még aznap este, pontban nyolckor, meglepte a katonák ruhájával megbízott egyik asszonyt, és egyetlen mozdulattal leteperte a mosókonyha teknőire, hiába próbált megmenekülni rá-ijesztéssel, hogy ma nem lehet, tábornok úr, higgye el, rajtam a havibaj, de ő csak hasra fektette a sikálódeszkákon, és oly biblikus gerjedelemmel vetette bele magját hátulról, hogy a szegény asszony a lelkében érezte a halál csikorgását, és azt szipogta, tábornok úr, maga egy fenevad, szamárnak kellett vón kitanulnia, s neki ez a fájdalmas nyögés jobban hízelgett, mint hivatalos talpnyalóinak legféktelenebb dicshimnuszai, és életjáradékot utaltatott ki a mosónőnek gyermekei taníttatására, és annyi év után megint énekelt, miközben takarmányt adott a teheneknek a fejőis-tállókban, január havának fényességes holdja, énekelte, nem

gondolva a halálra, mert még élete utolsó éjjelén se engedhette volna meg magának azt a puhányságot, hogy olyasmire gondoljon, aminek nincs józan értelme, kétszer is megszámolta a teheneket, míg azt énekelte, szeretlek én, jöjj vissza hozzám, és megállapította, négy hiányzik, a házba bemenet megszámlálta futólag az alkirályi ruhafogasokon alvó tyúkokat, vászontakarókkal letakarta, s megszámlálta a madárkalitkákat, negyvennyolc, meggyújtotta a napközben elpottyantott tehénlepényeket az előcsarnoktól a fogadóteremig, eszébe jutott egy távoli gyermekkor, és ez egyszer saját magát látta a puszta havában dideregve, és anyját, Bendición Alvaradót, amint a szemétdombról egy darab birkabelet ragad el a keselyűk elől ebédre, elütötte a tizenegyet, amikor visszafelé még egyszer végigjárta a házat, lámpásával világítva maga elé, amíg eloltott minden lámpát az előcsarnokig, látta önmagát egyenként, összesen tizennégy, lámpást vivő tábornokot a sötét tükrökben, látott egy hanyatt fekvő tehenet, égnek meredő patákkal, a zeneterem tükrének mélyén, boci, boci, nee, mondta, döglött volt, mi a szösz, az őrség hálótermeihez ment, hogy megmondja nekik, döglött tehén van egy tükörben, megparancsolta, hogy holnap reggel vigyék el onnan, de el ám, mielőtt még tele lesz nekünk a ház keselyűkkel, parancsolta, lámpása világánál átvizsgálva a hajdani földszinti irodákat a többi eltűnt tehén után, három még hiányzott, kereste őket a vécében, az asztalok alatt, a tükrök mindegyikében, felment az emeletre, és végigkutatta a szobákat, de csak egy gubbasztó tyúkot talált rózsaszín szúnyogháló alatt, amit egy hajdani apácanövendék horgolt, a nevét már elfeledte, bevette a lefekvés előtti kanál mézet, visszatette a csuprot a rejtekhelyére, ahol volt még egy papírdarabka is, a jeles költőnek, Rubén Daríónak - akit Isten tartson meg szent birodalmának legmagasabb

trónusán - valamilyen évfordulójával, visszacsavarta a papírt, és ott hagyta a helyén, miközben a tévedhetetlen imádságot mormolta, miatyánk, mágikus mester, égi lantos, ki megtartod a repülőgépet a levegőben s az óceánjárót a tenger színén, maga után vonszolva álmatlan haldoklóóriás-patáit a világítótorony zöld hajnalainak utolsó, elvillanó virradatain át, hallotta az eltűnt tenger szélsirámait, hallotta lélekharang muzsikáját egy lakodalomnak, amelyben kis híján orvul megölték Isten vigyázatlansága folytán, megtalálta az egyik eltévedt tehenet, és elállta az útját, de nem ért hozzá, boci, boci, nee, visszaindult a hálószobájába, az ablakok előtt elhaladva, látta a tengertelenné lett város lidércfényeit minden ablakban, érezte rejtélyes szívének forró páráját, egyvételű lélegzésének titkát, megnézte huszonháromszor, meg nem állva, s mint mindig, mindörökre megszenvedte a szívére szorított kézzel alvó nép hatalmas, kifürkészhetetlen óceánjának bizonytalanságát, tudta, utálják, akik legjobban szeretik, tudta, szenteknek szánt gyertyát gyújtanak neki, tudta, nevével fohászkodnak vajúdó anyák szerencséjét egyengetni, haldoklók sorsát megváltoztatni, érezte, hogy emlékét felmagasztalják ugyanazok, akik anyját káromolták, amikor a hallgatag tekintetet, a szomorú ajkat, a tűnő-dő menyasszonykezet látták az alvajáró limuzin régmúlt idejének átlátszó acélüvegén át, és csizmája nyomát csókoltuk a sárban, gyötrelmes halált hozó rontást küldtünk rá forró éjszakákon, amikor udvarainkból a kormánypalota lélektelen ablakainak kóbor fényeit láttuk, senki sem szeret minket, sóhajtotta sárgarigófestő, vértelen madarászasszony, penészlepte-testű anyja, Bendición Alvarado egykori hálószobájába kukkantva, szép halált kívánok, anyám, mondta neki, nagyon szép halált neked is, fiam, felelte anyja a kriptából, pontosan éjfél volt, amikor a szörnyeteg heresérv halk sípolásától velejéig sebezve felakasztotta kampójára a

lámpást, nem volt a világnak más színe akkor, csak az ő fájdalmáé, ráfordította a hálószoba ajtajára a három zárt, három reteszt, három lakatot, akkor utoljára, elszenvedte a keservesen gyér vizelés végső tűzáldozatát a hordozható vécén, elterült a csupasz földön, goromba darócnadrágjában, amit otthonra hordott, amióta véget vetett a kihallgatásoknak, ingnyak nélküli, csíkos ingben és betegember papucsában hasra feküdt, jobb karját a feje alá hajtva párnának, és azonmód elaludt, de kettő óra tízkor felriadt megfeneklett aggyal és ciklon előtti, sápadt, langyos verítékkel átázott ruhával, állj, ki az, kiáltotta, mert bizonyos volt benne, hogy valaki álmában olyan néven szólította őt, ami nem az övé volt, Nicanor, és megint, Nicanor, valaki, aki különös képessége folytán úgy jártkelt ki-be, hogy le se vette a lakatot, a falakon keresztül, és akkor meglátta, a halál volt, tábornok úr, az ő halála, a vezeklők rongyos pitakender tunikáját viselte, kezében kampós bot, koponyáján sírmélyi algák csíráztak és földi virágok a csontok illeszkedéseiben, ősöreg, bámész szemek a hústalan üregekben, s csak amikor teljes nagyságában látta, akkor értette meg, miért hívta Nicanor Nicanornak, mert ezen a néven ismer bennünket embereket a halál halálunk óráján, de ő azt mondta, nem, halál, még nem jött el az ő órája, mert álmában kell hogy érje, az iroda homályában, ahogy öröktől fogva írva állt a mosdótálak jövendőmondó vizeiben, de az letorkolta, nem, tábornok, itt történt, mezítláb, nyomorúságos rongyaiban, melyeket épp magán viselt, habár, akik rátaláltak, azt mondják majd, az iroda padlóján feküdt, rangjelzés nélküli vászonuniformisában és aranysarkantyúval a bal sarkán, hogy ne kelljen megcáfolniok javasasszonyainak jóslatát; akkor történt, amikor a legkevésbé akarta, amikor annyi, de annyi év meddő ábrándozása után már kezdte megsejteni, hogy nem él, az istenfáját, csak túlél, túl későn tanulja meg az ember, hogy még a

leghosszabbra nyúlt hasznos életekből sem futja többre, mint megtanulni élni; megismerhette szerelemre való képtelenségét néma tenyere rejtélyében s a kártyák láthatatlan jeleiben, s e komisz sorsért a hatalom magányos szenvedélye emésztő kultuszával próbált elégtételt venni, saját szektájának áldozatává lett, ama végtelen tűzáldozat lángjaiba vetve magát, álnoksággal s bűnökkel töltekezett, megszedte magát szívtelen-seggel és gyalázattal, s csak azért emelkedett felül lázas kapzsiságán és vele született rettegésén, hogy az idők végezetéig megtartsa tenyerében azt az üveggolyócskát, nem tudván, hogy szűnni nem akaró, rab szenvedély az, amelynek jóllakatása újabb étvágyat szül minden időknek végezetéig, tábornok úr, kezdettől fogva tudta, hogy kedvét keresve becsapják, hogy megfizettetik vele a hízelgést, hogy fegyverek kényszerével gyűjtötték össze útjába a feliratokat lobogtató, üdvrivalgó sokaságot, örökké éljen a nagyszerű ember, aki idősebb saját koránál, de megtanult élni, ezzel és a dicsőség minden más nyomorúságával, amint megszámlálhatatlan éveinek során felfedezte, hogy a hazugság kényelmesebb a kételynél, hasznosabb a szerelemnél, tartósabb az igazságnál, meglepetés nélkül jutott el a hatalom nélkül uralkodni, dicsőség nélkül megdicsőülni és tekintély nélkül engedelmességet kiváltani szégyenletes fikciójáig, amikor alkonya sárga avarhalmai közt meggyőződött róla, hogy sohasem lehet teljhatalmú úr, hanem arra ítéltetett, hogy fonákjáról ismerhesse csak az életet, arra ítéltetett, hogy bogozgassa varratait, igazítgassa a valóság ábrándgobelinjének vetülékszálait és lánccsomóit anélkül, hogy akár túl későn is, de megsejthette volna, hogy az egyetlen élhető élet az, ami megmutatja magát, az, amit mi itt, erről az oldalról láttunk, nem az ön oldaláról, tábornok úr, hanem a szegények oldaláról, ahol balsorsunk számlálhatatlan éveinek és

boldogságunk megfoghatatlan pillanatainak sárga avarkupacai voltak, ahol a szerelem a halál csíráját hordozta, de igazi szerelem volt, tábornok úr, ahol ön alig volt egyéb, mint egy szánalmas, elmosódó szempár egy poros vonatablak függönye mögött, alig egyéb, mint hallgatag ajkak reszketése, egy gazdátlan kéz selyem-kesztyűs, futó intése, egy sorsnélküli vénember, akiről sohase tudtuk meg, ki volt, milyen volt, talán csak a képzelet puszta koholmánya volt, bohózati zsarnok, aki sohase tudta, melyik a színe s melyik a fonákja az életnek, amit olyan olthatatlan szenvedéllyel szerettünk, amilyet ön még csak elképzelni sem mert, mert rettegett, hogy megtudja, amit mi tudván tudtunk, hogy az élet keserves és mulandó, de nincs helyette más, tábornok úr, mert mi tudtuk, kik vagyunk, ő azonban immár sohasem fogja megtudni, sérves heréje édes énekével kísért vén halott, kit gyökerestül kimetszett a halál kaszája, alkonya utolsó fagyott leveleinek tompa zúgásán lebegett tova a feledés igazságának sötét hazája felé, rémülten kapaszkodva a halál csuklyás köpönyegének rothadt rongyfoszlányaiba, és nem hallva meg a tomboló tömeg éljenzését, mely halála örömhírére örömhimnuszokat énekelve tódult az utcákra, és nem hallva meg most már többé soha a szabadság muzsikáját, az öröm rakétáit és a diadal harangjait, melyek tudtára adták a világnak a boldog újságot, hogy az örökkévalóság időtlen ideje végre véget ért.